Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 3 Ιουλίου 2022 • Ετος 14ο • Αρ. φύλλου 721* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Τα κέρδη του Ερντογάν ανησυχούν τη Λευκωσία

Με ποιο τρόπο η περιφερειακή ενδυνάμωση της Αγκυρας δυσκολεύει την Κύπρο

Αέρα ισχυρής περιφερειακής δύναμης αναπνέει η Τουρκία, η οποία εξασφαλίζει σημαντικά κέρδη, με αντάλλαγμα το πράσινο φως που άναψε για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Τα κέρδη που αποκόμισε ο Ταγίπ Ερντογάν υπερβαίνουν το πλαίσιο του μνημονίου που υπογράφηκε μεταξύ Άγκυρας, Στοκχόλμης και Ελσίνκι. Εκτείνεται σε διάφορους τομείς, ενώ το πακέτο δώρων που αποκόμισε ο Ερντογάν, προσημειώνει υποθήκη για συμμετοχή της Τουρκίας σε προγράμματα της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας της Ε.Ε., PESCO, και προετοιμάζει νέο κύμα πιέσεων προς την Κύπρο, η οποία εκτιμάται ότι θα δοκιμαστεί το επόμενο διάστημα αν και διατηρεί δικαίωμα βέτο. **Σελ. 4**

Η ποίηση στους δρόμους της πρωτεύουσας

Η πρωτοβουλία του πολιτιστικού οργανισμού Room for Art κατάφερε να γεμίσει την πόλη με χαϊκού ποιητών που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά του. Διακρίθηκαν 30 τα οποία κοσμούν μέχρι το τέλος του μήνα τους δρόμους της Λευκωσίας. **Ζωή, σελ. 1**

Αγώνας αντοχής Πούτιν - Δύσης

Πώς λειτουργούν πια οι κυρώσεις

«Δεν θα επιτρέψουμε στον Πούτιν να νικήσει», ήταν το στερεότυπο μήνυμα όλων, από τον Μακρόν και τον Σολτς μέχρι τον Μπάιντεν και τον Τζόνσον. Η ελληνική κυβέρνηση πάντως ετοιμάζεται για το χειρότερο. **Σελ. 22**

Εφαρμογή κατώτατου τον Οκτώβριο

«Κλείδωσε» στα 950-960 ευρώ και πιθανόν θα ανακοινωθεί την Τρίτη

Το θέμα του κατώτατου μισθού πιθανόν να κλείσει στη συνάντηση που θα έχει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης με τους κοινωνικούς εταίρους την Τρίτη 5 Ιουλίου. Το ύψος του κατώτατου έχει «κλειδώσει» στα 950 – 960 ευρώ μικτών απολαβών. Ουσιαστικά θα υιοθετηθούν οι θέσεις που είχαν καταγραφεί και το μοντέλο που δημιουργήθηκε βάσει των συναντήσεων της εκλιπούσας υπ. Εργασίας Ζέτας Αιμιλιανίδου. Η μεταβατική περίοδος για την εφαρμογή του κατώτατου είναι τέσσερις μήνες και θα ξεκινά από τα τέλη Μαΐου. Επομένως, εάν όλα εξελιχθούν ομαλά, ο κατώτατος θα εφαρμοστεί από τον Οκτώβριο και όχι από το 2023. **Οικονομική, σελ. 4**

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο λόγος που στηρίξαμε Χριστοδουλίδη

«Με τον Νίκο Χριστοδουλίδη συμφωνούμε πως υπάρχει σοβαρό πρόβλημα διαπλοκής και διαφθοράς στον τόπο μας. Συμφωνούμε επίσης πως μπορούμε να καταπολεμήσουμε αυτά τα φαινόμενα διαφθοράς, με δραστικές προτάσεις» λέει στην «Κ» ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ενώ εξηγεί γιατί διαφέρει από την «πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση», όπως κατήγγειλε την κυβέρνηση Αναστασιάδη. Απαντά γιατί δεν διεκδίκησε ο ίδιος, αν υπάρχει εσωστρέφεια στο κόμμα και για την επόμενη μέρα στο ΔΗΚΟ. **Σελ. 8**

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Είναι βαρίδι ο αρραβώνας;

Η επίσημη στήριξη του ΔΗΚΟ στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη ενίσχυσε το αφήγημα του ΔΗΣΥ ότι ο τέως υπουργός Εξωτερικών αποτελεί τον δούρειο ίππο του Ενδιάμεσου για να πλήξει την παράταξη. Αυτό, σε συνδυασμό με άλλες συγκυρίες, ενίσχυσε το ερώτημα του κατά πόσο θα βοηθήσει ή όχι τη δυναμική Χριστοδουλίδη αυτός ο αρραβώνας. **Σελ. 7**

✓ **Προεδρικές με όρους και πρωταγωνιστές του Κραν Μοντάνα. Σελ. 6**

ΒΙΩΣΙΜΑ ΚΑΥΣΙΜΑ

Περιορισμός των αερίων

Πέντε νομοθεσίες πήραν το πράσινο φως και μπαίνουν στο τελικό στάδιο. Περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση του Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών (ETS), ώστε να εφαρμόζεται και στις πτήσεις εκτός της Ε.Ε. με σημαντικές επιπτώσεις και στην οικονομία της Κύπρου. **Σελ. 16**

ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΪΛΗ - ΑΛΕΞΙΑ ΣΙΑΚΟΥ

✓ ΗΠΑ και αμβλώσεις: Τίποτα πια δεν είναι δεδομένο. **Σελ. 16**

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ

✓ Αμβλώσεις και ηθική ανεξαρτησία. **Σελ. 2**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Η ρήτρα για F-16 τα γεωτρύπανα και το Ουκρανικό

Πώς διαμορφώνεται η σχέση ΗΠΑ - Τουρκίας μετά τη Μαδρίτη, ενώ εκτιμάται ότι η Αγκυρα θα επιμείνει να ασκεί πίεση στην Κυπριακή Δημοκρατία, με την υλοποίηση γεωτρήσεων στο βόρειο κομμάτι του οικοπέδου 6. Όσον αφορά τα F-16 αναμένεται να κατατεθεί τροπολογία στο Κογκρέσο, η οποία θα βάζει εμπόδια στην αγορά των F-16 από την Τουρκία και το 2023, με τη συμβολή του ελληνοαμερικανικού λόμπι. **Σελ. 18, 19**

ΤΖΕΦΡΙ ΣΑΚΣ

Ηλιακή ενέργεια και όχι άλλα ορυκτά καύσιμα

Ο καθηγητής στη Σχολή Δημοσίων Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Κολούμπια, Τζέφρι Σακς, στη συνέντευξή του στην «Κ» μίλησε για τις παγκόσμιες προκλήσεις, την προέλευση του κορωνοϊού, τον πόλεμο στην Ουκρανία, για την περιβαλλοντική κρίση και για τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ. **Σελ. 21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ευπρέπεια ναι επιβολή όχι

Η ευπρεπής παρουσίαση των μαθητών και των μαθητριών είναι φυσικά κάτι το λογικό να επιζητείται από τη διεύθυνση οποιουδήποτε σχολείου. Βέβαια, το τι είναι ευπρεπές και τι όχι είναι σχετικό, αυτό που δεν χωράει αμφισβήτηση είναι ότι κανενός διευθυντή το προσωπικό γούστο δεν είναι κανόνας και μάλιστα απαράβατος. Τα σχολεία μας και τα μέλη της σχολικής κοινότητας εν γένει έχουν ανάγκη από φωτεινά παραδείγματα, από τολμητίες μαθητές/τριες και καθηγητές/τριες. Οι καιροί άλλαξαν και καλό θα είναι να αρχίσουν να αλλάζουν και οι κανονισμοί. Τον σεβασμό πρέπει να μπορούν οι παιδαγωγοί να τον εμφυσούν στις νεότερες ηλικίες, όχι να τον επιβάλλουν. Στα σχολεία δεν αρμόζουν ούτε ο καταναγκασμός ούτε οι απαγορεύσεις.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Η ομορφιά του τρόμου από τον Οιδίποδα

«Και είναι εδώ, μέσα σε αυτόν τον άγριο εγωισμό και τον θυμό, που ξεκινά ο σκληρός αγώνας του Οιδίποδα μεταξύ ζωής και θανάτου. Το παιχνίδι με την ουρά του διαβόλου ξεκινάει» τονίζει ο Σλοβένος σκηνοθέτης Ντιέγκο ντε Μπρέα στην «Κ». **Ζωή, σελ. 3**

PRIDE MONTH

Τέχνη και LGBTQ+ κοινότητα

Με αφορμή το τέλος του Pride Month μίλησαν στην «Κ» ο Ανδρέας Κάραγιαν, ο Διομήδης Κουφτερός και ο Diego Aparicio, για το Pride, για το queer art, για την πάλη που έκαναν και κάνουν για τα δικαιώματά τους στην κοινωνία. **Ζωή, σελ. 4**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Απολαύστε υπεύθυνα

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, «θάνατος είναι οι κάργιες που χτυπιούνται στους μαύρους τοίχους και τα κεραμίδια, θάνατος οι γυναίκες, που αγαπιούνται καθώς να καθαρίζουνε κρεμμύδια». Απαγγέλλω κι ανατριχιάζω! Αλλά, σαν να μην έφτανε η πλήξη και το συναισθηματικό αδιέξοδο, δέχομαι πυρά εξ αριστερών... «Εφταίξαν σου τζιαι τα κρομμύθκια τωρά;» ωρυόταν η Ελλού. Τι ν' απαντήσω στη λαϊκιά την Ακελικιά; Πώς να εξηγήσω ότι εν μέσω της θερινής ραστώνης η ανία παρέλυσε τον κύκλο μας; Τουτέστιν, για να το θέσω λαϊκά, έχουμε γονατίσει από τη βαρεμάρα, αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Μου έστειλαν μια φωτογραφία, ένα τρυφερό ενστανταγκέ, με τον Χριστοδουλίδη και τον Δένδια. Τι να σχολιάσω; Ότι κάποιοι προσπαθούν να σπάσουν τα νεύρα του Αβέρωφ; Είδηση θα ήταν αν ξημερώσει μια μέρα που τα νεύρα του Φούλλη ΔΕΝ θα είναι τσατάλια. Ποιος μπορεί όμως να τον κατηγορήσει γι' αυτό; Το επιτελείο Χριστοδουλίδη κάνει τη μία γκάφα μετά την άλλη, αλλά το αφτί των ψηφοφόρων δεν ιδρώνει. Και καλά με το copy paste της εξαγγελίας, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Ας δεχτούμε ότι για όλα φταίει ο Φλέσσας. Η ανακοίνωση που έβγαλαν προ ημερών ως επιτελείο του ανεξάρτητου υποψηφίου για την προεδρία της Δημοκρατίας... Νίκου Αναστασιάδη;

Εν τω μεταξύ, ο Χριστοδουλίδης παραμένει σε κατάσταση αριστοκρατικού ζεν. Όχι μόνο αρνείται να μιλήσει για οτιδήποτε, δυσανασχετεί και με τις οχλήσεις των πληβείων. Έτσι όπως πάμε, αγαπημένο μου ημερολόγιο, το 2023 δεν θα κάνουμε εκλογές αλλά το Ραντεβού στα Τυφλά. Ευτυχώς που υπάρχει ο Νικόλας, ο οποίος άμα τη εμφανίσει μάς θύμισε ότι το ΔΗΚΟ ετοιμάζεται να κατσικωθεί στις καρέκλες της εξουσίας. Κι ευτυχώς

Τέσσερα λεπτά και σαράντα ένα δευτερόλεπτα διήρκησε το έπος που ο ΑΝΤ1 πρόσφερε απλόχερα στο κοινό του. Η Ιουλία το απόλαυσε με ένα gin and tonic.

επίσης που υπάρχει ο Άθως Αντωνιάδης για να θυμόμαστε ότι η οσφυοκαμψία είναι ένα φαινόμενο με διαχρονική αξία στην πολιτική σκηνή της βραχονησίδας.

Λόγια Μεγάλων Ανδρών - Άθως Αντωνιάδης, 26 Ιουλίου 2022: «Ο Νικόλας Παπαδόπουλος βάζει το όνομά του δίπλα στους μεγάλους ηγέτες. Οι ηγέτες βάζουν τον τόπο πάνω από το εγώ. Οι ηγέτες ταυτίζονται με την κοινωνία και τον λαό. Οι ηγέτες αναδεικνύονται στις δύσκολες όχι στις εύκολες αποφάσεις. Η συμφιλίωση των πολιτών με την πολιτική ξεκινά σήμερα».

«... Θάνατος τα ζουμπούλια στο μπαλκόνι κι ο δάσκαλος με την εφημερίδα...». Αν δεν υπήρχε η Δασκάλα Με Τα Χρυσά Μαλλιά η πλήξη θα μας αποτελείωνε, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Ανέβασε όμως η Αννίτα Δημητρίου βίντεο στο TikTok από το πλοίο που σάλπαρε για Πειραιά, έβαλε μουσική υπόκρουση το Τράβα Μπρος κι ήτανε λες και βλέπαμε το sequel του η Αλίκη Στο Ναυτικό. «Γι' αυτό στο κόμμα την αποκαλούν Χρυσή Εφεδρεία» σχολίασε η Ευγενία. «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν αν ο Αβέρωφ συνεχίσει τις χαμηλές πτήσεις στις δημοσκοπήσεις, από Σεπτέμβριο το Τράβα Μπρος μπορεί και να παίζει ως σλόγκαν προεκλογικής καμπάνιας» συμπλήρωσε με νόημα η Καλαμαρού.

«Θάνατος οι λεροί και ασήμαντοι δρόμοι με τα λαμπρά, μεγάλα ονόματά τους» ο εμβληματικός ποιητής. «Ποτέ μη λες ποτέ, δεν ξέρεις τι γίνεται» ο λαϊκός βάρδος. Καρυωτάκης vs Καρβέλας, σημειώσατε 2. Εκεί που λέγαμε ότι τίποτε δεν μπορεί να μας σώσει από τη βασανιστική μονοτονία, ένα βίντεο του ΑΝΤ1 έγινε viral, σκορπώντας χαμόγελα στη μικρή μας πόλη. Ο Νικήτας Κυριάκου φιλοξένησε την υποψήφια για την προεδρία της Δημοκρατίας Τσελεστίνα Ντε Πέτρο, σε μια επική συνέντευξη διάρκειας τεσσάρων λεπτών και σαράντα ενός δευτερολέπτων. Σήμανση: Απολαύστε υπεύθυνα!

Ζήτησα από τη Ρωσίδα να μου φτιάξει ένα gin and tonic και παραδόθηκα αμαχητί στον σουρεαλισμό του πράγματος. Ιδού ένα δείγμα γραφής της υποψηφίας, χρήσιμο οπωσδήποτε για τον ιστορικό του μέλλοντος. Αντιγράφω επί λέξει, αγαπημένο μου ημερολόγιο: «Είμαι η Κύπρια σοπράνο Τσελεστίνα Ντε Πέτρο, η δασκάλα μου ήταν η δασκάλα της τεχνικής της όπερας στην Ακαδημία της Λα Σκάλα του Μιλάνου. Για όποιους με ξέρουν σαν Έμιλυ Ζαχαριάδου έχω αλλάξει το όνομα μου και έγινα καθολική. (...) Ο παππούς μου ήταν συνιδρυτής του ΔΗΣΥ και βουλευτής για 15 χρόνια, Λέανδρος Ζαχαριάδης. Για τους Λαρνακείς για να καταλάβουν ποια είναι η οικογένεια μου, ο προ θείος μου ήταν ο Μέγας Ευεργέτης Δημ. Διανέλος...».

«Η οικογένεια μου έχει ρίζες από Ρουμανία, Αρμενία και Κρήτη. Ο προ παππούς μου ήταν ο προσωπικός οδοντίατρος του Πασά και του Χαρεμιού του στο Παλάτι στην Κωνσταντινούπολη και στην σφαγή των Αρμενίων ήρθαν Κύπρο στο 5 Μίλι όπου έγινε μετά η απόβαση και έχασαν για 2η φορά τα σπίτια τους. Οπότε εγώ από μικρή δεν λέω ότι τα σύνορα μας είναι στην Κερύνεια, αλλά τα σύνορα μας είναι στην Κωνσταντινούπολη». Τα καλύτερα, βεβαίως, ειπώθηκαν ζωντανά, αγαπημένο μου ημερολόγιο...

Η Τσελεστίνα υπήρξε πρώτη Γραμματέας του ΕΛΑΜ από το οποίο παραιτήθηκε. Κατέρχεται ως υποψήφια με ένα πρόγραμμα «θρησκευτικής επεκτατικής πολιτικής». Όπως δήλωσε στο τηλεοπτικό μπιζουδάκι η ομάδα της αποτελείται από θεολόγους, οικονομολόγους και αξιωματικούς της πολεμικής αεροπορίας. Επειδή δε έχουμε γύρω μας μουσουλμάνους, πρέπει να ενισχυθεί η εκκλησία μας εξ ου και οι άνθρωποι της μίλησαν με τον... τέως αρχιεπίσκοπο. «Μα ο τέως έχει πεθάνει» είπε ο αποσβολωμένος Νικήτας. Και η Τσελεστίνα, ελαφρώς αιφνιδιασμένη πλην όμως ακάθεκτη, ανακοίνωσε ότι ο μακαριστός «έχει δει με καλό μάτι την πολιτική μου». Chapeau, Celestina De Petro!

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

3.7.1932

ΑΦΘΟΝΙΑ: Ενα από τα χαρακτηριστικώτερα φαινόμενα του εφετινού θέρους αποτελεί το γεγονός της εξαιρετικής αφθονίας φρούτων. Πράγματι, ένας περίπατος ανά την Κεντρικήν Αγοράν των Αθηνών αλλά και ανά τας συνοικίας πείθει αμέσως ότι ευρισκόμεθα προ υπερπαραγωγής - όχι βέβαια τοιαύτης ως η «υπερπαραγωγή» των φιλμ. Ενωρίτερα και πρωιμότατα εκυκλοφόρησαν λοιπόν ανά την Αθηναϊκήν αγοράν τα φρούτα κατά τρόπον ενθυμίζοντα τα παλαιά ευτυχή έτη, τα οποία νοσταλγούμεν. Και η νοσταλγία δεν περιορίζεται απλώς εις το γεγονός της πληθώρας. Διότι και όσον αφορά την τιμήν επανήλθομεν εις τα παλαιά ευχάριστα χαμηλά επίπεδα, όχι βέβαια ακριβώς εις τα ίδια, αλλά κατά τρόπον αρκετά προσεγγίζοντα.

ΤΡΙΣΑΘΛΙΑ: Φαίνεται ότι δεν πηγαίνουν καθόλου καλά τα πράγματα εις την Σερβίαν. Τα οικονομικά, δημόσια και ιδιωτικά, είνε εις τρισαθλίαν κατάστασιν. Ο στρατός έχει διχασθή εις δύο μεγάλα κόμματα, την παλαιάν «Λευκήν Χείραν» και την νέαν «Μαύρην χείρα», η οποία ημέραν με την ημέραν καθίσταται διαρκώς ισχυροτέρα. Και η μεν «Λευκή» είνε μοναρχική, η «Μαύρη» είναι δημοκρατική και το αποτέλεσμα της μεταξύ των διαμάχης είνε ότι το καθεστώς κλονίζεται και όλοι ομιλούν περί καθεστωτικής μεταβολής ως περί γεγονότος βεβαίου και λίαν προσεχούς. Ο παραγοντισμός δύει εν Σερβία κατά τρόπον οικτρόν.

ΤΑ ΥΓΙΕΣΤΕΡΑ ΒΡΕΦΗ: Διεξήχθη χθες το απόγευμα εις το Διδασκαλείον Πειραιώς μια ωραία εορτή ήτις διωργανώθη υπό του τμήματος Προστασίας Βρεφών του Πατριωτικού Ιδρύματος Πειραιώς. Εν αρχή παρήλασαν υπό τους ήχους της Φιλαρμονικής του Δήμου πολλαί μητέρες με τα βρέφη των. Ακολούθως εγένετο επίδειξις των υγιεστέρων βρεφών υπό τα χειροκροτήματα των παρισταμένων και μετά μικρόν λόγον του κ. Φεράλδη απενεμήθησαν βραβεία εις τα εξής υγιέστερα βρέφη: [...]

ΙΔΕΕΣ / *Του* **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Αμβλώσεις και ηθική ανεξαρτησία

Ακόμα θυμάμαι το δέος που νιώσαμε όταν ακούσαμε, στο υπερηχογράφημα, τον πρώτο καρδιακό παλμό των κορών μας. Η ζωή δήλωνε την παρουσία της – από το πουθενά. Το μη ον μετατρεπόταν βαθμιαία σε ον. Μόνο η ποιητική ή μεταφυσική γλώσσα μπορεί να ψηλαφήσει την εμπειρία.

Κάθε συζήτηση μερί αμβλώσεων δεν μπορεί να αγνοήσει αυτό το δεδομένο: η άμβλωση τερματίζει τη ζωή. Τα ηθικοπολιτικά ερωτήματα είναι προφανή: πρέπει να επιτρέπεται σε μια κοινωνία που εκτιμά την ιερότητα της ζωής; Ποιος αποφασίζει; Είναι δύσκολο να απαντηθούν αυτά τα ερωτήματα καθότι εμπλέκουν κοσμοθεωρητικές αντιλήψεις για τη ζωή και τη σχέση ατόμου - πολιτείας. Μόνον οι φιλελεύθερες δημοκρατίες έχουν την πολυτέλεια να τα συζητούν συντεταγμένα, με στοχαστικότητα και ελευθερία. Η πρόσφατη απόφαση του εμβληματικού ανωτάτου δικαστηρίου (ΑΔ) των ΗΠΑ για την κατάργηση της συνταγματικής προστασίας του δικαιώματος στην άμβλωση επανέφερε τον συναφή προβληματισμό.

Ο πυρήνας της διαμάχης είναι, αδρομερώς, γνωστός. Οι υποστηρικτές της άμβλωσης τονίζουν τη σωματική αυτονομία της γυναίκας και, συνακόλουθα, το δικαίωμά της να αποφασίζει. Το έθεσε σαφώς η πρόεδρος του Αμερικανικού Κολλεγίου Μαιευτήρων και Γυναικολόγων, σχολιάζοντας την απόφαση του Α.Δ.: οι μόνοι αρμόδιοι να αποφασίζουν είναι η έγκυος και ο γιατρός της – η μεν με βάση τα βιώματά της, ο δε με βάση την επιστημονική γνώση. Σε αυτή τη σχέση «δεν έχει θέση ο νομοθέτης για να επιβάλλει τις θρησκευτικές ή ιδεολογικές του απόψεις». Για τους αρνητές της άμβλωσης προέχει η προστασία της κυοφορούμενης ζωής: το δικαίωμα στη σωματική αυτονομία περιορίζεται από τις ανάγκες των άλλων, έστω και αν αυτοί δεν διαθέτουν ακόμη τη δική τους σωματική αυτονομία. Γράφει η ιερέας της Αγγλικανικής Εκκλησίας Τρις Χάρισον Γουόρεν: «Υπάρχει μια αναπόφευκτη ασυμμετρία μεταξύ του ανδρικού και του γυναικείου σώματος αναφορικά με τη δημιουργία και την κυοφορία της ζωής. [...] Το [έμβρυο] εξαρτάται από τη μητέρα για τη ζωή του, με τρόπο που θέτει ένα μοναδικό βάρος στη γυναίκα. [...] Η σωματική αυτονομία δεν σημαίνει ότι μπορούμε να κάνουμε ό,τι θέλουμε με το σώμα μας χωρίς φυσικές συνέπειες ή υποχρεώσεις στους άλλους».

Οπως παρατηρεί ο αείμνηστος Αμερικανός φιλόσοφος Ντόναλντ Ντουόρκιν, και οι δύο πλευρές αφορμώνται από την κοινή δέσμευση στην ενδογενή αξία της ανθρώπινης ζωής. Η ζωή κάθε ανθρώπινου οργανισμού θεωρείται ιερή εξαιτίας της «σύνθετης δημιουργικής επένδυσης που αντιπροσωπεύει και εξαιτίας του θαυμασμού μας για τις θεϊκές ή εξελικτικές διαδικασίες που παράγουν νέα ζωή [...]». Οι διαφορές των δύο αντιλήψεων, επισημαίνει ο Ντουόρκιν, έχουν να κάνουν με εναλλακτικές κοσμοθεωρήσεις αναφορικά με την πηγή ιερότητας της ανθρώπινης ζωής.

Για τους αρνητές της άμβλωσης, η ιερότητα της ζωής απορρέει κυρίως από τη φυσική ή, συνηθέστερα, τη θεϊκή επένδυσή της. Η ζωή δεν μας ανήκει για να την τερματίσουμε – είναι ένα δώρο που μας χαρίζεται. Για τους υποστηρικτές, αντιθέτως, η ιερότητα της ζωής απορρέει από την αυτόνομη ανθρώπινη επένδυση που απαιτείται, πρωτίστως της εγκύου. Η απώλεια της εμβρυακής ζωής δεν συνιστά απαραίτητα προσβολή της ενδογενούς αξίας της αν η απολεσθείσα ζωή δεν πρόκειται να γίνει μια πλήρης ζωή (π.χ. περίπτωση σοβαρών γενετικών ανωμαλιών), αν είναι προϊόν βίαιης επιβολής στη γυναίκα (π.χ. βιασμός, αιμομιξία), αν κινδυνεύει η ζωή της εγκύου, ή αν η ανθρώπινη επένδυση στην κυοφορούμενη ζωή είναι μικρή (πρώιμο στάδιο εγκυμοσύνης).

Αυτές οι ασύμβατες κοσμοθεωρήσεις δεν οδηγούν απαραίτητα σε μετωπική σύγκρουση, εφόσον ακόμα και οι μη ακραίοι αρνητές των αμβλώσεων δέχονται ότι υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες είναι ορθό να διακόπτεται η κύηση. Το κρίσιμο ερώτημα είναι: ποιος αποφασίζει;

Η ελεύθερη κοινωνία σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια – και προς τον εαυτό και προς τους άλλους. Σε αυτού του είδους την κοινωνία, αξιακές δεσμεύεις αναπόφευκτα συγκρούονται – ελεύθερη ατομική επιλογή έναντι προστασίας του αδύναμου άλλου. Ποιος πρέπει να διαχειρίζεται την προκύπτουσα ηθική πολυπλοκότητα;

Στην ελεύθερη κοινωνία, η ερμηνεία για την προέλευση της ιερότητας της ανθρώπινης ζωής εναποτίθεται στα έλλογα άτομα, όχι στην πολιτεία. Η κοινωνία που σέβεται την ηθική ανεξαρτησία των μελών της, παρατηρεί ο Ντουόρκιν, απέχει από την επιβολή συλλογικών ηθικών κρίσεων στα άτομα. Αντιθέτως αναγνωρίζει τις διαφορετικές κοσμοθεωρήσεις των πολιτών (τι νοηματοδοτεί τη ζωή τους) και εναποθέτει στην προσωπική συνείδηση των ατόμων τις συναφείς ηθικές κρίσεις. Οπως παρατηρεί ο μεγάλος φιλόσοφος, μια γυναίκα μπορεί να προσβάλει την αξιοπρέπειά της προβαίνοντας σε άμβλωση για επιπόλαιους λόγους (π.χ. να μην ακυρώσει τις διακοπές της), ενώ μια έγκυος, φτωχή έφηβη κινδυνεύει να καταστρέψει τη ζωή της αν γίνει πρόωρα μητέρα. Σε κάθε περίπτωση, η ηθική απόφανση είναι της γυναίκας, «όπως ορίζουν η αξιοπρέπειά της και η ανάληψη της ευθύνης για τις ηθικές πεποιθήσεις της». Αυτή τη βαθιά φιλελεύθερη αντίληψη αναίρεσε, δυστυχώς, το τραμπικής συνθέσεως Α.Δ. στις ΗΠΑ. Η Αμερική που αγαπήσαμε φυλλορροεί.

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσούκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας
και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα
αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi,
για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη
τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε
το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

aegeanair.com

Ερντογάν με αέρα περιφερειακής δύναμης

Κέρδη σε ΝΑΤΟ - Ε.Ε. - ΗΠΑ
Δύσβατο κλίμα για Λευκωσία - Αθήνα

Η κυπριακή κυβέρνηση δεν κρύβει τον προβληματισμό της, καθώς αναγνωρίζει ότι η ολοένα συνεχιζόμενη αναβάθμιση της Τουρκίας στη διεθνή πολιτική

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Αέρα ισχυρής περιφερειακής δύναμης αναπνέει η Τουρκία, η οποία εξασφαλίζει σημαντικά κέρδη, με αντάλλαγμα το πράσινο φως που άναψε για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας, στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Τα κέρδη που αποκόμισε ο Ταγίπ Ερντογάν υπερβαίνουν το πλαίσιο του μνημονίου που υπογράφηκε μεταξύ Άγκυρας, Στοκχόλμης και Ελσίνκι. Εκτείνονται στη στήριξη της κυβέρνησης Μπάιντεν για ικανοποίηση των τουρκικών «θέλω» με φόντο τα μαχητικά αεροσκάφη F-16, κάτι που, ανεξαρτήτως της στάσης του Κογκρέσου, δημιουργεί αφενός ένα πλαίσιο «δέσμευσης» της Ουάσιγκτον προς την Άγκυρα, ενώ αφετέρου καθιστά σαφές ότι οι σχέσεις των δύο κυβερνήσεων βρίσκονται σε διαδικασία ολικής επαναφοράς. Παράλληλα, το πακέτο δώρων που αποκόμισε ο Ερντογάν, προσημειώνει υποθήκη για συμμετοχή της Τουρκίας σε προγράμματα της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας της Ε.Ε, PESCO, προοιωνίζοντας νέο κύμα πιέσεων προς την Κύπρο, η οποία εκτιμάται ότι θα δοκιμαστεί το επόμενο διάστημα, αν και διατηρεί δικαίωμα βέτο. Επιπλέον, οι εξελίξεις που καταγράφηκαν στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ στη Μαδρίτη, εδραιώνουν με τουρκική σφραγίδα την αναβάθμιση της μέχρι πρότινος «εγκεφαλικά νεκρής» Συμμαχίας.

Εάν σε όλη αυτή την εξίσωση, συνυπολογιστεί και η εκληφθείσα από τη διεθνή κοινότητα (ΟΗΕ, Ε.Ε., ΗΠΑ) «θετική διαμεσολάβηση» της Τουρκίας στο Ουκρανικό και η παρέμβασή της στο ζήτημα των ουκρανικών σιτηρών, τότε γίνεται αντιληπτό ότι η Τουρκία τείνει να «ανέβει κλίμακα», με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη Λευκωσία και την Αθήνα.

Η κυπριακή κυβέρνηση δεν κρύβει μάλιστα τον προβληματισμό της, καθώς αναγνωρίζει ότι η ολοένα συνεχιζόμενη αναβάθμιση της Τουρκίας στη διεθνή πολιτική σκηνή δεν επιτρέπει ιδιαίτερη αισιοδοξία για θετικές εξελίξεις στο Κυπριακό, την Αμμόχωστο, ακόμη και στο ζήτημα της κυπριακής ΑΟΖ, καθώς κανείς πλέον δεν μπορεί ή/και δεν είναι διατεθειμένος να εκδηλώσει ουσιαστικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της τουρκικής πολιτειακής ηγεσίας. Άλλωστε, τόσο η παρασκηνιακή διαπραγμάτευση, για το τριμερές μνημόνιο Σουηδίας, Φινλανδίας και Τουρκίας, όσο επίσης και το κείμενο που υπογράφηκε από τους «3», καταδεικνύουν ότι η Άγκυρα δεν είναι επιρρεπής σε παραινέσεις, πόσω μάλλον σε υποχωρήσεις. Ειδικά μάλιστα σε μια προεκλογική περίοδο με έντονο το εθνικιστικό στοιχείο, ενόψει των εκλογών που σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό θα πραγματοποιηθούν τον Ιούνιο 2023.

Ξένη διπλωματική πηγή, έλεγε πάντως στην «Κ» ότι οι τουρκικές εκλογές ενδέχεται να επισπευσθούν και να γίνουν πολύ νωρίτερα, εάν ο Ερντογάν αισθανθεί ότι αποκτά «το πάνω χέρι». Η εθνικιστική πλειοδοσία στο προεκλογικό σκηνικό θεωρείται, σύμφωνα με την ίδια πηγή, ο βασικός λόγος για τον οποίο ο Τούρκος Πρόεδρος «επέμεινε σε όλα» και κατάφερε τελικά «να τυλίξει στο χαρτί του μνημονίου τη Σουηδία και τη Φινλανδία», εξασφαλίζοντας όσα ζητούσε και αναγκάζοντας δύο κράτη-προασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου να αυτοαναιρεθούν.

Στοκχόλμη και Ελσίνκι είπαν «ναι» σε όλα τα τουρκικά αιτήματα, για το κουρδικό PKK, το YPG/PYD και την οργάνωση FETO, ενώ αποδέχθηκαν, μεταξύ άλλων, ακόμη και την τροποποίηση των νομοθεσιών τους, ως επίσης και την εξέταση τουρκικών αιτημάτων για απέλαση ή έκδοση προσώπων «τάχιστα και διεξοδικά (expeditiously and thoroughly)», με το πρόσχημα της τρομοκρατίας! Πριν καν στεγνώσει η μελάνη της συμφωνίας, η Άγκυρα υπέβαλε μάλιστα αίτημα για έκδοση 21 προσώπων από τη Σουηδία και 12 από τη Φινλανδία, τεστάροντας τις δύο χώρες, ενώ ο Ερντογάν φρόντισε να προειδοποιήσει ότι εάν δεν υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους, τότε η Μεγάλη Τουρκική Εθνοσυνέλευση δεν θα εγκρίνει το τριμερές μνημόνιο, υποβάλλοντας σε σκωτσέζικο ντους Στοκχόλμη και Ελσίνκι…

> *Το πακέτο δώρων που αποκόμισε ο Ερντογάν προσημειώνει υποθήκη για συμμετοχή της Τουρκίας σε προγράμματα της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας της Ε.Ε., PESCO, προοιωνίζοντας νέο κύμα πιέσεων προς την Κύπρο.*

Κι όλα αυτά με τη βούλα του ΝΑΤΟ, του γενικού γραμματέα Γενς Στόλτενμπεργκ, αλλά και της κυβέρνησης Μπάιντεν, που φέρεται να έχει δεσμευθεί ότι «θα κάνει ό,τι μπορεί» για να προωθήσει τόσο την αγορά 40 μαχητικών F-16 νέας γενιάς (Lockheed Martin-made F-16 fighters) ως επίσης και την αναβάθμιση 80 αεροσκαφών F-16. Αν και η απόφαση για εκσυγχρονισμό του τουρκικού στόλου περνά από το Κογκρέσο και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρείται βέβαιη, η δέσμευση που έχει αναλάβει ο Αμερικανός Πρόεδρος δίνει, αν μη τι άλλο, στίγμα προθέσεων, καθιστώντας σαφές ότι οι σχέσεις των δύο κυβερνήσεων τείνουν προς την κατεύθυνση απόλυτης εξομάλυνσης. Ενισχυτική της ανάγνωσης αυτής ήταν η τοποθέτηση της βοηθού ΥΠΑΜ Celeste Wallander, η οποία λίγο μετά την υπογραφή του μνημονίου Άγκυρας, Στοκχόλμης και Ελσίνκι, έσπευσε να αναφέρει ότι: «Οι ΗΠΑ στηρίζουν τον εκμοντερνισμό του στόλου μαχητικών αεροσκαφών της Τουρκίας, διότι αυτό αποτελεί συμβολή στην ασφάλεια του ΝΑΤΟ και συνεπώς στην ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών».

Με άλλα λόγια, ξαφνικά, η Ουάσιγκτον θεωρεί ότι η αναβάθμιση του τουρκικού στόλου θα συμβάλει στην ίδια την ασφάλεια του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ, παραγνωρίζοντας προφανώς ότι στρέφεται εναντίον άλλων κρατών, περιλαμβανομένου και κράτους-μέλους της Συμμαχίας και ξεχνώντας τους S-400 που αγόρασε η Άγκυρα από τον Βλαντιμίρ Πούτιν.

Υπενθυμίζεται ότι το Στέιτ Ντιπάρτμεντ στηρίζει εδώ και τρεις μήνες το τουρκικό αίτημα για τα F-16 και έχει ήδη αποστείλει σχετική επιστολή προς το Κογκρέσο.

Η Τουρκία πάντως κερδίζει «πόντους» και στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Ο μέχρι πρότινος «εγκεφαλικά νεκρός» οργανισμός (σύμφωνα με τον Εμανουέλ Μακρόν), που νεκραναστήθηκε εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, διευρύνεται και αποκτά ξανά τη χαμένη του αίγλη, ως αποτέλεσμα του μνημονίου Άγκυρας, Στοκχόλμης και Ελσίνκι.

Με τη συμμετοχή δύο μέχρι πρότινος ουδέτερων κρατών, της Σουηδίας και της Φινλανδίας, η οποία διαθέτει σύνορα με τη Ρωσία, έκτασης 1340 χιλιομέτρων, γεγονός που προσδίδει ακόμη μεγαλύτερη σημασία στις αποφάσεις που λήφθηκαν. Η πολιτική βούληση για διεύρυνση του ΝΑΤΟ ήταν μάλιστα τόσο μεγάλη, ώστε ο γ.γ. της Συμμαχίας Γενς Στόλτενμπεργκ φέρεται να παρενέβη προς τη Σουηδία και τη Φινλανδία, ώστε να ικανοποιήσουν «δέκα όρους», τους οποίους είχε δώσει γραπτώς η Άγκυρα. Κάτι που έγινε.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και το γεγονός ότι το μνημόνιο που υπογράφηκε στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, έδωσε το έναυσμα για ένα πιο ισχυρό τόνο, γενικότερα, στον νέο στρατηγικό χάρτη της Συμμαχίας. Ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, επιχειρείται σε κάποιο βαθμό και η «πακετοποίηση» Ρωσίας - Κίνας, με την εξής επισήμανση: «Οι δηλωμένες φιλοδοξίες της Κίνας και οι καταναγκαστικές της πολιτικές αποτελούν πρόκληση για τα συμφέροντα, την ασφάλεια και τις αξίες μας» αναφέρεται χαρακτηριστικά και καταγγέλλεται «η στρατηγική σύμπραξη» ανάμεσα στο Πεκίνο και τη Μόσχα εναντίον της «διεθνούς τάξης». Σε κάθε πάντως περίπτωση, οι προβολείς των νατοϊκών επικρίσεων βρίσκονται επικεντρωμένοι στη Ρωσία και την εισβολή στην Ουκρανία.

Πονοκέφαλος στη Λευκωσία και για PESCO

Η δρομολογούμενη ένταξη της Σουηδίας και τη Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, θα ανεβάσει τον αριθμό των κρατών-μελών της Ε.Ε. που θα συμμετέχουν στη Συμμαχία σε 23, ενώ εκτός θα παραμείνουν η Αυστρία, η Ιρλανδία και η Μάλτα (όλες λόγω συνταγματικών προνοιών), καθώς και η Κύπρος. Υπό το φως του γεγονότος ότι το ΝΑΤΟ «παραμένει το θεμέλιο της συλλογικής άμυνας για τα μέλη του» (Στρατηγική Πυξίδα Ε.Ε.) και «ο ακρογωνιαίος λίθος της άμυνας της Ευρώπης» (Ύπατος Εκπρόσωπος Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ), γίνεται κατανοητό ότι το αφήγημα περί «αυτονόμησης» της ευρωπαϊκής άμυνας και ασφάλειας «τοποθετείται στον πάγο» και όπως λέγεται «πολύ δύσκολα θα ξεπαγώσει», με ό,τι αυτό μεταφράζεται για την Κύπρο. Άλλωστε, η ίδια η Ε.Ε., στη Στρατηγική της Πυξίδα, καθιστά σαφές ότι η ευρωπαϊκή άμυνα θα εξακολουθήσει να αποτελεί «συμπλήρωμα (complementary)» του ΝΑΤΟ.

Τα πράγματα καθίστανται ακόμη πιο περίπλοκα για τη Λευκωσία, δεδομένου ότι η Στοκχόλμη και το Ελσίνκι δεσμεύτηκαν στο μνημόνιο με την Άγκυρα, «να στηρίξουν την πληρέστερη δυνατή εμπλοκή της Τουρκίας» (fullest possible involvement) τόσο στην Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας της Ε.Ε., όσο και στο πλαίσιο «του προγράμματος Στρατιωτικής Κινητικότητας της PESCO», της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας της Ε.Ε. Αν και η Κύπρος (όπως και η Ελλάδα) διαθέτει δικαίωμα άσκησης βέτο στη συμμετοχή τρίτων κρατών σε προγράμματα της PESCO, η αυξανόμενη πίεση άλλων κρατών-μελών για τη συμμετοχή της Τουρκίας, θέτει εκ των πραγμάτων τη Λευκωσία σε αμυντική διάταξη και στο ζήτημα αυτό.

Όπως είχε δημοσιεύσει η «Κ», προ μερικών μηνών, η Τουρκία είχε υποβάλει αίτημα για συμμετοχή σε πρόγραμμα «Στρατιωτικής Κινητικότητας» της PESCO, το οποίο διαχειρίζεται η Ολλανδία. Η Λευκωσία είχε φρενάρει την ικανοποίηση του τουρκικού αιτήματος, με οδηγίες του ΥΠΕΞ Ιωάννη Κασουλίδη. Η επαναφορά παρόμοιων αιτημάτων από την Άγκυρα θεωρείται πλέον δεδομένη, υπό το φως και της δέσμευσης που έχουν αναλάβει προς αυτή την κατεύθυνση η Σουηδία και η Φινλανδία, να στηρίξουν την εν λόγω τουρκική θέση, η οποία τυγχάνει ήδη στήριξης από σημαντικό αριθμό εταίρων της Κύπρου. Σημειώνεται ότι η Σουηδία (κυρίως), ως επίσης και η Φινλανδία δεσμεύτηκαν επίσης να άρουν τα όποια εμπάργκο κατά της Τουρκίας για την αγορά εξοπλιστικών συστημάτων.

Μηνύματα Αναστασιάδη προς ΟΗΕ

Σαφή μηνύματα έστειλε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, στο πλαίσιο συνάντησης με τον ειδικό αντιπρόσωπο Κόλιν Στιούαρτ, ενόψει της έκδοσης της έκθεσης του γ.γ. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο Πρόεδρος Αναστασιάδης επεσήμανε την ανάγκη η έκθεση να αποτυπώνει τα πραγματικά δεδομένα σε σχέση με τις μεταναστευτικές ροές που διοχετεύει η Τουρκία στην Κύπρο, να καταγράφει χωρίς εκπτώσεις τις νέες έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην περίκλειστη Αμμόχωστο και να περιλαμβάνει ξεκάθαρες αναφορές για αποφυγή προκλήσεων και παραβιάσεων. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζήτησε αντικειμενική καταγραφή των εξελίξεων, σε σχέση με τη βάση λύσης του Κυπριακού, ως επίσης και σε σχέση με την οικονομική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι Τουρκοκύπριοι.

Οι επισημάνσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν είναι προφανώς άσχετες με τις πληροφορίες που δημοσιεύσαμε την περασμένη Κυριακή, αναφορικά με το πρώτο προσχέδιο της έκθεσης Γκουτέρες, που αναμένεται να κυκλοφορήσει μεθαύριο 5 Ιουλίου. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», ο κ. Γκουτέρες δρομολογεί έναν δικοινοτικό μηχανισμό διαχείρισης του μεταναστευτικού στην Κύπρο, θέτοντας την Άγκυρα εκτός του κάδρου ευθυνών για τις ροές που διοχετεύει στην Κύπρο. Παράλληλα, στο πρώτο προσχέδιο υποβάθμισε τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι, ενώ φλέρταρε με τη λεγόμενη «απομόνωση» των Τουρκοκυπρίων και τον τερματισμό της κατόπιν εισηγήσεων του Κόλιν Στιούαρτ. Οι εν λόγω απαράδεκτες αναφορές επιδιώκεται να απαλειφθούν από το τελικό κείμενο.

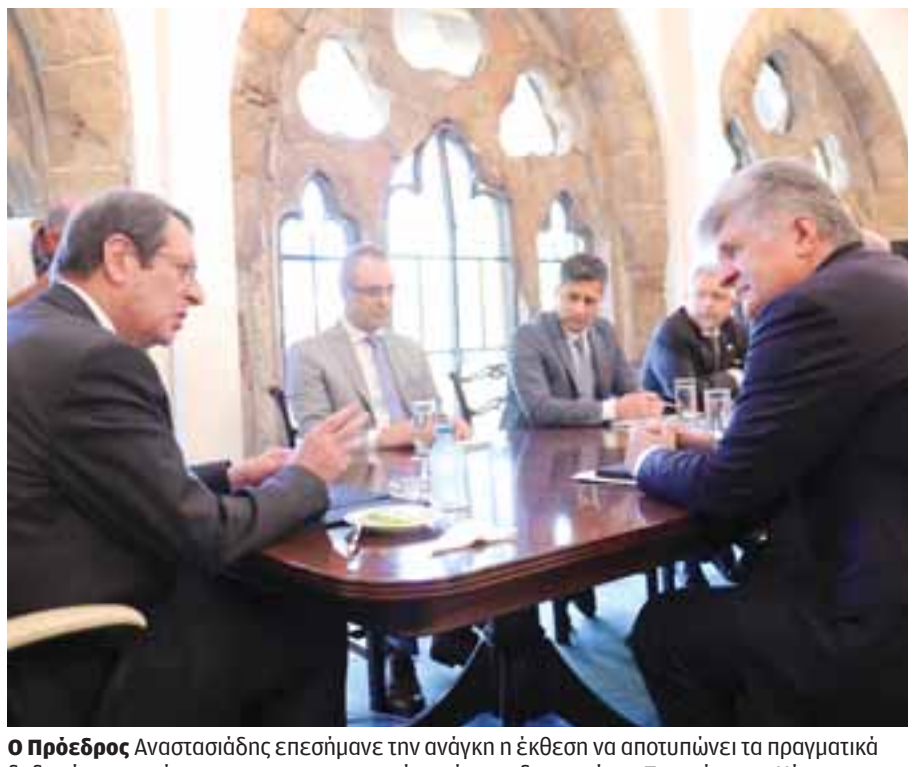

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης επεσήμανε την ανάγκη η έκθεση να αποτυπώνει τα πραγματικά δεδομένα σε σχέση με τις μεταναστευτικές ροές που διοχετεύει η Τουρκία στην Κύπρο, τις νέες έκνομες ενέργειες στην περίκλειστη Αμμόχωστο και ξεκάθαρες αναφορές για αποφυγή προκλήσεων και παραβιάσεων.

Λεωφ. Μακεδονίτισσας 46, CY-2417, Τ.Θ. 24005, CY-1700, Λευκωσία
Τηλ. (κεντρικό): 22841500
Τηλ. (εγγραφές): 22841528
E-mail: admissions@unic.ac.cy
unic.ac.cy

UniversityofNicosia UNIC_GR universityofnicosia UniversityNicosia

UNIVERSITY of NICOSIA

Το Κραν Μοντάνα ξανά στη συζήτηση

Οι διαπραγματεύσεις του 2017 στο ελβετικό θέρετρο επανήλθαν ως κληρονομιά ή ως «φάντασμα» στον προεκλογικό του 2023

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η αποτυχία του Κραν Μοντάνα μετατοπίζεται στο πώς έχει διαμορφωθεί η τριάδα των βασικών υποψηφίων του 2023, του προέδρου του κόμματος Αναστασιάδη, του βασικού στελέχους της περιόδου και στενού συνεργάτη του τελευταίου και του διαπραγματευτή της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Το Κυπριακό, αν και υποχωρεί αισθητά τα τελευταία χρόνια ως κομμάτι της ατζέντας των εκλογικών διαδικασιών ή κριτήριο ψήφου στην Κύπρο, παραμένει ένα ζήτημα με ταυτοτικές προεκτάσεις που ανεβάζει τους τόνους προεκλογικά και κρίνει, σε μεγάλο βαθμό, την ψήφο ενός μεγάλου μέρους του εκλογικού σώματος. Την περασμένη εβδομάδα η επισημοποίηση της στήριξης του ΔΗΚΟ προς τον προεδρικό υποψήφιο, Νίκο Χριστοδουλίδη, αποτέλεσε την τέλεια περιπτωσιολογία του πώς το Κυπριακό επανέρχεται στη δημόσια σφαίρα της προεκλογικής για το 2023. Αφορμή φυσικά, στάθηκε η δήλωση του προέδρου του ΔΗΚΟ, κ. Παπαδόπουλου, πως εκ των κριτηρίων για την επιλογή στήριξης Χριστοδουλίδη αποτέλεσε η σθεναρή του στάση στις συνομιλίες στο Κραν Μοντάνα, δήλωση που προκάλεσε την αντίδραση του υποψηφίου του ΑΚΕΛ, Αντρέα Μαυρογιάννη, κι ένα σπιράλ δηλώσεων «σθένους» για το ποια πλευρά, το 2017, στο ελβετικό θέρετρο έδειξε μεγαλύτερη πυγμή απέναντι στην Τουρκία. Η συνέχεια ήταν αμιγώς πολιτική αλλά το σημειακό μέρος καταγράφεται ως ιδιαίτερα σημαντικό. Το Κραν Μοντάνα ως κληρονομιά ή ως «φάντασμα» επανήλθε στον προεκλογικό, ως σημείο αναφοράς και αντιπαράθεσης, δεικνύοντας πως το Κυπριακό δεν έχει υποχωρήσει όσο θέλουμε να πιστεύουμε έναντι των θεματικών της οικονομίας, της διαφθοράς και της εσωτερικής διακυβέρνησης.

Η μυθολογία του

Το τι συνέβη στο Κραν Μοντάνα αποτελεί ένα πεδίο μεγάλης αντιπαράθεσης στην κυπριακή δημόσια σφαίρα, πέντε χρόνια μετά. Ταυτόχρονα αποτελεί αξιοσημείωτη αντίθεση το γεγονός ότι σήμερα απασχολεί τον προεκλογικό διάλογο ενώ στις προεδρικές εκλογές του 2018 ήταν «αρκετά φρέσκο για να περάσει απαρατήρητο» σε ένα set-up εκλογών παρεμφερές με το 2013 ως προς τα πρόσωπα. Τα ποιοτικά στοιχεία που προκύπτουν από την αποτυχία εξεύρεσης λύσης στο Κραν Μοντάνα, ενώ η διαδικασία κορυφώθηκε, εδράζονται σε τρεις άξονες ως προς τις προσλήψεις στο πολιτικό σύστημα της Κύπρου:

• Στην παγίωση μιας θολής αντίληψης για το ποιος φταίει ως προς την αποτυχία της εξεύρεσης λύσης, ιδίως στο θέμα των εγγυήσεων και της ασφάλειας. Στα χρόνια που ακολούθησαν οι δημοφιλείς απόψεις για το blame-game εκτείνονται σε ένα μεγάλο εύρος από το τίναγμα της διαδικασίας στον αέρα από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη μέχρι τη σκληρή και άτεγκτη θέση της Άγκυρας.

• Στο κλείσιμο της περιοδολόγησης μιας περιόδου που ξεκινά από το 2013 και κλείνει, τον Ιούλιο του 2017 στο ελβετικό θέρετρο. Έκτοτε ο χρόνος έχει περάσει χωρίς να έχει υπάρξει ουσιαστικά καμιά προοπτική επανόδου των δύο κοινοτήτων στο τραπέζι των συνομιλιών. Συνεπώς, το Κραν Μοντάνα καταγράφεται ως μια ακόμη «χαμένη ευκαιρία του Κυπριακού», εξ ορισμού εγγύτερα στην περίοδο 2004 και το Σχέδιο Ανάν και

• Στα παράγωγά του. Το Κραν Μοντάνα έχει παράξει ως προηγούμενο το «Πλαίσιο Γκουτέρες» και την συμμετοχή της Ε.Ε. στη διαδικασία του Κυπριακού, πτυχές που έκτοτε οι πολιτικοί δρώντες στην Κύπρο ερμηνεύουν κατά το δοκούν, προτάσσοντας την «επιστροφή των συνομιλιών από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα» έναντι της επιμονής της Τουρκίας για αλλαγή της βάσης των συνομιλιών.

Οι εκλογές του Φεβρουαρίου του 2023 θα διεξαχθούν στην Κύπρο σε μια χρονική συγκυρία που η Άγκυρα επαναφέρει τους υψηλούς τόνους εντάσεων στην Ανατ. Μεσόγειο.

Συνεπώς, το Κραν Μοντάνα δημιουργεί μια μυθολογία που τυγχάνει εργαλειοποίησης όχι μόνο στο πλαίσιο του προεκλογικού και της πολιτικής τοποθέτησης των υποψηφίων σε σχέση με αυτό, αλλά και που παράγει λογικές αντιφάσεις (χαρακτηριστικό πώς το κριτήριο επιλογής του Χριστοδουλίδη από τον κ. Παπαδόπουλο καταρρίφθηκε αμέσως, μετά την καταγραφή των δηλώσεων της περιόδου, πρωτοσέλιδα εφημερίδων της εποχής, κ.λπ.) και οι υπερβολικές αντιδράσεις (η απάντηση Μαυρογιάννη παρομοιάστηκε με το πώς ο κ. Ιακώβου θα «φέρει γρηγορότερα τους S-300» της δεκαετίας του 1990).

Το εκλογικό σώμα

Η αποτυχία του Κραν Μοντάνα, ενώ θα έπρεπε να συνδέεται με την αποτίμηση του Κυπριακού στις δύο θητείες Αναστασιάδη (2013-2023) και την πολιτική του κληρονομιά, μετατοπίζεται στο πώς έχει διαμορφωθεί η τριάδα των βασικών υποψηφίων του 2023, του προέδρου του κόμματος Αναστασιάδη, του βασικού στελέχους της περιόδου και στενού συνεργάτη του τελευταίου και του διαπραγματευτή της ελληνοκυπριακής πλευράς. Τριών δηλαδή βασικών πρωταγωνιστών που ήταν παρόντες το καλοκαίρι του 2017 στο ελβετικό θέρετρο εκ των οποίων οι δύο ήταν και άμεσα εμπλεκόμενοι τόσο στη διαπραγμάτευση όσο και στο επίμαχο δείπνο. Η κληρονομιά αυτή του Κραν Μοντάνα δημιουργεί συνεπώς δύο ενδιαφέρουσες δυναμικές:

• Όσο το ζήτημα θα ξεδιπλώνεται με όρους πολιτικής αντιπαράθεσης και πόλωσης τόσο θα γίνεται κατανοητό ενώπιον του εκλογικού σώματος τι ακριβώς συνέβη στη διαπραγμάτευση.

• Όσο το Κυπριακό θα απασχολεί τον προεκλογικό, οι θέσεις των υποψηφίων είτε θα απομακρύνονται είτε θα στοιχειοθετούν περαιτέρω το αφήγημα Αναστασιάδη για το 2017. Πραγματικότητα που εμπεριέχει σοβαρές τάσεις ανακολουθίας και που δυνητικά, αναλόγως και του ποιοι υποψήφιοι θα περάσουν στον δεύτερο γύρο, θα δημιουργήσει και αντίστοιχες δυναμικές στο εκλογικό σώμα.

Φυσικά, το Κυπριακό ως στοιχείο της ατζέντας του προεκλογικού δεν πρέπει να μην ιδωθεί και υπό το βάρος της κινητοποίησης μιας μερίδας του εκλογικού σώματος που το απασχολεί διαχρονικά είτε λόγω ιδεολογίας, είτε λόγω προσφυγικού προφίλ, είτε λόγω ηλικίας, σε σχέση με τα αντίστοιχο ακροατήριο της νέας γενιάς που βλέπει το Κυπριακό από απόσταση. Αυτή η μερίδα ψηφοφόρων διακρίνεται για το υψηλό ποσοστό κινητοποίησής της (ψηφίζει διαχρονικά και κινητοποιεί ως προς τη συμμετοχή τα οικογενειακά/πελατειακά δίκτυα) ενώ, στην τρέχουσα διαδικασία, είναι και κατακερματισμένη σε σχέση με τις παραδοσιακές γραμμές των ψηφοφόρων στη βάση του Κυπριακού, που συνήθως καταγράφεται ως «υπέρ της λύσης» ή ως «απορριπτική» με τους όρους που η περίοδος 1999-2004 διαμόρφωσε.

Η δυναμική των εξελίξεων

Το Κραν Μοντάνα ανήκει προφανώς στο παρελθόν, ωστόσο η κληρονομιά του εκτείνεται και στο πώς η Τουρκία προχώρησε με τετελεσμένα αμέσως μετά τόσο στο επίπεδο της ΑΟΖ όσο και αναφορικά με το Βαρώσι. Σημαντικότερα δε, η Τουρκία προχωρεί με το αφήγημά της για λύση δύο κρατών στην Κύπρο, ζήτημα που προκάλεσε και πολιτική αντιπαράθεση στο εσωτερικό της ελληνοκυπριακής κοινότητας σε σχέση με το αν η δική μας πλευρά έθεσε ποτέ το ζήτημα των δύο κρατών στην Τουρκία. Το ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει εδώ είναι πως οι εκλογές του Φεβρουαρίου του 2023 θα διεξαχθούν στην Κύπρο σε μια χρονική συγκυρία που η Άγκυρα επαναφέρει τους υψηλούς τόνους εντάσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και που δεν αποκλείεται να προκύψουν και με συγκεκριμένο αποτύπωμα (π.χ. παράνομη γεώτρηση με τουρκική παρουσία στην ΑΟΖ ώς το τέλος του έτους, περίοδος που σχετίζεται με την κορύφωση του προεκλογικού στην Κύπρο). Συνεπώς, το Κυπριακό επανέρχεται και ως «εξωτερική διάσταση απειλής» ως στοιχείο δηλαδή που θα επηρεάσει οριζοντίως τον προεκλογικό και όλους τους υποψηφίους. Η σημαντικότερη διάσταση, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση αφορά και την επόμενη ημέρα των προεδρικών του 2023. Με το Κυπριακό να αποτελεί ζήτημα διαχείρισης για τον επόμενο Πρόεδρο -αν τελικά όντως ο ιστορικός του κύκλος έκλεισε το 2017 στο Κραν Μοντάνα όπως το γνωρίσαμε τα τελευταία χρόνια και η επόμενη κυβέρνηση κληθεί να το ξαναπιάσει από το χειρότερο δυνατό του σημείο.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΑΝΝΗ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ**

Δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού: Μία ιστορική απόφαση με προοπτική

Με την πρόσφατη ψήφιση του νομοσχεδίου σε νόμο και την ίδρυση του υφυπουργείου Πολιτισμού στην Κύπρο, καθώς και την επικείμενη ενεργοποίηση και λειτουργία του, δίνεται πλέον η ιστορική ευκαιρία στη χώρα μας για να κάνει ένα πολύ σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για τον Πολιτισμό. Δίνεται επιτέλους –όπως ήταν η κοινή επιθυμία όλων, εδώ και πολλά χρόνια– μεγαλύτερη προσοχή στον Πολιτισμό μας και στην ψυχή του, τους ανθρώπους του.

Κατά παρόμοιο τρόπο έχουν ήδη δημιουργηθεί τέσσερα άλλα υφυπουργεία για να γίνει αποσυμφόρηση μεγάλων σε μέγεθος υπουργείων και δίνεται έτσι και εδώ η σημασία που πρέπει στον Πολιτισμό μας, υλοποιώντας ένα όνειρο, ικανοποιώντας μια αδήριτη ανάγκη δεκαετιών.

Αποτελεί αναγκαιότητα λοιπόν, με δεδομένη την πολύ μεγάλη πολιτιστική κληρονομία της χώρας μας, το βάθος που έχουμε μέσα στην Ιστορία, αλλά και την αδιάκοπη αξιόλογη καλλιτεχνική δημιουργία, να δοθούν νέες προοπτικές στη διαχείριση του πολιτισμού, τόσο της κληρονομιάς όσο και της σημερινής δημιουργίας, από την Πολιτεία. Το υφυπουργείο θα είναι υφυπουργείο παρά τω Προέδρω, όπως είναι και τα υπόλοιπα υφυπουργεία που έχουμε. Η λογική είναι η ίδια, με τις ίδιες βασικές αρχές που ακολουθήθηκαν και για τη δημιουργία των άλλων υφυπουργείων. Συγκεντρώνονται βασικά όλες τις κρατικές υπηρεσίες και τα Τμήματα, τα οποία έχουμε αυτή τη στιγμή και που ασχολούνται με τον Πολιτισμό, σε μια καινούργια δομή, η οποία με βάση τη δημοσιονομική ουδετερότητα θα διοικείται από έναν υφυπουργό και έναν γενικό διευθυντή.

Το υφυπουργείο θα είναι υφυπουργείο παρά τω Προέδρω, όπως είναι και τα υπόλοιπα υφυπουργεία . Η λογική είναι η ίδια, με τις ίδιες αρχές που ακολουθήθηκαν και για τη δημιουργία των άλλων υφυπουργείων.

Με την πρώτη αυτή θεσμικά μεγάλη παρέμβαση για τον Πολιτισμό αναμένεται να δοθούν και περισσότεροι πόροι, περισσότερες δυνατότητες, για την πολιτιστική πολιτική. Αυτό θα μπορέσει να γίνει στη συνέχεια και σε μια καλύτερη βάση, από την ώρα που έχουμε αυτή την ξεχωριστή δομή, το υφυπουργείο Πολιτισμού.

Ο επιτελικός φορέας για την πολιτική στον Πολιτισμό, το υφυπουργείο Πολιτισμού, αποτελεί πλέον γεγονός και άξιοι συγχαρητηρίων είναι όσοι/όσες εργάστηκαν μεθοδικά και σκληρά για υλοποίηση αυτού του οράματος, ειδικότερα το υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, πλέον, και η Πολιτεία που βλέπουν το πνευματικό τους παιδί να παίρνει, μετά από δεκαετίες, σάρκα και οστά.

Ο κ. Γιάννης Α. Οικονομίδης είναι εκπαιδευτικός - πολιτικός επιστήμονας.

Είναι βαρίδι ή σωσίβιο ο αρραβώνας;

Πώς η συμμαχία Νικόλα - Χριστοδουλίδη ανοίγει νέα μέτωπα για τον προεκλογικό

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης φαίνεται να χρειάζεται την εκλογική πείρα του ΔΗΚΟ, δεν θέλει ωστόσο να χρωματιστεί ως ο υποψήφιος του Ενδιάμεσου, βγάζοντας στο προσκήνιο ΔΗΚΟϊκά στελέχη που να τον εκπροσωπούν.

Ο ΔΗΣΥ θέλει να περάσει το μήνυμα πως η στήριξη ΔΗΚΟ σε Χριστοδουλίδη έχει ως στόχο να αλώσει την κυβερνώσα παράταξη. Πόσο όμως αυτό μιλά στην καρδιά των σημερινών ψηφοφόρων;

Η αναθεωρημένη στρατηγική ξυπνά μνήμες της «νέας στρατηγικής» που εφάρμοσε ο Νικόλας Παπαδόπουλος το 2018.

Στο ίδιο πλαίσιο άλλωστε και η αναφορά του Σωτήρη Σαμψών στο ιδεολογικοπολιτικό συνέδριο, περί κατατρεγμένων Ελλήνων Συναγερμικών. Όλο αυτό το αφήγημα απευθύνεται βεβαίως σε μία παλαιότερη γενιά ψηφοφόρων του κόμματος, οι οποίοι σίγουρα ψηφίζουν και των οποίων αυτές οι θύμησες είναι ακόμη ζωντανές. Είναι όμως τόσο ζωντανές και τόσο δυνατές ακόμα για να τους πείσουν να επιστρέψουν πίσω; Και σίγουρα δεν είναι μόνο αυτό, αλλά το γεγονός ότι το μεγάλο ζήτημα βεβαίως κατά πόσο αυτό αγγίζει τις νεότερες γενιές, οι οποίες ούτε θυμούνται το δίπολο Μακαριακοί – Αντιμακαριακοί, ούτε βεβαίως έχουν έντονο το αίσθημα του κομματικού πατριωτισμού και του χρέους απέναντι στον Γλαύκο Κληρίδη. Σε αυτό ακριβώς το ακροατήριο της νεότερης γενιάς, ο ΔΗΣΥ θα κληθεί να δώσει έμφαση και ενδεχομένως να εκσυγχρονίσει το αφήγημά του.

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος δικαιολογούσε τη στήριξη στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη με την αναφορά ότι είναι «απέναντι στον Αβέρωφ Νεοφύτου, απέναντι στον Δημοκρατικό Συναγερμό, απέναντι σε ένα κατεστημένο», κάποιοι θυμήθηκαν το 2017, όταν ο Μαρίνος Σιζόπουλος, εκπροσωπώντας σε πάνελ τον Νικόλα Παπαδόπουλο, υποστήριζε ότι ο τελευταίος θεωρεί τη ΔΔΟ ως «τη χειρότερη μορφή νομιμοποιημένης διχοτόμησης της πατρίδας μας» κλονίζοντας τους μετριοπαθείς κεντρώους ψηφοφόρους.

Στην Πινδάρου, από την άλλη, θεώρησαν πως ήταν ένα θεόσταλτο δώρο σε μία δύσκολη στιγμή και προχώρησαν αμέσως στην αντεπίθεση. Το κατάλληλο δώρο, καθώς στον ΔΗΣΥ θεωρούν βέβαιο πως η όποια σύνδεση του Χριστοδουλίδη με το ΔΗΚΟ, θα φέρει πίσω τους δυσαρεστημένους Συναγερμικούς. Έτσι, λοιπόν, ο εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου σημείωνε πως το σχέδιο [άλωσης του ΔΗΣΥ] το προετοίμαζαν για μήνες Νίκος Χριστοδουλίδης και Νικόλας Παπαδόπουλος και πως στόχος του ήταν η εξαπάτηση του συναγερμικού υποψηφίου. Ο αναπληρωτής πρόεδρος Χάρης Γεωργιάδης, από την άλλη, καλούσε τηλεοπτικώς και μέσω αναρτήσεων τους Συναγερμικούς να δουν πώς τοποθετείται το ΔΗΚΟ. Με λίγα λόγια υποστήριζαν πως το κρυφό πλάνο του ΔΗΚΟ είναι να διασπάσει τον ΔΗΣΥ μέσω της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη. Μία κίνηση που, όπως εκτιμούν στον ΔΗΣΥ, θα ενεργοποιήσει τα κομματικά αντανακλαστικά των δυσαρεστημένων συναγερμικών για να επιστρέψουν στο σπίτι τους.

Πόσο αυτό το αφήγημα μπορεί να έχει έρεισμα στη σημερινή κοινωνία, αν ληφθεί υπόψη ο χαλαρός δεσμός που έχει ο ψηφοφόρος πλέον με τα κόμματα, είναι ακόμη νωρίς να διαφανεί. Το σίγουρο πάντως είναι πως η Πινδάρου θα επιμείνει μέχρι τέλους ούτως ώστε να παρουσιάσει τον τέως υπουργό Εξωτερικών ως τον «δούρειο ίππο», που έβαλε ο Ενδιάμεσος υπό τον μανδύα του ανεξάρτητου για να διώξει από την εξουσία τον Συναγερμό. Και εδώ ακριβώς προκύπτει ένα μεγαλύτερο ερώτημα: Θα ενισχύσει το ΔΗΚΟ τελικά ή θα αποδυναμώσει με την επίσημη στήριξή του την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη;

ΔΗΣΥ σκληρά κομματικός

Το σχόλιο του Αβέρωφ Νεοφύτου για παράδειγμα, ότι ο ΔΗΣΥ ιδρύθηκε για να είναι «απέναντι στις μακαριακές μεθόδους», δεν ήταν καθόλου τυχαίο, αλλά καθαρά στοχευμένο στην παλιά συναγερμική φρουρά. Η Πινδάρου παρακολουθεί τις εκδηλώσεις του Νίκου Χριστοδουλίδη, πόσοι και ποιοι συμμετέχουν και βλέπει παραδοσιακά συναγερμικά στελέχη (όπως οι Νίκος Κόσιης - Κωστάκης Κωνσταντίνου) να βγαίνουν μπροστά και να στηρίζουν ένθερμα την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη. Εκτός από τα τηλέφωνα που κάνουν σε όσους παρευρίσκονται στις εκδηλώσεις του Νίκου Χριστοδουλίδη εκτιμούν παράλληλα, πως αν θυμίσουν το δίπολο ΔΗΣΥ - ΔΗΚΟ, τότε θα ξυπνήσει ο κομματικός πατριωτισμός των παλαιότερων ψηφοφόρων. Τον ΔΗΣΥ άλλωστε ίδρυσαν όσοι διαφωνούσαν με τη μακαριακή πολιτική. Στη συνέχεια εναντιώθηκαν με την κομματική ταυτότητα που εφάρμοσε η κυβέρνηση ΔΗΚΟ - Σπύρου Κυπριανού, καταγγέλλοντάς το κόμμα του Κέντρου για κατεστημένο, κομματοκρατία και για παραγκώνιση των συναγερμικών.

Τα αντανακλαστικά του Μάριου Καρογιάν

Ο Μάριος Καρογιάν καθυστερεί τις όποιες αποφάσεις του, ενώ ζήτησε εξηγήσεις για τις θέσεις Χριστοδουλίδη γύρω από το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη - Έρογλου.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Νικόλας Παπαδόπουλος προσπάθησε να λειάνει την αρχική του τοποθέτηση στον ALPHA, ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι απέναντι στον ΔΗΣΥ. Το τελευταίο που θέλει ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι να φανεί πως είναι απέναντι στον ΔΗΣΥ. Όχι μόνο γιατί ο ίδιος υπογραμμίζει την κομματική του ταυτότητα, αλλά και δεδομένου ότι προσβλέπει πως τον Σεπτέμβριο θα ανατραπούν τα δεδομένα και πιθανώς οι υποψήφιοι. Όμως αυτό φαίνεται πως δεν θα είναι το μόνο ζήτημα ασυνεννοησίας που θα προκύψει. Το ΔΗΚΟ διαφωνεί με το πλαίσιο Γκουτέρες, μιλά για μηδέν εγγυήσεις και μηδέν στρατεύματα και απορρίπτει το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη - Έρογλου (ήταν η αφορμή για να αποχωρήσει από τη συγκυβέρνηση ο Νικόλας Παπαδόπουλος).

Δεν πέρασε για παράδειγμα απαρατήρητη η «αναθεωρημένη στρατηγική» που συμφώνησαν όπως είπε ο Νικόλας Παπαδόπουλος στο Κυπριακό. Και δεν πέρασε απαρατήρητη κυρίως στο στρατόπεδο του Μάριου Καρογιάν, καθώς ο πρόεδρος της Δημοκρατικής Παράταξης ζήτησε εξηγήσεις και διευκρινίσεις επ' αυτού, από τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Και μιλάμε για την «αναθεωρημένη στρατηγική», καθώς αυτή παραπέμπει στη «νέα στρατηγική» του Νικόλα Παπαδόπουλου που δέχτηκε πολεμική το 2018 και χαρακτηρίστηκε ως ανεφάρμοστη. Ερώτημα συνεπώς είναι κατά πόσο θα είναι η αναβίωση της «νέας στρατηγικής» του 2018 που προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις ή ένα βολικό αφήγημα για να μην αυτοαναιρεθεί το ΔΗΚΟ. Πάντως, ο Νίκος Χριστοδουλίδης, στη συνάντηση που είχε με τη ΔΗΠΑ, φέρεται να ξεκαθάρισε ότι στηρίζει το πλαίσιο Γκουτέρες αλλά και το κοινό ανακοινωθέν του 2014 και αυτό έχει τη δική του σημασία για το πώς θα εξελιχθεί η συνεργασία. Πέραν όμως των πολιτικών θέσεων που θα συζητηθούν, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται πως η ύπαρξη ΔΗΠΑ και ΔΗΚΟ κάτω από την ίδια στέγη, προκαλεί δυσφορία, καθώς ενδέχεται να αναιρεθεί ο λόγος ύπαρξης είτε από το ένα κόμμα είτε από το άλλο. Στελέχη της Δημοκρατικής Παράταξης, βλέπουν με ανησυχία το ενδεχόμενο να συνεργαστούν με ΔΗΚΟϊκά στελέχη, ενώ ακόμη και ο Πρέσβης στην Αθήνα Κυριάκος Κενεβέζος που υποστήριζε την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη φέρεται να δυσφορεί με τον νέο αρραβώνα.

Επιτελείο και πάνελ

Αν όμως η συνεργασία ΔΗΚΟ - Χριστοδουλίδη μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στον υποψήφιο, τότε για ποιο λόγο επιχειρείται ανοικτά αντί να προβληθούν ανεξάρτητα και νέα πρόσωπα; Ενώ προφανώς οι Κόσιης - Κωνσταντίνου δεν ταυτίζονται με το νέο στην πολιτική ή το «απέναντι στο κατεστημένο» ο τέως υπουργός Εξωτερικών επιχείρησε να στήσει ένα επιτελείο με νέα πρόσωπα και τεχνοκράτες και έστειλε το μήνυμα προς την ηγεσία του ΔΗΚΟ ότι δεν θέλει να στεγαστούν στο επιτελείο του ΔΗΚΟϊκά στελέχη. Έχει μάλιστα στείλει το μήνυμα πως θα στελεχώσει το υπουργικό του με άριστους ασχέτως αν αυτοί προέρχονται ή όχι από το ΔΗΚΟ, για να καθησυχάσει τις ανησυχίες των συναγερμικών ψηφοφόρων του που βλέπουν με επιφύλαξη την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη φέρεται να δυσφορεί με τον νέο αρραβώνα. Επιτελείο και πάνελ Αν όμως η συνεργασία ΔΗΚΟ - Χριστοδουλίδη μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στον υποψήφιο, τότε για ποιο λόγο επιχειρείται ανοικτά αντί να προβληθούν ανεξάρτητα και νέα πρόσωπα; Ενώ προφανώς οι Κόσιης - Κωνσταντίνου δεν ταυτίζονται με το νέο στην πολιτική ή το «απέναντι στο κατεστημένο» ο τέως υπουργός Εξωτερικών επιχείρησε να στήσει ένα επιτελείο με νέα πρόσωπα και τεχνοκράτες και έστειλε το μήνυμα προς την ηγεσία του ΔΗΚΟ ότι δεν θέλει να στεγαστούν στο επιτελείο του ΔΗΚΟϊκά στελέχη. Έχει μάλιστα στείλει το μήνυμα πως θα στελεχώσει το υπουργικό του με άριστους ασχέτως αν αυτοί προέρχονται ή όχι από το ΔΗΚΟ, για να καθησυχάσει τις ανησυχίες των συναγερμικών ψηφοφόρων του που βλέπουν με επιφύλαξη ΔΗΚΟϊκά στελέχη. Το ζήτημα που προκύπτει είναι πόσο έτοιμα είναι τα μέλη του επιτελείου να διαχειριστούν ένα τόσο δύσκολο προεκλογικό. Δύσκολο, δεδομένου του ότι το επιτελείο Χριστοδουλίδη δεν έχει το οργανωτικό κόκαλο κομμάτων, ούτε βεβαίως και την ανάλογη πείρα να διαχειριστεί πολιτικές κρίσεις. Αντιθέτως, υπάρχει πλήρης απειρία στο πώς στήνονται και κερδίζονται εκλογές και αυτό φαίνεται να το αντιλαμβάνεται πρώτα και κύρια ο ίδιος ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

Ποιοι θα στελεχώνουν συνεπώς τα τηλεοπτικά πάνελ και πόσο προετοιμασμένοι μπορεί να είναι δεδομένου ότι όλοι ανεξαιρέτως οι υποψήφιοι θα κτυπούν κυρίως την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη; Η μέχρι τώρα σύντομη πορεία του επιτελείου κατέγραψε παροιμιώδη λάθη και σε αυτό το πλαίσιο ο Νίκος Χριστοδουλίδης επιχείρησε να πάρει πάνω του το επικοινωνιακό σκέλος, ωστόσο δεν θα μπορεί να είναι παντοχού παρών όσο θα εκτυλίσσεται ο προεκλογικός.

Σε αυτό το σημείο προκύπτει το δίλημμα αν θα ζητήσει βοήθεια από το ΔΗΚΟ, στέλνοντας ΔΗΚΟϊκά στελέχη ή αν θα ρισκάρει να βγάλει μπροστά καταρτισμένους τεχνοκράτες μεν προβάλλοντας το ανεξάρτητο της υποψηφιότητάς του, άπειρους εκλογικά δε.

Το οργανωτικό κομμάτι

Για το επιτελείο Νίκου Χριστοδουλίδη η στήριξη από κόμμα είναι σημαντική. Όσο κι αν ο ίδιος έχει καταφέρει να κτίσει δεσμούς με ομάδες ανά επαρχία, υπάρχει σοβαρή οργανωτική δουλειά που δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη βοήθεια έμπειρου οργανωτικού. Και εδώ ακριβώς εκτιμάται πως θα βοηθήσει το κόμμα του Κέντρου. Το ερώτημα είναι αν μαζί με τον Νικόλα Παπαδόπουλο θα ακολουθήσουν την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη κι άλλα κόμματα του χώρου, ενισχύοντας την κύρια επιδίωξη του τέως υπουργού Εξωτερικών που αποτελούσε και το επιχείρημα απέναντι στην Πινδάρου. Ότι δηλαδή είναι μία πολυσυλλεκτική υποψηφιότητα. Διαφορετικά, αν η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη στηριχθεί μόνο από το Δημοκρατικό Κόμμα, θεωρείται από πολλούς πολιτικούς κύκλους πως θα ενισχύσει το κύριο αφήγημα του ΔΗΣΥ: ότι είναι ο υποψήφιος του ΔΗΚΟ και πως με αυτούς τελικά θα κυβερνήσει.

Ο Αβέρωφ απορροφά τη γενικότερη δυσαρέσκεια από τις πολιτικές των τελευταίων δύο θητειών και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο προβάλλεται το κόμμα αντί ο υποψήφιος επί του παρόντος.

Γιατί κρύβουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου

Κομματικά στελέχη εκτιμούν πως ανάμεσα στους λόγους που παραδοσιακοί συναγερμικοί έχουν απομακρυνθεί, δεν είναι γιατί γοητεύτηκαν από τη ρητορική και την παρουσία του Νίκου Χριστοδουλίδη στην πολιτική σκηνή, αλλά γιατί δεν βλέπουν καθόλου θετικά τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ φέρεται να απορροφά τη γενικότερη δυσαρέσκεια από τις πολιτικές των δύο τελευταίων θητειών, ενώ παραδόξως ο Νίκος Χριστοδουλίδης, που ήταν μέρος της κυβέρνησης, περνά αλώβητος. Αυτός είναι και ο λόγος που το επιτελείο του Αβέρωφ Νεοφύτου δίνει έμφαση στην ενότητα του κόμματος και αποφεύγει να προβάλλει είτε σε διαφημίσεις είτε στο κύριο αφήγημα τον συναγερμικό πρόεδρο.

Όσο όμως κι αν στον ΔΗΣΥ επιχειρείται να δοθεί έμφαση στο κόμμα και όχι στον υποψήφιο και στο ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται ότι το ενδεχόμενο να χρωματιστεί ο Νίκος Χριστοδουλίδης ως ΔΗΚΟϊκός υποψήφιος ή να παρουσιαστεί ως το alter ego του Νικόλα Παπαδόπουλου δεν πρόκειται να βοηθήσει την κατάσταση για μία πληθώρα λόγων μεταξύ των οποίων:

1) Ο Ενδιάμεσος δεν έχει καταφέρει να εκλέξει δικό του υποψήφιο ποτέ πόσω μάλλον σήμερα που το κάθε κόμμα του χώρου ξεχωριστά αντιμετωπίζει μείωση ποσοστών και εσωστρέφεια.

2) Ο Μάριος Καρογιάν και κατ' επέκταση η Δημοκρατική Παράταξη θα αντιδράσει και ενδεχομένως να συμπλεύσει με άλλον.

3) Ο συναγερμικός ψηφοφόρος, ο οποίος θεωρεί πως η ψήφος στον Νίκο Χριστοδουλίδη δεν είναι ψήφος ενάντια στον ΔΗΣΥ αλλά στον Αβέρωφ Νεοφύτου, θα κλονιστεί.

4) Οι έντονοι αντιπολιτευτικοί τόνοι που κράτησε ο Νικόλας Παπαδόπουλος από το 2014 δεν επικροτήθηκαν από το ευρύτερο δεξιό εκλογικό ακροατήριο και συνεπώς μπορεί να επηρεάσει με τον ίδιο τρόπο τη δυναμική του τέως ΥΠΕΞ.

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Με τον Νίκο συμφωνούμε στο πρόβλημα διαπλοκής

Ήμουν παρών στο Κραν Μοντάνα και βίωσα και γνωρίζω από πρώτο χέρι τι είχε γίνει λέει ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Με τον Νίκο Χριστοδουλίδη θεωρώ πως συμφωνούμε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα διαπλοκής και διαφθοράς στον τόπο μας. Συμφωνούμε επίσης πως μπορούμε να καταπολεμήσουμε αυτά τα φαινόμενα διαφθοράς, με δραστικές προτάσεις. Δυστυχώς, η ισοπέδωση που επιχειρείται, σε μια προσπάθεια να πληγεί η ανεξάρτητη υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, είναι άδικη για όσους και όσες εργάστηκαν έντιμα και καθαρά και, κυρίως, «ξεπλένει» αυτούς που πραγματικά ευθύνονται για φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς, λέει σε συνέντευξη του στη «Κ» ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος. Εξηγεί ότι από τη στιγμή που, με βάση τις συνθήκες όπως έχουν διαμορφωθεί, μια δική του υποψηφιότητα θα εξυπηρετούσε μόνο το κόμμα και τα ποσοστά του και όχι την πορεία της Κύπρου τα επόμενα χρόνια, είχε υποχρέωση να ενεργήσει με γνώμονα το μακροπρόθεσμο καλό της Κύπρου και όχι με κομματικές σκοπιμότητες. Προσθέτει ότι οι θέσεις του κ. Αβέρωφ Νεοφύτου ή οι θέσεις του ΑΚΕΛ δεν μπορούν να δώσουν λύσεις στην κυπριακή κοινωνία και στην οικονομία.

–Η στήριξη της υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη ήταν τελικά μονόδρομος;

–Όχι. Ήταν η πιο ορθή επιλογή, τόσο σε σχέση με το μέλλον της χώρας μας όσο και σε σχέση με τα πολιτικά δεδομένα, όπως έχουν διαμορφωθεί όλους αυτούς τους μήνες και, ασφαλώς, ως αποτέλεσμα ενός διεξοδικού και εποικοδομητικού διαλόγου με τα στελέχη, τα μέλη και τους ψηφοφόρους του Δημοκρατικού Κόμματος, αλλά και την κοινωνία, ευρύτερα.

–Πώς θα καταφέρετε να γεφυρώσετε όσα σας χωρίζουν;

–Όσα μας χωρίζουν είναι μέρος του παρελθόντος. Όσα μας ενώνουν, αφορούν το παρόν και, κυρίως, το μέλλον της Κύπρου και της κοινωνίας μας. Αυτή, λοιπόν, η κοινωνία μάς ζητάει να επικεντρωθούμε στο μέλλον, να αναζητήσουμε κοινούς στόχους, κοινή προσέγγιση και να πορευθούμε με προτεραιότητα την επίλυση προβλημάτων και όχι την αντιπαράθεση. Προφανώς δεν ακυρώνουμε το παρελθόν, ούτε τις διαφορές που υπήρξαν. Αντίθετα, με σεβασμό σε όλα όσα προηγήθηκαν, ανταποκρινόμαστε στην απαίτηση της κοινωνίας, κάνουμε την υπέρβαση και εργαζόμαστε πιο παραγωγικά, με ειλικρίνεια και συναντίληψη, για ένα καλύτερο μέλλον.

–Αν ο κ. Χριστοδουλίδης εμμένει στη θέση για μη διεφθαρμένη κυβέρνηση, πώς μπορεί να προχωρήσει για να καθαρίσει όπως είπατε τον «Στάβλο του Αυγεία»;

–Μα ο ίδιος ο κ. Χριστοδουλίδης έχει πει πως θεωρεί πως η κυβέρνηση Αναστασιάδη έχει να επιδείξει σημαντικά επιτεύγματα, αλλά αναγνωρίζει πως έχει διαπράξει και λάθη. Κατ' ακρίβεια έχει επικαλεστεί και δηλώσεις του ίδιου του Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος έχει, μεταξύ άλλων, απολογηθεί για τις ελλείψεις του προγράμματος των διαβατηρίων. Θεωρώ λοιπόν πως συμφωνούμε πως υπάρχει σοβαρό πρόβλημα διαπλοκής και διαφθοράς στον τόπο μας. Συμφωνούμε επίσης πως μπορούμε να καταπολεμήσουμε αυτά τα φαινόμενα διαφθοράς, με δραστικές προτάσεις πάταξής τους, όπως αυτές τις προτάσεις που έχουμε συμφωνήσει στο περίγραμμα θέσεων που έχουμε ετοιμάσει και που έχει συμφωνηθεί να ενσωματωθεί στο πρόγραμμά του. Προτάσεις όπως είναι, η δημοσιοποίηση των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου που αφορούν τον πρόεδρο και υπουργούς, τον περιορισμό διορισμού πολιτικών προσώπων σε ανεξάρτητους θεσμούς και φυσικά πιο αυστηρές ποινές για τέτοια αδικήματα. Αντί, λοιπόν, να συζητάμε για το ποιος χαρακτηρισμός είναι ο πιο ακριβής, ας συζητήσουμε για το πώς θα εξαλείψουμε το ίδιο το πρόβλημα αυτό καθ' αυτό. Και υπάρχει συναντίληψη, ως προς αυτό τον στόχο, μέσα από συγκεκριμένες και κοινά αποδεκτές προτάσεις.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει θέσεις. Και είναι επί αυτών των θέσεων, όπως και επί των δικών μας, που συζητήσαμε το προηγούμενο διάστημα. Αυτό που δεν υπάρχει, ακόμα, είναι το τελικό πρόγραμμα διακυβέρνησής του.

Σκοπιμότητα Μαυρογιάννη

–Και σε σχέση με τον λόγο που εσείς προσωπικά στηρίζετε Νίκο Χριστοδουλίδη «μηδέν στρατός μηδέν εγγυήσεις», ήδη δύο υποψήφιοι συναγωνίζονται για το ποιος αγωνίστηκε περισσότερο προς αυτή την κατεύθυνση. Γιατί με την ίδια λογική δεν στηρίζετε Μαυρογιάννη;

–Άλλο οι διάφορες εκδοχές και άλλο τα γεγονότα. Ήμουν παρών στο Κραν Μοντάνα και βίωσα και γνωρίζω από πρώτο χέρι τι είχε γίνει. Σε γεγονότα αναφέρθηκα, άλλωστε. Και ναι, την επιμονή στη θέση αρχής για «μηδέν στρατό και μηδέν εγγυήσεις», μόνο ο Νίκος Χριστοδουλίδης και ο Νίκος Κοτζιάς την εισηγούνταν μέχρι τέλους στον Πρόεδρο Αναστασιάδη. Και είναι για αυτή τη θέση, που μας κατηγορούσαν εμάς, ως Δημοκρατικό Κόμμα, για δήθεν μαξιμαλισμό. Από κει και πέρα, το τι ισχυρίστηκε ο κ. Μαυρογιάννης, με εμφανή διάθεση ανταγωνισμού και μάλιστα πέντε χρόνια μετά, με προφανή σκοπιμότητα, δεν με αφορά. Ευτυχώς, υπάρχουν τα πρακτικά του Εθνικού Συμβουλίου, τα δημοσιεύματα εκείνων των ημερών αλλά και χαρακτηριστικά περιστατικά στο Κραν Μοντάνα, που είδαμε και ακούσαμε όσοι ήμασταν παρόντες.

–Πώς ο Νίκος Χριστοδουλίδης μπορεί να τα βάλει με το κατεστημένο, αφού ήταν μέρος του για τουλάχιστον οκτώ χρόνια;

–Θυμίζω ότι είναι ο Αβέρωφ Νεοφύτου που περηφανευόταν και περηφανεύεται ότι «είναι μέσα σε όλα», «κινεί τα πάντα», «όποια πέτρα και αν σηκώσεις είναι από κάτω» και άλλες τέτοιες μεταφορικές περιγραφές, που φανερώνουν μια εντελώς κατεστημένη αντίληψη της πολιτικής. Η κοινωνία ζητάει κάτι εντελώς διαφορετικό, εξ ου και η ευρύτερη απήχηση της ανεξάρτητης υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη. Ο κ. Χριστοδουλίδης τα βάζει με τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου και επομένως, τα βάζει με το κατεστημένο.

> *Η κοινωνία ζητάει κάτι εντελώς διαφορετικό, εξ ου και η ευρύτερη απήχηση της ανεξάρτητης υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη. Ο κ. Χριστοδουλίδης τα βάζει με τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου και επομένως, τα βάζει με το κατεστημένο.*

–Πώς μπορεί να είναι τίμιος και καθαρός ένας άνθρωπος που γνώριζε τη διαδικασία έκδοσης των διαβατηρίων και ήταν και με τη δική του υπογραφή που δίνονταν;

–Ο Κωνσταντίνος Ιωάννου δεν είναι τίμιος και καθαρός; Ο Γιώργος Παμπορίδης δεν είναι τίμιος και καθαρός; Η αείμνηστη Ζέτα Αιμιλιανίδη δεν ήταν τίμια και καθαρή; Ο κ. Μαυρογιάννης δεν είναι τίμιος και καθαρός; Αναγκάζομαι να αναφερθώ ονομαστικώς σε ανθρώπους που υπηρέτησαν την παρούσα διακυβέρνηση, αλλά δεν ταυτίζονται με τη διαπλοκή, ακριβώς για να αναδείξω ότι η ίδια η κοινωνία δεν ισοπεδώνει τους πάντες και τα πάντα. Και υπάρχουν και άλλα τέτοια πρόσωπα, για να μην παρεξηγηθώ. Δυστυχώς, η ισοπέδωση που επιχειρείται, σε μια προσπάθεια να πληγεί η ανεξάρτητη υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, είναι άδικη για όσους και όσες εργάστηκαν έντιμα και καθαρά και, κυρίως, «ξεπλένει» αυτούς που πραγματικά ευθύνονται για φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς.

Τα στελέχη μας

–Το ότι στελέχη του ΔΗΚΟ, συνεργάτες σας για χρόνια εργάζονταν για τη στήριξη Χριστοδουλίδη πριν καν αρχίσουν οι επαφές, σας ενόχλησε; Νιώθετε ότι κάποιοι σας παρέκαμψαν; Ότι βρεθήκατε προ τετελεσμένου γεγονότος και μάλλον εκβιαστικά;

–Κατ' αρχάς, ουδείς «εργάστηκε», όπως λέτε, για τον κ. Χριστοδουλίδη, ή, για οποιονδήποτε άλλον υποψήφιο. Τώρα είναι που αρχίζουμε, όλοι και όλες, να εργαζόμαστε για την αποτελεσματική υλοποίηση της απόφασης του Κόμματος. Από κει και πέρα, όλο αυτόν τον καιρό, κάθε στέλεχος και κάθε συνεργάτης μου διαμόρφωσε την άποψή του και την εξέφρασε στα συλλογικά όργανα στη διάρκεια των διαφόρων συζητήσεων αυτών των μηνών. Αλίμονο να μην είχαν δική τους άποψη τα στελέχη του κόμματος ή οι προσωπικοί συνεργάτες μου και να σιωπούσαν περιμένοντας να ακούσουν τη δική μου, πριν μιλήσουν. Αυτό είναι που θα με ενοχλούσε και όχι το να έχουν δική τους άποψη.

–Πάτε προς τις εκλογές διχασμένοι εντός του ΔΗΚΟ; Υπάρχουν στελέχη που ξεκάθαρα δηλώνουν τη δυσαρέσκειά τους για την επιλογή. Θα καταφέρετε να τα κρατήσετε εντός της παράταξης;

–Σε καμία περίπτωση δεν πάμε διχασμένοι. Αντίθετα. Η στήριξη στην ανεξάρτητη υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη ήταν η πλειοψηφική τάση, μέσα στο Κόμμα και κυρίως μέσα στην κοινωνία. Και αυτή η τάση ενισχύεται καθημερινά από την ώρα που έγινε επίσημη απόφαση. Και έχουμε πρόθεση, με σεβασμό και σεμνότητα, να επικοινωνήσουμε με κάθε ψηφοφόρο μας χωριστά, αλλά και με ολόκληρη την κοινωνία, προκειμένου να πείσουμε για την καταλληλότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη και την ορθότητα της επιλογής μας.

–Αν παίρνατε τα πράγματα από την αρχή θα κάνατε δεύτερες σκέψεις σε σχέση με την υποψηφιότητα της Χριστιάνας Ερωτοκρίτου; Μπορεί να είναι ηγετικό στέλεχος, συνεπώς «κόκκινο πανί» για το ΑΚΕΛ, όμως την αποσύρατε προτού συζητηθεί στα αρμόδια όργανα του κόμματος της Αριστεράς...

–Κάνετε λάθος. Είναι ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ που την απέρριψε, όχι μόνο μιλώντας μαζί μου αλλά και δημόσια, μιλώντας στον «αέρα» βραδινής τηλεοπτικής εκπομπής και δεν είναι μόνο εκείνος που την απέρριψε αλλά και άλλα στελέχη του ΑΚΕΛ που τοποθετήθηκαν δημόσια για το ότι δεν μπορούν να αποδεχθούν την κα Χριστιάνα Ερωτοκρίτου ως υποψήφια. Και δεν είναι η μοναδική υποψηφιότητα που προτείναμε και που απορρίφθηκε με αυτόν τον τρόπο.

–Συζητήσατε για τον ρόλο που θα έχετε στο σχηματισμό κυβέρνησης σε περίπτωση εκλογής του Νίκου Χριστοδουλίδη, όπως το πόσα υπουργεία θα πάρει το ΔΗΚΟ;

–Όχι. Τέτοιες παρωχημένες πρακτικές από το παρελθόν απωθούν τους πολίτες και την κοινωνία και δεν έχουν θέση στο μέλλον που θέλουμε να διαμορφώσουμε.

–Εσάς δεν σας προβληματίζει ότι στηρίζετε ένα υποψήφιο που ακόμη δεν έχει διαμορφώσει τις πολιτικές του θέσεις;

–Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει θέσεις. Και είναι επί αυτών των θέσεων, όπως και επί των δικών μας, που συζητήσαμε το προηγούμενο διάστημα. Αυτό που δεν υπάρχει, ακόμα, είναι το τελικό και ολοκληρωμένο πρόγραμμα διακυβέρνησής του, το οποίο ορθώς δεν υπάρχει ακόμα, καθώς θα είναι αποτέλεσμα του διαλόγου που έχει ο ίδιος ο υποψήφιος με την κοινωνία, τους πολίτες, τα οργανωμένα σύνολα και ασφαλώς και τις πολιτικές δυνάμεις. Όμως θέλω να πω και κάτι ακόμα σε όσους ισχυρίζονται ότι τάχατες έχουν θέσεις: Οι θέσεις του κ. Αβέρωφ Νεοφύτου ή οι θέσεις του ΑΚΕΛ δεν μπορούν να δώσουν λύσεις στην κυπριακή κοινωνία και στην οικονομία. Αντίθετα, οι θέσεις και η γενικότερη φιλοσοφία μιας ανεξάρτητης υποψηφιότητας, όπως αυτής του κ. Χριστοδουλίδη, που έχει τη ευχέρεια να συνθέσει τα θετικά των προτάσεων του Δημοκρατικού Κόμματος, αλλά και τον προτάσεων άλλων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, μπορούν να δώσουν – και θα δώσουν– ελπίδα και προοπτική στην πατρίδα μας.

–Το επιτελείο του ΔΗΚΟ που έχει περάσει από πολλές εκλογικές διαδικασίες θα σταθεί στο πλευρό του Νίκου Χριστοδουλίδη;

–Με σεβασμό στην ανεξαρτησία της υποψηφιότητάς του, ασφαλώς και θα συνδράμουμε με όποιο τρόπο μπορούμε στη μεγάλη, εκλογική μάχη που δίνει, μαζί και μέσα στην κοινωνία, σε όποιο ρόλο ο ίδιος θα μας αναθέσει.

–Γιατί υπάρχει τόση εμμονή για τον διαχωρισμό της ανεξάρτητης υποψηφιότητας με το ΔΗΚΟ; Κάποιοι πιστεύουν πως δεν θέλει να ταυτιστεί με το ΔΗΚΟ ώστε να μην χάσει τους ψηφοφόρους που προέρχονται από τον ΔΗΣΥ;

–Δεν υπάρχει οποιαδήποτε εμμονή σε οτιδήποτε. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι ένας ανεξάρτητος υποψήφιος, στηρίζεται από πολίτες όλων –ανεξαιρέτως– των πολιτικών και ιδεολογικών αποχρώσεων, στηρίζεται και από ανένταχτους πολίτες, στηρίζεται και από το Δημοκρατικό Κόμμα, στηρίζεται από διάφορα κοινωνικά σύνολα, ενδεχομένως να στηριχτεί και από άλλα κόμματα το επόμενο διάστημα. Επομένως, δεν είναι θέμα δικής μας εμμονής. Είναι θέμα πραγματικότητας.

Η συσπείρωση του ΔΗΚΟ και οι λόγοι που δεν διεκδίκησε ο ίδιος

–Κάποιοι σας κατηγόρησαν ότι επιλέγετε τον εύκολο δρόμο, μέσα από την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη για να κρύψετε την μείωση των ποσοστών του κόμματός σας;

–Προφανώς αυτοί οι κάποιοι είναι με την εντύπωση ότι έχουμε βουλευτικές εκλογές και όχι προεδρικές και τους απασχολούν τα όποια κομματικά ποσοστά και όχι το ποια πορεία θα ακολουθήσει η χώρα μας τα επόμενα πέντε χρόνια. Δυστυχώς γι' αυτούς και ευτυχώς για τον τόπο, η κοινωνία έχει άλλες προτεραιότητες και άλλες αγωνίες. Το δικό μου μήνυμα προς τους ΔΗΚΟϊκούς ψηφοφόρους, είναι να μην εφησυχάζουν και να μη θεωρούν πως θα «κρυφτούν» τα όποια ποσοστά μας σε αυτές τις εκλογές. Το Δημοκρατικό Κόμμα πρέπει να συσπειρωθεί πίσω από την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη, εάν θέλουμε να πετύχουμε την αλλαγή.

–Γιατί δεν θέσατε εσείς υποψηφιότητα; Φοβηθήκατε ένα τυχόν κακό αποτέλεσμα;

> *«Κάποιοι είναι με την εντύπωση ότι έχουμε βουλευτικές και όχι προεδρικές και τους απασχολούν τα όποια κομματικά ποσοστά».*

–Για τον ίδιο λόγο, που ανέφερα πριν. Από τη στιγμή που, με βάση τις συνθήκες όπως έχουν διαμορφωθεί, μία δική μου υποψηφιότητα θα εξυπηρετούσε μόνο το κόμμα και τα ποσοστά του και όχι την πορεία της Κύπρου τα επόμενα χρόνια, είχα υποχρέωση να ενεργήσω με γνώμονα το μακροπρόθεσμο καλό της Κύπρου και όχι με κομματικές σκοπιμότητες.

–Στόχος είναι να γίνει το ΔΗΚΟ κυβέρνηση με κάθε τίμημα;

–Στόχος είναι να δώσουμε ελπίδα και προοπτική στον τόπο και στην κοινωνία, με κάθε τίμημα.

–Σε περίπτωση που δεν περάσει ο κ. Χριστοδουλίδης δεύτερο γύρο, έχετε plan B;

–Εργαζόμαστε προκειμένου να περάσει και πιστεύω θα τα καταφέρουμε.

–Και η επόμενη μέρα στο ΔΗΚΟ; Ένα κακό αποτέλεσμα μπορεί να θέσει θέμα ηγεσίας;

–Εργαζόμαστε προκειμένου να έχουμε καλό αποτέλεσμα και πιστεύω ότι θα τα καταφέρουμε.

Διαβάστε στην ηλεκτρονική «Κ» της Δευτέρας, τη συνέχεια της συνέντευξης του προέδρου του ΔΗΚΟ, Νικόλα Παπαδόπουλου. Ποϋ διαφέρουν και ποϋ όχι οι θέσεις του ΔΗΚΟ στην οικονομία με αυτές του ΔΗΣΥ, αλλά και πώς βλέπει την επόμενη μέρα στο Κυπριακό ο πρόεδρος του κόμματος.

Μπρα ντε φερ θεσμών και αξιωματούχων

Η διαμάχη εντός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας καθώς και η συνεχιζόμενη σύγκρουση με τη Νομική Υπηρεσία για τα όρια του κάθε θεσμού

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Στην περίπτωση με τα Χρυσά Διαβατήρια η σύγκρουση του γενικού ελεγκτή με τον γενικό εισαγγελέα ήταν σφοδρή, σε σημείο μάλιστα που ο Γιώργος Σαββίδης να επικρίνει δημόσια τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για συνταγματική εκτροπή.

Πρόσφατο παράδειγμα που αποκαλύπτει το χάσμα που υπάρχει μεταξύ Νομικής και Ελεγκτικής Υπηρεσίας ήταν η παρουσία του βοηθού γενικού εισαγγελέα Σάββα Αγγελίδη και γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη στη Βουλή.

Η οικονομική κρίση του 2013 μπορεί να προσδιοριστεί ως η αφετηρία μιας σειράς αλλαγών που συντελέστηκαν όχι κατ' ανάγκη μόνο σε ζητήματα οικονομικής φύσεως. Σταδιακά και μετά το πρώτο σοκ που υπέστη ο οικονομικός τομέας του τόπου, την εμφάνισή τους έκαναν και άλλα φαινόμενα που μέχρι τότε ήταν άγνωστα στον δημόσιο βίο. Με αφορμή ζητήματα κακοδιαχείρισης ή και διαφθοράς υπήρξαν ουκ ολίγες περιπτώσεις δημόσιας σύγκρουσης θεσμών για το πού σταματούν τα όρια του ενός θεσμού και πού ξεκινούν κάποιου άλλου, με αποτέλεσμα σε αρκετές περιπτώσεις να δίνεται η εντύπωση ενός υπόγειου πολέμου εξουσίας. Πρόσφατο τρανταχτό παράδειγμα η προσπάθεια του γενικού ελεγκτή να μεταβάλει τον τίτλο του δεύτερου τη τάξει στην Ελεγκτική Υπηρεσία. Ένα ζήτημα που σαφέστατα από πλευράς ενδιαφέροντος περιορίζεται εντός της Ελεγκτικής και πιθανότατα σε άλλους ανεξάρτητους θεσμούς, πλην όμως αποτυπώνει το νέο κλίμα που επικρατεί και που κατά διαστήματα λαμβάνει ευρύτερες διαστάσεις, δημόσια. Ωστόσο, το συγκεκριμένα παράδειγμα μπορεί να θεωρηθεί η κορυφή του παγόβουνου, μιας και υπάρχουν και άλλα ζητήματα πολύ πιο σοβαρά που φθάνουν στο σημείο γενικευμένης σύγκρουσης ακόμα και με την εκτελεστική εξουσία.

Γενικός ή Γενικού;

Εξήντα δύο χρόνια από την ανεξαρτησία παρουσιάζεται η εικόνα ένας θεσμός να αμφισβητεί ακόμα και τον τίτλο που φέρει ένας θεσμικός αξιωματούχος όχι κάποιας άλλης ανεξάρτητης αρχής αλλά της ίδιας. Το 2015 αιφνιδίως ο γενικός ελεγκτής της Δημοκρατίας εντόπισε ζήτημα με τον τίτλο που έφερε μέχρι τότε ο βοηθός του. Κατά τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη ο τίτλος του δεύτερου τη τάξει δεν ήταν βοηθός γενικός ελεγκτής αλλά βοηθός γενικού ελεγκτή. Οι τόνοι την περίοδο εκείνη παρέμειναν χαμηλοί, μιας και η νομική άποψη που εξέφρασε ο τότε γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης δεν άφησε περιθώρια εμφάνισης συγκρουσιακών καταστάσεων και οδήγησε στην τροποποίηση του σχετικού νόμου στον οποίο αναφέρονταν οι τίτλοι και θεσμικών αξιωματούχων. Η κατάσταση διαφοροποιήθηκε το 2022 όταν ο νυν γενικός εισαγγελέας, με γνωμάτευσή του, ήλθε και ακύρωσε την πρακτική που ακολουθείτο. Σε αυτό το σημείο το όλο θέμα ξέφυγε από μια εσωτερική διαφορά της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Ο γενικός ελεγκτής προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο, ζητώντας ερμηνεία του Συντάγματος, απόφαση η οποία εκκρεμεί.

Η Νομική Υπηρεσία

Η Νομική Υπηρεσία θεωρεί πως ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου εκκρεμεί μια καταχρηστική διαδικασία και πως το Δικαστήριο αυτό που θα πρέπει να κρίνει είναι εάν ορθά ή λάθος το Υπουργείο Οικονομικών εξέδωσε εγκύκλιο μετά την τελευταία γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα με την οποία πληροφορούσε την δημόσια υπηρεσία πως ο τίτλος είναι βοηθός γενικός και όχι βοηθός γενικού. Γνωμάτευση που σαφέστατα επηρεάζει το σύνολο των ανεξάρτητων θεσμών, Νομική Υπηρεσία, Ελεγκτική Υπηρεσία, Γενικό Λογιστή, με επικεφαλής γενικό και βοηθό γενικό. Επιπρόσθετα, την περασμένη εβδομάδα η Βουλή στο πλαίσιο ψήφισης συμπληρωματικού προϋπολογισμού προχώρησε σε αλλαγή των τίτλων από βοηθός γενικού σε βοηθός γενικός. Το Δημοκρατικό Κόμμα κατέθεσε τροποποίηση του σχετικού νόμου που προέβλεπε τη μη αλλαγή των τίτλων ωστόσο η τροποποίηση απορρίφθηκε.

Η ιστορία

Οι υποστηρικτές του τίτλου βοηθός γενικός επικαλούνται το τι ίσχυε πριν από το 1970 μέχρι και το 2015 που άλλαξαν οι τίτλοι. Μάλιστα όπως υποστηρίζεται το 1990 υπήρξε γνωμάτευση του τότε γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας Μιχαλάκη Τριανταφυλλίδη μετά από αίτημα του γενικού λογιστή που επιβεβαίωσε την πρακτική που ακολουθείτο. Από την ίδια πλευρά γίνεται παραδεκτό πως στο ελληνικό κείμενο της μετάφρασης του Συντάγματος γίνεται αναφορά σε βοηθό γενικού κάτι που δεν υπάρχει στο τουρκικό κείμενο. Σε τέτοιες περιπτώσεις, όπως υποστηρίζεται από νομικές πηγές, η καθοδήγηση δίνεται από το αγγλικό κείμενο στο οποίο γίνεται αναφορά σε αναπληρωτής. Ωστόσο, αυτό που έχει σημασία είναι πως κατά τα τελευταία 30 χρόνια ουδείς επικεφαλής ανεξάρτητου θεσμού είχε εγείρει ανάλογο ζήτημα ή να έλθει σε σύγκρουση με άλλο θεσμό για ζητήματα αρμοδιοτήτων.

Μετωπική σύγκρουση

Η αφυπηρέτηση του Κώστα Κληρίδη από τη Γενική Εισαγγελία τερμάτισε το κλίμα ηρεμίας που επικρατούσε ανάμεσα στους δύο θεσμούς το οποίο όπως λεγόταν στο πολιτικό παρασκήνιο είχε στοιχεία συγκοινωνούντων δοχείων. Την περασμένη εβδομάδα εντός της Βουλής ο βοηθός γενικός εισαγγελέας Σάββας Αγγελίδης έθεσε θέμα τάξης για τον γενικό ελεγκτή με αφορμή μια επιστολή του τελευταίου στην πρόεδρο της Βουλής με την οποία ζητούσε τροποποίηση νομοσχεδίου με τους τίτλους. Συνάμα έθεσε θέμα συμπεριφοράς του γενικού ελεγκτή απέναντι στις γνωματεύσεις του γενικού εισαγγελέα κάνοντας παραπομπή σε ανάλογη συμπεριφορά του Ρίκκου Ερωτοκρίτου, απέναντι στον Κώστα Κληρίδη που οδήγησε σε απομάκρυνσή του, από τη θέση του βοηθού γενικού εισαγγελέα. Κάτι ανάλογο είχε συμβεί και με την περίπτωση των Χρυσών Διαβατηρίων όταν ο γενικός ελεγκτής απαιτούσε να του παραδοθούν φάκελοι πριν ολοκληρωθεί το έργο της επιτροπής Αρέστη. Και τότε ο Γιώργος Σαββίδης κατηγορούσε για συνταγματική εκτροπή τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Η συγκεκριμένη περίπτωση πήρε μάλιστα και πολιτικές διαστάσεις ενώ δεν ήταν λίγες οι φορές που ο γενικός ελεγκτής συγκρούστηκε ακόμα και με αυτόν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Από την πλευρά της η Ελεγκτική Υπηρεσία για την ορθότητα της συμπεριφοράς της επικαλείται διεθνείς οργανισμούς από τους οποίες ζήτησε στήριξη. Υποστηρίζει πως κινείται εντός των συνταγματικών πλαισίων και για το λόγο αυτό ζήτησε ερμηνεία από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Αγνοήθηκαν οι διαφωνίες δύο αξιωματικών της Ε.Φ.

Αναπάντητα ερωτηματικά για τον τραγικό χαμό του καταδρομέα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η σχετική πρόταση για την παραγωγή του βίντεο έγινε από μεγάλη εταιρεία παραγωγής πριν από δύο μήνες. Όπως υποστηρίζουν από το ΥΠΑΜ πρόκειται για εταιρεία που έχει δημιουργήσει ανάλογο βίντεο για τον αγγλικό στρατό.

Δεν υπήρχε προγραμματισμένη άσκηση υποστηρίζουν στρατιωτικές πηγές.

Πηγές του ΥΠΑΜ δήλωσαν άγνοια για τις διαφωνίες υψηλόβαθμων αξιωματικών στη δημιουργία βίντεο, υποστηρίζοντας πως δόθηκε η σχετική έγκριση μετά από θετική εισήγηση της διοίκησης Καταδρομών και του ΓΕΕΦ.

Την ώρα που το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς έχει διατάξει έρευνα προκειμένου να διευκρινίσει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες τραυματίστηκε θανάσιμα ο καταδρομέας ΣΥΟΠ Παναγιώτης Γιαννιός, βασανιστικά ερωτήματα προκύπτουν για το τραγικό συμβάν. Ερωτήματα που έχουν να κάνουν πρώτον με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μέσα και προσωπικό της Εθνικής Φρουράς βρέθηκαν σε περιοχή της Πάφου, δεύτερον τι ανάγκες της Εθνικής Φρουράς εξυπηρετούσαν και τρίτον ποιος ή ποιοι έδωσαν την τελική διαταγή για να εκτελεστεί η αποστολή του ελικοπτέρου. Επίσημα το Υπουργείο Άμυνας αρχικά απέδωσε την παρουσία του πτητικού μέσου στην περιοχή του δυστυχήματος στις ανάγκες άσκησης της Ε.Φ., ενώ στη συνέχεια έκανε λόγο για δραστηριότητες χωρίς ωστόσο να δώσει περισσότερες πληροφορίες. Το υπουργείο Άμυνας αν και έχει παραδεχθεί πως ταυτόχρονα με τις δραστηριότητες, κινηματογραφικό συνεργείο πραγματοποιούσε λήψεις πλάνων, έχοντας τις σχετικές άδειες, δεν έχει πει το παραμικρό για την παρουσία πολιτικού προσωπικού σε μια καθαρά στρατιωτική ενέργεια της Ε.Φ. την ώρα που είναι γνωστόν τοις πάσι πως αυτό απαγορεύεται. Οι πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ» από στρατιωτικές πηγές, τέσσερις μέρες μετά από το δυστύχημα δεν επιβεβαιώνουν τα όσα επίσημα έχουν ειπωθεί από το υπουργείο Άμυνας.

Διαφωνίες

Με βάση τις υπάρχουσες πληροφορίες το συνεργείο που κινηματογραφούσε τη δραστηριότητα του ελικοπτέρου της Εθνικής Φρουράς συγκέντρωνε οπτικό υλικό προκειμένου να το χρησιμοποιήσει για τη δημιουργία βίντεο, το οποίο θα προβαλλόταν στις 7 Σεπτεμβρίου κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων για την Ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, την προετοιμασία και δημιουργία του βίντεο ανέλαβε εταιρεία μέσα στο πλαίσιο της εταιρικής ευθύνης της. Ωστόσο, αυτό το οποίο προκύπτει τέσσερις μέρες από το τραγικό συμβάν είναι πως εντός της Ε.Φ. υπήρχαν διαφωνίες για τη χρησιμοποίηση μέσων και προσωπικού της Εθνικής Φρουράς, προκειμένου να συλλεγούν τα απαραίτητα πλάνα για τη δημιουργία του βίντεο. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες στρατιωτικές πηγές της «Κ», οι διαφωνίες που φαίνεται να εκδηλώθηκαν προήλθαν από υψηλόβαθμους αξιωματικούς της δύναμης. Πρόκειται για επιτελικό αξιωματικό της διοίκησης Καταδρομών, που άνηκε ο ΣΥΟΠ Παναγιώτης Γιαννιός και ανώτερο αξιωματικό του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Φρουράς. Παρά το γεγονός ότι οι φερόμενες ενστάσεις προήλθαν από υψηλόβαθμα στελέχη της Ε.Φ., οι διαφωνίες αγνοήθηκαν και με εντολές άνωθεν, άγνωστο από ποιον ή ποιους, άναψε το πράσινο φως για υλοποίηση του σεναρίου δημιουργίας του βίντεο. Εν προκειμένω οι ίδιες πληροφορίες αφήνουν να αιωρείται το κατά πόσο υπήρξαν εξωτερικές πιέσεις προκειμένου να υλοποιηθεί η παραγωγή του βίντεο.

Σε άσκηση

Το δεύτερο σοβαρό ζήτημα που φαίνεται να προκύπτει, στον απόηχο του τραγικού συμβάντος, είναι εάν πράγματι το ελικόπτερο συμμετείχε σε εκπαιδευτική δραστηριότητα και ευκαιρίας δοθείσης δόθηκε άδεια στην παραγωγή του βίντεο να μαγνητοσκοπήσει τις δραστηριότητες μέσων και προσωπικού της Ε.Φ. Επίσημα το Υπουργείο Άμυνας από τις πρώτες ώρες του δυστυχήματος έκανε λόγο για συμμετοχή του ελικοπτέρου σε άσκηση της Εθνικής Φρουράς, κάτι που στη συνέχεια το απέσυρε. Ωστόσο και εδώ οι πληροφορίες της «Κ» από στρατιωτικές πηγές αμφισβητούν τους επίσημους ισχυρισμούς. Οι ίδιες πληροφορίες διατείνονται ότι την ημέρα εκείνη δεν υπήρχε εκπαιδευτική δραστηριότητα της Ε.Φ. και πως το ελικόπτερο και το προσωπικό του επιστρατεύτηκαν για τις ανάγκες του σεναρίου παραγωγής του βίντεο. Οι ίδιες πηγές διερωτώνται για τη στάση του ΥΠΑΜ το οποίο δεν έδωσε περισσότερες πληροφορίες για την άσκηση, την ώρα που σε ανάλογες περιπτώσεις ακολουθεί μια διαφορετική λογική ανακοινώνοντας την εκπαιδευτική δραστηριότητα, το σενάριο της άσκησης καθώς και τα μέσα που λαμβάνουν μέρος στην άσκηση.

Το ΥΠΑΜ

Η «Κ» αναζήτησε επίσημη τοποθέτηση στις πληροφορίες που έχει στην διάθεσή της και στο κατά πόσο υπήρχαν διαφωνίες εντός της Ε.Φ. για την παραγωγή του βίντεο. Ανεπίσημα πηγές του ΥΠΑΜ είπαν στην «Κ» πως δεν γνωρίζουν αν κάποιοι αξιωματικοί διαφώνησαν. Ο εκπρόσωπος τύπου του ΥΠΑΜ συνταγματάρχης Χρίστος Πιερής, από τον οποίο ζητήσαμε μια τοποθέτηση, μας είπε : «Για τη δημιουργία αυτού του βίντεο το οποίο θα ήταν για προώθηση της ζωής του προσωπικού της Ε.Φ. υπήρχε σχετική έγκριση».

Πώς δόθηκε η έγκριση

Σύμφωνα με στρατιωτικές πηγές με γνώση του όλου ζητήματος, η σχετική πρόταση για δημιουργία του βίντεο υποβλήθηκε από μεγάλη εταιρεία στο ΥΠΑΜ πριν από δύο μήνες. Στις αρχικές επαφές που έγιναν η συγκεκριμένη εταιρεία παρουσίασε υλικό που δημιούργησε για τον αγγλικό στρατό, το οποίο έχει ανέβει στην αρχική σελίδα του στο διαδίκτυο. Ο εκπρόσωπος της εταιρείας, υποστηρίζεται πως αποποιήθηκε αμοιβής λέγοντας πως θα είναι προσφορά της εταιρείας του στην Ε.Φ. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, η πρώτη ανταπόκριση ήταν θετική εξού και στη συνέχεια έγινε σχετική αναφορά από τη Διοίκηση Καταδρομών προς το ΓΕΕΦ, το οποίο επίσης προχώρησε το όλο θέμα στέλνοντας σχετική επιστολή στον Υπουργό Άμυνας για να δοθεί η τελική έγκριση. Για τις ανάγκες του βίντεο πραγματοποιήθηκαν γυρίσματα σε διάφορες υποδομές της Ε.Φ. αλλά και ασκήσεις όπως η «ΔΗΜΗΤΡΑ» και με τους Ισραηλινούς. Για τον ηθοποιό που ήταν στον χώρο που έγινε το τραγικό συμβάν, πηγές του ΥΠΑΜ λένε πως δεν γνώριζαν για την εκεί παρουσία του. Όπως υποστηρίζεται ο ηθοποιός θα χρησιμοποιείτο ως το κεντρικό πρόσωπο του βίντεο για να μην αποκαλυφθούν καταδρομείς της Ε.Φ. Δηλαδή στην ουσία θα ντούμπλαρε το πρόσωπο μελών των ειδικών δυνάμεων που λάμβαναν μέρος στα γυρίσματα.

Η Αμμόχωστος είναι η μεγάλη μου πληγή

Ο Κύπρος Νικολαΐδης, ο διακεκριμένος Κύπριος επιστήμονας ιατρικής, ανοίγει την καρδιά του στην «Κ» και μιλάει για τη ζωή του

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ενα νοερό ταξίδι επιστροφής στον χώρο όπου ξεκίνησε πριν από 52 χρόνια τη διαδρομή του στον χώρο της ιατρικής, αποτελεί η εξομολόγησή του Κύπρου Νικολαΐδη στην «Κ». Σεμνός και ταπεινός επαναφέρει μνήμες παιδικές στην Πάφο, τότε που ο πατέρας του, επίσης γιατρός, καθόρισε το μέλλον του. Μιλάει με θλίψη για την Αμμόχωστο, γενέθλια γη της μητέρας του, εκφράζοντας την ανησυχία ότι τα σκλαβωμένα μέρη της Κύπρου ενδεχομένως να μην τα δούμε ελεύθερα.

–Πώς είναι για έναν Κύπριο της διασποράς να επιστρέφει σε τακτά χρονικά διαστήματα στην πατρίδα;

–Λείπω από την Κύπρο για 52 χρόνια. Έφυγα στις 11 Σεπτεμβρίου του 1970. Όσο περνούν τα χρόνια τόσο παραπάνω νιώθεις τις ρίζες σου. Τόσο παραπάνω νιώθω Έλληνας Κύπριος. Αλλά σαν μια ιδανική εικόνα μέσα από τα μάτια ενός 17χρονου. Όταν φθάνω στην Κύπρο και πάω στην Πάφο π.χ. λυπάμαι διότι περνώ από το σπίτι μου και δεν υπάρχει, υπάρχει μια πολυκατοικία. Πάω στη θάλασσα που κάναμε μπάνια και δεν υπάρχει, υπάρχουν ξενοδοχεία. Ο μόνος τόπος που νιώθεις τις ρίζες σου είναι στο χωριό του πατέρα μου…

–Το οποίο είναι…

–Άγιος Δημητριανός, ένα μικρό χωριό στα βουνά της Πάφου κοντά στην Παναγιά. Ο πατέρας μου ήταν και γιατρός της οικογένειας του Μακάριου. Και στο νεκροταφείο γυρίζω και βλέπω στους τάφους, τις φωτογραφίες αυτών που όταν ήμουνα μικρός τους θυμάμαι. Η μόνη επαφή με τις ρίζες σου ήταν αυτή. Βέβαια έχω διάφορους φίλους εδώ που κατά διαστήματα συναντιόμαστε, αλλά είμαι της δεκαετίας του ’60 ιδεολογικά και ρομαντικά. Έχω μεγαλώσει στην Αγγλία, ακαδημαϊκά βρίσκομαι εκεί, είμαι υπεύθυνος Κέντρου Ερευνών, έρχεται κόσμος απ’ όλα τα μέρη του πλανήτη και με ρωτούν: Θα πας πίσω στην Κύπρο, στην Ελλάδα; Δεν υπάρχει τέτοια περίπτωση. Είσαι ριζωμένος εκεί. Έχω Κέντρο Ερευνών με 80 γιατρούς, αλλά νιώθεις πάντα μια ταύτιση με τον τόπο σου.

> *Πολλοί έχουν πάει στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου εγώ δεν ήθελα να πάω, δεν ήθελα να συνταυτιστώ, να αποδεχθώ την πραγματικότητα, διότι αυτά τα εδάφη μπορεί και να μην τα ξαναδούμε ποτέ ελεύθερα.*

–Αυτή η γλυκιά νοσταλγία όταν είσαι εκτός του τόπου σου υπάρχει;

–Υπάρχει πάντα και μεγαλώνει με τα χρόνια. Μάλιστα η προφορά μου, στα αγγλικά όσο περνά ο καιρός γίνεται περισσότερο κυπριακή ακριβώς για να τονίζω ότι παραμένω Κύπριος. Το διαβατήριό μου 52 χρόνια στην Αγγλία ουδέποτε ζήτησα να το αλλάξω. Και μάλιστα τα προηγούμενα χρόνια που έφθανα στο αεροδρόμιο και έπρεπε να περιμένω 2 ώρες για να περάσω ενώ αν έπαιρνα αγγλικό διαβατήριο θα περνούσα σε 10 λεπτά, επέμενα πως ήταν μέρος της ταυτότητάς μου.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ο Κύπρος Νικολαΐδης στη συνέντευξή του στην «Κ» μιλά με νοσταλγία για τις ρίζες του στην Κύπρο, τη σχέση της οικογένειάς του με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, για τον τόπο καταγωγής της μητέρας του, την Αμμόχωστο, καθώς και για το έργο που συνεχίζει να επιτελεί στον χώρο της ιατρικής.

–Το τέλος του εργασιακού σας βίου, εάν μπορεί να θεωρηθεί πως ένας επιστήμονας όπως εσείς έχει τέλος, σημαίνει ταυτόχρονα και επιστροφή εκεί όπου ξεκινήσατε πριν από 52 χρόνια;

–Πριν από δύο χρόνια είχα διαγνωσθεί με καρκίνο του αίματος και μάλιστα εκείνη την περίοδο με είχε καλύψει το BBC με ένα ντοκιμαντέρ στο Netflix. Ήταν τότε που είχα αρχίσει τις χημειοθεραπείες και εκεί στο ντοκιμαντέρ λέω πως μέχρι τότε πίστευα πως ήμουν «αθάνατος». Δεν αντιμετώπισα ποτέ τη σκέψη ότι θα πεθάνω. Και ξαφνικά όταν γίνεται η διάγνωση συνειδητοποιείς πλέον ότι κάποτε θα πεθάνεις. Και το μεγαλύτερό μου πρόβλημα ήταν κατά πόσο θα μπορώ να εργάζομαι μέχρι το τέλος. Δεν σκέφτομαι ότι θα φθάσει κάποια στιγμή που θα αφυπηρετήσω και θα έλθω να κάνω διακοπές στην Κύπρο. Θα μείνω στην Αγγλία, τα παιδιά μου σπουδάζουν, εργάζονται στην Αγγλία.

–Θυμάστε την περίοδο της εισβολής;

–Πάρα πολύ έντονα. Θυμάμαι τη 15η Ιουλίου μαζί με κάποιους φίλους θα πηγαίναμε Ελλάδα. Το πρωί άκουσα τα νέα, ο πατέρας μου ήταν γιατρός της οικογένειας του Μακαρίου, μεγάλωσα Μακαριακός φανατικός. Ήμουν στο φοιτητικό κίνημα υπέρ του Μακάριου οπότε μαζέψαμε κάποια σεντόνια γράψαμε συνθήματα και πήγαμε έξω από την ελληνική πρεσβεία στον Λονδίνο.Ξεκινήσαμε διαδηλώσεις εναντίον της χούντας και μετά από μια εβδομάδα είχαμε την τουρκική εισβολή. Ήμουν σε κάποιο στάδιο πρόεδρος των Κυπρίων φοιτητών και εκείνα τα χρόνια από το 1974 έως το 1978 που τελείωσα ιατρική με ενδιέφερε η πολιτική, τα φοιτητικά κινήματα.

–Το είναι για εσάς η Αμμόχωστος;

–Νιώθω μεγάλη πληγή. Πολλοί έχουν πάει στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου, εγώ δεν ήθελα να πάω, δεν ήθελα να συνταυτιστώ να αποδεχθώ την πραγματικότητα, διότι αυτά τα εδάφη μπορεί και να μην τα ξαναδούμε ποτέ ελεύθερα. Την Αμμόχωστο τη βλέπω ως το σκλαβωμένο κομμάτι της πατρίδας μας.

–Θα πηγαίνατε να δείτε το σπίτι της μητέρα σας;

–Όχι, όσο παραμένει ένα κομμάτι της Κύπρου υπό τουρκική εισβολή. Και μάλιστα το σπίτι της μητέρας μου, το έχω κληρονομήσει.

–Ο πατέρας σας καθόρισε τον επαγγελματικό σας προσανατολισμό;

–Ήταν τα χρόνια που ήταν απόλυτα δοσμένο ότι θα έκανα ιατρική. Ποτέ δεν σκέφθηκα ότι θα έκανα κάτι άλλο από την ιατρική. Πάντα έλεγα ότι θα γίνω γιατρός.

Οι γνώσεις που αποκτούμε να γίνουν βίωμα σε κάθε γωνιά του κόσμου

–Ποια είναι τα συναισθήματα ενός επιστήμονα για το έργο που επιτελεί. Στη δική σας περίπτωση νιώσατε τα αποτελέσματα του έργου σας από τους ασθενείς σας;

–Έρχεται κόσμος από διάφορα μέρη του πλανήτη και ίσως να είμαι η τελευταία ελπίδα για αρκετούς. Πολλές φορές έχουμε επιτυχία, αλλά υπάρχουν και αρκετές φορές που έχουμε αποτυχία. Νιώθω, συμπάσχω με τη λύπη αυτών που χάνουν τα παιδιά τους και αυτό είναι κάτι που είχα μάθει από μικρό παιδί στην Πάφο, από τον πατέρα μου. Ήταν από τους πρώτους γιατρούς που επέστρεψε από την Ελλάδα και δεν αγόρασε ένα πολυτελές αυτοκίνητο. Αγόρασε ένα γαϊδούρι και γύριζε τα χωριά της Πάφου σε μια περίοδο πριν από το 1940, όπου δεν υπήρχαν καν αντιβιοτικά και έμενε στα σπίτια των χωρικών μέχρις να πεθάνουν ή μέχρις να επιβιώσουν, οπότε όλο το χωριό γιόρταζε το γεγονός. Και στις δύο περιπτώσεις ένιωθε πως είναι μέρος της οικογένειας του ασθενούς και είναι κάτι που μεταφέρθηκε και σε μένα που σήμερα έγινε της μόδας. Η ολιστική ιατρική. Δεν βλέπεις μόνο τον ασθενή, όταν έχει πρόβλημα, αλλά βλέπεις ποιες επιπτώσεις θα έχει. Ασφαλώς υπάρχει ικανοποίηση όταν σε επισκέπτονται

> *Ποτέ δεν σκέφθηκα ότι θα έκανα κάτι άλλο από την ιατρική. Πάντα έλεγα ότι θα γίνω γιατρός.*

ασθενείς μετά από 20 ή 30 χρόνια και να σου λένε μου έσωσες τη ζωή.

–Πόσες επεμβάσεις έχετε πραγματοποιήσει;

–Χιλιάδες. Έχω εκπαιδεύσει πολλούς γιατρούς από πολλά μέρη του κόσμου που συνεχίζουν να κάνουν αυτό το έργο αλλά συνεχίζω να έχω κόσμο που έρχεται απευθείας από Ελλάδα, Αμερική…

–Στην αρχή της επαγγελματικής σας καριέρας περάσατε δύσκολα;

–Η δυσκολία ήταν όταν σπούδαζα ιατρική. Ήταν τη δεκαετία που είχαμε το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή, σε παγκόσμια κλίμακα υπήρχαν δικτατορίες και μένα με ενδιέφερε, τότε, περισσότερο η πολιτική από την ιατρική. Και μάλιστα ήμουν χαμένος με την

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

«Εχω ιδρύσει φιλανθρωπικό ίδρυμα στο οποίο δίνω γύρω στις 80 υποτροφίες σε γιατρούς απ’ όλα τα μέρη του κόσμου».

ιατρική. Ήμουν στο τελευταίο έτος και δεν με ενδιέφερε. Ξαφνικά ήλθε ένας νέος καθηγητής και στη διάλεξη που είχε κάνει με ενθουσίασε. Με μια διάλεξη είχα βρει τον σκοπό της ζωής μου. Σε πολύ νεαρή ηλικία θεωρούμουν από τους πατεράδες του νέου τομέα της ιατρικής του εμβρύου, τη δεκαετία του ’80. Ό,τι κάναμε ήταν το νέο, μια νέα ανακάλυψη. Ήμουν τυχερός, γιατί βρισκόμουν στην κατάλληλη θέση την κατάλληλη στιγμή.

–Περιγράψτε μας αυτό το οποίο προσφέρετε στην ιατρική.

–Υπάρχουν διάφορα κομμάτια της δουλειάς μου. Το ένα κομμάτι ήταν η έρευνα για να ανακαλύψουμε νέες μεθόδους για πρόβλεψη μιας σειράς από ανωμαλίες στο έμβρυο, επιπλοκές της εγκυμοσύνης. Το δεύτερο κομμάτι είναι το κλινικό έργο όπου βλέπω χιλιάδες ασθενείς. Το τρίτο κομμάτι είναι η απόλυτη απόφασή μου ότι οι γνώσεις που αποκτούμε μέσα από την έρευνα δεν πρέπει να μείνουν σε ένα ερευνητικό κέντρο του Λονδίνου, αλλά πρέπει να γίνουν βίωμα σε κάθε γωνιά του κόσμου.

Γι’ αυτό έχω ιδρύσει φιλανθρωπικό ίδρυμα στο οποίο δίνω γύρω στις 80 υποτροφίες σε γιατρούς απ’ όλα τα μέρη του κόσμου. Δημιουργώ και κλινικά έργα σε διάφορα μέρη του κόσμου όπως τη Ρουάντα και τη Ζιμπάμπουε. Με την Ελλάδα και το υπουργείο Εξωτερικών έχουμε συμφωνήσει στη δημιουργία κέντρων ιατρικής του εμβρύου τα οποία θα επιβλέπει η Ελλάδα, στην Αλβανία, το Κόσοβο, στη Βόρεια Μακεδονία μέρη στα οποία δεν θέλει η ελληνική κυβέρνηση να τα θερίζει η Τουρκία όπως στη Μολδαβία και Αρμενία.

–Στα μάτια αυτών των ασθενών σας φαντάζετε ως ένας άγγελος

–Σε άλλους, λίγους ευτυχώς, σε θεωρούν τον δαίμονα. Ωστόσο η μεγάλη πλειοψηφία ακόμα και όσων το μωρό δεν θεραπεύτηκε σε ευχαριστούν γιατί προσπάθησες. Όλα αυτά τα χρόνια είχα και ανθρώπους που με αντιμετώπισαν εχθρικά, ότι εγώ ευθυνόμουν.

–Τελικά τι είναι πιο δύσκολο για έναν γιατρό όπως εσείς. Να εκτίθεται συνειδητά μπροστά σε έναν τηλεοπτικό φακό ή όταν κάποιος απελπισμένα λέει «γιατρέ σώστε με».

–Είναι δύο διαφορετικά ζητήματα. Στην περίπτωση του Netflix, όταν με προσέγγισε το BBC, ήταν έναν μήνα πριν γίνει η διάγνωση. Μου είχαν πει ότι το Netflix ζήτησε από το BBC να κάνουν μια σειρά από τέσσερις γιατρούς, από διαφορετικά μέρη του κόσμου, που είναι ειδικοί στον τομέα τους. Μετά από ένα μήνα έγινε η διάγνωση και τηλεφώνησα στο BBC και τους είπα. «Κοιτάξτε αυτό συμβαίνει, οπότε υπάρχει περίπτωση πριν τελειώσετε καν το ντοκιμαντέρ εγώ να έχω πεθάνει. Σας ενδιαφέρει να συνεχίσετε ή όχι;» Μου απάντησαν ασφαλώς και μας ενδιαφέρει. Και έκανα ένα αστείο, τους είπα πως εάν πεθάνω θα σας βοηθήσει με την τηλεθέαση. Ο λόγος που δέχθηκα ήταν ο μηχανισμός που προσέγγιζα τους ασθενείς. Πολλές φορές η ίδια η έγκυος είναι γνώστης περισσότερων πληροφοριών που την ενδιαφέρουν παρά οι ίδιοι οι γιατροί της. Τη δεκαετία του ’90, όταν είχα περιγράψει την αυχενική διαφάνεια, ως μέθοδο πρόβλεψης του συνδρόμου Ντάουν οι περισσότεροι γιατροί είτε δεν το ήξεραν ή υπήρχε κάποιος ανταγωνισμός και ήταν εναντίον. Ήταν οι ίδιες οι γυναίκες που πίεσαν και στο τέλος έγινε αποδεκτό από την αγγλική κυβέρνηση.

Τρεις Νίκοι και μία κηδεία

Όταν ο εμφύλιος στην Δεξιά περνά τα εθνικά σύνορα.

Οι βράχοι της αντίστασης

Έτριβαν τα χέρια τους στο ΑΚΕΛ, όταν άκουσαν τον Νικόλα Παπαδόπουλο να εξηγεί τους λόγους που θα στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ότι ήταν ένας από τους δύο Νίκους που στάθηκαν βράχοι ώστε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης να μη δεχτεί τίποτα άλλο εκτός από μηδέν εγγυήσεις μηδέν στρατεύματα. Μάλιστα, ο Άντρος Κυπριανού ανέλαβε να κάνει δηλώσεις επί του θέματος. Δεν υπολόγισαν ωστόσο πως ο ανεξάρτητος υποψήφιός τους θα έβγαινε μπροστά με το αντιστασιόμετρο να διεκδικήσει πρωταγωνιστικό ρόλο σε όλο αυτό το θεατράκι.

• • • •

Μάχη διαδοχής και στο ΑΚΕΛ

Μπορεί η κοινή γνώμη να παρακολουθεί με αμείωτο ενδιαφέρον τη μάχη διαδοχής που εκτυλίσσεται στον Δημοκρατικό Συναγερμό, με τους δελφίνους να πληθαίνουν όσο περνά ο καιρός, όμως και στο ΑΚΕΛ φαίνεται να υπάρχουν φιλοδοξίες για την επόμενη μέρα, που δεν κρύβονται. Δεν πέρασε για παράδειγμα καθόλου απαρατήρητο στην Εζεκία Παπαϊωάννου το εξώφυλλο του βουλευτή Κερύνειας του ΑΚΕΛ Χρίστου Χριστόφια στο Downtown της περασμένης Κυριακής, αγκαλιά με την κόρη του. Στη συνέντευξη μίλησε για την προσωπική του ζωή και τις δυσκολίες του και αυτό έκανε ιδιαίτερη αίσθηση. Πολλοί ήταν εκείνοι που το είδαν ως μία κίνηση που στόχο είχε να βελτιώσει την εικόνα του σε ένα ευρύτερο ακροατήριο, καθώς προσβλέπει στη Γενική Γραμματεία του ΑΚΕΛ.

• • • •

Το lifestyle ουδείς εμίσησε

Και δεν το έκανε οποιοδήποτε άλλο στέλεχος, αλλά ένα από τα πρόσωπα που κουνά το δάκτυλο για το εμείς έναντι του εγώ, που κατακεραυνώνει στελέχη που τολμούν να βγουν εκτός της κομματικής πειθαρχίας και διαρρηγνύει τα ιμάτιά του για τον παραγοντισμό που εισέβαλε στο κόμμα. Να προβάλει δηλαδή κάποιο στέλεχος τον εαυτό του αντί τις πολιτικές θέσεις του κόμματός για ίδιον όφελος. Προφανώς το lifestyle δεν αποτελεί μονοπώλιο της Δεξιάς, όπως πολλοί θεωρούν και λένε σκωπτικά. Το lifestyle αγγίζει προφανώς και τις πιο κομματικά πειθαρχημένες οικογένειες, όταν βεβαίως τους φωνάξουν να προβληθούν. Αν αυτό από μόνο του δεν αποτελεί τη μεγαλύτερη υποκρισία, φίλοι σύντροφοι, τότε δεν ξέρουμε τι είναι.

• • • •

Εστία κουτσομπολιού

Μπορεί οι βουλευτές να έχουν ασυλία στο τι λένε, ωστόσο και η ανοησία έχει τα όριά της. Η Επιτροπή Δημογραφικού φαίνεται να εξελίσσεται σε ό,τι πιο δυσάρεστο έχει να επιδείξει η Βουλή, καθώς οι βουλευτές αναπαράγουν κουτσομπολιά χωρίς να τα διασταυρώνουν. Ενδεικτική η στάση του βουλευτή της ΔΗΠΑ Αλέκου Τρυφωνίδη, ο οποίος μας είπε πως του είπε ο κοινοτάρχης Κακοπετριάς, ο οποίος είναι ιδιοκτήτης νόμιμου Πρακτορείου Στοιχημάτων, πως σε απόδειξη Τράπεζας ενός αιτητή ασύλου, διαπίστωσε πως ο αιτητής αυτός είχε στον λογαριασμό του 65 χιλιάδες ευρώ. Από πότε οι τράπεζες δίνουν στοιχεία λογαριασμών σε τρίτους; Σημειώνουμε πάντως πως μπορεί τα κουτσομπολιά για τους μετανάστες να έδιναν και να έπαιρναν αλλά ουδείς ασχολήθηκε με το γεγονός ότι μετά τις επίμονες ερωτήσεις του Ζαχαρία Κουλία για τα επιδόματα που δίδονται στους αιτητές ασύλου, το υφυπουργείο Πρόνοιας απάντησε ότι το επίδομα ενοικίου είναι 100 ευρώ και ποσό συντήρησης 200 ευρώ μαζί με κάτι κουπόνια. Στην ουσία τους δίδονται περίπου 600 ευρώ τον μήνα για να πληρώσουν ενοίκιο, λογαριασμούς και να ζήσουν. Πέραν όμως των ανοησιών που λένε τα μέλη της επιτροπής, ίσως θα πρέπει να επανεξετάσουν πού ακριβώς βοηθά η ύπαρξη της επιτροπής δημογραφικού. Λαμβάνονται οποιεσδήποτε αποφάσεις ή απλώς υπάρχει για να αναπαράγονται κουτσομπολιά και να διοχετεύεται η ρητορική μίσους;

• • • •

Μπορεί καλύτερα

«Τις προηγούμενες μέρες, ο Νικόλας Παπαδόπουλος μάς αποκάλυψε το σχέδιο ΔΗΚΟ και Νίκου Χριστοδουλίδη για τη διακυβέρνηση της χώρας: Ένα σχέδιο που προετοίμαζαν μήνες. Στην αρχή ως κοινή υποψηφιότητα ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ. Στη συνέχεια μόνοι τους. Και όπως ακριβώς δήλωσε για τον Νίκο Χριστοδουλίδη: «Βάζει υποψηφιότητα απέναντι στον Δημοκρατικό Συναγερμό», ανέφερε ο Δημήτρης Δημητρίου, προσθέτοντας πως ο κ. Χριστοδουλίδης έχει να δώσει εξηγήσεις στους πολίτες και στους συναγερμικούς που τον πίστεψαν. Εμείς πιστεύουμε πως ο εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου έχει δείξει στη μέχρι τώρα πολιτική του πορεία πως μπορεί πολύ καλύτερα από τέτοιου είδους τοξικές δηλώσεις.

• • • •

Όσοι μας κάνουν περήφανους

Μπορεί να συνηθίσαμε να γκρινιάζουμε για το πολιτικό επίπεδο της χώρας, όμως συμβαίνουν και πράγματα για τα οποία αισθανόμαστε περήφανοι. Ή καλύτερα υπάρχουν πρόσωπα για τα οποία είμαστε περήφανοι. Ο λόγος για τον Γιώργο Παμπορίδη, ο οποίος θα είναι μέλος της Επιτροπής για την Παγκόσμια Υγεία. Ο Γιώργος Παμπορίδης, ο άνθρωπος που κατάφερε να μεταρρυθμίσει τον τομέα της υγείας. Στην Κύπρο πολλοί είναι εκείνοι που τον πολέμησαν για καθαρά τυχοδιωκτικούς λόγους, ας λαμβάνει ωστόσο την εκτίμηση που του αρμόζει από το εξωτερικό.

• • • •

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Παναγιώτης Γιαννιός

Ο καταδρομέας Παναγιώτης Γιαννιός τον οποίο ευχαριστούμε για όσα προσέφερε για την ασφάλειά μας και τα ειλικρινή συλλυπητήριά μας στην οικογένειά του για τον άδικο χαμό του.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Μια νύχτα στο Κραν Μοντάνα

Ποιος ήταν ο πιο καλός στο Κραν Μοντάνα; Ποιος Νίκος ήταν αυτός που προσπάθησε περισσότερο; Μήπως δεν ήταν Νίκος και ήταν Αντρέας και σφάλλουμε όλοι; Σκεφτείτε, δεν μπορούμε να βρούμε τι ακριβώς έγινε το 2017 στην Ελβετία και εμείς ψάχνουμε να ανακαλύψουμε τι συνέβη το 1974 και αν προδόθηκε η Κύπρος, από ποιους προδόθηκε και τι έγινε τελικά με τον Μακάριο και δεν δολοφονήθηκε. Πάντως, εγώ νόμιζα πως τα πράγματα είχαν μπει στη θέση τους από τη σύγχρονη βιβλιογραφία για το τι έγινε τελικά στο Κραν Μοντάνα; Να ανατρέξουμε εκεί, για να βρούμε την αλήθεια, ή έστω στις παραπομπές τους ή να το πάμε αλά προφορική ιστορία; Σύγχρονοι ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες της Κύπρου, ιδού πεδίον δόξης λαμπρόν, ανακαλύψατε τι συνέβη στο Κραν Μοντάνα, πάνελ πολλά, μηδείς εισέλθει αμελέτητος.

- - - - - - - - -

Απαπά, τεντιμπόηδες

Τα σχολεία μας έχουν κανονισμούς, οι οποίοι μάλλον θα πρέπει να αναθεωρηθούν, τουλάχιστον όσον αφορά το ευπρεπές ντύσιμο. Διότι το να μην κληθούν να πάρουν το απολυτήριό τους μαθητές και μαθήτριες, διότι δεν είναι ευπρεπώς ντυμένοι/ες ή κουρεμένοι/ες κτλ. είναι τόσο παρωχημένο όσο τα cd στους υπολογιστές. Δεν είπα να παρουσιάζονται σαν να πηγαίνουν στο κάμπινγκ ή στην αυλή του σπιτιού τους, όχι, αλλά μια μέση λύση θα υπάρχει, δεν μπορεί. Πάντως, εγώ ακόμη θυμάμαι το σάνταλο του καθηγητή μου στη σικ Ιταλία, όταν παρουσίαζα την πτυχιακή μου, για να μου απονεμηθεί το πτυχίο μου. Φαντάζεστε να μην το δεχόμουν επειδή φορούσε σάνταλα; Κάπου να σοβαρευτούμε... οι τα φαιά φορούντες και περί ηθικής λαλούντες... μην ξεχνάμε τον Καβάφη!

Σύγχρονοι ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες της Κύπρου, ιδού πεδίον δόξης λαμπρόν, ανακαλύψατε τι συνέβη στο Κραν Μοντάνα, πάνελ πολλά, μηδείς όμως εισέλθει αμελέτητος ταύτη τη φορά.

- - - - - - - - -

Ad hoc και ό,τι να 'ναι

Καλά αυτό το ανέκδοτο με τα επιδόματα στους μετανάστες/πρόσφυγες πρέπει κάποια στιγμή να σταματήσει, διότι σχεδόν πάντα πέφτουν έξω όσοι τα διακινούν. Και καλά να τα λένε στα καφενεία και στις πλατείες, αλλά και στη Βουλή; Αυτή η ad hoc επιτροπή για το δημογραφικό δεν φαίνεται να έχει πάρει στα σοβαρά τον θεσμικό της ρόλο και έχει γίνει κάτι σαν κυτίο παραπόνων αγανακτισμένων υπουργών, βουλευτών και κοινοταρχών. Από το υφυπουργείο Πρόνοιας δόθηκαν για ακόμη μία φορά αριθμοί, αλλά φευ, εις ώτα μη ακουόντων! Το θέμα είναι να καταφέρουμε να δούμε ολιστικά πώς λύνεται το πρόβλημα με την υπερσυγκέντρωση μεταναστών και προσφύγων, πριν αρχίσουμε να πετροβολάμε δεξιά και αριστερά και φυσικά να δούμε πώς θα ξεριζώσουμε τα δίκτυα εκμετάλλευσης αυτών των ανθρώπων, από όλους, θεσμούς, ΜΚΟ και λοιπούς ευαίσθητους.

- - - - - - - - -

Ενδοοικογενειακή βία

Την προηγούμενη Κυριακή το βράδυ σε φιλικό τραπέζι καλοί φίλοι έφτασαν αποσβολωμένοι. Κατά την επιστροφή τους από την κυριακάτικη εκδρομή τους είδαν στην άκρη του δρόμου έναν άντρα να χτυπάει μία γυναίκα, και με τη βία να τη βάζει στο αυτοκίνητο. Ώσπου να καταλάβουν τι είδαν και να σκεφτούν πώς θα έπρεπε να πράξουν απομακρύνθηκαν από το σημείο αρκετά. Θα είχε λοιπόν τεράστια σημασία αν άρχιζε η Πολιτεία εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών για το ποιες είναι οι ενδεδειγμένες ενέργειες για την καταγγελία τέτοιων περιστατικών. Η ενδοοικογενειακή βία είναι παρούσα και στην κοινωνία μας και θα πρέπει να είμαστε όλοι σε επιφυλακή και κατά το μέτρο του δυνατού προετοιμασμένοι για να τα αντιμετωπίσουμε.

- - - - - - - - -

Αναλάβατε τις ευθύνες σας

Πολλά και αναπάντητα ως τώρα τα ερωτήματα για τον θάνατο του ΣΥΟΠ καταδρομέα. Ποιος και γιατί έδωσε την άδεια να γυριστεί το φιλμ. Ποιες ήταν οι αντιρρήσεις, πώς έγινε η ρίψη, ήταν ή δεν ήταν άσκηση; Κάποιος πρέπει να ευθύνεται για την απώλεια μιας ακόμη ζωής, λίγο μετά τον τραγικό θάνατο ενός άλλου μέλους της Εθνικής Φρουράς, λίγο μόνο καιρό πριν. Δεν χάθηκαν ούτε προθεσμίες, ούτε έγγραφα, ζωές χάθηκαν και επιτέλους πρέπει κάποιος να είναι υπόλογος. Καλά θα κάνουν λοιπόν στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς και στο υπουργείο Άμυνας να αρχίσουν να υπολογίζουν το ανθρώπινο δυναμικό τους.

Ποιο κατεστημένο;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ελεγα να μην επανέλθω τόσο σύντομα αλλά φευ, ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ έχει βαλθεί να μας αποτρελάνει…Μιλώντας τις προάλλες στην Ελένη Βρεττού, δήλωσε πως ένας λόγος που υποστηρίζει τον κ. Χριστοδουλίδη είναι γιατί ο τελευταίος τα βάζει με το κατεστημένο. Και διερωτάται ο σκεπτόμενος πολίτης: Ακόμα κι αν ο κ. Χριστοδουλίδης έχει σκοπό να τα βάλει με το κατεστημένο και να ανατρέψει σαθρές νοοτροπίες, το ΔΗΚΟ γιατί και από πότε θεωρεί πως εξαιρείται αυτού του κατεστημένου; Πότε και πώς «περπάτησε» έξω από τα πλαίσια του κατεστημένου;

Ένα κόμμα του οποίου ο πρόεδρος εδώ και μήνες δηλώνει πως θα είναι κυβέρνηση ή συγκυβέρνηση στις επόμενες προεδρικές, πως δύναται να διαφοροποιείται από τη νοοτροπία του κατεστημένου; Να κυνηγά κανείς την εξουσία πάση θυσία, ενώ τα ποσοστά του, μετά από αλλεπάλληλες προσωπικές ήττες, φθίνουν συνεχώς δεν είναι σοβαρή ένδειξη κατεστημένου θράσους; Σε τι πιστεύει ο κ. Παπαδόπουλος ότι υπερέχει από άποψη ήθους στα μάτια της κοινωνίας που όντως είναι μπουχτισμένη από τις μεθόδους της κομματοκρατίας; Ο κόσμος είναι θυμωμένος, είπε ο κ. Παπαδόπουλος και γι' αυτό ψάχνει να βρει κάτι διαφορετικό. Και στη δημιουργία του θυμού του κόσμου, προφανώς ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ θεωρεί ότι δεν έχει συμβάλει τα μάλα. Όταν π.χ. επέλεγε να εντείνει την τοξικότητα και δη σε περιόδους πανδημίας, φτάνοντας στο σημείο να καταψηφίσει τον προϋπολογισμό εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος προκειμένου να εκβιάσει την κυβέρνηση προς ίδιον κομματικό συμφέρον, δεν του περνά από τον νου ότι στην κοινή γνώμη αυτό μεταφραζόταν ως λαϊκισμός και καπηλεία του θυμού της; Αυτοί οι μικροκομματικοί ελιγμοί στα ρουθούνια του κ. Παπαδόπουλου δεν φτάνουν ως δυσωδία του κατεστημένου; Κι αν επιλέγει τώρα να στηρίξει τον κ. Χριστοδουλίδη ως πολέμιο του κατεστημένου, χωρίς ο ίδιος ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ να αναγνωρίζει (έστω με ένα mea culpa) ότι το κόμμα του αποτελεί μέρος του κατεστημένου, τότε πόση επαφή μπορεί να έχει ο κ. Παπαδόπουλος με την πραγματικότητα;

Μήπως λοιπόν αντί να προσπαθεί να φέρει τον κ. Χριστοδουλίδη στα μέτρα του καλό θα ήταν να κάνει μια προσπάθεια να έρθει εκείνος στα μέτρα του κ. Χριστοδουλίδη και να κρατήσει επιτέλους χαμηλό προφίλ; Περιορίζοντας κυρίως τις δημόσιες του τοποθετήσεις περί κατεστημένου δεδομένου ότι όχι μόνο δεν πείθει τους σκεπτόμενους πολίτες, αλλά πιθανόν κάνει και ζημιά στον υποψήφιο που υποστηρίζει; Εφόσον με την επιλογή του κ. Χριστοδουλίδη, ευελπιστεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες της κοινωνίας, όπως λέει, τότε λογικά έχει αντιληφθεί ότι ο ίδιος δεν διαθέτει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που ψάχνει η κοινωνία σήμερα (τιμιότητα, ήθος, πολιτικό λόγο που να ενώνει και απουσία λαϊκισμού), αλλιώς θα έβαζε ο ίδιος υποψηφιότητα. Και άρα εφόσον έχει αντιληφθεί ότι δεν τα διαθέτει ή ότι δεν έπεισε ότι τα διαθέτει (που είναι ένα και το αυτό) τότε καλό είναι να μείνει στα μετόπισθεν. Διότι όσο μιλά τόσο δυσκολεύεται να κρύψει ποιος είναι και πως αυτό που είναι αντανακλά την υπεροψία του κατεστημένου. Και ιδού ένα τρανταχτό παράδειγμα που το άφησα ως καλύτερο για τον επίλογο: Μιλώντας με την κ. Βρεττού για το Κυπριακό και ενώ η δημοσιογράφος προσπαθούσε να τον ρωτήσει ποιες είναι οι θέσεις του σήμερα ο κ. Παπαδόπουλος, προτάσσοντας την αδιαλλαξία της Τουρκίας, έφτασε στο σημείο να πει στην κ. Βρεττού ότι «μάλλον δεν παρακολουθεί την επικαιρότητα τα τελευταία χρόνια». Όταν η δημοσιογράφος αντέδρασε αντί να της απολογηθεί, ενίσχυσε την προσβολή του επιμένοντας πως «ο τρόπος που εκείνη μιλά είναι λες και δεν παρακολουθεί τι λέει η τουρκική πλευρά». Είχε το θράσος να πει στην κ. Βρεττού, μία από τις πιο σοβαρές δημοσιογράφους, ότι δεν παρακολουθεί την πολιτική επικαιρότητα…

Τι άλλο χρειάζεται να προσθέσω για να αντιληφθεί κανείς ότι όσο περισσότερο μιλά ο κ. Παπαδόπουλος αυτό που πετυχαίνει είναι να μας υπενθυμίζει την αλαζονεία του κατεστημένου;

elenixenou11@gmail.com

EPA/OLEG PETRASYUK

Ο πρώην γενικός γραμματέας του NATO Anders Fogh Rasmussen επισκέφθηκε το Irpin, στα περίχωρα του Κιέβου. Οι περιοχές γύρω από την ουκρανική πρωτεύουσα έχουν γίνει στόχος σφοδρών βομβαρδισμών από τον Φεβρουάριο του 2022, όταν τα ρωσικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Ουκρανία.

48 χρόνια μετά

Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΟΜΗΡΟΥ**

Εισήλθαμε στον Ιούλιο του 2022, με συμπλήρωση 48 χρόνων από το δίδυμο έγκλημα του 1974 εις βάρος της Κύπρου. Και όχι μόνο δεν φτάσαμε σε λύτρωση από την εθνική συμφορά, αλλά είμαστε σε μια κρίσιμη και δυσμενέστατη στιγμή. Η αποτίμηση της πορείας των 48 χρόνων από την εθνική τραγωδία του 1974 οδηγεί σε αναντίλεκτο συμπέρασμα ότι η τουρκική αδιαλλαξία όχι μόνο παρέμεινε διαχρονικά αναλλοίωτη, αλλά έχει κορυφωθεί με την αξίωση, όπως κατατέθηκε στη Γενεύη, για λύση δύο κρατών, για τη λεγόμενη κυριαρχική ισότητα και ισότιμο διεθνές καθεστώς ως προϋπόθεσης συνομοσπονδίας. Κάτι που παρασκηνιακά προωθούν οι μονίμως βυσσοδομούντες Βρετανοί και φαίνεται, δυστυχώς, να μην απορρίπτει ο γ.γ. του ΟΗΕ με την περίφημη δήλωσή του για «τετραγωνισμό του κύκλου» και την εμμονή του σε δικοινοτικότητα του Κυπριακού. Περαιτέρω, η προώθηση εποικισμού της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου και η εξαγγελία για δημιουργία βάσης «drones» στο Λευκόνοικο και ναυτικής βάσης στο Μπογάζι, μαρτυρούν κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας. Είναι φανερό ότι οι κίνδυνοι είναι τεράστιοι, καθώς για πρώτη φορά μετά τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 που αναφέρονται σε ομοσπονδία με μια κυριαρχία, διεθνή νομική προσωπικότητα και υπηκοότητα επιχειρείται η προβολή προς συζήτηση συνομοσπονδιακής λύσης. Και αυτό γιατί η αξίωση για λύση δύο κρατών είναι πρόδηλο ότι κατατέθηκε στο πλαίσιο μιας διαπραγματευτικής τακτικής. Με τελικό στόχο τη συνομοσπονδία, που θα παρουσιαστεί μάλιστα ως «υποχώρηση», αφού γίνει αποδεκτή η «κυριαρχική ισότητα» την οποία εντέχνως προωθούν οι Βρετανοί.

Ενώπιον αυτών των αδιαμφισβήτητων δεδομένων προκύπτουν αυτονόητα καθήκοντα.

1) Πρώτιστο καθήκον η προώθηση πολιτικών και διπλωματικών σχεδιασμών, ενεργειών και πρωτοβουλιών που να κινούνται σε απόκρουση κάθε προσπάθειας για λύση συνομοσπονδίας ή αναγνώρισης του ψευδοκράτους μέσω απόδοσης λεγόμενης «κυριαρχικής ισότητας στις δύο κοινότητες». 2) Η Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ θα πρέπει να λάβει ευκρινές το μήνυμα ότι η Κυπριακή Δημοκρατία και η ελληνική κυπριακή πλευρά δεν είναι διατεθειμένη να προσέλθει σε νέα πενταμερή ή σε οποιεσδήποτε άλλες διαπραγματεύσεις όσο βρίσκεται σε ημερήσια διάταξη η τουρκική αξίωση λύσης δύο κρατών. 3) Να προβάλλεται η ετοιμότητά μας για συνομιλίες στη βάση των ψηφισμάτων και των αποφάσεων του ΟΗΕ και των αρχών του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. 4) Δεδομένης της ιδιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας ως χώρας - μέλους της Ε.Ε. να απαιτήσουμε ανυποχώρητα την ενεργό ανάμιξη της Ε.Ε. στις διαδικασίες και τις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού. Ασφαλώς το Κυπριακό είναι ένα διεθνές πρόβλημα εισβολής και κατοχής και εντάσσεται στο πλαίσιο του ΟΗΕ. Ταυτόχρονα, όμως, είναι ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα και δεν είναι νοητή η απουσία της Ε.Ε. Άλλωστε λύση που θα προσκρούει στον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό δεν μπορεί να έχει τη σύμφωνη γνώμη της Ε.Ε.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να επιμείνουμε σε επιβολή ουσιαστικών κυρώσεων επί της Τουρκίας για την παραβατική της συμπεριφορά στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας και τον εποικισμό της Αμμοχώστου.

1) Η εθνική συνεννόηση και ομοψυχία Κύπρου - Ελλάδας αποτελεί προϋπόθεση «εκ των ων ουκ άνευ» για να είναι αποτελεσματική μια εθνική στρατηγική στο Κυπριακό. Χρειάζεται επανακαθορισμός προτεραιοτήτων, εις βάθος μελέτη των δεδομένων και ο πλήρης συντονισμός σε όλα τα επίπεδα. Αυταπάτες δεν πρέπει να υπάρχουν. Η διαφύλαξη του ρόλου Ελλάδας και Κύπρου ως πόλων σταθερότητας ενταγμένων σε ένα περιφερειακό σύστημα ασφάλειας, προϋποθέτει συγκεκριμένο εθνικό σχεδιασμό και πολιτικές και διπλωματικές κινήσεις που θα λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη συνεχιζόμενη τουρκική απειλή. Μια αξιόπιστη εθνική στρατηγική σε πολιτικό, διπλωματικό και αμυντικό πεδίο είναι το ζητούμενο για τις δύο χώρες με απόλυτο και διαρκή συντονισμό. 2) Η αξιοποίηση του διεθνούς κλίματος καταδίκης της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, αφού μπορούμε να επαναφέρουμε στο διεθνές προσκήνιο το Κυπριακό ως θέμα εισβολής και κατοχής. Τελικά, χρειάζεται σαφής προγραμματισμός ενεργειών και πρωτοβουλιών, ένας εθνικός σχεδιασμός που θα μας βγάζει από την αμηχανία και θα μας παρουσιάζει συγκροτημένους και έτοιμους να προωθήσουμε τις δεδομένες στρατηγικές επιλογές μας. Η εποχή των γενικού χαρακτήρα διαπιστώσεων και αναφορών πρέπει να αφεθεί οριστικά στο παρελθόν. Πρέπει με γρήγορους ρυθμούς να περάσουμε σε πολιτικές αποφάσεις, κινήσεις, βήματα και πρωτοβουλίες. Πρώτιστος στόχος η επαναφορά του Κυπριακού στη βάση του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Η αποτροπή αλλοίωσης της διαπραγματευτικής βάσης των συνομιλιών και του πλαισίου λύσης του Κυπριακού. Η αχρήστευση προώθησης συνομοσπονδιακής λύσης ή λύσης δύο κρατών που θα είναι ό,τι χειρότερο για τον κυπριακό λαό, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, αφού όχι μόνο θα οδηγήσει σε μόνιμο διαχωρισμό, αλλά θα εξασφαλίσει στην Τουρκία μόνιμη επικυριαρχία σε όλο τον κυπριακό χώρο. Η πρόκληση είναι για όλους μεγάλη και οι ευθύνες ιστορικές.

Ο κ. Γιαννάκης Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Τα παιδιά της βάρκας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το ρεπορτάζ της Κατερίνας Ηλιάδη πέρυσι τον Νοέμβριο στον «Πολίτη», για τους μετανάστες που βολόδερναν μέσα σε βάρκες μισοπέλαγα, ήταν γροθιά στο στομάχι. Το είχα σχολιάσει θυμάμαι, καθώς οι περιγραφές των εξαθλιωμένων κάτω απ' τον καυτό ήλιο και το αγιάζι αισθάνθηκα να με προσβάλλουν ως άνθρωπο. Πολύ περισσότερο ως πολίτη ενός κράτους προσφύγων, το οποίο μισό αιώνα μετά αποδεικνύει με κάθε ευκαιρία ότι διαθέτει ασθενή μνήμη. Πέρασε ο καιρός και ξεχάστηκαν «τα παιδιά της βάρκας». Ώσπου προχθές έσκασε μια είδηση από τη Μυτιλήνη για ένα νεαρό Ιρανό, ο οποίος αρίστευσε στις Πανελλήνιες Εξετάσεις.

Ο Κούρος Ντουρμοχαμαντί Μπαγκί είναι κι αυτός «παιδί της βάρκας». Το 2019 η ζωή ξέβρασε την οικογένειά του στη Μυτιλήνη. «Φύγαμε για πολιτικούς και θρησκευτικούς λόγους από το Ιράν. Περάσαμε στην Τουρκία και από εκεί με μια βάρκα φτάσαμε στην Ελλάδα. Όταν φτάσαμε εδώ, μέναμε στο Κέντρο Υποδοχής της Μόριας. Εκεί, οι συνθήκες διαβίωσης ήταν πάρα πολύ δύσκολες» λέει ο Κούρος. Αλλά τίποτε στο πρόσωπό του δεν προδίδει στεναχώρια. Καμιά σκιά από το παρελθόν, καμιά ανάμνηση από τις τρομακτικές δυσκολίες που βίωσε δεν καταφέρνει να σβήσει το χαμόγελό του. Ο Κούρος είναι ένα παιδί που λάμπει από χαρά. Γιατί κατάφερε να αφήσει πίσω του το εφιαλτικό ταξίδι, όταν πάλευαν με τα κύματα για να σωθούν. Κι έπειτα να επιβιώσει στον καταυλισμό. Και αργότερα, να βαδίσει προς μια καλύτερη ζωή μαθαίνοντας γράμματα. Διάβασε πολύ για να επιτύχει τον μέσο όρο 18,25 στις εξετάσεις. Ξενύχτησε πολύ πάνω από τα βιβλία για να πάρει στα Μαθηματικά 20, στη Φυσική 20 και στη Χημεία 19,5. Τα ελληνικά τον δυσκόλεψαν. Αλλά και πάλι κατάφερε να πάρει στην Έκθεση 13,5, κάνοντας περήφανους τους καθηγητές του στο Πρότυπο Λύκειο Μυτιλήνης. Μιλάει και λάμπει ολόκληρος ο Κούρος. Μιλάει και γελάει, καθώς ευχαριστεί καθηγητές και συμμαθητές, όλους αυτούς που τον κράτησαν από το χέρι για να σταθεί στα πόδια του. Αυτόν, ένα από τα παιδιά της βάρκας.

Δεν είμαι αφελής για να υποστηρίξω ότι το Πουρνάρα είναι γεμάτο εν δυνάμει αριστούχους μαθητές. Αλλά πάλι, αν υπάρχει έστω κι ένας Κούρος ανάμεσά τους πόσο ήσυχοι μπορεί να είμαστε με τη συνείδησή μας; Ξεκινάω από εμάς, τους πολίτες, γιατί εκεί κακοφορμίζει η προκατάληψη για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Αν δεν υπήρχε «ακροατήριο», πολιτικοί όπως ο Νουρής ή ο Κουλίας θα ήταν στα αζήτητα. Γνωρίζουν όμως ότι η τοξικότητα για το μεταναστευτικό διατρέχει την κοινωνία οριζόντια. Γιατί δεν είναι μόνο το ΕΛΑΜ, το αδελφό κόμμα της εγκληματικής οργάνωσης Χρυσή Αυγή, που διεκδικεί ξενοφοβικές ψήφους. Είναι κι άλλοι. Ακόμα και κάποιοι υπεράνω πάσης υποψίας που θα έπρεπε να ντρέπονται για το φλερτ με την ακροδεξιά. Υπάρχει «ακροατήριο» λοιπόν. Φοβισμένοι και αγανακτισμένοι πολίτες. Σε αυτούς απευθύνεται ο Νουρής, όταν ανακοινώνει την τοποθέτηση διπλής εξωτερικής περίφραξης και ενίσχυση της φρούρησης του Πουρνάρα.

Δεν θα μετατρέψουμε τη χώρα σε ξέφραγο αμπέλι λένε. Και δεν θα διαφωνήσουμε σε αυτό, καθώς το μεταναστευτικό είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα που δεν λύνεται με ευχολόγια. Η περίφραξη με συρματόπλεγμα όμως δεν είναι λύση, αυτό είναι το μόνο βέβαιο. Δουλειά του Νουρή, και του καθενός που κατέχει δημόσιο αξίωμα, είναι να βρει τη λύση. Έχοντας ως πυξίδα τον ανθρωπισμό και την αλληλεγγύη. Όχι ως ρομαντική τοποθέτηση, αλλά ως πολιτική θέση. Γιατί δουλειά των πολιτικών είναι να στηρίζουν έμπρακτα τα αβοήθητα και ευάλωτα παιδιά, όπως ο Κούρος Ντουρμοχαμαντί Μπαγκί, για να τα οδηγήσουν από το σκοτάδι στο φως. Από το γκέτο στη μάθηση. Από την περιθωριοποίηση στην αξιοπρέπεια. Αλλά μάλλον, στην ηρωική νήσο των Αγίων, την ημικατεχόμενη μικρή μας Κύπρο με τους δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες, ζητάμε πολλά.

Υγ. Τον γυμνασιάρχη στη Λάρνακα που δεν έδωσε απολυτήριο σε μαθητή από τη Συρία, γιατί είχε ενστάσεις για την εξωτερική του εμφάνιση, κάποιος ας τον μαζέψει. Τα ίδια έκανε και πέρυσι με ένα κορίτσι από την Κένυα. Ντροπή, κύριε υπουργέ της Παιδείας.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η αυτοαναίρεση Σουηδίας - Φινλανδίας σε τρεις σελίδες… και η Κύπρος

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Οι πολιτικές επικύψεις του αδύνατου μέρους σε μια διαπραγμάτευση είναι συνηθισμένο φαινόμενο, το οποίο ωστόσο είθισται να συγκαλύπτεται με ένα ιδιότυπο λεκτικό, επιτρέποντας στον ηττημένο να σώσει τα προσχήματα (face saving), για λόγους εσωτερικής κατανάλωσης. Ωστόσο, στην περίπτωση του μνημονίου που υπέγραψαν η Σουηδία και η Φινλανδία, με την Τουρκία, αυτή η άτυπη αρχή, που τείνει να χαρακτηρίζει όλες τις συμφωνίες, δεν τηρήθηκε. Η Στοκχόλμη και το Ελσίνκι παραδόθηκαν όχι μόνο ουσιαστικά αλλά και επικοινωνιακά στις ορέξεις της Άγκυρας. Με την παρότρυνση του γενικού γραμματέα του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ και της Ουάσιγκτον, Σουηδία και Φινλανδία είπαν «ναι» σε δέκα όρους που έθεσε γραπτώς η Άγκυρα, ως «προαπαιτούμενο», για να ενταχθούν στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Ο δεκάλογος του Ερντογάν, τον οποίο είχε δημοσιεύσει η τουρκική εφημερίδα Γενί Σαφάκ, αποτυπώθηκε καρμπόν στο μνημόνιο που έβαλαν τις υπογραφές τους οι ΥΠΕΞ της Τουρκίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας.

Πέραν της πρωτοφανούς ουσιαστικής και επικοινωνιακής ήττας, το μνημόνιο Σουηδίας-Φινλανδίας, έχει δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

• Το πρώτο που κάποιος μπορεί να αντιληφθεί διαβάζοντας τις τρεις σελίδες του μνημονίου, είναι ότι η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου τείνει να συρρικνώνεται και να υποχωρεί, μπροστά στις πολιτικές σκοπιμότητες. Έτσι, λοιπόν, δύο κράτη, μέχρι πρότινος υπόδειγμα προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, αυτοαναιρέθηκαν, προκειμένου να εξασφαλίσουν το «ναι» της Άγκυρας για την ένταξή τους στο ΝΑΤΟ, προ του φόβου επέκτασης του ρωσικού κινδύνου. Σουηδία και Φινλανδία αποδέχθηκαν να τροποποιήσουν τις εθνικές τους νομοθεσίες και να διαβουλεύονται με την Τουρκία για την απέλαση και έκδοση προσώπων που η Άγκυρα θεωρεί ως «τρομοκράτες», με το πρόσχημα σύνδεσής τους με την οργάνωση FETO του Γκιουλέν και την οργάνωση YPG/PYD. Οι δύο χώρες δεσμεύθηκαν ότι δεν θα στηρίζουν τις εν λόγω οργανώσεις. Όπως επίσης και ότι θα εξετάζουν τάχιστα και διεξοδικά τα αιτήματα της Άγκυρας για απέλαση/έκδοση προσώπων. Συνεπώς, όπως γίνεται κατανοητό, ο Ταγίπ Ερντογάν έχει εξασφαλίσει λόγο στα εσωτερικά της Σουηδίας και της Φινλανδίας, με τις υπογραφές των δύο χωρών. Και για να είναι σίγουρος ο Τούρκος Πρόεδρος τις έχει ήδη υποβάλει άμεσα σε «crash test», ζητώντας από τις κυβερνήσεις της Σουηδίας και της Φινλανδίας να εκδώσουν 33 πρόσωπα και προειδοποιώντας ότι εάν δεν υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους, τότε η Τουρκική Εθνοσυνέλευση δεν θα εγκρίνει το μνημόνιο ένταξής τους στο ΝΑΤΟ.

• Η Στοκχόλμη και το Ελσίνκι μπορούν βεβαίως να παραδώσουν και τα κλειδιά των χωρών τους στον Ερντογάν, εάν και εφόσον το επιθυμούν. Αυτό όμως που δεν νομιμοποιούνται να πράξουν (και δυστυχώς το έκαναν) είναι να προσπαθήσουν μέσω των δικών τους υπογραφών να δεσμεύσουν κι άλλα κράτη, για να ικανοποιήσουν τους όρους της Τουρκίας. Αυτό μας φέρνει στο δεύτερο χαρακτηριστικό του μνημονίου. Η Σουηδία και η Φινλανδία λοιπόν δεσμεύθηκαν να στηρίξουν την πληρέστερη δυνατή συμμετοχή της Τουρκίας σε πρωτοβουλίες της Κοινής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας της Ε.Ε., ως επίσης και της συμμετοχής της Άγκυρας στο πρόγραμμα Στρατιωτικής Κινητικότητας της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας, PESCO. Η Σουηδία και η Φινλανδία δεν είναι εξωγήινοι. Γνωρίζουν πολύ καλά, από πρώτο χέρι, τις ενστάσεις της Κύπρου ως επίσης τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ και στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Συνεπώς, οι δύο χώρες όφειλαν, αν μη τι άλλο, για λόγους πολιτικής αβρότητας προς την Κυπριακή Δημοκρατία, να διευκρινίσουν ότι η στήριξή τους στις επιδιώξεις της Τουρκίας, παρέχεται με σεβασμό στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αν και αυτό δεν θα άλλαζε την ουσία, καθώς η Κυπριακή Δημοκρατία διατηρεί σε κάθε περίπτωση δικαίωμα άσκησης βέτο, όφειλαν να συμπεριφερθούν με τρόπο που να καθιστά σαφές ότι δεν αδιαφορούν για τις ανησυχίες της Λευκωσίας.

Δυστυχώς, δεν το έπραξαν. Γονάτισαν μπροστά στον Ερντογάν, χωρίς κανένα ενδοιασμό και χωρίς να σκέφτονται τις επιπτώσεις των δεσμεύσεων που ανέλαβαν έναντι της Άγκυρας, για άλλους εταίρους τους στην Ε.Ε. Όχι τόσο σε επίπεδο ουσίας, όπως προαναφέραμε, αλλά κυρίως σε επίπεδο της πολιτικής εικόνας που εκπέμπουν, η Στοκχόλμη και το Ελσίνκι, συνέβαλαν στην δημιουργία της εντύπωσης ότι η Άγκυρα μπορεί να διεκδικεί και να παίρνει ό,τι θέλει. Ακόμη και από τους προασπιστές της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Τους μέχρι πρότινος προασπιστές…

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το παζάρι της Μαδρίτης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η διπλωματία είναι ένας μαραθώνιος που δεν τελειώνει ποτέ. Γι' αυτό και είναι πολύ ανούσιο να πανηγυρίζει ή να μοιρολογεί κάποιος για την έκβαση ενός διπλωματικού γύρου, που είναι απλώς ένας ακόμη γύρος.

Ο Ερντογάν αποφάσισε να παίξει μία παρτίδα πόκερ στη Μαδρίτη. Βρήκε τη Δύση σε μια στιγμή που τον έχει ανάγκη λόγω Ουκρανίας και άσκησε κάθε δυνατή πίεση. Τι εξασφάλισε; Πρώτα απ' όλα μία συνάντηση με τον πρόεδρο Μπάιντεν. Την ήθελε πολύ για εσωτερικούς λόγους, αλλά και για να ισορροπήσει τις εντυπώσεις από την ομιλία του Ελληνα πρωθυπουργού στο Κογκρέσο. Στην Ουάσιγκτον, οι οπαδοί της θεωρίας «δεν πρέπει να χαθεί με τίποτα η Τουρκία» κέρδισαν ένα γύρο βάζοντας στη σχετική ανακοίνωση τον όρο «στρατηγικός σύμμαχος».

Σε μερικούς μήνες θα φανεί κατά πόσον η υπόσχεση Μπάιντεν προς τον Ερντογάν για την αναβάθμιση των τουρκικών F-16 θα εξαργυρωθεί και με ποιους όρους.

Ο Αμερικανός πρόεδρος υποσχέθηκε επίσης ότι θα στηρίξει το αίτημα για την αναβάθμιση των τουρκικών F-16. Ο Μπάιντεν επισήμανε, βέβαια, στον Ερντογάν ότι το αίτημα πρέπει να εγκριθεί από το Κογκρέσο, πράγμα καθόλου σίγουρο. Στη συζήτησή τους εξήγησε επίσης ότι κάθε τουρκική ενέργεια που θα προκαλούσε αστάθεια στο Αιγαίο θα έκανε ακόμη πιο δύσκολη την προώθηση του τουρκικού αιτήματος.

Συνεπώς, ο Τούρκος ηγέτης πήρε στο χέρι αυτά που ήθελε για το εσωτερικό του πολιτικό μέτωπο: τη συνάντηση και το πράσινο φως για τα F-16. Στην πράξη, όμως, θα φανεί σε μερικούς μήνες κατά πόσον αυτή η υπόσχεση θα εξαργυρωθεί. Ηδη στο Κογκρέσο, όπως μεταδίδει η Λένα Αργύρη, υπάρχουν σοβαρές σκέψεις να τεθούν κάποιοι όροι στην έγκριση του τουρκικού αιτήματος που να αφορούν τη χρήση των F-16 σε υπερπτήσεις ή άλλες επιθετικές ενέργειες εναντίον της Ελλάδος. Η μάχη θα είναι δύσκολη και αμφίρροπη.

Το εντυπωσιακό είναι τι δέχθηκαν να δώσουν ως αντάλλαγμα Φινλανδία και Σουηδία. Αν και χώρες με μακρά παράδοση προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δέχθηκαν να αλλάξουν τη νομοθεσία τους σχετικά με τους Κούρδους και να άρουν το εμπάργκο εξοπλισμών στην Τουρκία. Και αυτά, όμως, μπορεί να αλλάξουν στη διαδρομή και γι' αυτό η Αγκυρα κρατάει το όπλο ενός νέου βέτο μέσα στον επόμενο χρόνο. Σουηδία και Φινλανδία είναι ώριμες πολιτικά και θεσμικές χώρες. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει, συνεπώς, αν οι δεσμεύσεις έναντι της Τουρκίας θα περάσουν ανώδυνα στο εσωτερικό τους, μια και έχουν ήδη αρχίσει οι αντιδράσεις.

Το κρίσιμο ερώτημα είναι τι συμπέρασμα έβγαλε ο Ερντογάν από τη Μαδρίτη. Το θετικό σενάριο τον θέλει να είναι ικανοποιημένος από τα, πολιτικά κυρίως, οφέλη που εξασφάλισε και να ηρεμεί έναντι της Ελλάδος και της Κύπρου έως τις εκλογές του. Το κακό σενάριο είναι να αποκόμισε την εντύπωση πως είναι στρατηγικά απαραίτητος στη Δύση και πως μπορεί να κάνει ό,τι θέλει χωρίς ιδιαίτερο κόστος. Ο χρόνος θα δείξει ποιο σενάριο θα επαληθευθεί.

Μυκονιάτικος εποχικός «κοσμοπολιτισμός»

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η μεγάλη συγκέντρωση πλούτου σε ένα νησί, τους καλοκαιρινούς μήνες, αρκεί από μόνη της για να αναπτυχθεί κάθε μορφής παραβατικότητα; Οτι η Μύκονος απευθύνεται κυρίως σε διάσημους και εκατομμυριούχους είναι λόγος για να διαμορφωθεί ένα ιδιότυπο καθεστώς με δικούς του νόμους, μαφίες, υπόκοσμο, κυκλώματα πάσης φύσεως και ορέξεως; Ο εποχικός «κοσμοπολιτισμός» είναι συνώνυμος ενός σύμπαντος που ορίζεται μόνο από επιθυμίες και διαθέσεις, παροχές και αντιπαροχές; Ενας άγριος τουρισμός, δηλαδή;

Αλλο το γούστο του καθενός και άλλο η ασυδοσία.

Το θέμα «Μύκονος» ούτε φρέσκο είναι ούτε συζητιέται για πρώτη φορά. Για την ακρίβεια, είναι λιγότερο φρέσκο και από τα καβουροπόδαρα που μαζί με δύο μοχίτο στοίχισαν σε Αμερικανίδα τουρίστρια και στην κόρη της, πριν από λίγο καιρό, 600 ευρώ. Ξένες εφημερίδες φιλοξένησαν, μάλιστα, αφιερώματα για τις τιμές που συναντούν όσοι αποφασίζουν να κάνουν διακοπές στο νησί. Η μερίδα καλαμαράκια χρεώνεται 79 ευρώ, 15 ο εσπρέσο. «Στα κοινωνικά δίκτυα, πολλοί ταξιδιώτες εκτονώνουν την οργή τους για τις υπέρογκες τιμές στο πιο κοσμικό νησί της Ελλάδας», έγραφε η Handelsblatt. Εκτός από τα «χρυσά» καβουροπόδαρα, καταγγέλθηκε και λογαριασμός 1.640 δολαρίων για «φαγητό που δεν δικαιολογούσε την εξωφρενική αυτή τιμή» (σύμφωνα με τη βρετανική Daily Mail). Ομως τίποτε από αυτά δεν είναι καινούργιο, ούτε τα ρεπορτάζ για ληστείες, απειλές, ξυλοδαρμούς (δολοφονική επίθεση κατά ξενοδόχου μέρα μεσημέρι με λοστό) ούτε τηλεοπτικές δηλώσεις ανήσυχων κατοίκων, που βλέπουν τη Μύκονο «να μετατρέπεται σε Κολομβία». «Το καλοκαίρι κατεβαίνουν στο νησί οι "φουσκωτοί", τους προσλαμβάνουν και κάνουν αυτά που πρέπει να κάνουν. Η Μύκονος δεν είναι Ελλάδα, είναι ένα άλλο κράτος», λέει άλλος επιχειρηματίας, ανώνυμα φυσικά, με «πειραγμένη» φωνή για προφανείς λόγους.

Η καταγραφή των περιστατικών (δεκάδων) προσφέρεται για υποδαύλιση εισαγγελικών ενστίκτων. Εύκολο. Ο καθένας μας μπορεί να έχει και μια πρόταση ή αντιπρόταση. Η δολοφονία του 20χρονου Αυστραλού τουρίστα Ντουζόν Ζαμίτ το 2008, από πορτιέρη, ήταν ήδη μια κομβική στιγμή για τον «χαρακτήρα» του νησιού, τα ανησυχητικά σημάδια μιας κοινωνικής εντροπίας.

Βαριές λέξεις και ο εκφυλισμός και η κατάρρευση. Και χωρίς αντίκρισμα επιπλέον. Χρόνια τώρα, μοντέλες, σταρλετίτσες, σταρ της σόου μπιζ, διάττοντες των ριάλιτι, επιχειρηματίες και περσόνες του διεθνούς τζετ σετ, πολιτικοί, περιφέρονται ανέμελοι ή ανεβάζουν φωτογραφίες στα σόσιαλ μίντια με ό,τι ο καθένας θεωρεί πάνω του πιο ελκυστικό.

Αν δεν είναι κανείς (πολύ) πλούσιος και (πολύ) σέξι μάλλον δεν θα μπορεί να εξασφαλίσει ξαπλώστρα στη Μύκονο. Αν θέλει ή ενδιαφέρεται, βεβαίως, έστω και για λόγους ανθρωπολογικής παρατήρησης. Αλλο όμως το γούστο του καθενός και άλλο η ασυδοσία. Η επιθετική αντίληψη μιας προσωπικής επικράτειας συμφερόντων, εκτός κανόνων, νόμου και οποιασδήποτε Αρχής. Οι τιμοκατάλογοι δεν εκθέτουν μόνο τα υπερτιμημένα καβουροπόδαρα.

Turkaegean και άλλοι σφετερισμοί...

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ***

Ο επικοινωνιακός αντίκτυπος της υπόθεσης του εμπορικού σήματος «Turkaegean» δίδει την ευκαιρία να διατυπωθούν μερικές σκέψεις για την αναγκαιότητα καλύτερης προστασίας γεωγραφικών προσδιορισμών με έντονο εθνικό χαρακτήρα.

Πρώτον, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η καταχώριση εμπορικού σήματος δεν είναι προϋπόθεση για την εμπορική χρήση ενός ονόματος. Πρόκειται μάλλον για την κορυφή του παγόβουνου, καθώς τα κρίσιμα σημεία είναι η (παρα)πληροφόρηση του καταναλωτή, ο αθέμιτος ανταγωνισμός, αλλά και η πιθανή μελλοντική θεμελίωση «δικαιωμάτων». Μπορεί η γλώσσα να μην είναι «χυδαία», όπως έλεγε ο Μαβίλης, αλλά οι λέξεις σπανίως είναι αθώες: κατά τον γλωσσολόγο L. Wittgenstein οι λέξεις νοηματοδοτούνται από τη χρήση τους. Ο νόμος προστατεύει από τη στρεβλή χρήση, η οποία γεννά από παρασιτισμό και παραπλάνηση μέχρι «τεκμήρια» για διεκδικήσεις στο μέλλον.

Δεύτερον, απαιτείται πλήρης ανασχεδιασμός της στρατηγικής παρακολούθησης γύρω από την καταχώριση εμπορικών σημάτων αλλά και γενικότερα χρήσης σημείων που συνιστούν σφετερισμό ελληνικών ονομάτων ή και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων από τρίτους. Σε χώρες όπως η Ιταλία και η Γαλλία γίνεται χρήση ειδικών λογισμικών, τα οποία επιτρέπουν, με τη χρήση αλγορίθμων, τον άμεσο και πλήρη εντοπισμό τόσο αιτήσεων καταχώρισης σημάτων σε οποιοδήποτε γραφείο σημάτων ανά την υφήλιο τα οποία ενδεχομένως καταχρώνται γεωγραφικές ενδείξεις ή γενικότερα ευαίσθητους γεωγραφικούς όρους, αλλά και τη χρήση τέτοιων όρων στο Διαδίκτυο. Με τον τρόπο αυτό, δίδεται η δυνατότητα συντονισμένης αντίδρασης σε νομικό και συλλογικό επίπεδο.

Τρίτον, επιβάλλεται η αναβάθμιση του ρόλου των συλλογικών φορέων δικαιωμάτων που απορρέουν από την καταχώριση και χρήση γεωγραφικών ενδείξεων. Το Παρατηρητήριο για την προστασία της Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ενδειξης «Μακεδονία», το οποίο «έχτισε» εδώ και τρία χρόνια η Ενωση Οινοπαραγωγών Αμπελώνα Βορείου Ελλάδος (ENOABE), γεννήθηκε από την ανάγκη να υπάρξει συντονισμένη αντίδραση στην παράνομη χρήση του όρου για οίνους από το κράτος της Βόρειας Μακεδονίας. Η ENOABE έχει αναλάβει πλήρως το κόστος δικαστικής προστασίας της γεωγραφικής ένδειξης στο εξωτερικό. Ομως, η Ελλάδα είναι το μοναδικό κράτος στην Ε.Ε., τουλάχιστον μεταξύ εκείνων με σημαντική αγροτική παραγωγή, όπου δεν αναγνωρίζονται θεσμικά οι ομάδες διαχείρισης και προστασίας προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων. Εδώ και χρόνια αναμένεται η έκδοση των κανονιστικών πράξεων για την εφαρμογή του άρθρου 38 του ν. 4384/2016 που θα δώσει σε ομάδες όπως η ENOABE τόσο την απαραίτητη νομιμοποίηση όσο και τα οικονομικά μέσα –μέσω των υποχρεωτικών εισφορών των δικαιούχων της γεωγραφικής ένδειξης– για την άσκηση ενδίκων μέσων αλλά και δράσεων επικοινωνίας, όταν και όπου είναι απαραίτητο.

Τέταρτον, η περίπτωση του «Turkaegean » δεν είναι η μόνη προσπάθεια σφετερισμού από την Τουρκία. Εδώ και χρόνια, μεγάλο οινοποιείο στα παράλια της Μικράς Ασίας παράγει κρασί με την επωνυμία «Egeo», συνοδευόμενο μάλιστα από γραφιστική απεικόνιση που αναπαριστά... μυκονιάτικο ανεμόμυλο. Η κινητοποίηση των αρμόδιων υπηρεσιών των ελληνικών πρεσβειών πριν από κάποια χρόνια, κατόπιν σχετικής πληροφόρησης του Συνδέσμου Ελληνικού Οίνου, έδειξε ότι τα εν λόγω κρασιά σερβίρονται στις πτήσεις των τουρκικών αερογραμμών αλλά και σε εστιατόρια πρώτης κατηγορίας στην αμερικανική πρωτεύουσα. Αντίστοιχα, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Παραγωγών Αποσταγμάτων και Αλκοολούχων Ποτών (ΣΕΑΟΠ) έχει αντιδράσει ενώπιον του τουρκικού γραφείου σημάτων κατά της καταχώρισης δύο σημάτων που κάνουν χρήση της ελληνικής (και κυπριακής) γεωγραφικής ένδειξης «ούζο» για τουρκικά αλκοολούχα ποτά. Η διαδικασία είναι σε εξέλιξη, αλλά αντιλαμβάνεται κανείς εύκολα τις δυσκολίες του εγχειρήματος, πολλώ δε μάλλον καθώς απουσιάζει σχετική διεθνής συμφωνία που να δεσμεύει τη γείτονα. Καλή η προσπάθεια να πειστεί η ευρωπαϊκή διπλωματία για την ανάγκη αλληλεγγύης έναντι του τουρκικού αναθεωρητισμού αλλά, κατά τρόπο συγκεκριμένο και ρεαλιστικό, ας ασκούνταν και πίεση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επανεκκινήσει τις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία για την αναγνώριση και προστασία των πρώτων ευρωπαϊκών γεωγραφικών ενδείξεων, οι οποίες είναι στο σημείο μηδέν από το 2019.

Και για το τέλος, να σημειώσουμε ότι «τρέχει» η προθεσμία υποβολής ένστασης ενώπιον του EUIPO για την αίτηση σήματος που υπέβαλαν από κοινού ιταλική(!) και τουρκική εταιρεία (με έδρα τη Σμύρνη), με αριθμό 018708203 και που αφορά ηλιέλαιο, φέροντας «περήφανα» τον όρο «Egeo». Θα υπάρξει συντονισμός ενεργειών ή θα αφήσουμε να περάσει το ελληνικό καλοκαίρι για να γκρινιάξουμε το φθινόπωρο;

* Ο κ. Θεόδωρος Γεωργόπουλος είναι καθηγητής Νομικής (Πανεπιστήμιο της Ρενς), πρόεδρος της International Wine Law Association και γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Ελληνικού Οίνου.

Ολοι ίδιοι είναι;

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Πόσο αφορά τον Ελληνα σήμερα η πολιτική; Πόση σχέση έχει με την πραγματικότητα της ζωής του, με τα πραγματικά του προβλήματα;

Ο ιδιωτικός βίος συναντιέται με την πολιτική σε δύο επίπεδα: του συμφέροντος ή του οράματος. Κάποτε το όραμα λειτουργεί ως πρόσχημα για το συμφέρον, ίσως και το συμφέρον να γίνεται έναυσμα για το όραμα.

Σήμερα δεν υπάρχουν πια περιθώρια να εξυπηρετηθούν συμφέροντα από την πολιτική, ούτε να ενεργοποιηθούν οράματα. Μιλάμε για την πραγματικότητα ζωής της πλειονότητας των ψηφοφόρων, όχι για τους λίγους «διαπλεκόμενους» με την εξουσία.

Ως πριν από λίγα χρόνια, ο ισχυρός δεσμός του ιδιωτικού βίου με την πολιτική ήταν το ρουσφέτι: Τα γραφεία των πολιτευτών κατακλύζονταν από ψηφοφόρους που επαιτούσαν ή εκβίαζαν διορισμό στο δημόσιο, δάνειο από Τράπεζα ή οργανισμό του δημοσίου, ποικίλες διευκολυντικές παρακάμψεις του γραφειοκρατικού πολύποδα. Σήμερα, εκ των πραγμάτων, τα περιθώρια για ρουσφέτι έχουν, ίσως, μειωθεί, η εκτεταμένη διαφθορά και καταλήστευση του δημόσιου χρήματος πέρασε σε κυκλώματα, που είναι αδύνατο πια να ελεγχθούν.

Το χαράτσι που πρέπει να πληρώσει ο πολίτης (σε χρήμα ή σε κομματική υποτέλεια) για να διοριστεί το παιδί του σε θέση δημόσιου υπαλλήλου, το καταβάλλει με προηγμένες μεθόδους μαφίας σε μεσολαβητές φαινομενικά ασύνδετους με το κύκλωμα. Κομματικό χαρακτήρα απροκάλυπτο διατηρούν οι παροχές προνομιακών δανείων και οι καμουφλαρισμένοι διορισμοί. Εύκολο ρουσφέτι παραμένει η μετάθεση στρατευμένων ή φυλακισμένων.

Οι ευθύνες για την ανυπολη ψία της πολιτικής.

Ο ιδιωτικός βίος έχει πάψει προ πολλού να συναντιέται με την πολιτική και σε επίπεδο «οράματος» κοινωνικού, πατριωτικού αυθορμητισμού. Δεν κυκλοφορούν πια ιδέες πολιτικές, που να εγγίζουν τον υπαρξιακό προβληματισμό των ανθρώπων, την κοινωνική τους ευαισθησία, κίνητρα προσφοράς και θυσιών για τα κοινά. Το πιο τραγικό: δεν υπάρχουν πια ελπίδες κοινωνικής αλλαγής. Ο σημερινός Ελληνας πιστεύει ότι όσο ζει, όποιο κόμμα κι αν ψηφίσει, όποιον αρχηγό, δεν πρόκειται τίποτα να αλλάξει στη ζωή του. Αν κάτι βελτιωθεί, θα οφείλεται σε συγκυρίες, όχι στην πολιτική.

Ούτε περιθώρια πολιτικών επιλογών υπάρχουν. Ο ψηφοφόρος πολίτης δεν έχει δίλημμα ανάμεσα σε πολιτικές που ειλικρινά πιστεύουν στη γονιμότητα προστασίας των ατομικών συμφερόντων και σε πολιτικές που μάχονται για κοινωνικές προτεραιότητες. Ξέρει καλά ο ψηφοφόρος σήμερα ότι κοινωνικά αγαθά (το συλλογικό συμφέρον, η κοινή ανάγκη, η κοινωνία της χρείας) δεν υπάρχουν πια, όλα είναι εμπορεύσιμα, ατομικά δικαιώματα εκβιάζονται ή αγοράζονται. Οι «σοσιαλιστές» ασκούν θατσερική πολιτική, η «Δεξιά» πιθηκίζει την καπατσοσύνη των «σοσιαλιστών».

Ο απλός άνθρωπος ξέρει ότι, όποιος κι αν νέμεται την εξουσία στη χώρα, τίποτα στη δική του ζωή δεν αλλάζει. Θα πεθάνει με την πίκρα, τουλάχιστον ο ασυμβίβαστος με την καπατσοσύνη. Η πίκρα κατασταλάζει κάθε μέρα στην ψυχή του: για την αναιδή ανισότητα, τον προκλητικό αμοραλισμό, τον άνομο πλούτο, την κλοπή του φορολογημένου ιδρώτα.

Η πολιτική δεν αφορά τον σημερινό άνθρωπο, δεν αγγίζει την πραγματικότητα της ζωής του ούτε στο επίπεδο του συμφέροντος ούτε στο επίπεδο του οράματος. Στην πιστοποίηση συνεργούν τα τηλεοπτικά μέσα προσδίδοντας στην πολιτική την «ελκυστικότητα» του επαγγελματικού ποδοσφαίρου ή του κουτσομπολιού της γειτονιάς. Ξέρουν καλά οι έμποροι της «πληροφόρησης» ότι στα ενδιαφέροντα της «πλεμπάγιας» προηγούνται οι ειδήσεις του αστυνομικού δελτίου, οι ερωτικές ή υγείας περιπέτειες λαϊκών τραγουδιστών και δημοφιλών ηθοποιών και ακολουθεί σε απόσταση το ενδιαφέρον για τα εσωκομματικά παρασκήνια και συντροφικά αλληλομαχαιρώματα δελφίνων.

Το χάσμα ανάμεσα στην κοινωνία και στην πολιτική γίνεται αγεφύρωτο, όταν μια κρίσιμη μάζα πολιτών πεισθεί πως οι πολιτικοί «όλοι ίδιοι είναι». Η κρίση, ισοπεδωτική, απαξιώνει τους πάντες, δίχως περιθώρια ελπίδας στην εξαίρεση. Οι επαγγελματίες της πολιτικής, φυσικοί αυτουργοί του χάσματος ανάμεσα στην κοινωνία και στην πολιτική, εξοργίζονται με τον απαξιωτικό αφορισμό στη γενικότητά του. Τον καταγγέλλουν σαν προάγγελο φασιστικών υπονομεύσεων της δημοκρατίας.

Δεν καταλαβαίνουν το ρεαλιστικό γνωμάτευμα του λαού. Το «όλοι ίδιοι είναι» δεν σημαίνει ότι όλοι οι πολιτικοί «διαπλέκονται», όλοι ψευδολογούν, υποκρίνονται, καλύπτουν ατιμίες με τη βουλευτική ασυλία τους. Ο λαός απλώς εκφράζει αυτό που βλέπει: Βλέπει ανθρώπους, ακόμα και σπάνιας ποιότητας, μόρφωσης, εξαίρετων ικανοτήτων. Που μόλις «κατέβουν» στην πολιτική αποκόβονται καισαρικά από την πραγματικότητα της κοινής ανθρώπινης ζωής. Μιλάνε για τη ζωή, αλλά αναφέρονται πια σε φαντάσματα. Μοναδική πραγματικότητα γι' αυτούς είναι η εκλογή ή επανεκλογή τους.

Σε αυτή τη μοναδική πραγματικότητα και επιδίωξη εξομοιώνονται όλοι. Η Κίρκη της εκλογής ή επανεκλογής τούς κάνει όλους ίδιους. Εκτός πραγματικότητας.

Το φάντασμα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ενα μήνα πριν γράφαμε, σε αυτή εδώ τη στήλη, πως το Κυπριακό –όσο κι αν δεν καταγράφεται ως βασικό στοιχείο της ατζέντας στον προεκλογικό για το 2023– θα έρθει να βρει τους υποψήφιους από το… παράθυρο. Στην πρώτη αυτή αντιπαράθεση των υποψηφίων του ΔΗΚΟ (Χριστοδουλίδη) και του ΑΚΕΛ (Μαυρογιάννη) για το ποιος υπήρξε πιο… σκληρός στο Κραν Μοντάνα, το 2017, το Κυπριακό όχι μόνο μπήκε από το παράθυρο αλλά το έσπασε και λιγάκι, εισερχόμενο. Φυσικά πώς το Κυπριακό ως αντικείμενο πόλωσης αλλά και –παραδοσιακά– χτισίματος προφίλ των πολιτικών ελίτ στην Κύπρο δεν είναι καινούργιο φαινόμενο. Με την ειδοποιό διαφορά πως στην παρούσα συγκυρία όλοι ανεξαιρέτως οι βασικοί πρωταγωνιστές του προεκλογικού έχουν υποπέσει σε σοβαρές ανακολουθίες τα τελευταία χρόνια σε σχέση με το πώς το Κραν Μοντάνα υπήρξε το σημείο κατάρρευσης των συνομιλιών του Κυπριακού –ίσως όπως φαίνεται και από την τρέχουσα δυναμική με ιστορικό τρόπο και προεκτάσεις.

Δεν χωράει καμιά αμφιβολία πως όσο και αν τον μέσο πολίτη απασχολεί η ανεργία, το καθημερινό κόστος του νοικοκυριού του, το ψώνισμα στην υπεραγορά και η τιμή των καυσίμων –που με πρωτοφανή τρόπο αυξάνεται πέραν του ψυχολογικού ορίου των 2 ευρώ για την τιμή της βενζίνης, οι εκλογές του 2023 κρύβουν και εκπλήξεις ως προς την ατζέντα του Κυπριακού. Γιατί ο πληθωρισμός και η ακρίβεια πάντα επηρεάζουν τον Κύπριο καταναλωτή και τυγχάνει να διανύουμε την περίοδο αμέσως μετά την πανδημία του Covid-19 που ο πόλεμος στην Ουκρανία θα ακριβύνει τα πάντα.

Ωστόσο, το Κυπριακό δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Για τον μέσο Κύπριο ψηφοφόρο παραμένει ένα υπαρξιακό ζήτημα, βαθιά εμποτισμένο στην πολιτική του κουλτούρα και σχεδόν –με όρους ιδεολογικούς αλλά και πέραν αυτού– ταυτοτικό. Και το Κυπριακό θα απασχολήσει τον προεκλογικό του 2023 τόσο στον πρώτο όσο και στον δεύτερο γύρο σε μια περίοδο μάλιστα που η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο κουβαλάει μαζί της εντάσεις –που δεν είδαμε στον προεκλογικό του 2018 αλλά αμέσως μετά την επανεκλογή Αναστασιάδη με τα όσα η Τουρκία μας έκανε στην ΑΟΖ (έξι έκνομες γεωτρήσεις, παρεμπόδιση μιας, και άνοιγμα της περίκλειστης).

Κι εδώ σημειώνεται ένα παράδοξο πέραν των γενικοτήτων των ομόκεντρων χρωματιστών κύκλων του κ. Χριστοδουλίδη, των «τσουνάμι» του κ. Νεοφύτου και του blame-game του ΑΚΕΛ. Το να μειώνεται η αγοραστική δύναμη του Κύπριου πολίτη σε συνθήκες που το Κυπριακό έχει προοπτική επίλυσης είναι το ένα. Το να μειώνεται σε συνθήκες που το Κυπριακό έχει κλείσει ένα ιστορικό κύκλο και η διχοτόμηση μοιάζει ορατή ή έστω διαχειριστική πρόκληση για τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι το άλλο. Και δεν είναι καλό. Καθόλου καλό αυτή την φορά.

Βέβαια το να αποτελεί το Κυπριακό ένα πεδίο πατριωτικού ανταγωνισμού με όρους πλειοδοτικού βάρους ως προς το ποιος δρώντας, ιδίως στο Κραν Μοντάνα, έδειξε μεγαλύτερη αντίσταση ή πρόταξε περισσότερο τα στήθη του αποτελεί γνώριμο pattern, το οποίο θα ανακυκλωθεί και σε αυτόν τον προεκλογικό με όρους πολιτικής επικοινωνίας, λαϊκισμού και όχι ουσίας. Ακριβώς γιατί ολόκληρο το πολιτικό σύστημα έχει υποπέσει σε αντιφάσεις και ανακολουθίες.

Ας μην υποτιμήσουμε, συνεπώς, το Κυπριακό ως συστατικό του τρέχοντος προεκλογικού. Επιπλέον, το Κραν Μοντάνα δείχνει να έχει στοιχειώσει και μια άλλη πτυχή: Αυτή της χαλαρής ψήφου μιας και η κατανομή των υποψηφίων έχει κατακερματίσει τα παραδοσιακά στρατόπεδα του εκλογικού σώματος υπέρ και εναντίον της λύσης ΔΔΟ, καθιστώντας την τελευταία μάλλον ένα κενού νοήματος σύνθημα πλέον ως προς το αν είσαι υπέρ ή εναντίον της. Τι σημαίνει αυτό πρακτικά; Πως η πλειοψηφία μιας μερίδας του κόσμου που ψηφίζει με κριτήρια την στάση του υποψηφίου προς την λύση δεν θα συγκεντρώσει την ψήφο της στον υποψήφιο που πρόταξε τα στήθη του στο Κραν Μοντάνα.

Είτε στέκεται υπέρ της λύσης, είτε τη νοηματοδοτεί κατά το δοκούν. Αυτό συμβαίνει, εξάλλου, οργανικά όταν έχεις ως υποψήφιους τρία άτομα που συνδέθηκαν με την κορύφωση του Κυπριακού τα τελευταία χρόνια και που προέρχονται από το περιβάλλον του ίδιου του Προέδρου Αναστασιάδη, που ταυτίστηκε για χρόνια με τις πολιτικές δυνάμεις που στήριξαν το σχέδιο Ανάν.

Στο δρόμο για τις κάλπες του 2023 υπάρχει συνεπώς ένα φάντασμα. Αυτό του Κραν Μοντάνα. Που όσο θα λειτουργεί φοβικά για το τι πραγματικά συνέβη τότε και το πού στάθηκαν οι κύριοι δρώντες τόσο θα πιέζει, θα αποκαλύπτει πράγματα και καταστάσεις κι επιπλέον θα τονίζει την ανειλικρίνεια των πολιτικών μας ελίτ. Το δυστύχημα είναι πως μετά το 2023, ανεξαρτήτως του ποιος θα εκλεγεί, οι πραγματικές προοπτικές για να υπάρξει ένα κλείσιμο του Κυπριακού που να διασφαλίζει την εθνική επιβίωση των Ελληνοκυπρίων και να θωρακίζει την Κ.Δ. ως κράτος –επανενωμένο και απαλλαγμένο από την κατοχή– είναι ελάχιστες.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/YAHYA ARHAB

Εκτοπισμένοι Γεμενίτες λαμβάνουν επισιτιστική βοήθεια εν μέσω αυξημένης επισιτιστικής ανασφάλειας, σε έναν καταυλισμό για εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα στα περίχωρα της Σαναά.

Μηδέν από μηδέν...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η μεγάλη εικόνα. Από τη γειτονιά μας. Ο πρίγκιπας του σαουδαραβικού θρόνου Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν επισκέφθηκε την Άγκυρα. Σε συνάντηση με τον Τ. Ερντογάν στις 22/6 συμφώνησαν «νέα εποχή συνεργασίας ως χώρες των G20». Ειδικότερα πεδία συνεργασίας, σύμφωνα με τη «Χουριέτ»: «πολιτικές οικονομικές, στρατιωτικές, ασφάλεια, μεταφορές, υποδομές, τουρισμός, επενδύσεις και πολιτιστικές σχέσεις». Ως γνωστόν, η δολοφονία του Σαουδάραβα δημοσιογράφου Κασσόγκι έφερε ρήξη ανάμεσά τους.

Ξεπεράστηκε. Πώς; Συμφώνησαν ώστε η δίκη για τη δολοφονία Κασσόγκι να συνεχιστεί στη Σ. Αραβία. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την επίσκεψη Ερντογάν (28/4) στο Ριάντ και σε ανταπόδοση ο πρίγκιπας πήγε στην Άγκυρα. Την επομένη της αναχώρησης του πρίγκιπα Σαλμάν, πήγε στην Άγκυρα (23/6) για μονοήμερη επίσκεψη ο ΥΠΕΞ του Ισραήλ Yair Lapid –επόμενος πρωθυπουργός στη θέση Μπένετ. Σε κοινή δήλωση με τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μ. Τσαβούσογλου ανέφεραν ότι «έχουν αρχίσει την εργασία για να αναβαθμίσουν τη διπλωματική αντιπροσώπευση ανάμεσα στις χώρες τους στο επίπεδο πρεσβευτών». Ο πρίγκιπας Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν την προηγούμενη της επίσκεψής του στην Τουρκία, πήγε στην Αίγυπτο. Υπέγραψε με τον Σίσι εμπορικές συμφωνίες της τάξης των 7,7 δισ. δολ.!

Οι ειδήσεις αυτές, κατά κανόνα, παραλείπονται στα κυπριακά ΜΜΕ. Κυριαρχεί το πόσες καταγγελίες κατά της Τουρκίας κάναμε –σε μια χώρα, όπως η δική μας, που γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλη, το πόση αξία έχουν. Κυριαρχεί το πόσες καταδίκες θα (λέει) ότι επιφέρει ο Ν. Αναστασιάδης στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου –σε μια χώρα, όπως η δική μας, η οποία γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλη, ότι μόνο οι λύσεις κερδίζουν αλληλεγγύη, όχι οι καταδίκες από μόνες τους. Κυριαρχεί η μονομέρεια, ο αποκλεισμός κάθε είδησης, η οποία μας βοηθά να σκεφτούμε κριτικά, να ανακατέψουμε λίγο τα πράγματα, μπας και βρούμε τις αιτίες που δείχνουν γιατί μείναμε χωρίς ερείσματα. Η καταγγελτική ρητορική δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση σε πολλούς Κύπριους ότι είμαστε κάπου παρόντες –τίποτε από αυτό δεν συμβαίνει. Μόνοι στην ευρωπαϊκή σκηνή, μάς ενδιαφέρει να ελέγχουμε την είδηση, να δημιουργούμε ψευδείς εντυπώσεις, αυτές που μας κάνουν να κλείνουμε τα μάτια μπροστά στο δράμα των κοινών μας –λίγα βήματα πριν από τη διχοτόμηση.

Όλες οι χώρες γνωρίζουν για το Κραν Μοντάνα και τα «χρυσά διαβατήρια». Η Ε.Ε. στήριξε τη διαδικασία της συνολικής επίλυσης. Με συμμετοχή στις συνομιλίες με τον απεσταλμένο του Προέδρου της Επιτροπής, Πίτερ Βαν Νούφελ. Με τη συμμετοχή Γιούνκερ, Μογκερίνι, Τίμμερμανς στις τρεις διαδοχικές Συνόδους για την Κύπρο. Με δήλωση Γιούνκερ για στήριξη της λύσης με 3,2 δισ., Γενεύη, 2017. Ο Αναστασιάδης, τα τίναξε όλα στον αέρα και τώρα καταγγέλλει όλους τους άλλους για τα σημερινά αδιέξοδα.

Μέσα σε αυτό το κλίμα της ανέξοδης ρητορείας, ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Ν. Παπαδόπουλος γύρισε τα πράγματα πίσω στο Κραν Μοντάνα, λέγοντας πως «δύο πολιτικοί επέμεναν, μέχρι τέλους, να μην αποδεχτεί ο Πρόεδρος οτιδήποτε άλλο, παρά «μηδέν στρατό και μηδέν εγγυήσεις». Ο ένας ήταν ο Νίκος Κοτζιάς. Ο άλλος ήταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης». Ο υποψήφιος Α. Μαυρογιάννης αντέδρασε: «Σίγουρα εγώ ήμουν αυτός που πάλεψε περισσότερο από όλους για μηδέν στρατεύματα και μηδέν εγγυήσεις και το ξέρει ο κόσμος όλος».

Επί του θέματος αυτού, ο Έσπεν Μπαρθ Αϊντε, Ειδικός Σύμβουλος του γ.γ. ΟΗΕ για την Κύπρο, μιλώντας στο ΚΥΠΕ στις 22/7/17 δήλωσε τα πιο κάτω: «Ήταν σαφές ότι τα στρατεύματα θα ήταν μειωμένα και ήταν επίσης σαφές ότι όταν μειώνονταν θα ήταν κάτω (πίσω) στα παλιά επίπεδα», μείωση στα παλιά επίπεδα, ΕΛΔΥΚ, και ΤΟΥΡΔΥΚ.

Ο Αϊντε συνεχίζει: «Αλλά μεταξύ της ρήτρας λήξης ισχύος και της ρήτρας αναθεώρησης δεν είχαμε ακόμα την τελική συμφωνία». Το πιο πάνω σημείο (για τα αγήματα) αφορούσε τις ιδρυτικές συνθήκες του 1960. Ο Αναστασιάδης παρεμπόδισε τη μετάβαση Τσίπρα στο Κραν Μοντάνα. Έτσι, δεν άφησε τη διαδικασία να ολοκληρωθεί και να αξιολογηθούν όλοι και όλα στο τελικό τους στάδιο, με την παρουσία Τσίπρα, Γιλντιρίμ, Μέι. Ο Έσπεν Μπαρθ Αϊντε συνεχίζει επί της ουσίας: «Ο γ.γ. και εγώ, όταν δοκιμάζαμε την ευελιξία όλων, κατανοήσαμε ότι ως συμβολή στο τελικό πακέτο θα έπρεπε να είναι δυνατόν όλοι να συμφωνήσουν σε άμεσο τερματισμό των επεμβατικών δικαιωμάτων με την έναρξη της ισχύος – αλλά, φυσικά, μόνο εάν συμφωνήσουν με το υπόλοιπο του τελικού πακέτου». Ο Α. Γκουτέρες στο Κραν Μοντάνα δήλωσε «τερματισμό του μονομερούς επεμβατικού δικαιώματος και της Συνθήκης Εγγυήσεως». Η θέση «μηδέν στρατός και μηδέν εγγυήσεις», που βάζει μέσα στην ίδια εξίσωση τον από 40.000 στρατό κατοχής με την ΕΛΔΥΚ (950) και την ΤΟΥΡΔΥΚ (650), ισούται με διαιώνιση του σημερινού στάτους κβο.

Το φορτίο που κουβαλά το Κυπριακό είναι τεράστιο: δεν αλλάζουν τα πράγματα σε μια στιγμή, απαιτούνται στάδια, χρονοδιαγράμματα, ισχυρή εποπτεία ΟΗΕ-Ε.Ε. Κοιτάξτε γύρω μας, πέντε χρόνια μηδέν συνομιλίες, μηδέν εγγυήσεις ότι θα ξαναέχουμε συνομιλίες. Τι έγινε από το 2017 μέχρι το 2020 με τον Ακιντζί ηγέτη της τ/κ κοινότητας; Είναι ο Αναστασιάδης που μιλούσε με τον Τσαβούσογλου για «δύο κράτη»! Το σκηνικό είναι γνώριμο: πλειοδοσία, λαϊκισμός, ανευθυνότητα. Το διαπραγματευτικό τοπίο διαλυμένο, αλλά «μηδέν στρατό και μηδέν εγγυήσεις»! Σε διαπραγματευτικό κενό ποιος και πώς θα φέρει τα μηδέν;

www.larkoslarkou.org.cy

Ψίθυροι, μούγιες και όφτζαιρες

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Υπάρχουν αρκετές παρανοήσεις για το πολιτικό σκηνικό στις Βρυξέλλες, παρανοήσεις που είχα κι εγώ πριν αρχίσω να παρακολουθώ καθημερινά διαδικασίες, συζητήσεις, κόντρες και συμφέροντα, προεκλογικά και μικροπολιτικά. Κάποιοι θεωρούν πως οι πολιτικοί στις Βρυξέλλες ασκούν ευρωπαϊκό πρωταθλητισμό, πως πρόκειται μόνο για ιδεολόγους της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αγγελικά πλασμένους ψύχραιμους τεχνοκράτες που προσπαθούν να βρουν λύσεις, ενώ οι ιθαγενείς ξεσκιζόμαστε για τα μικροσυμφέροντα των οργανωμένων συνόλων, το ρουσφέτι, ή τη διαφθορά της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας.

Άλλοι θεωρούν πως πρόκειται για μια κλειστή κάστα μη εκλεγμένων ψυχρών τεχνοκρατών ή αδιάστακτων υπερασπιστών των συμφερόντων των μεγάλων (κάποτε και τα δύο) που πατούν στον λαιμό τους αδύνατους και βρίσκουν δίκαιο μόνο στους δικτάτορες και στους πρίγκιπες του κόσμου τούτου, από τους οποίους ανέχονται τα πάντα - παραδόξως ταυτόχρονα αδίστακτοι και μαλθακοί. Υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των δύο ακραίων αυτών προσεγγίσεων. Όμως ο κάθε αξιωματούχος εντάσσει στη συμπεριφορά της/του διαφορετικά και αντικρουόμενα στοιχεία κατά περίπτωση και σε διαφορετικούς χρόνους. Γιατί είναι άνθρωποι, κάποτε καλοί και κάποτε κακοί, σε κάποια έτσι, σε άλλα αλλιώς.

Η υψηλή θέση στους θεσμούς δεν συνεπάγεται παντελή απουσία των πολιτικών παθογενειών για τις οποίες γκρινιάζουμε στις χώρες μας. Και οι παθογένειες δεν περιορίζονται στους Κύπριους, ή στους συγγενείς Έλληνες, ή στους γνώριμους μας Βαλκάνιους και ανατολικούς. Τις έχουν και οι Γερμανοί, οι Βέλγοι και οι Ισπανοί, οι Γάλλοι, οι Ολλανδοί και ακόμα και αυτοί οι Σουηδοί. Όλη αυτή την εισαγωγή την κάνω για να βάλω στο σωστό πλαίσιο αυτό: ένας πολιτικός δεν προφυλάσσεται από τα γνώριμα, «ντόπια» λάθη επειδή βρίσκεται στις Βρυξέλλες.

Ένα τέτοιο λάθος, θεωρώ, έκανε και ο αντιπρόεδρος της Κομισιόν Μαργαρίτης Σχοινάς όταν, στο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας τον Μάιο, έριξε σπόντες για να στηρίξει την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, λέγοντας πως «αυτούς δεν θα τους αφήσουμε να παίξουν παιχνίδια στην Κύπρο, στην προεδρική εκλογή της Κύπρου». Αναφερόμενος γενικά στους Ρώσους και την εισβολή στην Ουκρανία, και ειδικά και… αόριστα στο εσωτερικό. Τα παραπολιτικά δημοσιεύματα πήραν φωτιά στη Λευκωσία και στην Αθήνα, με τους αρθρογράφους να μεταφέρουν τα περί σπόντας για τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ο κ. Σχοινάς πάντως απέφυγε να πει περισσότερα, αφήνοντας την αναφορά να αιωρείται. Όταν μάλιστα ρωτήσαμε το περιβάλλον του αντιπροέδρου, αν ο ίδιος ή οι Βρυξέλλες έχουν κάτι υπόψη συγκεκριμένο για κάποιους, η απάντηση ήταν η παραπομπή στο κείμενο της ομιλίας.

Τις μέρες που ακολούθησαν το ΑΚΕΛ τσίμπησε και έθεσε θέμα παρέμβασης Ευρωπαίου αξιωματούχου στις προεδρικές εκλογές. Ο κ. Σχοινάς έδωσε συνέχεια αυτή τη φορά στο συνέδριο του ΔΗΣΥ, με μια δήλωση αντάξια των μικροπολιτικών ρεσιτάλ του διδύμου ΔΗΣΥ - ΑΚΕΛ, για να πει πως «όποιος έχει μούγια μουγιάζεται». Μιας και ο κ. Νεοφύτου μαθαίνει στον αντιπρόεδρο κυπριακές φράσεις, θα μπορούσε να του εξηγήσει και πως με τη σπόντα για ρωσόφιλους υποψήφιους έσυρε όφτζαιρη για να πιάσει γεμάτη. Εφόσον ο αντιπρόεδρος δεν τοποθετείται για την ουσία της αναφοράς, αναγκαζόμαστε και εμείς να μαντεύουμε. Και μαντεύουμε πως ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ μετέφερε στον κ. Σχοινά κάποιο ψίθυρο για τον κ. Χριστοδουλίδη, και αυτός τον αναπαρήγαγε.

Γιατί, θα μου πείτε, θυμάμαι αυτή την υπόθεση κάτι εβδομάδες μετά; Μα επειδή ακόμα και τώρα, μετά από τέτοιες σοβαρές κουβέντες και υπόνοιες, δεν υπήρξε καμία στοιχειοθέτηση και καμία συνέχεια. Κάτι που δίνει κάθε λόγο στους υποστηρικτές και ψηφοφόρους του κ. Χριστοδουλίδη (με τους οποίους για να εξηγούμαστε δεν ταυτίζομαι) να θεωρήσουν πως ο «διεφθαρμένος» κ. Νεοφύτου προσπαθεί να χτυπήσει τον «αδιάφθορο» αντίπαλό του. Κάνοντας δηλαδή άθελά του την καλύτερη διαφήμιση στον κ. Χριστοδουλίδη.

Αντίθετα από το ΑΚΕΛ, δεν περιμένω πως Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, πόσο μάλλον Έλληνες αξιωματούχοι, θα αποφύγουν να εμπλακούν στις κυπριακές εκλογές - άσχετα αν θεωρώ πως και η μία και η άλλη κατηγορία δεν πρέπει να το κάνουν. Ακόμα και η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν είχε εμπλακεί με μήνυμά της το 2020 στις εκλογές στην Κροατία, προκαλώντας αντιδράσεις και οδηγώντας την Κομισιόν να ζητήσει συγγνώμη.

Ο πειρασμός όμως της εμπλοκής, και μάλιστα στη βάση γενικόλογων πληροφοριών, καλό είναι να αποφεύγεται. Γιατί δεν πλήττει μόνο τη θεσμική θέση Ευρωπαίων αξιωματούχων, αλλά και την ποιότητα της δημοκρατίας στην Κυπριακή Δημοκρατία.

ykakouris@gmail.com

Αδιαφάνεια διά της διαφάνειας στη Βουλή

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Το ισχυρότερο ίσως όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι το Euro-Group, δηλαδή η σύνοδος των Υπουργών Οικονομικών των χωρών οι οποίες είναι ενταγμένες στο ευρώ. Κατά παράδοξο φαινομενικά τρόπο, το πανίσχυρο αυτό σώμα λαμβάνει αποφάσεις χωρίς να τηρεί πρακτικά και πάντα πίσω από κλειστές πόρτες. Η Ελλάδα και η Κύπρος είχαν τραγικές εμπειρίες, με τις καταστροφικές και πρωτοφανείς αποφάσεις, για το κούρεμα των καταθέσεων και το κούρεμα των ομολόγων. Ακόμη μέχρι σήμερα συνεχίζονται οι καβγάδες για τα ανύπαρκτα πρακτικά, τις μαρτυρίες και τις συνομιλίες πίσω από τις κλειστές πόρτες.

Από την άλλη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τα πάντα καταγράφονται και δημοσιοποιούνται σχεδόν σε άμεσο χρόνο. Όλα τα έγγραφα και όλες οι ογκωδέστατες μελέτες βρίσκονται στο διαδίκτυο. Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των Επιτροπών μεταδίδονται απευθείας, ενώ το σώμα προσφέρει δωρεάν υπηρεσίες σε όλους τους δημοσιογράφους για να μεταδίδουν τα διαδραματιζόμενα. Ωστόσο, το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον είναι μηδαμινό, ενώ σχεδόν ανύπαρκτο είναι το ενδιαφέρον από τους πολίτες. Αποτέλεσμα είναι όλοι να μιλούν σήμερα για το νεφελώδες δημοκρατικό έλλειμμα και την αδιαφορία των πολιτών για τα τεκταινόμενα στις Βρυξέλλες και το Στρασβούργο. Και όλα αυτά, παρά το γεγονός ότι περίπου το 80% των εθνικών νομοθεσιών αποφασίζεται στις Βρυξέλλες και εγκρίνονται από το Ευρωκοινοβούλιο.

Στην Κύπρο, τις τελευταίες μέρες, ξεκίνησε μια συζήτηση στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και κυρίως ανάμεσα στους δημοσιογράφους, για την απευθείας μετάδοση των συνεδριάσεων των κοινοβουλευτικών επιτροπών, όπως μεταδίδεται και η συνεδρία της Ολομέλειας της Βουλής. Η συζήτηση ξεκίνησε έπειτα από έρευνα που διεξήγαγε η εταιρεία IMR/Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, για λογαριασμό της Zenox Public Affairs, με δείγμα 1000 άτομα Το 86% των ερωτηθέντων τάχθηκε υπέρ των ζωντανών μεταδόσεων των συνεδριών. Σίγουρα οι δημοσκοπήσεις δεν αποτελούν το καλύτερο κριτήριο στην πολιτική για λήψη αποφάσεων και σίγουρα όσοι στηρίζονται μόνο στις δημοσκοπήσεις δεν οδηγούνται κατά κανόνα και στα καλύτερα αποτελέσματα.

Για την ιστορία, να αναφέρουμε ότι από το 1960 ήταν ανοικτές για το κοινό, μόνο οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας. Κάθε Πέμπτη απόγευμα και για πολλά χρόνια, ελάχιστοι πολίτες, κυρίως συνταξιούχοι, παρακολουθούσαν από το θεωρείο ανελλιπώς τις συνεδριάσεις. Εξαίρεση αποτέλεσε η περίοδος μετά την εισβολή, όταν εκατοντάδες πολίτες παρακολουθούσαν τις συνεδριάσεις, οι οποίες διαρκούσαν μέχρι τα ξημερώματα. Η παράδοση με τις ολονύκτιες συνεδριάσεις συνεχίστηκε για πολλά χρόνια, αλλά μόνο για την ημέρα ψήφισης του προϋπολογισμού με τις δευτερολογίες των πολιτικών αρχηγών. Σε κάποιο διάστημα ξεκίνησε και η απευθείας ραδιοφωνική μετάδοση των συνεδριάσεων της Ολομέλειας και αργότερα η απευθείας τηλεοπτική μετάδοση της συζήτησης του προϋπολογισμού. Αποτέλεσμα ήταν οι συνεδριάσεις να ολοκληρώνονταν αρχικά λίγο πριν από τα μεσάνυκτα και σιγά-σιγά μέχρι και τις εννέα, δηλαδή εντός των δελτίων ειδήσεων. Επί Προεδρίας Δημήτρη Συλλούρη ξεκίνησε η απευθείας μετάδοση όλων των συνεδριάσεων της Ολομέλειας από το ΡΙΚ, καθώς και διαδικτυακά, αλλά τα ποσοστά τηλεθέασης είναι απογοητευτικά.

Σε επίπεδο Κοινοβουλευτικών Επιτροπών οι συνεδριάσεις άνοιξαν για τους δημοσιογράφους και τις κάμερες επί Προεδρίας Βάσου Λυσσαρίδη. Με την πάροδο των χρόνων, το «δώρο» της δημοσιότητας κατάντησε «άδωρο», αφού επιτήδειοι βουλευτές μόλις ξεκινούσαν οι κάμερες άρχιζαν τις φωνές για μερικά δευτερόλεπτα, όσα και ο χρόνος στα τηλεοπτικά ρεπορτάζ και μόλις έκλειναν οι κάμερες είτε σιωπούσαν είτε συνήθως έφευγαν από τις συνεδρίες. Το κακό παράγινε με τις σατιρικές εκπομπές, οι οποίες «μετέτρεψαν» τη Βουλή, σε παράρτημα σατιρικού θεάτρου. Επί Προεδρίας Δημήτρη Χριστόφια, ύστερα από πολλές συζητήσεις και διαφωνίες, αποφασίστηκε να ακολουθηθεί το μοντέλο των δικαστηρίων, όπου επιτρέπεται η παρουσία των δημοσιογράφων, μόνο για καταγραφή των συζητήσεων. Οι κάμερες θα έμπαιναν για λίγα λεπτά, θα κατέγραφαν εικόνες χωρίς ήχο και στο τέλος κάθε συνεδρίας θα έκανε δηλώσεις μόνο ο Πρόεδρος της Επιτροπής, μεταφέροντας το γενικό συμπέρασμα.

Στην πράξη όμως συνέβη κάτι άλλο. Προβαίνουν σε δηλώσεις πολλοί βουλευτές, κρατώντας πολλές φορές και ουρά, και οι δηλώσεις δεν έχουν μερικές φορές σχέση με τα λεχθέντα στις Επιτροπές. Αποτέλεσμα να χαθεί το ενδιαφέρον, οι δημοσιογράφοι να καλύπτουν ελάχιστες συνεδριάσεις, ενώ ορισμένοι δημοσιογράφοι, κυρίως εφημερίδων, περιορίζονται σε αυτό το οποίο λέγεται διαρροές εγγράφων, παραγνωρίζοντας τις συνεδριάσεις. Μοιραία το βάρος έπεσε στο ΚΥΠΕ, το οποίο καλύπτει τις συνεδριάσεις με πολλούς δημοσιογράφους, αλλά και πάλι δίνοντας το βάρος στις δηλώσεις. Τώρα, στο νέο διακύβευμα, αν μεταδίδονται απευθείας ή όχι οι συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Άραγε ποιος θα είναι στο τέλος της ημέρας ο κερδισμένος. Η διαφάνεια και η ενημέρωση των πολιτών ή οι σατιρικές εκπομπές;

kaparispan@yahoo.gr

Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Οι επιθέσεις ή οι άσεμνες χειρονομίες ενάντια σε δημοφιλή έργα τέχνης σε παγκόσμιου φήμης μουσεία αποτελούν πλέον συχνό φαινόμενο, όπως η εκτόξευση τούρτας στον περίφημο πίνακα της Μόνα Λίζα του Λεονάρντο ντα Βίντσι στο Μουσείο του Λούβρου, πριν από λίγο καιρό. Τι να ήθελε άραγε να πετύχει ο δράστης με αυτή του την κακόγουστη πράξη, η οποία θα μπορούσε να ερμηνευτεί ποικιλότροπα; Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα, όπως είναι και ο τίτλος της ομώνυμης ταινίας, ίσως να ενόχλησε, γιατί φαίνεται να παρακολουθεί την εξέλιξη της κοινωνίας μετά την πανδημία του κορωνοϊού ή ακόμα μας προκαλεί να επανέλθουμε στην κανονικότητα, αναγνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος έχει γίνει πλέον περισσότερο ατομικιστής.

Μπορεί επίσης να θέλει να μας προειδοποιήσει για τις δύσκολες εποχές που θα ακολουθήσουν, σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, ιδιαίτερα στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος και της σταδιακής αύξησης της θερμοκρασίας. Ίσως το ειρωνικό και προκλητικό χαμόγελό της για κάποιους να προϊδεάζει τον περιορισμό των φυσικών πόρων και την ανάγκη απαλλαγής από τη χρήση άνθρακα και ορυκτών καυσίμων.

Άλλοι, θα ερμήνευαν το χαμόγελό της ως ανδρικό, αν κάποιος της πρόσθετε μουστάκι και αναλογιστεί ότι αρκετοί επισκέπτες πιστεύουν ότι η Μόνα Λίζα μοιάζει με άντρα. Σε αυτή την περίπτωση, ο δράστης πιθανόν να ήθελε να διαμαρτυρηθεί για την ανδροκρατία και την κοινωνική ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τόσο στον χώρο εργασίας όσο και στον χώρο της πολιτικής εξουσίας. Αν ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ζούσε σήμερα, πιθανόν να ανησυχούσε τόσο ο ίδιος όσο και η πρωταγωνίστριά του Μόνα Λίζα για την καταστροφή του περιβάλλοντος, για μια κοινωνία η οποία δεν νοιάζεται για τον συνάνθρωπο της αλλά μόνο για τον οικονομικό πλούτο, το εύκολο χρήμα και τη δημιουργία ανθρώπων/μηχανών παραγωγής και κατανάλωσης.

Η Μόνα Λίζα του ντα Βίντσι επιβίωσε και αυτή την επίθεση, παραμένοντας άθικτη χάρη στην προσθήκη προστατευτικού γυαλιού, όμως το χαμόγελό της παραμένει μυστήριο και αινιγματικό.

Το χαμόγελο της Μόνα Λίζα μπορεί να υποδηλώνει επίσης τις ανησυχίες των γονιών για την εξάρτηση των νέων ανθρώπων και κυρίως των παιδιών από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, που έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της κοινωνικοποίησης και της ανάπτυξης αντιδραστικής συμπεριφοράς. Οι επισκέπτες που στέκονται μπροστά από το πορτραίτο της Μόνα Λίζα, για να το θαυμάσουν και να το απαθανατίσουν προδίδουν και προβάλλουν εξάλλου τις σύγχρονες ηλεκτρονικές συσκευές τους, με τις οποίες καταγράφουν κάθε στιγμή στην οθόνη.

Τα παιδιά έμαθαν να κοιτάζουν καθημερινά τις οθόνες, να ακούν και να βλέπουν τι τους προβάλλουν και τι τους λένε, ενώ με τα δάκτυλά τους μπορούν να γράψουν μηνύματα στο κινητό τηλέφωνο σε κλάσματα δευτερολέπτου. Την ίδια στιγμή μπορούν να πληκτρολογούν, να μιλούν, να τρώνε και να διαβάζουν, με τις φατσούλες στο τέλος του μηνύματος να υποδηλώνουν την ευαρέσκεια ή τη λύπη τους, κάτι που πιθανόν να ενδιέφερε και τη Μόνα Λίζα!

Η Μόνα Λίζα του ντα Βίντσι επιβίωσε και αυτή την επίθεση, παραμένοντας άθικτη χάρη στην προσθήκη προστατευτικού γυαλιού, όμως το χαμόγελό της παραμένει μυστήριο και αινιγματικό. Στο Μουσείο του Λούβρου παραμένει έγκλειστη στον δικό της διαφορετικό κόσμο, όπως έγραψε και η γερμανική εφημερίδα Sueddeutsche Zeitung, αγναντεύοντας τα εκατομμύρια κινητά τηλέφωνα και τους χαρούμενους επισκέπτες που παρελαύνουν από μπροστά της.

Τι είναι όμως αυτό που υποδηλώνει το χαμόγελο των επισκεπτών, πραγματική ευχαρίστηση ή, όπως και το χαμόγελο της Μόνα Λίζα, κρύβει αρκετά μυστικά που δεν θέλουμε να αποδεχτούμε ή ακόμα κοροϊδεύουμε τους εαυτούς μας και δεν τα βγάζουμε προς τα έξω Η Μόνα Λίζα έχει πλέον αποκτήσει το δικό της προστατευτικό κάλυμμα, έχει κλειστεί στο κουτί της και παρακολουθεί ήρεμα την κοινωνία που αλλάζει. Αν μπορούσε να μας μιλήσει, θα άνοιγε το μικρό της στόμα και θα μας φυσούσε καθαρό αέρα, θα μας αφύπνιζε για να ασχοληθούμε πιο πολύ με τον πολιτισμό, το περιβάλλον, τον συνάνθρωπό μας και τις ανθρώπινες ανάγκες της σημερινής κοινωνίας.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η αποχή των νέων ως «γράμμα στον πατέρα»

Στις πρόσφατες γαλλικές εκλογές φάνηκε ότι η δυναμική της αποχής όχι μόνο δεν πρόκειται να αντιστραφεί αλλά θα ενισχύεται διαρκώς. Πολλά άρθρα στον γαλλικό Τύπο φιλοξένησαν συνεντεύξεις νέων για τις βουλευτικές εκλογές. Κάποιες ήταν αφοπλιστικές με την απλότητα και την ειλικρίνειά τους. Οι νέοι δήλωναν ξένοι προς τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες: «Δεν καταλαβαίνω γιατί μου ζητούν να ψηφίσω». Τι μήνυμα περνάνε όμως με την αποχή τους οι σημερινές γενιές στις γενιές των γονιών τους; Πώς θα μπορούσε η σημερινή νεολαία να δικαιολογήσει την απόρριψη των αρχών που οι παλαιότεροι προασπίστηκαν, όπως το δικαίωμα των νέων στην καθολική ψηφοφορία;

Ο Φραντς Κάφκα εξηγεί στο «Γράμμα στον πατέρα» γιατί απορρίπτει τις αξίες που ο πατέρας του προσπάθησε να του εμφυσήσει και τους λόγους για τους οποίους αρνείται τις κατηγορίες για αδιαφορία και παραίτηση που εκείνος του προσάπτει. Οι μεταπολεμικές γενιές της ευρωπαϊκής διανόησης κατέστησαν τον Κάφκα κυρίαρχη μορφή της ανατρεπτικής σκέψης της πολιτισμικής επανάστασης και της αμφισβήτησης του δυτικού πολιτισμικού μοντέλου. Υπέβαλαν την ιδέα μιας άρρηκτης σχέσης ανάμεσα στους στοχασμούς του Κάφκα και στην κοινωνική σχέση ισχύος ανάμεσα στα κοινωνικοπολιτικά καθεστώτα και τους νέους της μεταπολεμικής εποχής. Τόσο η αστική ολιγαρχία όσο και η κομμουνιστική απολυταρχία καταγγέλθηκαν ως ιδεολογίες του πατέρα. Οι νέοι οδηγήθηκαν σε μια τρίτη οδό περισσότερο μέσω της απόρριψης του πατέρα, πάνω στο μοντέλο που χαράσσει ο Τσέχος στοχαστής, παρά μέσω της κριτικής κατανόησης των κοινωνικοπολιτικών θεσμών της εποχής τους. Η σχέση τους με την εποχή τους ήταν επομένως μάλλον θυμική παρά λογική και κριτική, καθώς εδραζόταν πάνω στα προσωπικά και θεσμικά βιώματα της σχέσης τους με τον πατέρα. Κάτι τέτοιο εν γένει ισχύει για τους νέους κάθε εποχής.

Στο γράμμα του ο Φραντς παίρνει το ύφος δικηγόρου που συνηγορεί τόσο υπέρ του εαυτού του όσο και υπέρ του πατέρα του: ή και οι δύο είναι αθώοι ή και οι δύο ένοχοι, ή η λύτρωση θα έρθει και για τους δύο ή για κανέναν.

Ο Κάφκα είναι ήδη σε προχωρημένη ηλικία, όταν γράφει την επιστολή αυτή, την οποία και ποτέ δεν θα αποστείλει. Για τον Κάφκα, ο πατέρας αποτελεί την προσωποποίηση της υπαρξιακής έντασης που χαρακτηρίζει τη σχέση του πολιτικού υποκειμένου με το αξιακό πλέγμα σχέσεων εξουσίας στο οποίο εντάσσεται. Η βιομηχανική επανάσταση ξεριζώνει και αστικοποιεί τις αγροτικές εβραϊκές κοινότητες της κεντρικής Ευρώπης, που συρρέουν προς τα αστικά γκέτο της Πράγας και της Βιέννης. Ο αγροτικός συντηρητισμός των πληθυσμών αυτών, μέσα από την επαφή της μητροπολιτικής καθημερινότητας με τα αστικά ήθη, μεταμορφώνεται σε ένα μείγμα καπιταλιστικής ηθικής και υποκρισίας στην προσπάθεια εύρεσης συμβιβασμών με σκοπό την ηθική επιβίωση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το θρησκευτικό φρόνημα του πατέρα. Στα όρια του καθωσπρεπισμού και της αδιαφορίας, ο πατέρας κατηγορεί τον γιο που δεν πηγαίνει τόσο συχνά όσο ο ίδιος στη Συναγωγή. Ωστόσο οργίζεται όταν ο Φραντς του ανακοινώνει την προσηλωσή του στο Σιωνισμό, το πάθος του για μελέτη και βαθιά, ουσιαστική γνώση του Ιουδαϊσμού. Ο πατέρας διατηρεί μια μινιμαλιστική σχέση με τη θρησκεία των προγόνων του για χάρη της κοινωνικής ευπρέπειας και της αποδοχής του από την αστική εβραϊκή κοινότητα της Πράγας. Ο γιος ασπάζεται με πάθος τα ιδεώδη του Herzl για επιστροφή στην Ιερουσαλήμ και αναζητεί μια αυθεντικά εβραϊκή ζωή. Η αναζήτηση της αυθεντικότητας θα είναι και η απάντηση στα υποκριτικά ήθη της αστικής κοινωνίας εμπόρων που πρεσβεύει ο πατέρας. Ο νεαρός Φραντς αρνείται να εργασθεί στο εμπορικό κατάστημα του πατέρα του. Αντίθετα, για βιοπορισμό εργάζεται ως υπάλληλος σε ασφαλιστική εταιρεία. Φόβος, ενοχή και απόρριψη είναι στην ουσία πολιτικές χειραγώγησης με σκοπό να αποτραπεί η δημιουργία μιας νέας οδού.

Η μάχη για ανεξαρτησία και αυτοεπιβεβαίωση, ο αγώνας για διαφυγή παίρνει τη μορφή Δίκης. Ο πατέρας δικάζει τον γιο, ο γιος τον πατέρα ή ίσως απλώς ο γιος δικάζει τον γιο. Στο γράμμα του ο Φραντς παίρνει το ύφος δικηγόρου που συνηγορεί τόσο υπέρ του εαυτού του όσο και υπέρ του πατέρα του: ή και οι δύο είναι αθώοι ή και οι δύο ένοχοι, ή η λύτρωση θα έρθει και για τους δύο ή για κανέναν. Όπως γράφουν οι Gilles Deleuze και Felix Guatari, ο γιος ψάχνει διέξοδο και για τους δύο έχοντας επίγνωση πως μέσα από τη δική του λύτρωση θα λυτρωθεί και ο πατέρας. Γι' αυτό τον λόγο εναντιώνεται στη θέληση του Πατέρα: για να λυτρώσει εκείνον πρέπει ο ίδιος να μην επαναλάβει τα λάθη του, να μη γίνει ο πατέρας του ή να μη γίνει πατέρας. Αυτή η ιδιότυπη μάχη-αλληλεγγύη-λύτρωση αποκρυσταλλώνεται στον τρόπο με τον οποίο ο Κάφκα σκέφτεται τον γάμο, τη στέρεη προσήλωση δηλαδή σε ένα κοινό μέλλον με ένα άλλο κοινωνικό ον. Ο Κάφκα αποφαίνεται ότι ο γάμος είναι το αντίδοτο κατά της τρέλας και της φενάκης του «κόσμου» του πατέρα. Σε σχέση με την πολιτική της αποχής των νέων σήμερα, θα λέγαμε ότι η ψήφος, ο «γάμος» τους με την πολιτική κοινωνία, είναι η ευκαιρία να διορθώσουν τα κακώς κείμενα. Την ίδια ώρα όμως, ο γάμος αυτός καθαυτός είναι τρέλα, στον βαθμό που αποτελεί προσπάθεια φυγής από αυτόν τον «κόσμο». Αν ο γιος γίνει πατέρας, θα καταλήξει να υιοθετήσει με τη σειρά του την υποκρισία του πατέρα. Ο γιος βιώνει την αλλοτρίωση του πατέρα ως δική του έκπτωση. Η αστική ολιγαρχική ηθική είναι το όνομα που ο ίδιος φέρει ως γιος, και στο οποίο εδράζεται, όπως λέει ο ίδιος ο Κάφκα, «ο φόβος που μου εμπνέει ο εαυτός μου».

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Δρομολογούνται λύσεις για αερομεταφορές

Κάλυψη κατά 70% του επιπρόσθετου κόστους που θα αντιμετωπίσουν οι εταιρείες για την υιοθέτηση των ανανεώσιμων καυσίμων

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Μετά από ολονύκτια διαβούλευση των υπουργών Περιβάλλοντος στο Λουξεμβούργο, που θύμισε διαπραγμάτευση με υψηλά διακυβεύματα μεταξύ αρχηγών κρατών-μελών στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο έκανε ακόμα ένα βήμα στον δύσκολο δρόμο της έγκρισης των νομοθεσιών για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι πέντε νομοθεσίες που πήραν το πράσινο φως και μπαίνουν στο τελικό στάδιο περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση του Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών (ETS) ώστε να εφαρμόζεται και στις πτήσεις εκτός της Ε.Ε., καθώς και την προώθηση των βιώσιμων καυσίμων στον συγκεκριμένο τομέα, ρυθμίσεις που μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο κόστος των αερομεταφορών και κατ' επέκταση στον τουρισμό, το κόστος των εισαγωγών και την οικονομία της Κύπρου.

Ο δρόμος του πακέτου Fit for 55 δεν έχει τελειώσει, καθώς εκκρεμεί συμφωνία για την πρόταση για τη φορολόγηση της ενέργειας και τις προτάσεις που κατατέθηκαν για την ενέργεια από την Κομισιόν τον Δεκέμβριο.

Οι εταιρείες θα επιβραβεύονται με επιπρόσθετα δικαιώματα εκπομπών για τη χρήση βιώσιμων καυσίμων στο οποίο έχει αναφερθεί πολλές φορές ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος, κάτι που θα φέρει μείωση του επιπρόσθετου κόστους.

Τις τελευταίες εβδομάδες ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος, μαζί με τον υπουργό Περιβάλλοντος Κώστα Καδή κατά τη συνάντηση της Τρίτης, προώθησαν προτάσεις για μηχανισμούς και ρυθμίσεις που να διευκολύνουν την κατάσταση για απομονωμένα κράτη μέλη όπως η Κύπρος.

Οι λύσεις αυτές περιλαμβάνουν τη στήριξη με κονδύλια της μετάβασης των αεροπορικών σε βιώσιμα καύσιμα και βρίσκονται σε τροχιά υλοποίησης. Ωστόσο, σε αυτή τη φάση εκκρεμεί η διαπραγμάτευση μεταξύ του Συμβουλίου, στη βάση της θέσης που έχει μόλις εγκριθεί και του Κοινοβουλίου, στη βάση της θέσης που αναμένεται να εγκριθεί από την Ολομέλεια την ερχόμενη εβδομάδα.

Οι άλλες νομοθεσίες αφορούν την αναθεώρηση του κανονισμού για τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου των κρατών-μελών, αναθεώρηση του κανονισμού για τις εκπομπές και την απορρόφηση διοξειδίου του άνθρακα από τη χρήση γης, την αλλαγή χρήση και τη δασοπονία, και την αναθεώρηση των προτύπων για τις εκπομπές για νέα οχήματα, καθώς και τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα.

Τα πιο πάνω είναι φυσικά μόλις μερικά από τα πολλά νομοσχέδια του πακέτου Fit for 55, που έχει ονομαστεί από τον στόχο της μείωσης των εκπομπών ρύπων κατά 55% μέχρι το 2030 ενόψει του στόχου κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050, νομοσχέδια που είναι ιδιαίτερα πολύπλοκα και αλληλοσυνδεόμενα.

Και ο δρόμος του πακέτου Fit for 55 δεν έχει τελειώσει, καθώς εκκρεμεί συμφωνία για την πρόταση για τη φορολόγηση της ενέργειας και τις προτάσεις που κατατέθηκαν για την ενέργεια από την Κομισιόν τον Δεκέμβριο, δηλαδή τα προτεινόμενα μέτρα για τέλος της χρήσης άνθρακα στον τομέα του φυσικού αερίου, την πρόταση για την ενεργειακή αποδοτικότητα των κτηρίων και την πρόταση για τις εκπομπές μεθανίου.

Τα νέα καύσιμα

Οι πρόνοιες που αφορούν τις αερομεταφορές, καθώς και τις θαλάσσιες μεταφορές είναι αυτές με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο. Μεταξύ άλλων, προτείνεται η επέκταση του ETS στις αερομεταφορές από και προς την Ε.Ε. (μέχρι τώρα αφορούσε μόνο τις πτήσεις εντός της Ε.Ε.) στη βάση του διεθνούς μηχανισμού CORSIA, κάτι που σημαίνει πως οι εταιρείες που μολύνουν θα πρέπει να αγοράζουν δικαιώματα εκπομπών, κάτι που θα αυξήσει το λειτουργικό κόστος. Παράλληλα, το Συμβούλιο προτείνει τη σταδιακή κατάργηση των δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπών για τις αερομεταφορές μετά το 2027. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο έχει συμφωνήσει να λάβει υπόψη συγκεκριμένες γεωγραφικές συνθήκες και ν' αναγνωρίσει περιορισμένες μεταβατικές εξαιρέσεις, κάτι που αγγίζει άμεσα την Κύπρο.

Στο επιπρόσθετο κόστος για τις αερομεταφορές έρχεται να προστεθεί η προώθηση των βιώσιμων καυσίμων για τις αερομεταφορές (sustainable aviation fuels - SAFs), ωστόσο το Συμβούλιο έχει συμφωνήσει να δώσει περιθώριο δωρεάν εκπομπών αξίας 20 εκατ. ευρώ για κάλυψη των εξόδων που θα φέρει η υιοθέτηση των νέων καυσίμων.

Ένα από τα σημαντικά ωστόσο στοιχεία της θέσης του Συμβουλίου είναι αυτο για κάλυψη κατά 70% του επιπρόσθετου κόστους που θα αντιμετωπίσουν οι εταιρείες για την υιοθέτηση των νέων καυσίμων, ποσοστό που θα βρίσκεται στο 100% της διαφοράς για τα νησιώτικα κράτη μεγέθους κάτω των 10 χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων όπως η Κύπρος. Επίσης, οι εταιρείες θα επιβραβεύονται με επιπρόσθετα δικαιώματα εκπομπών για τη χρήση βιώσιμων καυσίμων (το λεγόμενο SAF allowance mechanism στο οποίο έχει αναφερθεί πολλές φορές ο κ. Καρούσος), κάτι που θα φέρει μείωση του επιπρόσθετου κόστους.

Στο ETS εντάσσονται με βάση την πρόταση και οι θαλάσσιες μεταφορές, κάτι που θα γίνει σταδιακά, με ειδικές ρυθμίσεις για περιορισμό των επιπτώσεων σε νησιώτικα κράτη και κράτη και περιοχές που εξαρτώνται από τις θαλάσσιες μεταφορές. Οι ρυθμίσεις αυτές θα επιτρέπουν ανακατανομή 3,5% του ανώτατου ορίου δικαιωμάτων εκπομπών για αυτά τα κράτη μέλη.

Ο λόγος στο Ευρ. Κοινοβούλιο

Η επόμενη πράξη αναμένεται να παιχθεί στην αίθουσα της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την ερχόμενη εβδομάδα, κατά την οποία θα συζητηθεί η πρόταση της επιτροπής Μεταφορών (TRANS) του σώματος αναφορικά με την προώθηση των βιώσιμων καυσίμων στις αερομεταφορές, ένα θέμα για το οποίο το Συμβούλιο έχει υιοθετήσει τη θέση του από τις αρχές Ιουνίου. Το ζήτημα αυτό είναι το άλλο μεγάλο κομμάτι του παζλ για τις κυπριακές αερομεταφορές, καθώς αφορά μεταξύ άλλων τις υποδομές βιώσιμων καυσίμων. Οι υποχρεώσεις που θα έχει βάσει των νομοθετημάτων η κάθε χώρα για παροχή δυνατότητας ανεφοδιασμού μπορεί να φέρει επιπρόσθετο κόστος στα κράτη μέλη που δεν έχουν τις υποδομές αυτές, όπως εξήγησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για το θέμα αρμόδιες πηγές στην «Κ». Με την πρότασή του το Κοινοβούλιο αναμένεται να ζητήσει όπως διευρυνθεί ο ορισμός των βιώσιμων αεροπορικών καυσίμων ώστε να καλύπτει ορισμένα βιοκαύσιμα για περιορισμένη χρονική περίοδο (μέχρι το 2034), αλλά και τη συμπερίληψη του υδρογόνου και της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο ενεργειακό μείγμα για τις αερομεταφορές. Η πρόταση των ευρωβουλευτών προβλέπει και την αύξηση του ποσοστού που προτείνει η Κομισιόν για σταδιακή αύξηση της χρήσης βιώσιμων καυσίμων, καθώς και τη δημιουργία ενός Ταμείου Βιώσιμων Αερομεταφορών από το οποίο θα μπορεί να χρηματοδοτηθεί η έρευνα και η καινοτομία στον συγκεκριμένο τομέα.

ΑΡΘΡΟ / *Των* **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΑΪΛΗ** *και* **ΑΛΕΞΙΑΣ ΣΙΑΚΟΥ**

ΗΠΑ και αμβλώσεις: Τίποτα πια δεν είναι δεδομένο

Μετά από σχεδόν 50 χρόνια το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ έλαβε μια αδιανόητη απόφαση. Έκρινε ότι δεν υπάρχει συνταγματικό δικαίωμα στην άμβλωση στις ΗΠΑ, ανατρέποντας μια ιστορική απόφαση-ορόσημο «Roe v Wade» (1973), απαγορεύοντας στις γυναίκες την πρόσβαση σε άμβλωση. Τότε, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών θα προστάτευε την ελευθερία μιας εγκύου γυναίκας εφόσον επιλέξει τη διακοπή της κύησης.

Στο εξής, το δικαίωμα στις αμβλώσεις θα καθορίζεται από την εκάστοτε Πολιτεία, εκτός εάν το Κογκρέσο αποφασίσει διαφορετικά. Η κάθε Πολιτεία θα μπορεί με βάση αυτή την απόφαση να θεσπίσει τα δικά της μέτρα. Με λίγα λόγια, καταργεί το αδιαπραγμάτευτο δημοκρατικό δικαίωμα των γυναικών στην άμβλωση και κατ' επέκταση στον έλεγχο του σώματός τους είτε γιατί βιάστηκαν είτε γιατί η εγκυμοσύνη ήταν ανεπιθύμητη, ή γιατί το παιδί τους είχε μια ανωμαλία. Αν αναλογιστούμε ότι οι ΗΠΑ είναι η πιο προηγμένη δημοκρατία στον κόσμο, η αποστέρηση του πιο βασικού δημοκρατικού δικαιώματος των γυναικών μας δείχνει την κρίση που περνάει η δημοκρατία παγκοσμίως. Μας δείχνει ότι ο συντηρητισμός ζει και βασιλεύει ειδικά σε περιόδους κρίσεων στη δημοσία υγεία, την οικονομία, την πολιτική και φυσικά την ειρήνη.

Η ανατροπή αυτής της απόφασης, αν και αποτελεί πολύ απομακρυσμένο σενάριο, συνάδει με την κοινή γνώμη, αφού το 80% των Αμερικάνων είναι υπέρ του δικαιώματος σε όλες ή κάποιες συνθήκες. Όσο πιο συντηρητικές είναι κάποιες Πολιτείες, τόσο πιο πιθανό είναι να απαγορεύσουν το δικαίωμα των γυναικών στην επιλογή. Πρέπει να έχουμε υπόψη ότι τα συντηρητικά, ευαγγελικά και ακροδεξιά κινήματα και κινήματα ενάντια στην άμβλωση, δεν γεννήθηκαν μέσα σε μια νύκτα αλλά ανέπτυσσαν στρατηγικές για το σημερινό αποτέλεσμα για δεκαετίες. Ποιοι χρηματοδοτούν αυτά τα κινήματα; Γιατί οι πολιτικές δυνάμεις άφησαν να παραμεριστούν τα δικαιώματα των γυναικών; Αδιαφορία; Πολιτικοποίηση γυναικείου σώματος στο τρίγωνο οικογένεια-θρησκεία-πατριωτισμός. Αυτό συμβαίνει όταν οι ζωές των πιο περιθωριοποιημένων ομάδων δεν λαμβάνονται υπόψη, ακόμη και αν αποτελούν το μισό του πληθυσμού. Αυτά και άλλα τόσα ερωτήματα πρέπει να μας απασχολούν και να τα θέτουμε στους έχοντας εξουσία.

Δεν πρέπει να υπάρχει καμία προϋπόθεση στο δικαίωμα στην αυτοδιάθεση σώματος. Οι γυναίκες έχουν το απόλυτο δικαίωμα να αποφασίζουν για το δικό τους σώμα και αναπαραγωγικό δικαίωμα.

Ποιες κοινωνικές ομάδες πλήττονται από την απόφαση;

Πλέον για να κάνει μία γυναίκα άμβλωση θα αναγκαστεί να ταξιδέψει σε κάποια άλλη πολιτεία. Οι παράνομες εκτρώσεις θα αυξηθούν με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την υγεία και την ασφάλεια των γυναικών. Το κόστος για μια ασφαλή άμβλωση θα αυξηθεί, πλήττοντας τις γυναίκες με χαμηλότερα εισοδήματα, αυτές που μεγαλώνουν μόνες τους τα παιδιά τους, και τις γυναίκες των μειονοτήτων.

Οι παράνομες εκτρώσεις θα αυξηθούν με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την υγεία και την ασφάλεια των γυναικών.

Οι θάνατοι γυναικών από παράνομες εκτρώσεις μακριά από ασφαλές περιβάλλον θα αυξηθούν, ενώ οι κοινωνικοοικονομικές συνέπειες στις ζωές των γυναικών και κοριτσιών μπορούν να γίνουν αβάσταχτες ειδικά για θύματα βιασμού, ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Αυξάνει επίσης την ήδη υψηλή μητρική θνησιμότητα και έχουμε στοιχεία γι' αυτό. Σε χώρες με αυστηρούς νόμους για τις αμβλώσεις όχι μόνο τις αυξάνει αλλά τις κάνει επικίνδυνες, αφού οι γυναίκες και κορίτσια θα καταφεύγουν σε μη ασφαλείς επεμβάσεις. Επιπλέον, η ποινικοποίηση των γυναικών ως αυταρχική τάση, παρατηρείται ακόμη και σε γεωγραφικά πιο κοντινές χώρες (Ε.Ε.) όπως η Μάλτα και η Πολωνία όπου οι γυναίκες με επιπλοκές στην εγκυμοσύνη και ενώ το έμβρυο ήταν νεκρό οι γιατροί αρνήθηκαν άμβλωση, γιατί φοβόντουσαν ότι θα κατηγορηθούν. Άρα βλέπουμε κεκτημένα δικαιώματα να χάνονται σε μια μέρα.

Αυτή η ανατροπή δεν δημιουργεί μόνο προηγούμενο για άλλες συντηρητικές χώρες να απαγορεύσουν τις αμβλώσεις, αλλά και ακύρωση των αγώνων για σεξουαλική και αναπαραγωγική δικαιοσύνη.

Τέλος, ας μην ξεχνάμε ότι οι ΗΠΑ αποτελούν ένα από μεγαλύτερους χρηματοδότες ανθρωπιστικής βοήθειας παγκοσμίως ειδικότερα στον «Παγκόσμιο Νότο» (Global South) για προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (περιλαμβάνουν και αντισύλληψη, οικογενειακό προγραμματισμό, πρόληψη AIDS και άλλων σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση κ.ά.). Με αυτή την απόφαση θα πρέπει από το ατομικό επίπεδο μέχρι και το συλλογικό και πολιτικό να προβληματιστούμε και να είμαστε σε εγρήγορση ώστε να μην εργαλειοποιηθεί αυτή η χρηματοδότηση με τρόπο που να περιορίζει τις ανθρώπινες ελευθερίες και δικαιώματα. Εξάλλου, η ανθρώπινη ελευθερία και αξιοπρέπεια δεν είναι απαραίτητο συστατικό για Παγκόσμια Ειρήνη;

Κύπρος – Δεν σηκώνει εφησυχασμό

Η άμβλωση στην Κύπρο νομιμοποιήθηκε πλήρως τον Μάρτιο του 2018. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί κατόπιν αιτήματος μέχρι τη 12η εβδομάδα της κύησης και μέχρι τη 19η εβδομάδα σε περιπτώσεις βιασμού. Οφείλει το κράτος να έχει διαθέσει στοιχεία ως προς το πόσες γυναίκες και κορίτσια έχουν πρόσβαση στα δημόσια νοσηλευτήρια για άμβλωση. Επίσης, κατά πόσον υπάρχει ξεκάθαρη διαδικασία παραπομπής αλλά και πρόσβασης σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας συμπεριλαμβανομένων, συμβουλευτικών υπηρεσιών, και δωρεάν αντισύλληψης. Η Γραμμή 1455 του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού είναι δωρεάν και προσφέρει πληροφόρηση και στήριξη σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Δεν πρέπει να υπάρχει καμία προϋπόθεση στο δικαίωμα στην αυτοδιάθεση σώματος. Οι γυναίκες έχουν το απόλυτο δικαίωμα να αποφασίζουν για το δικό τους σώμα και αναπαραγωγικό δικαίωμα.

Η δρ Χριστίνα Καϊλή είναι ερευνήτρια και συντονίστρια Προγραμμάτων και η κα Αλεξία Σιακού είναι συντονίστρια Προγραμμάτων στο Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου.

Η Philip Morris International επενδύει στην Κύπρο με όραμά της το τέλος του τσιγάρου

Ο Γενικός Διευθυντής της Philip Morris Cyprus, κ. Σταύρος Δρακουλαράκος, μετά την πρόσφατη παρουσίαση της εταιρίας στο κυπριακό κοινό, μας μιλάει για την επένδυση της μητρικής Philip Morris International (PMI) στην Κύπρο

-Ξεκινώντας με το όραμα της μεγαλύτερης καπνοβιομηχανίας παγκοσμίως για έναν κόσμο απαλλαγμένο από το τσιγάρο, διακρίνει κανείς μια αντίφαση. Ποια είναι η λογική της μητρικής PMI πίσω από αυτό;

-Το όραμά μας έρχεται και αντανακλά απόλυτα τον ριζικό μας μετασχηματισμό, και από μία παραδοσιακή καπνοβιομηχανία τολμήσαμε να κάνουμε τη θετική αλλαγή, δημιουργώντας ένα βιώσιμο μέλλον τόσο για εμάς όσο και για την ίδια την κοινωνία. Αλλάξαμε τα πάντα, από το ίδιο μας το προϊόν μέχρι τον τρόπο της επιχειρηματικής μας λειτουργίας, αναπτύσσοντας επιστημονικά τεκμηριωμένα και τεχνολογικά εξελιγμένα προϊόντα που αποτελούν καλύτερη εναλλακτική σε σχέση με το τσιγάρο. Οι εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας έρχονται να ενισχύσουν την ανάγκη διάθεσης καλύτερων εναλλακτικών καθώς, παρ' όλες τις προσπάθειες να μειωθεί το κάπνισμα, προβλέπεται ότι το 2025 θα υπάρχουν παγκοσμίως περίπου 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι που θα συνεχίσουν να καπνίζουν.

Παρά τις αποθαρρυντικές αυτές εκτιμήσεις συνεχίζουμε να πιστεύουμε ότι με τη σωστή ενθάρρυνση εκ μέρους των ρυθμιστικών αρχών και με την υποστήριξη από την κοινωνία των πολιτών, οι πωλήσεις τσιγάρων μπορούν να αποτελούν παρελθόν και να τελειώσουν σε πολλές χώρες του κόσμου εντός 10-15 ετών.

Οι πράξεις μας έρχονται και αποδεικνύουν την απόφασή μας, με οδηγό μας την επιστήμη και όχημα την τεχνολογία, να γίνουμε μέρος της λύσης στο πρόβλημα του καπνίσματος. Τα τελευταία 12 χρόνια έχουμε επενδύσει ως PMI συνολικά πάνω από 9 δισεκατομμύρια δολάρια σε έρευνα και ανάπτυξη, ακολουθώντας μια ξεκάθαρη τοποθέτηση που καθοδηγεί ό,τι κάνουμε, λέμε «Αν δεν καπνίζεις, μην το ξεκινήσεις. Αν καπνίζεις, να το διακόψεις. Αν δεν το διακόψεις, άλλαξε».

Ως εταιρεία υποστηρίζουμε τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να αποθαρρύνουν την έναρξη και να ενθαρρύνουν τη διακοπή του καπνίσματος. Πιστεύουμε ωστόσο ότι όλοι οι ενήλικοι καπνιστές, που δεν διακόπτουν το κάπνισμα, θα πρέπει να έχουν ενημέρωση και πρόσβαση στις καλύτερες εναλλακτικές λύσεις που πλέον υπάρχουν. Προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι ο ανοιχτός διάλογος ανάμεσα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, η διαφάνεια και η προσήλωση στην επιστήμη. Και, φυσικά, ο ρεαλισμός. Γιατί είναι δεδομένο ότι ένα ποσοστό σημερινών ενήλικων καπνιστών θα συνεχίσει να καπνίζει. Σε όλους αυτούς οφείλουμε, ως πρωτοπόρος και υπεύθυνη εταιρία, να προσφέρουμε καλύτερες εναλλακτικές.

-Έχοντας ήδη εμπορική παρουσία στην Κύπρο, τι οδήγησε την PMI στην ίδρυση ξεχωριστής θυγατρικής;

-Πράγματι η PMI έχει μακροχρόνια παρουσία στην κυπριακή αγορά, η οποία ενισχύθηκε με την κυκλοφορία εδώ και μία πενταετία του νέου μας εξελιγμένου θερμαινόμενου προϊόντος καπνού, διαθέτοντας ευρύ δίκτυο καταστημάτων, ηλεκτρονικό εμπόριο και τμήμα εξυπηρέτησης πελατών καθώς και συνεργασίες με σημεία λιανικής και μεγάλες αλυσίδες τεχνολογίας. Η ίδρυση της Philip Morris Κύπρου αποτελεί μια στρατηγική επένδυση που έρχεται και καθιστά πιο έντονο το αποτύπωμά μας στην κυπριακή οικονομία και την απασχόληση. Αποτελεί το φυσικό επόμενο βήμα σε μια σχέση που δεν εξαντλείται σε οικονομικά στοιχεία και πωλήσεις, αλλά ορίζεται και καθορίζεται και από το έντονο ενδιαφέρον που έχουν επιδείξει οι Κύπριοι καταναλωτές για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία.

Αναφέρω χαρακτηριστικά ότι η Κύπρος αποτελεί μία από τις 10 χώρες σε όλο τον κόσμο όπου πάνω από το 50% των καθαρών εσόδων της εταιρίας μας προέρχεται από το τεχνολογικά εξελιγμένο προϊόν μας, το οποίο διαφοροποιείται στο ότι αντί να καίει τον καπνό τον θερμαίνει. Είναι, με άλλα λόγια, στην πρώτη γραμμή των παγκόσμιων εξελίξεων, όσον αφορά τη μεγάλη αλλαγή που δυνητικά μπορεί να επιφέρει η υιοθέτηση των καινοτόμων λύσεων που μπορούν να μας οδηγήσουν στο τέλος του τσιγάρου που είναι ακριβώς το όραμά μας.

-Πώς μεταφράζεται σε νούμερα το έντονο αποτύπωμά σας στην κυπριακή οικονομία και την απασχόληση στο οποίο αναφερθήκατε;

-Τα προϊόντα της Philip Morris Cyprus αποδίδουν στην Κυπριακή Δημοκρατία πάνω από 55 εκατομμύρια έσοδα μέσω Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης και ΦΠΑ σε ετήσια βάση. Ταυτόχρονα, με τη λειτουργία μας συνεχίζουμε να επενδύουμε στη μικρή λιανική και να στηρίζουμε έμπρακτα τους συνεργάτες μας, επενδύοντας 1 εκατομμύριο ευρώ σε ετήσια βάση.

Όσον αφορά την απασχόληση, αυτή τη στιγμή η Philip Morris Κύπρου απασχολεί άμεσα και έμμεσα πάνω από 100 εργαζόμενους, με τους περισσότερους από το 50% να είναι γυναίκες. Η συγκεκριμένη ποσόστωση δεν είναι τυχαία, καθώς, τόσο εμείς στη Philip Morris Κύπρου όσο και συνολικά η PMI, βρισκόμαστε σταθερά στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τις δράσεις ενδυνάμωσης της γυναίκας και εξάλειψης του μισθολογικού χάσματος που δυστυχώς εξακολουθεί να υφίσταται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Συγκεκριμένα η PMI ήταν από τις πρώτες εταιρείες που έλαβε, και πρόσφατα επικαιροποίησε, τη διεθνή πιστοποίηση Equal Salary Certification. Κάτι που σημαίνει ότι αμείβουμε το ίδιο και παρέχουμε ίσες ευκαιρίες ανέλιξης στους -πάνω από 70.000 συνολικά- άνδρες και γυναίκες εργαζομένους μας παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένου της Κύπρου. Επιπλέον, μόλις πριν από μερικές ημέρες, καταφέραμε να πετύχουμε έναν από τους σχετικούς στόχους της στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξής μας που ήταν το να κατέχουν διευθυντικές θέσεις πάνω από το 40% των γυναικών στην PMI παγκοσμίως.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν έμπρακτες αποδείξεις για το εργασιακό περιβάλλον ισότητας και συμπερίληψης που χτίζουμε σε κάθε αγορά στην οποία δραστηριοποιούμαστε. Αυτό που ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αναδείξουν τα ταλέντα και τις δεξιότητές τους. Αυτό που θεωρούμε ότι θα χαρακτηρίσει και την παρουσία μας τα επόμενα χρόνια, ως αυτόνομη πλέον θυγατρική, στην Κύπρο.

> **Με τη σωστή ενθάρρυνση εκ μέρους των ρυθμιστικών αρχών και με την υποστήριξη από την κοινωνία των πολιτών, οι πωλήσεις τσιγάρων μπορούν να αποτελούν παρελθόν και να τελειώσουν σε πολλές χώρες του κόσμου εντός 10-15 ετών.**

> **Η Κύπρος αποτελεί μία από τις 10 χώρες σε όλο τον κόσμο όπου πάνω από το 50% των καθαρών εσόδων της εταιρίας μας προέρχεται από το τεχνολογικά εξελιγμένο προϊόν μας, το οποίο διαφοροποιείται στο ότι αντί να καίει τον καπνό τον θερμαίνει.**

Σταύρος Δρακουλαράκος,
Γενικός Διευθυντής Philip Morris Κύπρου

-Πώς σχολιάζετε τη σημαντική αύξηση στην κατανάλωση παράνομων τσιγάρων το 2021 που κατέγραψε η Κύπρος και τις επιπτώσεις που έχει αυτή στην κυπριακή οικονομία;

-Σύμφωνα με την ετήσια ανεξάρτητη Έκθεση της KPMG, που διενεργήθηκε για λογαριασμό της Philip Morris International και πρόσφατα ανακοινώθηκαν τα ευρήματά της το ποσοστό των παράνομων τσιγάρων το 2021 στην Κύπρο ανήλθε στο 14,4% της συνολικής κατανάλωσης. Συνολικά καταναλώθηκαν 140 εκατ. παράνομα τσιγάρα και τα χαμένα έσοδα για τα δημόσια ταμεία άγγιξαν τα 24 εκατ. ευρώ. Για εμάς στη Philip Morris Κύπρου είναι ζωτικής σημασίας ζήτημα να προστατέψουμε τους καταναλωτές από τα παράνομα προϊόντα. Γιατί τόσο το οικονομικό, όσο και το κοινωνικό κόστος από το παράνομο εμπόριο τσιγάρων μάς αφορά όλους. Η παράνομη αγορά τσιγάρων συνεχίζει να στερεί από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σημαντικά έσοδα που τα έχουν ανάγκη, ιδιαιτέρως τώρα την περίοδο της έντονης κρίσης. Ταυτόχρονα, ζημιώνει τις νόμιμες επιχειρήσεις και ευνοεί το οργανωμένο έγκλημα. Η Πολιτεία, οι διωκτικές αρχές και οι επιχειρήσεις πρέπει και μπορούν να συνεργαστούν αποτελεσματικά για την καταπολέμηση αυτής της παράνομης πρακτικής. Κάτι που έχουμε ήδη κάνει με επιτυχία στην Ελλάδα -μεταξύ άλλων- με εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και δωρεά στις διωκτικές αρχές εξοπλισμού αιχμής και σε άλλες αγορές και που στοχεύουμε να επιδιώξουμε να συμβεί και στην Κύπρο.

-Κλείνοντας, τι θα θέλατε να κρατήσουμε για τη νεοσύστατη Philip Morris Κύπρου;

-Η πεποίθησή μας ότι η κοινωνία μπορεί να αλλάξει προς το καλύτερο μόνο όταν ο καθένας από εμάς κάνει τη μεγάλη αλλαγή προς το καλύτερο. Σε αυτό πιστεύουμε, εμείς, οι άνθρωποι της Philip Morris Κύπρου. Για αυτό, πριν ζητήσουμε από τους άλλους να αλλάξουν, πρώτοι αλλάζουμε εμείς. Συνεχώς. Κάθε μέρα αλλάζουμε προς το καλύτερο, τα προϊόντα μας, τον τρόπο που εργαζόμαστε, το αποτύπωμά μας στο περιβάλλον, τη συνεισφορά μας στην οικονομία, τον ρόλο μας στην κοινωνία. Και το βασικό συστατικό για να το πετύχουμε όλο αυτό είναι ένα: Οι άνθρωποί μας. Και αναφέρομαι σε όλους τους ανθρώπους μας: τους καταναλωτές των προϊόντων μας, τους συναδέλφους μας και φυσικά τους συνεργάτες μας.

Εκδήλωση παρουσίασης Philip Morris Κύπρου

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Συμπληγάδες Ουκρανία και Ερντογάν

Οι δύο μεταβλητές που θα κρίνουν τις αποφάσεις του Ελληνα πρωθυπουργού ενόψει του προσεχούς φθινοπώρου

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στραμμένο σε δύο μεταβλητές που θα καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό το πολιτικό περιβάλλον των επόμενων εβδομάδων και τελικώς το εάν η κυβέρνηση θα εξαντλήσει την τετραετία ή η χώρα θα οδηγηθεί σε πρόωρες εκλογές το φθινόπωρο, επέστρεψε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης από τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ.

Η πρώτη αφορά τη διάρκεια και τις οικονομικές επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία. Οπως αφήνουν να εννοηθεί κυβερνητικές πηγές, η προοπτική ενός «δύσκολου» χειμώνα είναι πιθανόν να επιταχύνει τις πολιτικές εξελίξεις, προκειμένου να τον διαχειριστεί μια ισχυρή κυβέρνηση σε συνθήκες πολιτικής σταθερότητας και όχι εντός του τοξικού κλίματος που θα προκαλούσε μια παρατεταμένη προεκλογική περίοδος. Η δεύτερη είναι οι κινήσεις του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν, στον απόηχο του ισχυρού μηνύματος Μπάιντεν για σταθερότητα στο Αιγαίο. Η προοπτική των «ήρεμων νερών» στο πεδίο των ελληνοτουρκικών σχέσεων ενισχύει τα εκλογικά σενάρια, υπό την έννοια ότι ο κ. Μητσοτάκης δεν επιθυμεί η χώρα να οδηγηθεί στις κάλπες και να βρίσκεται με υπηρεσιακή κυβέρνηση μετά τις εκλογές της απλής αναλογικής, εν μέσω ισχυρών μποφόρ με την Αγκυρα.

Η προοπτική ενός «δύσκολου» χειμώνα είναι πιθανόν να επιταχύνει τις πολιτικές εξελίξεις, προκειμένου να τον διαχειριστεί μια ισχυρή κυβέρνηση.

Το τέλμα

Αναφορικά με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, τα δεδομένα, όπως τα αποκωδικοποίησε η ελληνική αποστολή μετά τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στη Μαδρίτη, είναι άκρως ανησυχητικά: Μόσχα και Κίεβο, επί του παρόντος, κινούνται με μαξιμαλιστικές επιδιώξεις, που δεν αφήνουν παράθυρο συμβιβασμού. Στρατιωτικά δεν διαφαίνεται επικράτηση της μιας ή της άλλης πλευράς σε σύντομο χρόνο. Ενώ και οι ΗΠΑ, που αποτελούν τον τρίτο κρίσιμο πυλώνα της ουκρανικής εξίσωσης, δεν εμφανίζονται να «βιάζονται» για τον τερματισμό των εχθροπραξιών.

Ετσι, η Αθήνα πλέον προετοιμάζεται για έναν εξαιρετικά δύσκολο χειμώνα, ειδικά στην περίπτωση που ο Βλαντιμίρ Πούτιν, όπως πιθανολογείται βάσιμα, σφίξει τη στρόφιγγα παροχής φυσικού αερίου προς την Ευρώπη. Οι δύο μεγαλύτεροι «πονοκέφαλοι» του οικονομικού επιτελείου είναι:

• Το διαρκώς αυξανόμενο κόστος στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων από την εκτόξευση των τιμών της ενέργειας. Είναι ενδεικτικό ότι η χορήγηση του power pass πραγματοποιήθηκε με τιμές για το φυσικό αέριο σημαντικά χαμηλότερες από τις υφιστάμενες. Μάλιστα, εκφράζονται φόβοι πως τα αναμενόμενα «υπερέσοδα» από τη θετική πορεία του τουρισμού, που μπορεί να φθάσουν και τα 3 δισ., θα εξανεμιστούν από την έκρηξη του ενεργειακού κόστους.

• Οι παρενέργειες σε άλλους βασικούς δείκτες της οικονομίας, πέραν του πληθωρισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται το «φρένο» στην ανάπτυξη, παρότι όλες οι εκτιμήσεις και εκθέσεις εμφανίζουν την ελληνική οικονομία να κλείνει με θετικό πρόσημο το 2022. Και η αύξηση του κόστους δανεισμού της χώρας, ενώ παραμένει ο μεγάλος στόχος της απόκτησης επενδυτικής βαθμίδας το 2023.

Το δεύτερο απότοκο της συνόδου της Μαδρίτης ήταν η παρέμβαση Μπάιντεν προς Ερντογάν, προκειμένου ο Τούρκος πρόεδρος να ρίξει τους τόνους με την ειδική αναφορά στο Αιγαίο – και όχι γενικότερα στην Ανατολική Μεσόγειο. Σημειώνεται ότι η ελληνική αποστολή κάθε άλλο παρά αιφνιδιάστηκε από την τροπή που πήρε η σύνοδος αναφορικά με την Τουρκία. Σύμφωνα με πληροφορίες, ήταν ενήμερη για τον «συμβιβασμό» της Αγκυρας με Σουηδία και Φινλανδία, καθώς απεσταλμένοι των δύο χωρών πραγματοποίησαν και επίσκεψη στην Αθήνα. Επίσης, από τη συνάντηση του συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ Τζέικ Σάλιβαν με τον Ιμπραήμ Καλίν στο Βερολίνο, αλλά και από το σύνολο των τοποθετήσεων των Αμερικανών αξιωματούχων, προεξάρχοντος του Τζο Μπάιντεν στη Μαδρίτη, ήταν σαφές πως η Ουάσιγκτον όσο διαρκεί ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν θέλει την παραμικρή ρωγμή στη Συμμαχία, περιλαμβανομένου και του μετώπου των ελληνοτουρκικών. Επίσης αιφνιδιασμός δεν υπήρξε ούτε αναφορικά με τα F-16, αφού είναι γνωστό εδώ και καιρό ότι η διοίκηση Μπάιντεν στηρίζει τον εκσυγχρονισμό των τουρκικών μαχητικών, που, όμως, πρέπει να περάσει από τον σκόπελο του Κογκρέσου.

Στο Αιγαίο

Αν και η Αθήνα θα παραμείνει σε «κόκκινο συναγερμό» στα ελληνοτουρκικά, εκτιμάται πως, παρά τις ρητορικές του εξάρσεις, οι πιθανότητες ο Ερντογάν να προκαλέσει ένταση στο πεδίο έχουν υποχωρήσει σημαντικά και το φετινό καλοκαίρι δεν πρόκειται να είναι μια επανάληψη του 2020.

Αντίστοιχη είναι η κυρίαρχη άποψη και στην Τουρκία, όπως μεταδίδει ο ανταποκριτής της «Κ» στην Κωνσταντινούπολη Μανώλης Κωστίδης. Συγκεκριμένα αναφέρει: Οι συστάσεις του Τζο Μπάιντεν προς τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για «σταθερότητα στο Αιγαίο» και η υπόσχεσή του για πιθανή παραχώρηση των F-16, μαζί με την άρση του βέτο για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας, φέρνουν την Τουρκία πιο κοντά στο ΝΑΤΟ. Σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές, αυτό πιθανότατα θα έχει ως αποτέλεσμα να επικρατήσει πιο ήρεμο καλοκαίρι στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ηδη η τουρκική ηγεσία έχει σταματήσει τις δηλώσεις αμφισβήτησης της κυριαρχίας των ελληνικών νησιών σε περίπτωση στρατιωτικοποίησής τους.

«Η στρατιωτικοποίηση των νησιών και των νησίδων παραβιάζει τις Συνθήκες Λωζάννης και Παρισίων. Ας διαβάσουν αυτές τις Συνθήκες κι ας κάνουν τα ανάλογα βήματα», δήλωσε στη συνέντευξη Τύπου ο κ. Ερντογάν λίγα λεπτά πριν από την αναχώρησή του από τη Μαδρίτη, για να προσθέσει ότι «αν η Ελλάδα δεν κλιμακώσει την ένταση, δεν έχουμε κι εμείς ενδιαφέρον να προκαλούμε ένταση».

Αξιωματούχοι και αναλυτές εκτιμούν πως τα πρώτα βήματα αποκλιμάκωσης μπορούν να γίνουν σε επίπεδο υπουργείων Αμυνας, για να τηρηθεί το μνημόνιο Παπούλια - Γιλμάζ το καλοκαίρι στο Αιγαίο.

Ο κ. Ερντογάν έχει αποκλείσει πολλές φορές το ενδεχόμενο συνάντησης με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, όμως αναλυτές δεν το αποκλείουν, καθώς δίνουν ως παράδειγμα την απάντηση που έδωσε ο πρόεδρος της Τουρκίας όταν ρωτήθηκε από δημοσιογράφο του NBC για τις παλιές αντιδράσεις του για τον κ. Μπάιντεν. «Στην πολιτική το χθες είναι στο χθες και το σήμερα είναι στο σήμερα. Γι' αυτό και στην πολιτική πολλά αλλάζουν μέσα σε 24 ώρες και με αυτή τη λογική θα προχωράμε την πολιτική, όμως και θα σταθούμε όρθιοι», δήλωσε ο κ. Ερντογάν.

Εκτιμάται ότι, παρά τις ρητορικές του εξάρσεις, οι πιθανότητες να προκαλέσει ο Ερντογάν ένταση στο πεδίο έχουν υποχωρήσει σημαντικά.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

A.P. PHOTO / MANU FERNANDEZ

Ο κ. Ερντογάν έχει αποκλείσει πολλές φορές το ενδεχόμενο συνάντησης με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, όμως αναλυτές δεν το αποκλείουν, καθώς δίνουν ως παράδειγμα την απάντηση που έδωσε ο πρόεδρος της Τουρκίας όταν ρωτήθηκε από δημοσιογράφο του NBC για τις παλιές αντιδράσεις του για τον κ. Μπάιντεν. «Στην πολιτική το χθες είναι στο χθες και το σήμερα είναι στο σήμερα».

Πίεση μέσω προσφυγικού και γεωτρύπανου στην Κύπρο φοβάται η Αθήνα

Των **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ** *και* **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Σε μία από τις σχεδόν κλασικές πια μεταμορφώσεις του, ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έβγαλε το κοστούμι του αξιόπιστου εταίρου που φορούσε στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ και πριν το αεροσκάφος του απογειωθεί από τη Μαδρίτη για την Αγκυρα, φόρεσε ξανά τη λεοντή του αδιάλλακτου, επανερχόμενος στα περί αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Αιγαίου και την πολεμική ρητορική κατά της Ελλάδας. Κατόπιν τούτων εύλογα προκύπτει το ερώτημα για το αν η –κατά τα λοιπά– ιστορική σύνοδος κορυφής του ΝΑΤΟ στη Μαδρίτη επηρέασε τα ελληνοτουρκικά θετικά, αρνητικά ή καθόλου.

Στην Αθήνα εξακολουθούν να βλέπουν δύο βασικά αρνητικά σενάρια για το καλοκαίρι, ανεξάρτητα από τα όποια αποτελέσματα της Μαδρίτης. Στο Αιγαίο αναμένεται «έκρηξη» του προσφυγικού, εκτίμηση η οποία ήδη αρχίζει να επιβεβαιώνεται και στην πράξη. Ωστόσο στο επιχειρησιακό πεδίο δεν αναμένεται κάποια πρόκληση. Από την ελληνική πλευρά το μνημόνιο Παπούλια - Γιλμάζ υλοποιείται ευλαβικά, ωστόσο και από την τουρκική πλευρά, με εξαίρεση τις παραβιάσεις οι οποίες μάλλον λειτουργούν ως υπενθύμιση για το τι μπορεί να συμβεί, παρά ως απειλή σε πραγματικό χρόνο – τουλάχιστον στην παρούσα φάση.

Στο νέο στρατηγικό δόγμα του ΝΑΤΟ υπάρχει αναφορά σε έννοιες όπως η «κυριαρχία» και η «εδαφική ακεραιότητα».

Επιπλέον, πέρα από τις ρητορικές εξάρσεις, η ένταση των οποίων αποκλείεται να μειωθεί, περί τα μέσα Ιουλίου εκτιμάται ότι η Αγκυρα θα επιμείνει να ασκεί πίεση στην Κυπριακή Δημοκρατία. Το πλέον πιθανό σενάριο προβλέπει την υλοποίηση γεωτρήσεων στο βόρειο κομμάτι του οικοπέδου 6 της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο, κατά την αντίληψη της Αγκυρας, βρίσκεται σε τουρκική υφαλοκρηπίδα. Στο νότιο κομμάτι πραγματοποιούνται ήδη γεωτρήσεις από την κοινοπραξία Total-ENI. Πηγές με γνώση όσων εκτυλίχθηκαν στη Μαδρίτη τονίζουν ότι τα ελληνοτουρκικά συνοψίζονται σε μια λογική διατήρησης της ατμόσφαιρας σε ελεγχόμενα επίπεδα, δίχως ωστόσο να υπάρχει κανένα ουσιαστικό πεδίο για διάλογο. Και τούτο παρά τις προσπάθειες που γίνονται οι όποιοι δίαυλοι να παραμείνουν ανοιχτοί. Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας είχε ένα σύντομο –κοινωνικού χαρακτήρα– τετ α τετ με τον κ. Ερντογάν και τον ομόλογό του Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος συνομίλησε για λίγο με τον ομόλογό του Χουλουσί Ακάρ. Ενώ την ίδια στιγμή γίνεται μια προσπάθεια να παραμείνει, έστω και κάτω από τα ραντάρ, ανοιχτός ο δίαυλος που έχουν ο υφυπουργός Εξωτερικών Κώστας Φραγκογιάννης με τον Τούρκο ομόλογό του Σεντάτ Ονάλ.

Το νέο ΝΑΤΟ

Ως προς τα κείμενα που προέκυψαν στη Μαδρίτη είναι απολύτως σαφές ότι αφορούν τη «μεγάλη εικόνα» της στάσης του ΝΑΤΟ έναντι των προκλήσεων του 21ου αιώνα και δη της Ρωσίας και της αναδυόμενης Κίνας. Ωστόσο, αναφορές σε αυτά είναι εξαιρετικά μεγάλης σημασίας για την Ελλάδα. Στο νέο στρατηγικό δόγμα του ΝΑΤΟ υπάρχει σαφής αναφορά σε έννοιες όπως η «κυριαρχία», το «διεθνές δίκαιο» και η ανάγκη προστασίας της «εδαφικής ακεραιότητας». Πρόκειται για την πρώτη φορά που στρατηγικό δόγμα του Βορειοατλαντικού Συμφώνου περιλαμβάνει τέτοιες τόσο ευθείες διατυπώσεις, οι οποίες ξεκινούν, φυσικά, από την ανάγκη αντίδρασης στη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τις επιπτώσεις της, αλλά εξυπηρετούν απολύτως και τις εθνικές επιδιώξεις.

Επίσης, στο σκέλος συνεργασίας της Ε.Ε. με το ΝΑΤΟ αφήνεται ουσιαστικά ανοιχτή η συνεργασία, ενώ ως προς τη στρατιωτική κινητικότητα και τη συμμετοχή της Τουρκίας σε προγράμματα PESCO είναι απολύτως σαφές ότι απαιτείται ομοφωνία όλων των κρατών-μελών της Ε.Ε., περιλαμβανομένων φυσικά της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε δεύτερο επίπεδο απαιτείται και η δεύτερη έγκριση από όλες τις χώρες που συμμετέχουν σε κάποιο από τα πρότζεκτ του PESCO και τυχαίνει εκείνο για το οποίο ενδιαφέρεται η Τουρκία να έχει ως μέλος και την Ελλάδα. Ακόμα και στη δυνατότητα συμφωνίας ασφαλείας Ε.Ε. - Τουρκίας απαιτείται διοικητικός διακανονισμός με τον EDA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αμυνας), κάτι που προϋποθέτει επίσης ομοφωνία, άρα και τη σύμφωνη γνώμη Αθήνας και Λευκωσίας. Αν αυτή η πιθανότητα συνεργασίας ΝΑΤΟ - Ε.Ε., που «σκοντάφτει» λόγω των εκατέρωθεν βέτο Τουρκίας και Κυπριακής Δημοκρατίας, μπορεί κάποια στιγμή να υλοποιηθεί, εξαρτάται βεβαίως από την καρδιά του προβλήματος, δηλαδή τη λύση του Κυπριακού.

Εκείνο που αξιολογείται και στην Αθήνα ως ουσιαστική νίκη των Τούρκων στη συμφωνία που υπέγραψαν με τη Φινλανδία και τη Σουηδία, είναι η αποδοχή από το Ελσίνκι και τη Στοκχόλμη για έκδοση Κούρδων, που από την Αγκυρα θεωρούνται τρομοκράτες. Η συμφωνία έκδοσης, μαζί με το ραντεβού του κ. Ερντογάν με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν και την υπόσχεση για προμήθεια F-16 για τις ανάγκες της τουρκικής αεροπορίας είναι τα πλέον αξιοποιήσιμα στη μακρά προεκλογική περίοδο που διανύει η Τουρκία. Ως προς τη συμφωνία έκδοσης, καλά πληροφορημένες πηγές ανέφεραν ότι στο Ελσίνκι και τη Στοκχόλμη θα ζήσουν σκηνές… απείρου κάλλους, τις οποίες βεβαίως η Αθήνα γνωρίζει πολύ καλά από την περίφημη υπόθεση των οκτώ.

Την προσεχή Τρίτη, πάντως, σε τελετή που θα λάβει χώρα στις Βρυξέλλες, θα υπογραφεί το πρωτόκολλο ένταξης και θα ξεκινήσει η διαδικασία κύρωσής του. Ο υπουργός Εξωτερικών της Φινλανδίας, Πέκα Χάβιστο, σε συνέντευξη που παραχώρησε στο περιθώριο της συνόδου (Euronews) εξέφρασε την προσδοκία ότι η χώρα του θα γίνει πλήρες μέλος έως το τέλος του έτους. Μένει να φανεί αν η αισιοδοξία του κ. Χάβιστο είναι βάσιμη και αν θα πρέπει έως τότε να συζητήσει με την Αγκυρα ζητήματα που άπτονται της εθνικής νομοθεσίας της χώρας του.

Τα μηνύματα του Μπάιντεν και η ρήτρα για τα F-16

Η σχέση ΗΠΑ - Τουρκίας μετά τη Μαδρίτη

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ **ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ**

Την πραγματική ανησυχία που προκαλεί στην Ουάσιγκτον η τουρκική επιθετικότητα καταδεικνύει η επίμονη αναφορά του Λευκού Οίκου στην «ανάγκη διατήρησης της σταθερότητας στο Αιγαίο». Η συμπερίληψη του θέματος στην ατζέντα των επαφών Ουάσιγκτον - Αγκυρας σε κάθε επίπεδο και η δημόσια ανάδειξή του είναι μια στρατηγική απόφαση ειλημμένη από ψηλά, που αντανακλά την εμπλοκή του αμερικανικού παράγοντα και τις προσπάθειες που γίνονται παρασκηνιακά για αποτροπή ανεξέλεγκτης κλιμάκωσης μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η συνάντηση της Μαδρίτης, παρ' ότι έγινε αντικείμενο επικοινωνιακής εκμετάλλευσης από την Τουρκία, είναι θετική για τα θέματα που μας ενδιαφέρουν. Και αυτό διότι ανοίγει και πάλι ένας δίαυλος επικοινωνίας ΗΠΑ - Τουρκίας και συνεπώς ενεργοποιούνται οι πολύτιμοι αμερικανικοί μοχλοί πίεσης που είχαν αποδυναμωθεί το τελευταίο διάστημα. «Είναι πιο εύκολο για την κυβέρνηση (των ΗΠΑ) να περάσει τα μηνύματά της τώρα, που ο Ερντογάν δεν αισθάνεται περιθωριοποιημένος, παρά προηγουμένως που για να τραβήξει την προσοχή του Μπάιντεν ήταν ικανός για όλα», έλεγαν πηγές στην Ουάσιγκτον αμέσως μετά τη συνάντηση των δύο ηγετών.

Σε ό,τι αφορά τα ελληνοτουρκικά, πάντως, παρά τη φαινομενική επαναπροσέγγιση Ουάσιγκτον - Αγκυρας, που καθιστά ευκολότερο το έργο της διπλωματίας τους, οι Αμερικανοί εξακολουθούν να προβληματίζονται για τη μεθοδικότητα με την οποία η Αγκυρα βάζει νέα θέματα στην ελληνοτουρκική ατζέντα. Πίσω από κλειστές πόρτες, μάλιστα, αναγνωρίζουν μια δυσάρεστη πραγματικότητα, ότι «όταν ένα ζήτημα μπαίνει από τους Τούρκους, δύσκολα βγαίνει».

Εκτιμάται ότι τα επερχόμενα ταξίδια του υπουργού Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου και του αρχηγού ΓΕΕΘΑ Κωνσταντίνου Φλώρου στην Ουάσιγκτον θα ενοχλήσουν και πάλι την Αγκυρα, κάτι που ενδέχεται να εκφραστεί με νέο γύρο απειλών, διεκδικήσεων και προκλήσεων επί του πεδίου. Γενικότερα όμως πιστεύουν ότι η Τουρκία το προσεχές διάστημα θα είναι απασχολημένη με τη Σουηδία και τη Φινλανδία, χώρες στις οποίες, όπως αναμένουν, «θα κάνει τη ζωή εξαιρετικά δύσκολη», καθώς θα επιχειρεί εκβιαστικά να επιβάλει τη δική της ερμηνεία της συμφωνίας.

Εκτός διαδικασίας

Οι Αμερικανοί απολύτως συνειδητά επέλεξαν να μείνουν εκτός της διαπραγματευτικής διαδικασίας των τριών χωρών, στερώντας από τον Ερντογάν τη δυνατότητα να ζητήσει ανταλλάγματα από τις ΗΠΑ, κάτι που ήταν ο βασικός στόχος του. Την καθοριστική στιγμή, όμως, λίγα 24ωρα, δηλαδή, πριν από τη σύνοδο του ΝΑΤΟ, έστειλαν με έναν «βαρύ φάκελο», όπως λένε οι πληροφορίες, τον υφυπουργό Οικονομικών Γουέλι Αντεγιέμο στην Αγκυρα για να κάνει μια δύσκολη συζήτηση για τη δράση των, υπό καθεστώς κυρώσεων, Ρώσων ολιγαρχών στην Τουρκία.

Στην Ουάσιγκτον, αντικρούοντας την κριτική περί μυστηριωδους σύμπτωσης επαναφοράς του θέματος της αναβάθμισης των F-16 με την άρση του βέτο, επιμένουν ότι ο Ερντογάν δεν πήρε απολύτως τίποτα. Προσθέτουν ότι η ανανεωμένη συζήτηση για αναβάθμιση δεν ήταν μέρος καμιάς συναλλαγής και απλώς αποτελεί συνέχεια της ανοιχτής εδώ και μήνες συζήτησης.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι ο πρόεδρος Μπάιντεν θα επιχειρήσει πράγματι να λάβει την έγκριση του Κογκρέσου. Αλλά μέχρι εκεί. Δεν θα πιέσει, δεν θα συγκρουστεί, ούτε θα ανοίξει μέτωπα με τους Δημοκρατικούς που ελέγχουν τις αρμόδιες επιτροπές λίγους μήνες πριν από τις ενδιάμεσες εκλογές. Και σίγουρα όχι για χάρη του Ερντογάν, ο οποίος ενδεχομένως φαντασιώνεται σύγκρουση εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας στις ΗΠΑ για τα δικά του συμφέροντα.

Αναφερόμενοι σε αυτή τη νέα συζήτηση για τα F16, στην Ουάσιγκτον λένε ότι γίνεται πολλή φασαρία για το τίποτα. Δεν επιπώθηκε κάτι καινούργιο. Ούτε από τον πρόεδρο ούτε από την υφυπουργό Αμυνας. Τα έχουν ξαναπεί αυτά και τα έχουν ξαναγράψει (βλέπε επιστολή Στέιτ Ντιπάρτμεντ σε Κογκρέσο τον Μάρτιο). Στην κυβέρνηση στηρίζουν την αναβάθμιση των μαχητικών αλλά παραπέμπουν το θέμα στο Κογκρέσο. Εκεί θα παιχτεί από εδώ και πέρα το παιχνίδι.

Με τη συμβολή του ελληνοαμερικανικού λόμπι αναμένεται να κατατεθεί τροπολογία στο Κογκρέσο, η οποία θα βάζει εμπόδια στην αγορά των F-16 από την Τουρκία και το 2023.

Στο Κογκρέσο

Το παιχνίδι αυτό προμηνύεται επίπονο για την Τουρκία, καθώς τις επόμενες ημέρες αναμένεται να κατατεθεί τροπολογία στο Κογκρέσο, η οποία θα ενσωματωθεί στον αμυντικό προϋπολογισμό των ΗΠΑ για το 2023 και θα βάζει εμπόδια στην αγορά των F-16, συνδέοντας την πώληση αμυντικού υλικού και οπλικών συστημάτων σε μέλη της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας με την παραβίαση της κυριαρχίας άλλων συμμαχικών χωρών. Πληροφορίες αναφέρουν ότι είναι ζήτημα ημερών να αρχίσει η τροπολογία να «κινείται» στους διαδρόμους του Κογκρέσου για στήριξη.

Η συμβολή του ελληνοαμερικανικού λόμπι και των συμμάχων του στις ΗΠΑ, οι οποίοι βρίσκονται ανοιχτά πια στο στόχαστρο του ίδιου του Ερντογάν, ήταν για μία ακόμη φορά καθοριστική. Παρά τις αντιδράσεις, που αναμένεται να προκαλέσει η δημοσιοποίηση της τροπολογίας, οι εισηγητές και το λόμπι προτίθενται να επιμείνουν μέχρι τέλους προκειμένου να παραμείνει, κατά τη μακρά και απρόβλεπτη κοινοβουλευτική διαδικασία, στο τελικό κείμενο του προϋπολογισμού που θα γίνει νόμος των ΗΠΑ προς το τέλος του έτους. Σε αυτή την περίπτωση, η Τουρκία ούτε θα μπορεί να αγοράσει νέα μαχητικά ούτε να αναβαθμίσει τον στόλο της, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος των ενδιάμεσων εκλογών και του ποιου κόμματος θα ελέγχει τις αρμόδιες επιτροπές του Κογκρέσου.

EPA/JUANJO MARTIN

Αμερικανικές πηγές επισημαίνουν ότι και μόνο το γεγονός πως οι Τούρκοι πανηγυρίζουν επειδή ο Τζο Μπάιντεν τους υποσχέθηκε ότι θα προσπαθήσει να περάσει την αναβάθμιση των F-16 από το Κογκρέσο και δεν μιλούν καν για νέα μαχητικά, δείχνει ότι κατανοούν και οι ίδιοι τα πολλαπλά εμπόδια. Στο στιγμιότυπο από τη σύνοδο στη Μαδρίτη, ο Αμερικανός πρόεδρος ακολουθείται από τον γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ και τον Ισπανό πρωθυπουργό Πέδρο Σάντσεθ.

Λέον Πανέτα, πρώην υπουργός Αμυνας των ΗΠΑ

Τρία σενάρια για την έκβαση του πολέμου στην Ουκρανία

Τα λάθη του Πούτιν και ο παράγων Κίνα

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

DOUG MILLS/THE NEW YORK TIMES

Ο Λέον Πανέτα διετέλεσε υπουργός Αμυνας των ΗΠΑ επί Μπαράκ Ομπάμα (2011-2013). Υπήρξε διοικητής της CIA (2009-2011), ενώ έχει υπηρετήσει ως προσωπάρχης στον Λευκό Οίκο επί Μπιλ Κλίντον (1994-1997).

Οταν τον Φεβρουάριο του 2013 είχε έρθει η ώρα να κλείσει τη σχεδόν 50χρονη πολιτική του σταδιοδρομία, ο Λέον Πανέτα, έχοντας δίπλα του τον τότε πρόεδρο Ομπάμα, είχε θυμηθεί τη συμβουλή του Χάρι Τρούμαν: Αν θέλεις έναν φίλο στην Ουάσιγκτον, πάρε σκύλο. Ο Πανέτα ακολούθησε τη συμβουλή. Πήρε έναν σκύλο, τον Μπράβο, που τον ακολούθησε στα κρίσιμα πόστα της όψιμης καριέρας του, πρώτα στη διοίκηση της CIA και μετά στο Πεντάγωνο. Ο Μπράβο ποτέ δεν πρόδωσε τα μεγάλα μυστικά – όπως την επιχείρηση εξόντωσης του Οσάμα Μπιν Λάντεν, της οποίας ιθύνων νους ήταν ο Πανέτα.

Σήμερα, ο πρώην διοικητής της CIA (2009-2011) και πρώην υπουργός Αμυνας (2011-2013), που είχε υπηρετήσει ως προσωπάρχης στον Λευκό Οίκο επί Μπιλ Κλίντον την τριετία 1994-1997, μιλάει στην «Κ» για τα λάθη του Πούτιν στην Ουκρανία, τις απειλές της Κίνας και του Ιράν, αλλά και τη σχέση της Τουρκίας με την Ελλάδα.

– Ως πολιτικός με ισχυρή επιρροή, ποια είναι η εκτίμησή σας για τον αρχικό λόγο εισβολής του Πούτιν στην Ουκρανία;

– Λοιπόν, δεν ήταν έκπληξη για μένα. Εχοντας διατελέσει διευθυντής της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και υπουργός Αμυνας, ήξερα ότι ο Πούτιν είναι κάποιος που είχε αισθανθεί την αδυναμία των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων μας, εκμεταλλεύτηκε λοιπόν αυτή την αδυναμία και εισέβαλε στην Κριμαία, εισέβαλε στη Συρία, εισέβαλε στη Λιβύη και πραγματοποίησε μια πολύ τολμηρή κυβερνοεπίθεση εναντίον των εκλογικών μας θεσμών στις Ηνωμένες Πολιτείες και δεν χρειάστηκε ποτέ να πληρώσει το τίμημα.

Ετσι, όταν απείλησε να πάει στην Ουκρανία, παρ' όλο που για πρώτη φορά οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι σύμμαχοί μας κατέστησαν σαφές ότι θα πλήρωνε βαρύ τίμημα, συνέχισε να υποθέτει πως είμαστε αδύναμοι και ως εκ τούτου αποφάσισε ότι θα εκμεταλλευόταν την αδυναμία. Και έκανε ίσως ένα από τα χειρότερα στρατηγικά λάθη στη ζωή του όσον αφορά την απόφαση να εισβάλει στην Ουκρανία.

– Γιατί οι υπηρεσίες πληροφοριών παρερμήνευσαν τις κινήσεις και τις προθέσεις του Πούτιν;

– Οι υπηρεσίες πληροφοριών είχαν πραγματικά αναπτύξει αρκετά καλές πληροφορίες σε σχέση με τις ρωσικές κινήσεις και προφανώς είχαν σχηματίσει την πεποίθηση ότι ο Πούτιν, στην πραγματικότητα, θα εισέβαλε στην Ουκρανία, αλλά πίστευαν ότι ήταν σημαντικό να αποκαλύψουν αυτές τις πληροφορίες δημοσίως, ώστε αν και ο Πούτιν έλεγε ότι δεν θα εισβάλει ή ότι δεν είχε αποφασίσει, ήθελαν να καταστήσουν σαφές ότι έλεγε ψέματα. Ολες οι πληροφορίες έκαναν πολύ σαφές ότι οι Ρώσοι προετοιμάζονταν για μια μαζική εισβολή στην Ουκρανία. Νομίζω ότι η παροχή αυτών των πληροφοριών στον κόσμο με πολλούς τρόπους υπονόμευσε περαιτέρω την αξιοπιστία του Πούτιν και αυτό ήταν καλό.

– Στον απόηχο μιας νέας εποχής Ψυχρού Πολέμου, πόσο κοντά βρισκόμαστε σε έναν ολοκληρωτικό πόλεμο; Είναι οι δυτικές κοινωνίες έτοιμες να εμπλακούν σε έναν νέο πόλεμο ή να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις του;

– Νομίζω ότι η περίπτωση της Ουκρανίας –την έχω περιγράψει και ως επικίνδυνη και ως κομβική– θα είναι καθοριστική. Είναι προφανώς επικίνδυνη, διότι έχει τη δυνατότητα να κλιμακωθεί σε έναν ευρύτερο πόλεμο –δεν υπάρχει αμφιβολία για αυτό– και προφανώς λόγω του μεγέθους της καταστροφής και του αριθμού των ζωών που έχουν χαθεί, αλλά είναι και πολύ καιρίας σημασίας.

Σε αυτό το σημείο του 21ου αιώνα αυτό που θα συμβεί στην Ουκρανία θα μας πει πολλά για το τι συμβαίνει με τις δημοκρατίες στον σύγχρονο κόσμο. Εάν μια κυρίαρχη δημοκρατία όπως η Ουκρανία μπορεί να ορθώσει το ανάστημά της και να εμποδίσει τη Ρωσία να κάνει το δικό της –να την απωθήσει και να μπορέσει να προστατεύσει την κυρίαρχη δημοκρατία της και να έχει τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους μας στο ΝΑΤΟ ενωμένους πίσω της, όχι μόνο εφαρμόζοντας κυρώσεις κατά της Ρωσίας αλλά παρέχοντας στρατιωτικά όπλα και ενισχύοντας έτσι το ΝΑΤΟ–, θα είναι ένα πολύ σημαντικό μήνυμα που θα πρέπει να σταλεί όχι μόνο στη Ρωσία, αλλά και στην Κίνα, στη Βόρεια Κορέα και το Ιράν, για να καταστεί σαφές ότι αν οι δημοκρατίες μπορούν να έρθουν πιο κοντά και να ενωθούν, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μια δύναμη κατά των απολυταρχιών στο μέλλον.

> *Το μέλλον θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον Πούτιν και από το αν τελικά θα αποδεχθεί το γεγονός ότι δεν πρόκειται να επιτύχει τον πρωταρχικό του στόχο.*

– Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι πιθανές ενέργειες αποκλιμάκωσης και πώς πρέπει να δράσει η διπλωματία;

– Αυτή είναι προφανώς η πρόκληση που όλοι σκέφτονται πολύ και εντατικά αυτή τη στιγμή. Νομίζω ότι έχουμε περάσει από τρία στάδια σε αυτόν τον πόλεμο. Το ένα ήταν η αποτυχημένη εισβολή της Ρωσίας. Η Ρωσία σχεδίαζε να εισέλθει μέσα σε λίγες ημέρες, να καταλάβει την πρωτεύουσα και να ρίξει την κυβέρνηση της Ουκρανίας, κάτι που απέτυχε. Το δεύτερο στάδιο ήταν αυτό που ονομάζω πόλεμο πολιορκίας και όχι μόνο η καταστροφή πόλεων και κωμοπόλεων, αλλά και η δολοφονία αθώων ανδρών, γυναικών και παιδιών σε μια προσπάθεια, νομίζω, να κάμψουν τη θέληση του ουκρανικού λαού – και ούτε αυτό λειτούργησε.

Τώρα βρισκόμαστε στο τρίτο στάδιο, το οποίο είναι από πολλές απόψεις ένας παρατεταμένος πόλεμος φθοράς. Η Ρωσία έχει υποχωρήσει από το Κίεβο και τώρα επικεντρώνεται στην περιοχή του Ντονμπάς, προσπαθώντας να μπορέσει να επεκτείνει την επιρροή της εκεί. Οι Ουκρανοί αντιστέκονται. Και έτσι βρισκόμαστε ξεκάθαρα σε έναν πόλεμο φθοράς, ο οποίος μπορεί να εξελιχθεί με διάφορους τρόπους.

Πρώτον, θα μπορούσε να συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, όχι μόνο για μήνες, αλλά ίσως για χρόνια, όπου υπάρχει αυτό το συνεχές μπρος-πίσω, επειδή οι Ουκρανοί είναι ισχυροί με τον τρόπο τους και οι Ρώσοι, παρ' όλο που σημειώνουν κάποιες επιτυχίες, έχουν εξαντληθεί σε μεγάλο βαθμό όσον αφορά τη δύναμή τους. Ετσι, αυτό θα μπορούσε να συνεχιστεί. Η δεύτερη πιθανότητα είναι διαπραγματεύσεις στις οποίες ο Πούτιν τελικά θα συνειδητοποιήσει ότι θα πάρει όσα περισσότερα μπορεί να πάρει, αλλά ότι δεν μπορεί να αντέξει το είδος των απωλειών που υφίσταται. Αυτή τη στιγμή η πρόβλεψη είναι ότι έχει χάσει από 10.000 έως 15.000 στρατιώτες.

Ετσι, μπορεί να συμφωνήσει σε αυτό το σημείο να καθίσει τουλάχιστον να διαπραγματευτεί μια κατάπαυση του πυρός κάποιου είδους. Αυτό εξαρτάται από τον Πούτιν και αυτή τη στιγμή δεν φαίνεται πολύ πιθανό. Η τρίτη πιθανότητα είναι να κλιμακωθεί η κατάσταση και οι δύο πλευρές να απογοητευτούν ή να λάβουν μέτρα για να κυνηγήσουν η μία την άλλη.

Οι Ουκρανοί θα μπορούσαν να κυνηγήσουν ρωσικές εγκαταστάσεις πυροβολικού, πυραυλικές εγκαταστάσεις, ακόμη και στη Ρωσία και να κλιμακώσουν τον πόλεμο με τον Πούτιν. Ο Πούτιν θα μπορούσε να αποφασίσει ότι ήρθε η ώρα να χρησιμοποιήσει χημικό και βιολογικό πόλεμο ή ένα πυρηνικό όπλο στο πεδίο της μάχης. Απειλεί να το κάνει αυτό. Αν συμβεί αυτό, τότε δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτός ο πόλεμος θα μπορούσε να κλιμακωθεί σε κάτι πολύ μεγαλύτερο.

Ο δρόμος που θα ακολουθήσουμε με πολλούς τρόπους θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον Πούτιν και από το αν τελικά θα αποδεχθεί το γεγονός ότι δεν πρόκειται να επιτύχει τον πρωταρχικό του στόχο και ότι θα ήταν σοφότερο για αυτόν να επιλύσει ουσιαστικά το θέμα ώστε να μπορέσει να επιβιώσει στο αξίωμα, κάτι που νομίζω ότι εξακολουθεί να αποτελεί ερωτηματικό.

Να στείλουμε μήνυμα στην Κίνα ότι υπάρχουν όρια που δεν πρέπει να υπερβεί

– Βάσει των γεωπολιτικών αλλαγών και της συμπεριφοράς της Κίνας. Ποια είναι η πρόβλεψή σας για το μέλλον και πώς θα πρέπει να διαμορφωθούν οι μελλοντικές κινήσεις του ΝΑΤΟ;

– Ζούμε όντως σε έναν επικίνδυνο κόσμο, ας το παραδεχθούμε. Δεν είναι μόνο ο πόλεμος στην Ουκρανία και η Ρωσία, αλλά είναι και η Κίνα και η δική της επιθετική στάση, ότι με κάποιον τρόπο θα αντικαταστήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες, ότι δηλαδή θα κυριαρχήσει στον κόσμο με τον δικό της τρόπο.

Ανησυχούμε για τη Βόρεια Κορέα και την ικανότητά της να αναπτύξει πυρηνικά όπλα και να είναι σε θέση να αναπτύξει αυτά τα όπλα χρησιμοποιώντας διηπειρωτικούς βαλλιστικούς πυραύλους. Ανησυχούμε για το Ιράν και την πιθανότητα να αναπτύξει και αυτό πυρηνικό όπλο και να είναι σε θέση να το αναπτύξει και να δημιουργήσει περαιτέρω αστάθεια στην περιοχή.

Ασχολούμαστε με την τρομοκρατία, την Αλ Κάιντα, τον ISIS και άλλες τρομοκρατικές ομάδες, που συνεχίζουν να στοχεύουν δυτικές χώρες. Εχουμε να κάνουμε με τον κυβερνοχώρο, ο οποίος έχει γίνει ένα νέο πεδίο μάχης στο μέλλον όσον αφορά τις κυβερνοεπιθέσεις.

Εχουμε λοιπόν να κάνουμε με έναν επικίνδυνο και απρόβλεπτο κόσμο. Είναι πολύ σημαντικό. Μου φαίνεται ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να αναπτύξουν και να ενισχύσουν τις συμμαχίες τους σε όλο τον κόσμο προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτού του είδους τις προκλήσεις. Το έχουμε καταφέρει αυτό με τις Ηνωμένες Πολιτείες και το ΝΑΤΟ και την αντιμετώπιση της Ρωσίας. Αυτό είναι ένα σημαντικό μήνυμα που πρέπει να το στείλουμε στη Ρωσία. Πρέπει να στείλουμε το ίδιο μήνυμα και στην Κίνα, το οποίο είναι ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεργαστούν με τους συμμάχους τους στον Ειρηνικό, τις ασιατικές χώρες όπως με την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, την Αυστραλία, την Ινδία και με άλλες. Οπότε, θα στείλουμε κάποια σαφή μηνύματα στην Κίνα ότι υπάρχουν όρια που δεν πρέπει να υπερβεί. Ελπίζουμε ότι αυτό θα επιτρέψει να ανοίξει μια ευκαιρία για διάλογο.

> *Εχουμε να κάνουμε με έναν απρόβλεπτο κόσμο. Οι ΗΠΑ πρέπει να ενισχύσουν τις συμμαχίες τους προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις.*

Νομίζω ότι ο πρόεδρος Σι έχει πληγωθεί σοβαρά. Εχοντας υποστηρίξει τη Ρωσία και έχοντας δει τι συνέβη με τη ρωσική αποτυχημένη εισβολή. Νομίζω ότι ο πρόεδρος Σι είναι πολύ προσεκτικός τώρα σχετικά με τα βήματα που θα κάνει η Κίνα. Ετσι είναι πολύ σημαντικό οι δημοκρατίες να μάθουν να συνεργάζονται με ενιαίο τρόπο για την προστασία της ασφάλειάς μας, όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά και στην Ασία, στη Μέση Ανατολή και αλλού.

Πρέπει να διατηρήσουμε κάποια σχέση με τον Ερντογάν

– Ενας από τους ισχυρότερους συμμάχους του Πούτιν είναι ο πρόεδρος Ερντογάν της Τουρκίας. Ως υπουργός Αμυνας, ποια ήταν η άποψή σας για τις διεκδικήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο και την Κύπρο;

– Προφανώς, βάσει του αμερικανικού δόγματος ασφαλείας έχουμε κάποιες σημαντικές (στρατιωτικές) βάσεις στην Τουρκία και ως εκ τούτου έχουμε προσπαθήσει να διατηρήσουμε μια σχέση με τον Ερντογάν, αλλά τα τελευταία χρόνια ο Ερντογάν έχει γίνει πιο απρόβλεπτος ηγέτης και ως εκ τούτου είναι λίγο πιο δύσκολο να προβλέψουμε τι ακριβώς θα κάνει ή δεν θα κάνει.

Τούτου λεχθέντος, νομίζω ότι ο Ερντογάν πρέπει να αναγνωρίσει ότι είναι προς το συμφέρον του να είναι ένα καλό μέλος του ΝΑΤΟ για τα δικά του συμφέροντα ασφαλείας.

Ετσι, ενώ μπορεί να είναι απρόβλεπτος, έχοντας παίξει πολλές φορές το δικό του παιχνίδι, εξακολουθώ να πιστεύω ότι είναι σημαντικό να προσπαθήσουμε να διατηρήσουμε κάποιου είδους σχέση, έτσι ώστε συνολικά να μπορέσουμε να προστατεύσουμε την ενότητα του ΝΑΤΟ.

– Αναφέρατε ότι ο Ερντογάν είναι μερικές φορές απρόβλεπτος. Η επιθετικότητα του Πούτιν παρείχε γόνιμο έδαφος για τις προκλήσεις του προέδρου Ερντογάν κατά της Ελλάδας. Προβλέπετε μεγαλύτερη ή μικρότερη στρατιωτική κλιμάκωση μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας; Και αν ναι, θα υιοθετήσουν οι ΗΠΑ πολιτική ίσων αποστάσεων;

– Ζούμε στον 21ο αιώνα και νομίζω ότι είναι καιρός η Τουρκία να αποδεχθεί την ύπαρξη της Ελλάδας ως χώρας κυρίαρχης και ανεξάρτητης. Και ξέρω ότι αυτός ο ανταγωνισμός είναι ιστορικός και πάει πολύ πίσω, αλλά η πραγματικότητα είναι ότι η Ελλάδα είναι ένας ισχυρός σύμμαχος, ότι η Ελλάδα είναι κυρίαρχη χώρα, διατηρεί τη δική της ανεξαρτησία και επομένως αυτή η κυριαρχία και αυτή η ανεξαρτησία πρέπει να προστατευθούν.

Ξέρω ότι ο Ερντογάν μιλάει συχνά επιθετικά για τη σχέση των δύο χωρών, αν και αυτή τη στιγμή η μεγαλύτερη ανησυχία του είναι οι Κούρδοι και το τι κάνουν. Υποψιάζομαι πως αυτή είναι η μεγαλύτερή του ανησυχία, καθώς βρισκόμαστε πλέον στον 21ο αιώνα, όπου οι δημοκρατίες αναγνωρίζονται ως κυρίαρχες και έχουν το δικαίωμα να κυβερνηθούν όπως αυτές θέλουν να κυβερνηθούν. Η ελπίδα μου είναι ότι τελικά οι χώρες μπορούν να ενωθούν, όχι η μία εναντίον της άλλης, αλλά να ενωθούν μαζί εναντίον κοινών εχθρών, όπως η Ρωσία.

Τζέφρι Σακς, οικονομολόγος

Η Ευρώπη δεν πρέπει να ακολουθεί τυφλά τις ΗΠΑ

Ο κορωνοϊός, ο πόλεμος και το κλίμα

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Συνέντευξη στον **ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Θα μπορέσουν η αρχαία ελληνική και η κινεζική σοφία να βοηθήσουν την ανθρωπότητα να υπερβεί μια σειρά από κρίσεις που έχουν εκδηλωθεί σχεδόν ταυτόχρονα; Θα έλεγε κανείς ότι αυτό πιστεύει ο καθηγητής στη Σχολή Δημοσίων Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Κολούμπια, Τζέφρι Σακς.

Ο διεθνώς γνωστός οικονομολόγος και φίλος της χώρας μας έρχεται στην Αθήνα για να διοργανώσει ένα Εργαστήριο στην Ακαδημία Αθηνών μεταξύ 6 και 8 Ιουλίου, στο οποίο θα συμμετάσχουν ακαδημαϊκοί με ειδίκευση στην αρχαία ελληνική και την κινεζική σοφία. Το «Εργαστήριο επάνω στην αρχαία Σοφία για τις Σύγχρονες Προκλήσεις», όπως είναι ο τίτλος του, διοργανώνεται υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων και υποστηρίζεται από το «Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ» (Sustainable Development Solutions Network), στο οποίο επικεφαλής είναι ο κ. Σακς, την Ακαδημία Αθηνών, το Ιδρυμα Αικατερίνη Λασκαρίδη και άλλους.

Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Τζέφρι Σακς μίλησε για τις παγκόσμιες προκλήσεις, την προέλευση του κορωνοϊού, τον πόλεμο στην Ουκρανία, το ακραίο σημείο στο οποίο βρίσκεται η περιβαλλοντική ισορροπία, αλλά και για τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ.

– Ποια είναι η ιδέα και ο σκοπός του «Εργαστηρίου επάνω στην αρχαία Σοφία για τις Σύγχρονες Προκλήσεις» («Workshop on Ancient Wisdom for Modern Challenges») που διοργανώνετε στην Αθήνα;

– Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης επινόησαν την ιδέα ότι η καλή ζωή (η «ευδαιμονία», όπως έλεγαν) εξαρτάται τόσο από την προσωπική αρετή όσο και από την πολιτική αρετή. Ο Αριστοτέλης εξήγησε ότι η πολιτική εκφράζεται σε δύο μορφές, την καλή (μοναρχία, αριστοκρατία, δημοκρατία) και την κακή (τυραννία, ολιγαρχία και λαϊκισμός). Στόχος μας είναι να δούμε πώς η αρχαία ελληνική σοφία, καθώς και αυτή της αρχαίας Κίνας, μπορεί να εφαρμοστεί στις σύγχρονες προκλήσεις και να δούμε πώς οι έννοιες της ευδαιμονίας, της αρετής και της πόλεως μπορούν να βοηθήσουν στην καθοδήγηση του κόσμου σε ένα καλύτερο μέλλον στον 21ο αιώνα. Είναι πολύ ταιριαστό ότι φιλοξενούμαστε από την Ακαδημία Αθηνών και φυσικά θα επισκεφθούμε το Λύκειο του Αριστοτέλη κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου!

– Στις 31 Μαΐου γράψατε ένα άρθρο στην Boston Globe μαζί με τον Νιλ Λ. Χάρισον με το οποίο αμφισβητείτε τη γενικά αποδεκτή αφήγηση σχετικά με την προέλευση και τη φύση του κορωνοϊού. Πιστεύετε, τελικά, ότι ο κορωνοϊός σχεδιάστηκε σε εργαστήριο; Αρα θα λέγατε και ότι μπορεί να απελευθερώθηκε εσκεμμένα;

– Παρά το γεγονός ότι οι δύο υποθέσεις σχετικά με τον ιό –η φυσική διάχυση του ιού από τη φύση στην ανθρώπινη κοινωνία και η εργαστηριακή δημιουργία του ιού– είναι πιθανές, πιστεύω ότι τα στοιχεία τώρα συγκλίνουν προς το δεύτερο, δηλαδή ότι δημιουργήθηκε σε εργαστήριο. Είναι ξεκάθαρο ότι υπήρχε ένα βουνό από περιπτώσεις κρυφής γενετικής χειραγώγησης ιών που μοιάζουν με τον SARS που χρηματοδοτήθηκαν από τα Εθνικά Ινστιτούτα Υγείας (National Institutes of Health - NIH) των ΗΠΑ και υπήρχε ακόμη η ανακοινωθείσα πρόθεση να εισαχθεί μια επικίνδυνη Furin Cleavage Site (FCS) σε έναν ιό που μοιάζει με τον SARS. Οταν πρωτοεμφανίστηκε ο ιός SARS-CoV-2, πολλοί κορυφαίοι ιολόγοι πίστευαν ότι η παρουσία του FCS κατέστησε πιθανόν ότι ο ιός προήλθε από το εργαστήριο. Ωστόσο, τα NIH εργάστηκαν σκληρά για να καταπνίξουν αυτή την άποψη και να δώσουν την ψευδή εικόνα ότι ο ιός σχεδόν σίγουρα εμφανίστηκε στη φύση. Εν ολίγοις, τα NIH έδρασαν ανέντιμα.

Είναι καιρός η Ευρωπαϊκή Ενωση να υποστηρίξει μια έρευνα όχι μόνο για την Κίνα, αλλά και για τις ΗΠΑ, καθώς είναι πραγματικά η αμερικανική βιοτεχνολογία που αμφισβητείται και δεδομένου ότι τα NIH χρηματοδοτούν επικίνδυνη έρευνα που δεν είναι γνωστή στους ηγέτες της Ευρώπης ή στους πολίτες. Εχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι τέτοιες επικίνδυνες έρευνες συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Από την άλλη πλευρά, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο ιός απελευθερώθηκε σκόπιμα από το εργαστήριο. Αν προέκυψε από εργαστήριο, σχεδόν σίγουρα αυτό έγινε τυχαία, και ίσως μέσω ενός εργαζομένου στο εργαστήριο αυτό που ήταν ασυμπτωματικός και ούτε καν γνώριζε ότι είχε μολυνθεί.

– Γράψατε επίσης ένα άρθρο στην Il Sole σχετικά με το ιταλικό σχέδιο «Regeneration 2030». Εκεί παρουσιάζετε το επιχείρημα ότι οι ανάγκες του ανθρώπινου πολιτισμού έχουν υπερβεί κατά πολύ τα όρια της Γης, έχουμε υπερβεί δηλαδή σχεδόν όλα τα λεγόμενα «όρια ανάπτυξης». Είστε ακόμα αισιόδοξος ότι η ανθρωπότητα θα μπορούσε να αποτρέψει την παρακμή του κλίματος και των οικοσυστημάτων προτού μια σειρά από μεγάλες αναταράξεις οδηγήσουν στον εκτροχιασμό του πολιτισμού μας όπως τον ξέρουμε σήμερα;

– Είναι δυνατό να αποφευχθεί η καταστροφή, αλλά πολύ αργά για να αποφευχθεί το πολύ μεγάλο κόστος. Δείτε την υπερθέρμανση του πλανήτη. Βρίσκεται ήδη στους 1,2° C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα και συνεχίζεται σήμερα ταχύτερα από 0,3°C ανά δεκαετία. Είναι πολύ πιθανό να υπερβούμε το όριο του 1,5° C που ορίζεται στη Συμφωνία του Παρισιού. Οι δασικές πυρκαγιές, οι ξηρασίες και άλλες καταστροφές που πλήττουν την Ελλάδα είναι πιθανό να επιδεινωθούν. Γράφω από την Ιταλία σήμερα, όπου μια πολύ σοβαρή ξηρασία έχει πλήξει μεγάλο μέρος της Ιταλίας.

Ωστόσο, ακόμη και με όλο αυτόν τον κίνδυνο, η Ευρώπη ανοίγει εκ νέου ανθρακωρυχεία στον απόηχο του πολέμου στην Ουκρανία, αντί να διαπραγματευθεί τον τερματισμό του πολέμου. Πάρα πολλοί πολιτικοί είναι κοντόφθαλμοι. Ακόμη και στην Ανατολική Μεσόγειο εντείνεται ο αγώνας για τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου που πρέπει να μείνουν κάτω από τη θάλασσα! Χρειαζόμαστε ηλιακή ενέργεια, αιολική ενέργεια, υδροηλεκτρική ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια – όχι ορυκτά καύσιμα!

ΦΩΤΟ GABRIELLA C. MARINO

Ο Τζέφρι Σακς είναι καθηγητής στη Σχολή Δημοσίων Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Κολούμπια. Στις 6-8 Ιουλίου διοργανώνει στην Ακαδημία Αθηνών το «Εργαστήριο επάνω στην αρχαία Σοφία για τις Σύγχρονες Προκλήσεις», στο οποίο θα συμμετάσχουν ακαδημαϊκοί με ειδίκευση στην αρχαία ελληνική και την κινεζική σοφία.

Ακόμη και στην Ανατ. Μεσόγειο εντείνεται ο αγώνας για τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου που πρέπει να μείνουν κάτω από τη θάλασσα!

Συνεργαστείτε με Κίνα - Ρωσία

– Η νέα οικονομική τάση είναι το λεγόμενο «on-shoring», δηλαδή η μερική αντιστροφή του offshoring, της μεταφοράς εργοστασίων και επιχειρήσεων σε χώρες χαμηλού κόστους που συνεχιζόταν για δεκαετίες. Αναμένετε την αντιστροφή των θεμελιωδών τάσεων της παγκοσμιοποίησης λόγω του ανταγωνισμού των μεγάλων δυνάμεων;

– Οχι ακριβώς. Η παγκοσμιοποίηση θα συνεχίσει να εντείνεται, αλλά αν δεν είμαστε προσεκτικοί, αυτό θα γίνεται σε έναν επικίνδυνο και διχασμένο κόσμο. Σκεφτείτε την πρόσφατη ανακοίνωση του G7 σχετικά με ένα νέο πακέτο χρηματοδότησης για τις υποδομές στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ιδέα είναι καλή, αλλά όπως είναι τυπικό πλέον παρουσιάστηκε από το G7 ως πρωτοβουλία κατά της Κίνας και όχι ως θετική πρωτοβουλία. Αυτή είναι και πάλι η νοοτροπία των ΗΠΑ – διαιρέστε τον κόσμο έτσι ώστε οι ΗΠΑ να μπορούν να διαχειρίζονται τουλάχιστον μέρος του κόσμου. Η συμβουλή μου προς την Ευρώπη είναι διαφορετική. Ζήστε συνεργατικά με όλες τις περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της Κίνας, και ναι, ακόμη και με τη Ρωσία. Αλλά ενεργήστε με σύνεση. Μην προσπαθείτε να υπαγορεύσετε στον υπόλοιπο κόσμο τι θα κάνει, αλλά συνεργαστείτε μαζί του. Οι κύριοι στόχοι της Ευρώπης πρέπει να είναι η ειρήνη, η επιτυχία στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η προώθηση των πράσινων συμφωνιών σε όλες τις άλλες περιοχές του κόσμου!

Υπάρχουν δύο Αμερικές, οι οποίες χρειάζονται έναν μερικό διαχωρισμό

– Ο πόλεμος στην Ουκρανία φαίνεται ότι οδηγεί σε ένα παρατεταμένο αδιέξοδο που προκαλεί οικονομική, ενεργειακή και επισιτιστική κρίση που απλώνεται σε ολόκληρο τον κόσμο. Πώς μπορεί να τελειώσει ο πόλεμος;

– Ο πόλεμος στην Ουκρανία προκλήθηκε από τους νεοσυντηρητικούς των ΗΠΑ, όπως η υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Βικτόρια Νούλαντ, η οποία παλαιότερα πίεσε ασταμάτητα για την επέκταση του ΝΑΤΟ στην Ουκρανία και τη Γεωργία. Η Ρωσία αντιδρά στην επέκταση της ηγεμονίας των ΗΠΑ. Φυσικά αυτό δεν δικαιολογεί τον πόλεμο, αλλά τον εξηγεί. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ενωση ακολουθεί τυφλά πίσω από τις ΗΠΑ, για άλλη μία φορά. Είναι καιρός η Ευρώπη να καταλάβει ότι οι φιλοδοξίες των ΗΠΑ για παγκόσμια ηγεμονία είναι τόσο επικίνδυνες για τον κόσμο όσο ήταν η βρετανική αυτοκρατορία τον 19ο αιώνα. Μετά τους πολέμους επιλογής της Αμερικής στη Σερβία, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στη Συρία, στη Λιβύη, στην Υεμένη και αλλού τον περασμένο αιώνα, το ΝΑΤΟ θα πρέπει να είναι προσεκτικό και να σταματήσει να επεκτείνεται προς τα ανατολικά (παραβιάζοντας τις υποσχέσεις που δόθηκαν στον Γκορμπατσόφ ήδη από το 1990).

Μη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και άρση των κυρώσεων στη Ρωσία, με αντάλλαγμα ουκρανική κυριαρχία και ρωσική στρατιωτική απόσυρση.

– Στις ΗΠΑ, οι οποίες οδεύουν προς τις εκλογές για το Κογκρέσο το φθινόπωρο, επικρατεί μεγαλύτερη πόλωση από ποτέ. Οι φιλελεύθερες αξίες βρίσκονται σε υποχώρηση, γεγονός που υπογραμμίζεται από το σοκ της απόφασης του ανωτάτου δικαστηρίου για τις αμβλώσεις. Εν τω μεταξύ, το λεγόμενο «μεγάλο ψέμα», ότι ο Τραμπ κέρδισε τις εκλογές, εξακολουθεί να είναι ισχυρό – προφανώς χρησιμεύει ως πρόσχημα για μια σημαντική μειοψηφία λευκών Αμερικανών προκειμένου να δείξει ότι δεν αποδέχεται ως «νόμιμη» την αυξανόμενη επιρροή των μαύρων και των ισπανόφωνων στην Αμερική. Αποκαλούν «μεγάλη κλοπή» το αποτέλεσμα μιας εκλογικής διαδικασίας όπου η ψηφοφορία έγινε ευκολότερη για τους λιγότερο ευνοημένους. Μπορεί οι βαθιά διχασμένες ΗΠΑ να συνεχίσουν να προσφέρουν ηγεσία στον ελεύθερο κόσμο;

– Οχι, για τρεις λόγους. Πρώτον, ζούμε σε έναν πολυπολικό κόσμο, ακόμα κι αν οι νεοσυντηρητικοί των ΗΠΑ δεν το έχουν συνειδητοποιήσει ακόμα ή δεν το αποδέχονται. Δεύτερον, η φιλοδοξία της Αμερικής για ηγεμονία αποτελεί απειλή για τον εαυτό της και για τον κόσμο. Τρίτον, η αμερικανική κοινωνία καταρρέει. Στη δική μου γειτονιά στη Νέα Υόρκη, οι πυροβολισμοί έχουν αυξηθεί σημαντικά. Κάθε εβδομάδα υπάρχει ένας νέος μαζικός πυροβολισμός. Η χώρα είναι βαθιά διχασμένη με πολλούς τρόπους: λευκοί εναντίον μειονοτήτων, απόφοιτοι κολεγίου εναντίον αποφοίτων γυμνασίου, αστικές εναντίον αγροτικών περιοχών, ντόπιοι εναντίον ξένων, υψηλή τεχνολογία εναντίον χαμηλής τεχνολογίας. Η Αμερική στην αιχμή της τεχνολογίας και της οικονομίας βρίσκεται κατά μήκος των δύο ακτών, οι οποίες είναι επίσης κοινωνικά προοδευτικές, πιο μορφωμένες και φυλετικά διαφορετικές. Η Αμερική του Νότου και του εσωτερικού της χώρας βρίσκεται σε εξέγερση, υποφέρει από πτώση των εισοδημάτων των λιγότερο μορφωμένων εργαζομένων, υστέρηση τεχνολογίας, αποτυχημένες κρατικές υπηρεσίες, ρατσισμό και εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα. Εχουμε δύο Αμερικές, οι οποίες χρειάζονται πιθανώς έναν φιλικό μερικό διαχωρισμό με μια πιο αδύναμη ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τις προοδευτικές παράκτιες περιοχές να αφεθούν να ακολουθήσουν τον δικό τους δρόμο.

– Στην τελευταία ευρωκρίση, τα spreads κρατικού χρέους εκτοξεύθηκαν σε όλη την περιφέρεια του ευρώ – συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας και της Ιταλίας. Το ίδιο βλέπουμε ότι συνέβη πρόσφατα. Ανησυχείτε ότι μια νέα κρίση χρέους είναι μια πιθανότητα για πολλές χώρες;

Είναι πιθανό. Το «κλειδί» είναι να τερματιστεί αμέσως ο πόλεμος στην Ουκρανία, συμφωνώντας για τη μη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και την άρση των κυρώσεων στη Ρωσία, με αντάλλαγμα την ουκρανική κυριαρχία και τη ρωσική στρατιωτική απόσυρση. Διαφορετικά, η ευρωπαϊκή κρίση θα βαθύνει – ως αποτέλεσμα των λαθών των Αμερικανών νεοσυντηρητικών.

Ανελέητος αγώνας αντοχής Πούτιν - Δύσης

Παρά τη φθορά που έχει υποστεί η Ρωσία, οι ευρωπαϊκές κυρώσεις κινδυνεύουν να λειτουργήσουν ως μπούμερανγκ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

EPA

Διασώστες αναζητούν επιζώντες στα συντρίμμια κτιρίου όπου διέμεναν άμαχοι πολίτες, σε κεντρική συνοικία του Κιέβου, ύστερα από ρωσικούς βομβαρδισμούς.

Στις 24 Ιουνίου, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία μπήκε στον πέμπτο μήνα της, με την ουκρανική άμυνα στις ανατολικές περιοχές του Ντονμπάς να εμφανίζει εικόνα κατάρρευσης σε αργή κίνηση. Την εβδομάδα που ακολούθησε, γίναμε μάρτυρες μιας τριπλής επίδειξης ενότητας και αποφασιστικότητας της Δύσης. Υπερβαίνοντας τις πάγιες αντιρρήσεις της Γαλλίας και της Γερμανίας, η Ε.Ε. έδωσε στην Ουκρανία καθεστώς υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Στη συνέχεια, η σύνοδος κορυφής της ομάδας G7 διατράνωσε ότι θα συνεχίσει να στηρίζει στρατιωτικά και οικονομικά το Κίεβο «όσο χρειαστεί» για να νικήσει τους εισβολείς, ενώ οι Αμερικανοί αποφάσισαν να εξοπλίσουν τους Ουκρανούς με συστήματα αντιπυραυλικής άμυνας σαν και αυτά που προστατεύουν τον Λευκό Οίκο και το Καπιτώλιο.

Τέλος, το ΝΑΤΟ άνοιξε τον δρόμο στη Σουηδία και στη Φινλανδία μετά την άρση του τουρκικού βέτο –ένα ράπισμα για τον Βλαντιμίρ Πούτιν, που δικαιολόγησε την εισβολή ως αναγκαία για να αποτραπεί η διεύρυνση της Συμμαχίας προς Ανατολάς– και επταπλασίασε τις δυνάμεις αυξημένης ετοιμότητας δίπλα στα ρωσικά σύνορα. «Δεν θα επιτρέψουμε στον Πούτιν να νικήσει», ήταν το στερεότυπο μήνυμα όλων, από τον Μακρόν και τον Σολτς μέχρι τον Μπάιντεν και τον Τζόνσον.

Ωστόσο, πίσω από τα βεβιασμένα χαμόγελα των δυτικών ηγετών στις αναμνηστικές φωτογραφίες των τριών συνόδων, οι αμφιβολίες και οι υφέρπουσες ρωγμές ποτέ, στο διάστημα που μεσολάβησε από την έναρξη του πολέμου, δεν ήταν πιο έντονες. Προ ημερών, το CNN και οι New York Times συνέπεπταν στην εκτίμηση πως η παλίρροια στο πεδίο της μάχης ευνοεί τώρα τους εισβολείς και ότι πολλά από τα εδαφικά τους κέρδη μπορεί να αποδειχτούν μη αναστρέψιμα.

Το περασμένο Σαββατοκύριακο, το Σεβεροντονέτσκ έγινε η τέταρτη στρατηγικής σημασίας πόλη που κατέλαβαν οι Ρώσοι ύστερα από τη Χερσώνα, τη Μελιτόπολη και τη Μαριούπολη, ενώ όλα δείχνουν ότι επίκειται η άλωση και του γειτονικού Λισιτσάνσκ, με την οποία θα επιτευχθεί ο ολοκληρωτικός έλεγχος του Λουγκάνσκ – μιας από τις δύο επαρχίες, μαζί με το Ντονέτσκ, που συναποτελούν τη βιομηχανική περιοχή Ντονμπάς.

Καθώς η Ρωσία κερδίζει εδάφη στο Ντονμπάς, ΝΑΤΟ, Ε.Ε. και G7 ποντάρουν σε μια ουκρανική αντεπίθεση πριν από την έλευση του επίφοβου χειμώνα.

Μικρή παρηγοριά για όλα αυτά ήταν η απώθηση των Ρώσων από το Φιδονήσι, στα ανοιχτά της Οδησσού, που βομβαρδίζονταν ανηλεώς – εξέλιξη δηλωτική της αυξημένης πίεσης που δέχονται στο νότιο μέτωπο. Στο μεταξύ, η αναλογία στις απώλειες τόσο στρατιωτών όσο και υλικού έχει αντιστραφεί εις βάρος των αμυνομένων. Η εγκατάσταση ρωσικών συστημάτων αντιαεροπορικής άμυνας S-300 μείωσε σε πολύ μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα των ουκρανικών drones, όπως μαρτυρεί και το γεγονός ότι σπανιότατα βλέπουμε πλέον ουκρανικά βίντεο από τα πεδία των μαχών.

Τα ισχυρότερα, μεγαλύτερου βεληνεκούς κανόνια και πύραυλοι της Δύσης μοιάζουν να καταλήγουν σε βαρέλια δίχως πάτο – πολλά αμερικανικά πυροβόλα M777 Howitzer καταστράφηκαν στις αποθήκες τους. Οι ΗΠΑ έχουν προσφέρει μέχρι τώρα στρατιωτική και οικονομική βοήθεια 55 δισ. δολαρίων στο Κίεβο –πάνω από το 80% του ρωσικού στρατιωτικού προϋπολογισμού–, αλλά ο Ζελένσκι εξακολουθεί να χρειάζεται γύρω στα 7 δισ. μηνιαίως για να καλύπτει τις στοιχειώδεις ανάγκες της κυβέρνησής του.

Η γαλλική Le Monde έγραψε πρόσφατα ότι ο Πούτιν διαχειρίζεται τον πόλεμο με την ψυχραιμία ενός παίκτη πόκερ, που δεν θα διστάσει να παίξει και τα ρέστα του, αν χρειαστεί. Παρά τη μεγάλη οικονομική, πολιτική και ηθική φθορά που έχει υποστεί η χώρα του, η αλήθεια είναι ότι οι κυρώσεις κινδυνεύουν να λειτουργήσουν ως μπούμερανγκ για τη Δύση. Η τεχνητή «χρεοκοπία» της Ρωσίας ακούγεται σαν κακό ανέκδοτο, αφού η χώρα έχει χρέος μόλις 20% του ΑΕΠ, τη στιγμή που το αμερικανικό φθάνει το 140%, και η Μόσχα θέλει να αποπληρώσει τις οφειλές της, αλλά παρεμποδίζεται λόγω του αποκλεισμού της από το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Την περασμένη Τετάρτη, το ρωσικό ρούβλι έφθασε το υψηλότερο σημείο του απέναντι στο δολάριο και στο ευρώ από τον Μάιο του 2015.

Σε ναρκοθετημένο δρόμο η Μόσχα

Ολα αυτά δεν σημαίνουν ότι ο πόλεμος έχει κριθεί υπέρ του Πούτιν. Οι Ρώσοι θα δυσκολευτούν να καταλάβουν το Ντονέτσκ, όπου οι Ουκρανοί κρατούν ακόμη περίπου το μισό του εδάφους, με δύο μεγάλες πόλεις, το Σλοβιάνσκ και το Κραματόρσκ, οχυρωμένες με πολλαπλές γραμμές άμυνας. Οι ρωσικές θέσεις είναι επισφαλείς στο νότιο μέτωπο και ιδιαίτερα στη Χερσώνα, όπου οι Ουκρανοί σχεδιάζουν γενική αντεπίθεση, πιθανόν τον Αύγουστο. Η ρωσική οικονομία, αλλά και η πολεμική βιομηχανία, θα αντιμετωπίσουν σύντομα την έλλειψη δυτικών ηλεκτρονικών εξαρτημάτων, ενώ η ανεργία αυξάνεται. Οι απειλές της Μόσχας για κλιμάκωση της κρίσης στη Βαλτική με αφορμή τον αποκλεισμό του Καλίνινγκραντ και ο εξοπλισμός της Λευκορωσίας με πυραύλους ικανούς να μεταφέρουν πυρηνικά όπλα ήταν δηλωτικές αυξανόμενης ανασφάλειας. Αν κάτι έδειξαν οι εξελίξεις του τελευταίου δεκαημέρου είναι ότι τόσο η Δύση όσο και η Ρωσία έχουν κάψει πίσω τους όλες τις γέφυρες υποχώρησης, αποφασισμένες για έναν σκληρότατο αγώνα αντοχής, από τον οποίο μεγάλος ζημιωμένος κινδυνεύει να είναι η ίδια η Ουκρανία.

Απειλή νέων κρίσεων

Την ίδια στιγμή, η Γερμανία περνούσε στο δεύτερο επίπεδο επαγρύπνησης για τις ενεργειακές της προμήθειες, με το επόμενο βήμα να είναι η επιβολή δελτίου στο φυσικό αέριο. Ο υπουργός Οικονομίας και προστασίας του Κλίματος, Ρόμπερτ Χάμπεκ, προειδοποίησε ότι, αν η Ρωσία συνεχίσει να κλείνει τις στρόφιγγες, τότε ολόκληρα βιομηχανικά συγκροτήματα θα βάλουν λουκέτο, αλυσίδες εφοδιασμού θα καταρρεύσουν, οι άνεργοι θα αυξηθούν και οι εργαζόμενοι θα γίνουν φτωχότεροι. Ας σημειωθεί ότι ο Χάμπεκ ανήκει στους Πρασίνους, οι οποίοι ενδύθηκαν τη φαιοπράσινη στολή εκστρατείας απέναντι στους Ρώσους, υπερθερμάτισαν για την ακύρωση του Nord Stream 2 και τώρα αναγκάζονται να στραφούν και πάλι στην παραγωγή ενέργειας από λιθάνθρακα, ενώ συζητούν ακόμη και την επιστροφή στην πυρηνική ενέργεια.

Στο μεταξύ, με τον πληθωρισμό σε Ευρώπη και Αμερική να χτυπάει ρεκόρ μισού αιώνα, η διάβρωση της αγοραστικής δύναμης των λαϊκών στρωμάτων και της μεσαίας τάξης απειλεί να αποσταθεροποιήσει τους κυβερνώντες, όπως έδειξε και η βαριά ήττα του Μακρόν στις γαλλικές προεδρικές εκλογές. Στην Ιταλία, που θεωρείται σήμερα ο αδύναμος κρίκος της Ευρωζώνης σε μια επαπειλούμενη, νέα κρίση χρέους, πρώτη δύναμη στις δημοσκοπήσεις είναι το νεοφασιστικό κόμμα FdI.

Στις ΗΠΑ, η δημοτικότητα του Μπάιντεν βρίσκεται στα Τάρταρα, οι Δημοκρατικοί φοβούνται διπλή ήττα στις εκλογές του Νοεμβρίου για Βουλή και Γερουσία, ενώ το εφιαλτικό ενδεχόμενο να νικήσει ο Τραμπ ή ένας νέος Τραμπ στην προεδρική αναμέτρηση του 2024 διαγράφεται ολοένα και ισχυρότερο.

Επώδυνη για τον πλανήτη μια παρατεταμένη σύρραξη

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Η αποδυνάμωση των ρωσικών δυνάμεων προοιωνίζεται έναν μακρύ πόλεμο, στο πλαίσιο του οποίου η Μόσχα θα εξασφαλίζει μικρά εδαφικά κέρδη. Αυτό είναι το επικρατέστερο σενάριο για την εξέλιξη της σύρραξης στην Ουκρανία, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αμερικανικών αρχών. Παράλληλα, η Ουάσιγκτον πιστεύει ότι ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν δεν έχει περιορίσει τις φιλοδοξίες του και εξακολουθεί να θέλει να καταλάβει το μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας. Η υπόθεση εργασίας προκύπτει από τις δηλώσεις της διευθύντριας της Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ, Αβρίλ Χέινς, η οποία περιέγραψε τα τρία σενάρια που εξετάζουν Αμερικανοί αξιωματούχοι για την πορεία του πολέμου.

«Βλέπουμε μια αναντιστοιχία μεταξύ των βραχυπρόθεσμων στόχων του Πούτιν στην περιοχή και των δυνατοτήτων του ρωσικού στρατού. Πρόκειται δηλαδή για μια σύγχυση των προσδοκιών του και της ικανότητας των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων να τις πετύχουν», είπε η Χέινς σε συνέδριο του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου. Υπενθυμίζεται ότι τον Μάρτιο η Μόσχα επαναπροσδιόρισε τη στρατηγική της, δίνοντας έμφαση στην περιοχή του Ντονμπάς, αφού απέτυχε να καταλάβει το Κίεβο και άλλες πόλεις.

Με βάση τα τρία σενάρια που έχουν εκπονήσει οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών: είτε η σύρραξη θα είναι μακρά και η Ρωσία θα κατακτά σταδιακά κέρδη, χωρίς ιδιαίτερη διείσδυση, κάτι που θεωρείται εξαιρετικά πιθανό, είτε θα υπάρξει μια θεαματική πρόοδος εκ μέρους των ρωσικών δυνάμεων, είτε, τέλος, θα σταθεροποιηθούν οι πρώτες γραμμές των εχθροπραξιών, με την Ουκρανία να εξασφαλίζει μικρές νίκες στο μέτωπο. Τα δύο τελευταία σενάρια, ωστόσο, θεωρούνται λιγότερο πιθανά. Κατά τη γνώμη της Χέινς, η αποδυνάμωση της Μόσχας θα μπορούσε να ενισχύσει την εξάρτησή της από «ασύμμετρα εργαλεία» για τη στοχοποίηση των εχθρών της, όπως κυβερνοεπιθέσεις, εκμετάλλευση των ενεργειακών της πόρων για την άσκηση πιέσεων, ακόμη και χρήση πυρηνικών όπλων. Πάντως, οι ΗΠΑ ετοιμάζονται για μια παρατεταμένη σύρραξη, μια προοπτική δυσοίωνη για ολόκληρο τον πλανήτη.

Η Ουάσιγκτον πιστεύει ότι ο Πούτιν εξακολουθεί να θέλει να καταλάβει το μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας.

Οι περισσότεροι αναλυτές αποφεύγουν να προβούν σε προβλέψεις που τελικά θα διαψευσθούν. Θεωρούν, άλλωστε, ότι ίσως το φθινόπωρο θα υπάρχει ένα σαφέστερο τοπίο στο πεδίο των μαχών, αλλά και στην οικονομία της Ρωσίας, κάτι που θα κρίνει κατά πόσον η Μόσχα μπορεί να συνεχίσει να αναλαμβάνει το κόστος των κυρώσεων ή όχι. Η αλήθεια είναι ότι μέχρι στιγμής η ρωσική οικονομία έχει αντεπεξέλθει ικανοποιητικά στην πίεση, αλλά οι διεθνείς παρατηρητές πιστεύουν ότι αυτό δεν θα κρατήσει πολύ.

Αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη της σύρραξης θα διαδραματίσει η ικανότητα των Ουκρανών να χειριστούν τα νέα οπλικά συστήματα που έχουν στη διάθεσή τους, μόλις εκπαιδευθούν καταλλήλως. Αυτός ο παράγοντας θα μπορούσε να είναι καταλυτικός για την πορεία των συγκρούσεων και να αλλάξει ισορροπίες στο μέτωπο. Συμμεριζόμενοι τις εκτιμήσεις των ΗΠΑ, οι περισσότεροι αναλυτές εκτιμούν ότι δεν αποκλείεται η Μόσχα να στραφεί εκ νέου στους αρχικούς μαξιμαλιστικούς στόχους της, ενδεχομένως μετά μια μικρή ανάπαυλα για ανεφοδιασμό και αναδιάταξη στις δύο εξουθενωμένες πλευρές. Ετσι, δεν αποκλείουν να παρατηρηθεί μια επιβράδυνση τις επόμενες εβδομάδες και μια κλιμάκωση στη συνέχεια, όσο βαδίζουμε εγγύτερα στον χειμώνα.

Μιλώντας ενώπιον των ηγετών των επτά ισχυρότερων οικονομιών της υφηλίου (G7), ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι τους κάλεσε να επιταχύνουν την παροχή βοήθειας, προκειμένου να τελειώσει η σύρραξη πριν από τον χειμώνα. «Οι εταίροι μας πρέπει να κινηθούν ταχύτερα εάν θέλουν να είναι εταίροι και όχι παρατηρητές», τόνισε.

Πάντως, μέχρι στιγμής, ο Πούτιν δεν δείχνει την παραμικρή διάθεση για διαπραγμάτευση με στόχο την εκεχειρία. Γι' αυτό όσοι προκρίνουν τον διάλογο μαζί του με το επιχείρημα πως δεν πρέπει να ταπεινωθεί, όπως ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν και ο βετεράνος πρώην υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσινγκερ, δέχονται δριμεία κριτική από το αντίπαλο στρατόπεδο, των σκληροπυρηνικών υπερμάχων της Ουκρανίας, που επιμένουν στην ανάγκη επικράτησης του Κιέβου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πολωνικής καταγωγής Αμερικανίδα δημοσιογράφος Αν Απλμπαουμ και ο συμπατριώτης της ιστορικός Τίμοθι Σνάιντερ, οι οποίοι αποκαλούν κάθε διαπραγμάτευση με τη Μόσχα «κατευνασμό» του Πούτιν.

Με άρθρο του στη Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) ο Σνάιντερ έθεσε στο στόχαστρο και τον Γερμανό φιλόσοφο Γιούργκεν Χάμπερμας, ο οποίος είχε πρόσφατα υπεραμυνθεί της διστακτικής πολιτικής του Γερμανού καγκελαρίου Ολαφ Σολτς στην κρίση, επίσης με άρθρο του στην ίδια εφημερίδα. Στον αντίποδα, κατανόηση για τη στάση της Γερμανίας στον πόλεμο στην Ουκρανία εξέφρασε αυτήν την εβδομάδα ο Κίσινγκερ, εκτιμώντας παράλληλα πως το Βερολίνο θα παίξει καίριο ρόλο στην ανοικοδόμηση της χώρας.

Καταγγέλλοντας τον Χάμπερμας εμμέσως για αντισημιτισμό, ότι δηλαδή αποφεύγει να κατονομάσει στο άρθρο του στη FAZ τον Βολοντίμιρ Ζελένσκι, «τον οποίο περιγράφει ως ένα είδος παραγωγού του Χόλιγουντ» (αυτόν, «έναν Εβραίο πρόεδρο που βρίσκεται στο κέντρο της παγκόσμιας ιστορίας»!), ο Τίμοθι Σνάιντερ επισημαίνει: «Τίποτα στη γερμανική συζήτηση δεν προετοίμασε τους Γερμανούς για την πραγματικότητα μιας ρωσικής επίθεσης και την πραγματικότητα της ουκρανικής αντίστασης. Με δεδομένη αυτή τη διπλή αποτυχία, θα ήταν λογικό να ζητήσει κανείς να διορθωθεί κάτι στον εγχώριο διάλογο, ίσως με τη βοήθεια επιχειρημάτων που υπερβαίνουν τη Γερμανία. Ο πρώτος κανόνας των μετα-αποικιακών συζητήσεων είναι ότι επιτρέπεται στις αποικίες να μιλήσουν. Ομως, ο Χάμπερμας δεν κατονομάζει κανέναν Ουκρανό, ούτε του δίνει φωνή. Ο μόνος Ανατολικοευρωπαίος που έχει όνομα και φωνή στο άρθρο του Χάμπερμας είναι ο Βλαντιμίρ Πούτιν».

Εγκώμια στη βία, «έτσι, για πλάκα»

«Γιατί μας αρέσει η τραπ»: οι έφηβοι μιλούν για την αγαπημένη τους μουσική και οι ειδικοί αναλύουν την απήχησή της

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Οταν πήγαιναν στο ίδιο σχολείο στα Σεπόλια, ο τράπερ Thug Slime γνώρισε τον Γιάννη Αντετοκούνμπο. Ο ένας διακρίθηκε στο μπάσκετ και, πιο πρόσφατα, ο άλλος βρήκε αναγνώριση στην τραπ. Το βιντεοκλίπ του τραγουδιού τού, επίσης νιγηριανής καταγωγής, Thug Slime «Αλήτισσα» («Βγαίνει έξω μόνο με αλήτες, της αρέσουν οι εγκληματίες») έχει περισσότερα από 4,5 εκατομμύρια views στο YouTube. Το «Bonnie&Clyde» («Για σένα θα σφάξω όποιον μου κουνιέται») αναρτήθηκε στο YouTube πριν από δυόμισι μήνες – έχει ήδη ξεπεράσει τα 4,2 εκατομμύρια views.

Στις 9 Νοεμβρίου, την ίδια ημέρα που ο Γιάννης Αντετοκούνμπο επισκέφτηκε τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν στον Λευκό Οίκο, ο Thug Slime εμφανίστηκε ενώπιον εισαγγελέα επειδή μαχαίρωσε δύο άτομα στον Κολωνό. «Μετανιώνω γι' αυτό που έγινε», δήλωσε, «τα μαχαίρια βρίσκονταν εκεί, στο αυτοκίνητο, από βιντεοκλίπ που κάναμε πριν από μία εβδομάδα». Τον Μάιο, ο ίδιος τράπερ συνελήφθη στα διόδια Θηβών για ναρκωτικά.

Οταν η «Κ» ρώτησε έναν 15χρονο από τα Σεπόλια ποιος από τους δύο συντοπίτες του αποτελεί μεγαλύτερο πρότυπο για τον ίδιο, δεν χρειάστηκε να σκεφτεί πριν απαντήσει «ο Thug». «Για μένα είναι πιο σημαντικά τα τραγούδια του Thug Slime», δήλωσε στην «Κ», «από αυτά που κάνει ο Αντετοκούνμπο».

Το μουσικό είδος της τραπ, το οποίο γεννήθηκε ως παραλλαγή του χιπ χοπ στις αρχές του 2000 στις ΗΠΑ, με τον όρο «τραπ» να αναφέρεται στα σπίτια-παγίδες όπου γίνεται αγοραπωλησία ναρκωτικών, είναι, αδιαμφισβήτητα, το πιο δημοφιλές είδος μουσικής στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή, ειδικά ανάμεσα σε εφήβους και νέους. Τουλάχιστον 40 από τα 50 πιο δημοφιλή τραγούδια στο ελληνικό Spotify ανήκουν στην τραπ. Κι ενώ πολλοί δηλώνουν πως ακούν τραπ «για πλάκα», αποτελεί το κυρίαρχο –αν όχι το μοναδικό– είδος μουσικής που ακούν οι έφηβοι.

Η παραβατικότητα έχει περίοπτο θέση στο «ρεπερτόριο» της τραπ. Ο δημοφιλής στις μέρες μας τράπερ Trannos (στη φωτ. μπροστά στο καπό του αυτοκινήτου) έχει συλληφθεί για οπλοκατοχή, όπως και ο Light, ο Thug Slime έχει συλληφθεί δις για επίθεση με μαχαίρι και κατοχή ναρκωτικών ουσιών, ενώ ο Saint κατηγορείται για βιασμό 16χρονης.

«Μερικοί επηρεάζονται»

Ο 15χρονος από τα Σεπόλια λέει στην «Κ» ότι ακούει τραπ καθημερινά. «Εγώ δεν επηρεάζομαι, απλά μου αρέσει, αλλά μερικοί ακούν Thug Slime και έχουν επηρεαστεί από αυτόν· τραγουδάει για όπλα, ναρκωτικά, κι εκείνοι βάζουν τραγούδια του στον δρόμο και προχωρούν σαν συμμορία, κουβαλάνε μαχαίρια και τσακώνονται με συμμορίες από άλλες περιοχές», δηλώνει, τονίζοντας πως τα Σεπόλια έχουν κόντρα με το Περιστέρι. Εκτός από τον Thug Slime, έχουν συλληφθεί επίσης οι τράπερ Trannos για οπλοκατοχή, Light για οπλοκατοχή, οπλοφορία και παραβίαση του νόμου περί ναρκωτικών, και Saint για βιασμό 16χρονης.

Ενας άλλος 15χρονος από τα Σεπόλια –επίσης μαθητής στο 54ο Γυμνάσιο Αθηνών, το σχολείο όπου φοιτούσε ο 14χρονος Μάκης που ήταν θύμα bullying και αυτοκτόνησε τον Μάιο– αναφέρει ότι όλο το σχολείο ακούει την ίδια μουσική. «Τα παιδιά», λέει στην «Κ», «νομίζω γίνονται πιο βίαια έτσι». Βρίζουν, καπνίζουν, τραγουδούν τραπ στον δρόμο, ανταλλάσσουν μεταξύ τους μαχαίρια-πεταλούδα και σουγιάδες, σημειώνει. Συμμαθητές του από το δημοτικό τώρα έχουν αλλάξει. «Παίζουμε ποδόσφαιρο, παλιά ίσα ίσα θα πήγαιναν να σπρώξουν», εξηγεί, «τώρα είναι έτοιμοι να σε χτυπήσουν». Φυσικά, δεν πιστεύει ότι μόνος λόγος είναι η τραπ. «Γενικώς το περιβάλλον τους επηρεάζει», τονίζει στην «Κ», «αλλά και η τραπ βοηθάει λίγο».

Δεκάδες προφίλ νεαρών εφήβων, τόσο αγοριών όσο και κοριτσιών στο Instagram, αναγράφουν πάνω-πάνω τον αγαπημένο τους τράπερ, ταυτίζοντας σχεδόν ολοκληρωτικά την εικόνα τους με την προτίμησή τους σε καλλιτέχνη – σε κανένα προφίλ δεν αναγράφονται ο Snik και ο Light μαζί, η κόντρα των οποίων πήρε βίαιη τροπή δημοσίως στα MAD VMAs 2022. Αν δεν γράφουν το όνομα του αγαπημένου τους τράπερ, δηλώνουν τις προτιμήσεις τους χρησιμοποιώντας το emoji του φιδιού –αναφορά στον Thug Slime– ή του νεροπίστολου, καθώς δεν υπάρχει emoji για κανονικό πιστόλι, ενώ άλλοι, των οποίων τα προφίλ στο Tik Tok είναι αφιερωμένα εξ ολοκλήρου σε βίντεο στα οποία τραγουδούν τραπ –κυρίως MadClip, Light, Snik, Thug Slime, ή το «Σαλονικιός» του Ricta («Λέει είμαι Σαλονικιός, γουστάρει να 'ρθει από πάνω, σηκώνεται απ' τα γόνατα, και γλείφει όλο το πιάτο, θα κάνεις ό,τι θα σου πω, κούνα το πάνω κάτω»)– προτιμούν το emoji με το αίμα.

Σε αυτά τα βίντεο, διάφορες κοπέλες σχολιάζουν «θα κάνω ό,τι μου πεις» ή «δέχομαι» ή «το επόμενο με τη σλατίνα σου», από το σλατ, ή slut, ή, ελληνιστί, πόρνη. «Επηρεάζει τη νοοτροπία της γενιάς μου προς το χειρότερο», λέει στην «Κ» μια 15χρονη από τον Λαγκαδά Θεσσαλονίκης για την τραπ, «αφού ακόμα και εγώ που τους ακούω δεν συμφωνώ με τους στίχους». Ολα τα τραγούδια, τονίζει, μιλούν για τις γυναίκες ως αντικείμενα, πρότυπο που βλέπει φίλοι και συμμαθητές της να υιοθετούν – «χάνεται ο σεβασμός προς γυναίκες όλων των ηλικιών», υπογραμμίζει. «Και τα κορίτσια δέχονται το να προβάλλονται ως κάτι υποδεέστερο μέσω της αποδοχής αυτής της μουσικής», συμπληρώνει, «δεν βγάζω εμένα ή τις φίλες μου από αυτό, αφού προσπαθούμε κι εμείς να ταιριάξουμε».

«Βρίζουν, καπνίζουν, τραγουδούν τραπ στον δρόμο, ανταλλάσσουν μεταξύ τους μαχαίρια-πεταλούδα και σουγιάδες...».

Αλλα είδη συμπεριφοράς που βλέπει να υιοθετούν συνομήλικοί της αφορούν το ότι «λύνουν τα πάντα με το ξύλο» και ότι «η αλητεία, οι βρισιές, οι κακές επιδόσεις ακαδημαϊκά είναι πράγματα αρεστά και επιθυμητά· αυτό απορρέει από αυτά τα πρότυπα». Οταν ακούν μουσική, είτε έξω ή μεταξύ τους, πάντα παίζει μόνο τραπ, τονίζει η 15χρονη, και όλοι απολαμβάνουν τον ρυθμό, το beat. Μετά όμως έρχονται οι στίχοι. «Είναι σαν μια επανάσταση στα πρότυπα της καλής κοινωνίας», λέει στην «Κ», «έχει όμως καταλήξει να γίνεται ένας αγώνας για το ποιος θα είναι πιο κακός, χαζός, και καταστροφικός».

Τα πρότυπα της εποχής

Διαφέρει όμως η τραπ από άλλα είδη μουσικής που μπορεί να προωθούν μέσω των στίχων τους σεξιστικά πρότυπα, και επιφανειακό, επικίνδυνο ή παράνομο lifestyle; «Οπως κάθε ιδιαίτερο μουσικό ιδίωμα ή άλλο μέσο καλλιτεχνικής έκφρασης, για τους νέους είναι ένας τρόπος διερεύνησης και διαμόρφωσης μιας ταυτότητας σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο ομάδας συνομηλίκων», λέει στην «Κ» ο Βασίλης Παυλόπουλος, καθηγητής Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. «Από εκεί και πέρα», προσθέτει, «κάθε γενιά επιλέγει ανάμεσα στα πρότυπα που της προσφέρουν η κοινωνία και η εποχή».

Η συγκεκριμένη είναι μια εποχή κατά την οποία η βία τουλάχιστον είναι συνεχώς στο προσκήνιο – είτε ειδησεογραφικά, λόγω του πολέμου, ή μέσω ταινιών, βιντεοπαιχνιδιών, τραγουδιών όπως τα προαναφερθέντα. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή των ανηλίκων ως δραστών εγκλημάτων στη συνολική εικόνα της εγκληματικότητας της Ελλάδας αυξάνεται σταδιακά και διαχρονικά, σημειώνει στην «Κ» η Βασιλική Αρτινοπούλου, καθηγήτρια Εγκληματολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, άποψη που επιβεβαιώνει και ο Φώτης Σίσκος, αστυνόμος Β΄ στην Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής, ο οποίος τονίζει ότι από το 2019 και μετά έχει παρατηρηθεί τόσο αύξηση στα περιστατικά στα οποία εμπλέκονται ανήλικοι ως δράστες, όσο και αυξημένη σφοδρότητα στις αντίστοιχες επιθέσεις.

«Φαίνεται να αυξάνεται η συμμετοχή τους στη διάπραξη βίαιων εγκλημάτων», συμπληρώνει στην «Κ» η κ. Αρτινοπούλου, «να μειώνεται το όριο ηλικίας και να αυξάνονται επίσης οι παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών».

No 1

στα trends του ελληνικού YouTube το τραγούδι των τράπερ Light και Trannos, «24HRS», το οποίο είναι και No 1 στα τοπ 50 τραγούδια του Spotify στην Ελλάδα.

69,8 εκατ.

φορές έχει προβληθεί το βίντεο του τραγουδιού «Caliente» των Mente Fuerte, Hawk και Baghdad, το κομμάτι τραπ με τα περισσότερα views στο ελληνικό YouTube.

8

από τα τραγούδια στο τοπ 50 του ελληνικού Spotify είναι του 27χρονου τράπερ Toquel από το Τεπελένι, ο οποίος έγινε γνωστός το 2019 με το τραγούδι «Μπίζνες».

917.409

άνθρωποι κάθε μήνα ακούν τον, μάλλον πιο δημοφιλή, Ελληνα τράπερ Light, ο οποίος είναι γνωστός και ως Nero Greco, στο Spotify.

2019

Η χρονιά που η τραπ γίνεται ευρέως γνωστή στην Ελλάδα. Αφορμή το, σχεδόν ακατάληπτο, viral τραγούδι «Mama?» των Sin Boy, MadClip –ο οποίος τον Σεπτέμβριο σκοτώθηκε σε τροχαίο–, Υρο και iLLEOo.

«Ξέρεις ότι θα σε σκότωνα, αν με πλήγωνες, θα το 'κανα»

Ο,τι ισχύει για τους κινδύνους του Διαδικτύου, των ναρκωτικών, της υποκουλτούρας, ισχύει και για την τραπ, σύμφωνα με την κ. Βάσω Αρτινοπούλου. «Δεν αρκεί το εξωτερικό ερέθισμα, το μήνυμα που εκπέμπεται, οι στίχοι ή το είδος της μουσικής», τονίζει, «χρειάζεται η εσωτερίκευση, η επεξεργασία του μηνύματος από το ίδιο το υποκείμενο και η αντίδραση σε αυτό», ενώ σημαντικό ρόλο παίζει η προσωπικότητα. «Οι ευάλωτοι, συχνά κοινωνικά αποκλεισμένοι, ανήλικοι επεξεργάζονται εσωτερικά τα μηνύματα και το περιεχόμενο με βάση τα δικά τους βιώματα, τις στάσεις και τις αντιλήψεις, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ταυτίσεις και ενδεχόμενες αντικοινωνικές συμπεριφορές», αναφέρει στην «Κ».

Από την πλευρά του, ο κ. Σίσκος τονίζει πως, παρόλο που «κανένα ρεύμα που έχει να κάνει με την τέχνη δεν τίθεται ποτέ στο στόχαστρο καμιάς διωκτικής αρχής σε ένα δημοκρατικά διοικούμενο κράτος», το συγκεκριμένο είδος μουσικής «δημιουργεί κατά κάποιο τρόπο "εκκολπώματα" σε κύκλους παραβατικών ανηλίκων προκειμένου να δημιουργήσει ένα ρεύμα». Πηγή της αστυνομίας δηλώνει στην «Κ» ότι, γνωστός σε εκείνους, ανήλικος παραβάτης εμφανιζόταν πρόσφατα σε βιντεοκλίπ δημοφιλούς τράπερ. «Εχουμε δει σε δικογραφίες ότι ανήλικοι παραβάτες εκθείαζαν μέσω συγκεκριμένων προφίλ την παραβατική συμπεριφορά τους κατά τα πρότυπα της τραπ, με συγκεκριμένα λόγκο και συγκεκριμένους στίχους», λέει ο κ. Σίσκος.

Βία και... στιχουργία

«Σε καμία περίπτωση δεν στοχοποιούμε», αναφέρει, συμπληρώνοντας πως σε δικογραφία για σωματικές βλάβες με χρήση αιχμηρών αντικειμένων έχει υπάρξει υποσημείωση σχετική με προφίλ στο Instagram νέων που μεταξύ άλλων έχουν ως χόμπι τη δημιουργία στίχων τραπ. Και αυτό βέβαια εξηγείται, με τη μουσική όχι ως αίτιο εγκληματικότητας, αλλά ως τρόπο έκφρασης μιας πραγματικότητας που μάλλον υπάρχει ανεξαρτήτως. «Οσοι θα επηρεαστούν από την τραπ νιώθω ότι ούτως ή άλλως θα επηρεάζονταν από κάτι· η τραπ απλά τους δίνει αφορμή να εκφραστούν», υπογραμμίζει στην «Κ» ο 22χρονος Αλέξανδρος, ο οποίος άκουγε τραπ πιο μικρός.

«Η τραπ, όπως και άλλα είδη μουσικής», αναφέρει η κ. Αρτινοπούλου, «εστιάζει στην έκφραση μέσω των στίχων για τις σκληρές όψεις της κοινωνίας, για τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, ενδεχομένως με υπερβολικά κριτικούς και συχνά αντικοινωνικούς τόνους». «Ισως», συμπληρώνει, «να εκφράζει κάποιες φωνές των αποκλεισμένων και να υποδηλώνει την ανάγκη τους να ακουστούν». Οσον αφορά τα πρότυπα που θέτει η τραπ, περισσότερο από στίχους όπως «έχω σφαίρες να ψεκάσω όλο το τμήμα» (των Fly Lo, Mike G και Snik), τον Αλέξανδρο τον απασχολεί η δυναμική μεταξύ φύλων. «Οι στίχοι είναι κάπως εκτός πλαισίου από όσα συμβαίνουν γύρω μας, παραδείγματος χάριν, τις γυναικοκτονίες», σημειώνει, χωρίς να έχει άδικο. «Εχω το πιστόλι μες στο αμάξι μου γεμάτο», τραγουδάνε οι Toquel και Sin Laurent, «της είπα πήδα μέσα, ξέρω πού θα πάμε». «Πατάω μπουνίδι, ρίχνω κλωτσίδι», έλεγε ο iLLEOo, αναφερόμενος σε γυναίκα, το 2019, την ίδια χρονιά που ο Light τραγουδούσε ατμοσφαιρικά: «Ξέρεις ότι θα σε σκότωνα, αν με πλήγωνες, θα το 'κανα».

«Οι στίχοι είναι κάπως εκτός πλαισίου από όσα συμβαίνουν γύρω μας, παραδείγματος χάριν, τις γυναικοκτονίες».

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

Stoiximan

«Πήρε φωτιά» το μεταγραφικό παζάρι

Αναλυτικά το μέχρι στιγμής πάρε-δώσε των κυπριακών ομάδων, που ετοιμάζονται για μια δύσκολη, πολύ ανταγωνιστική σεζόν

Το νέο Παγκύπριο ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα 2022 – 2023, θα διεξαχθεί με την συμμετοχή 14 ομάδων αντί 12 που είχαμε πέρσι. Οι ομάδες μας άρχισαν εδώ και καιρό τον προγραμματισμό τους για μια πολύ δύσκολη και απαιτητική σεζόν. Ο ανταγωνισμός φαίνεται πως θα είναι έντονος γι' αυτό όλοι προσπαθούν, στο μέτρο των οικονομικών δυνατοτήτων τους, να δημιουργήσουν δυνατές - ανταγωνιστικές ομάδες.

Σε πρώτη φάση οι ομάδες μας προσπαθούν να απαλλαγούν από συμβόλαια παικτών που δεν έχουν προσφέρει ουσιαστικά και δεν υπολογίζονται και στην συνέχεια να τους αντικαταστήσουν με ποιοτικότερες λύσεις. Μέχρι το απόγευμα της Παρασκευής (1/7), είχαν ανακοινωθεί 65 μεταγραφές από τις 14 ομάδες μας. Τις περισσότερες προσθήκες μέχρι τώρα τις έχει κάνει ο Άρης με 9 ενώ τις λιγότερες η ΑΕΛ (2).

Θα δούμε αναλυτικότερα σε αυτό το ρεπορτάζ το μεταγραφικό πάρε δώσε 7 ομάδων μας. Θα επανέλθουμε από εβδομάδας με αναφορά στις υπόλοιπες 7 ομάδες.

Απόλλων

Με... αέρα ευρωπαϊκό

Έχοντας κατά νου και δεδομένου ότι θα συμμετέχει σε ευρωπαϊκό όμιλο, όπως και ότι θα δώσει κοντά στους πενήντα αγώνες τη νέα αγωνιστική περίοδο, οι πρωταθλητές «τρέχουν» το μεταγραφικό τους σχεδιασμό με μεγαλύτερη άνεση σε σχέση με άλλες χρονιές. Αρχίζοντας με τις αποχωρήσεις, μέχρι στιγμές την πόρτα εξόδου είδαν οι Φάνος Κατελάρης, Σάσα Μάρκοβιτς, Πέταρ Ντούριν, Χρήστος Αλμπάνης, Λούκα Στορ και Ραντζέλο Γιάνγκα, με τους τρεις τελευταίους να ολοκληρώνεται ο δανεισμός τους. Επίσης εκτός πλάνων φαίνεται να βρίσκονται οι Τάσος Αυλωνίτης, Ολεξάντερ Νογιόκ, Τζόρτζιε Ντένιτς και Άρνο Τζουμ, ωστόσο μένει να βρεθεί ο τρόπος για να αποχωρήσουν.

Μέχρι στιγμής, οι προσθήκες που έγιναν αφορούν τον 23χρονο ακραίο επιθετικό Φέλιξ Βα, που την τελευταία τριετία βρισκόταν στο δυναμικό της Πάφου, τον 29χρονο αμυντικό μέσο, Ελ Χατζί Μπα, ο οποίος έμεινε ελεύθερος από τη γαλλική Γκινγκάμπ και τον 22χρονο πρώην πλέον τερματοφύλακα του Ονήσιλου Σωτήρας, Κάρλος Πεϊσότο. Οι προσπάθειες για ενίσχυση στην παρούσα φάση εστιάζονται στην απόκτηση κεντρικού επιθετικού και κεντρικού αμυντικού, χωρίς όμως να αποκλείεται να υπάρξει μεταξύ άλλων περεταίρω ενίσχυση στον άξονα. Σημειώνεται ακόμη, πως θα γίνει τουλάχιστον άλλη μια κίνηση για παίκτη καταλόγου Β.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΕΚ

«Φουλάρει» για ποιοτική ενίσχυση

Τις τελευταίες μέρες η ΑΕΚ μπήκε πιο δυναμικά στο μεταγραφικό παζάρι με τους Χοσέ Λουίς Όλτρα και Τσάβι Ρόκα να θέλουν να κτίσουν μία ομάδα που θα είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική σε Ευρώπη και εγχώριες διοργανώσεις. Μέχρι στιγμής αποχώρησαν οι Ακοράν, Λεάλ, Παναδέρο, Λαμπόικο, Ράσπας, Κωνσταντίνου, Θωμά και Στεφάνου.

Η πρώτη μεταγραφική κίνηση για τους «κιτρινοπράσινους» ήταν ο 21χρονος Ισπανός δεξιός οπισθοφύλακας Ίσμαελ Κάσας, ο οποίος αποκτήθηκε από την Μάλαγα. Φημίζεται για την ταχύτητα και την μαχητικότητά του καθώς και για τα δυνατά του πνευμόνια.

Δεύτερο μεταγραφικό απόκτημα ήταν ο 36χρονος Ισπανός Οϊέρ Σανχούρχο. Η κύρια του θέση είναι αυτή του αμυντικού μέσου. Παρόλα αυτά αποτελεί παίκτη «πολυεργαλείο» καθώς στο παρελθόν έχει αγωνιστεί ως στόπερ, ως αριστερό και δεξί μπακ ενώ μετρά κάποιες συμμετοχές και ως κεντρικός μέσος.

Ενίσχυση στον «άσσο» για την ΑΕΚ με τον 27χρονο διεθνή Βόσνιο τερματοφύλακα Κέναν Πίριτς. Με ύψος 1.92 ο Πίριτς αναμένεται να προσδώσει ασφάλεια κάτω από τα δοκάρια της Λαρνακιώτικης ομάδας. Η εμπειρία του τόσο σε Βοσνία, Σλοβενία, Τουρκία και Ελλάδα καθιστούν τον 27χρονο ένα δυνατό «χαρτί» στα χέρια του Όλτρα.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΖΙΑΚΟΥΡΗΣ

Ο προγραμματισμός του ΑΠΟΕΛ μέχρι στιγμής περιλαμβάνει επτά προσθήκες και μια ενδεκάδα αποχωρήσεων!

Ομόνοια

Με την σφραγίδα του Λένον

Μπρούνο Φελίπε, Ανταμ Μάθιους, Νεμάνια Μίλετιτς Μπράντον Μπάρκερ. Αυτά είναι τα τέσσερα μέχρι στιγμής αποκτήματα της Ομόνοιας. Επιλογές με σφραγίδα Νιλ Λένον. Σφραγίδα που ισχύει και για τους τέσσερις με τους δυο εκ μεγάλης Βρετανίας προερχόμενους να είναι σε απόλυτο βαθμό.

Είναι σαφές ότι και δυο χαφ θα έλθουν και φορ. Αυτά ήταν τα πλάνα του αρχικού σχεδιασμού. Αναμένεται να ενταχθεί και ένα αριστερό μπακ ως «μπακ απ» του Γιαν Λέτζιακς για κατάλογο Β', ενώ δεν αποκλείονται και άλλες προσθήκες καταλόγου Β'. Η Ομόνοια εργάζεται αθόρυβα και αποτελεσματικά με τις διαρροές να είναι μηδαμινές. Αυτό που έχει αλλάξει στον τρόπο εργασίας σε σχέση με άλλες χρονιές είναι ότι αντιμετωπίζει τον προπονητή της σαν αγγλικού τύπου μάνατζερ - το έχει πει αυτό άλλωστε ο Σταύρος Παπασταύρου - και αφήνει πάνω του την ευθύνη της επιλογής των ποδοσφαιριστών. Ατού της Ομόνοιας στην προσέλκυση ποιοτικών ποδοσφαιριστών, η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκό όμιλο και η οικονομική της υγεία.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ

ΑΠΟΕΛ

Εφυγε μια... 11άδα, πάει για μια καινούργια!

Ο φετινός προγραμματισμός του ΑΠΟΕΛ μέχρι στιγμής περιλαμβάνει επτά προσθήκες και μια ενδεκάδα αποχωρήσεων! Οι «γαλαζοκίτρινοι» έλυσαν/ολοκλήρωσαν τη συνεργασία τους με τους Νατέλ, Οκριασβίλι, Ντανίλο, Λουντέμο, Σάντος, Πέδρο, Σάβιτς, Ντε Βινσέντι, Μιχαήλ, Βινίσιους και Σαμπάλα, ενώ «φευγάτοι» είναι και οι Σκουφέτ και Τσεμπάκ. Όσον αφορά τις προσθήκες, η ομάδα της Λευκωσίας ένταξε στο ρόστερ της τους Ντάλσιο, Κρέσπο, Μπέλετς, Μούγιανιτς, Χριστοδούλου, Ηλία και Σούσιστς.

Πρώτος χρονικά ήταν ο 26χρονος Ντάλσιο Γκόμες. Ο Πορτογάλος αγωνίζεται σε όλες τις θέσεις της μεσαίας γραμμής αλλά κατά κύριο λόγο ως ανασταλτικός μέσος.

Στη συνέχεια αποκτήθηκε ο πρώην αρχηγός του ΠΑΟΚ, Χοσέ Κρέσπο ο οποίος αγωνίζεται στο κέντρο άμυνας. Στον ΑΠΟΕΛ περιμένουν από τον Ισπανό ότι με την ποιότητα και την εμπειρία του θα αποτελέσει τον ηγέτη στα μετόπισθεν. Μοναδικό ερωτηματικό η ηλικία του καθώς είναι 35 ετών.

Επόμενη μεταγραφή ήταν ο Βιντ Μπέλετς. Για τον 32χρονο Σλοβένο τερματοφύλακα δεν χρειάζονται ιδιαίτερες συστάσεις καθώς τη σεζόν 2019/2020 αγωνίστηκε στους «γαλαζοκίτρινους» ως δανεικός και απέδειξε ότι μπορεί να παρέχει ασφάλεια κάτω από τα δοκάρια.

Στη συνέχεα η ομάδα της Λευκωσίας ένταξε στο ρόστερ της τον 21χρονο Σουηδό μέσο Αμέλ Μούγιανιτς ο οποίος παίρνει θέση στον κατάλογο Β'. Προσθήκες έγιναν και από την κυπριακή αγορά. Ο 26χρονος επιθετικός Μάριος Ηλία και ο 25χρονος τερματοφύλακας Ανδρέας Χριστοδούλου αποκτήθηκαν για να δώσουν βάθος στην ομάδα. Τελευταία χρονικά προσθήκη ήταν ο 31χρονος Βόσνιος δεξιός οπισθοφύλακας, Ματέο Σούσιτς ο οποίος προορίζεται για βασική επιλογή. Στον ΑΠΟΕΛ κινούνται και για την απόκτηση ενός αριστερού μπακ, ενός ακόμη κεντρικού αμυντικού και δύο ακραίων επιθετικών.

ΓΙΑΝΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ανόρθωση

Επικεντρώνεται στην επιθετική ενίσχυσή της

Η προσθήκη των Αντωνίου και Κίκο προσδίδει στα άκρα της άμυνας το βάθος που έλειπε την τελευταία τριετία. Η απόκτηση Μιχαήλ αποτρέπει το να ξοδευτεί δεύτερη θέση καταλόγου Α ως επιλογή κάτω από τα δοκάρια. Το παζλ στην αμυντική γραμμή αναμένεται να ολοκληρωθεί με την απόκτηση δύο κεντρικών αμυντικών.

Ο Πάντσεον αποτελεί επιλογή Μίλανιτς προκειμένου να προσδώσει εμπειρία στην μεσαία γραμμή και ταχύτητα στην ανάπτυξη. Ο άξονας θεωρείται πλήρης με την παραμονή Βερχόβετς, ωστόσο δεν αποκλείεται περαιτέρω ενίσχυση από άποψη βάθους.

Βάρος θα δοθεί στην απόκτηση δύο κεντρικών επιθετικών καθώς στη θέση αυτή έδειξε να «πονάει» περισσότερο από κάθε άλλη η Ανόρθωση κατά τη περσινή περίοδο. Με την περίπτωση του Ουάρντα μετέωρη μεν, ωστόσο με αισιοδοξία για υλοποίησή της δε, ο Εμπραλίτζε αναμένεται να είναι ένας από τους δύο νέους ακραίους επιθετικούς στο κυανόλευκο ρόστερ.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΟΦΗ

ΑΕΛ

Προχωρεί σε ριζικές αλλαγές

Το φετινό καλοκαίρι θα είναι… γεμάτο για την ΑΕΛ, καθώς οι αλλαγές που θα γίνουν στο ρόστερ θα είναι ριζικές. Ο χορός των μεταγραφών άνοιξε με την επισημοποίηση της συμφωνίας με τον Πορτογάλο κεντρικό αμυντικό Ούγκο Μπάστο και τον διεθνή επιθετικό Ανδρέα Μακρή. Θα ακολουθήσουν πολλές ακόμα κινήσεις, αφού οι «γαλαζοκίτρινοι» θέλουν να ενισχύσουν το ρόστερ τους με μία ακόμα εντεκαδάτη επιλογή για το κέντρο της άμυνας, καθώς επίσης και με ένα αριστερό μπακ, ένα εξαρο-οκτάρι, έναν επιτελικό μέσο, δύο εξτρέμ και έναν κεντρικό επιθετικό. Όλοι οι παραπάνω θα λογίζονται ως βασικοί, ενώ είναι δεδομένο ότι θα γίνουν ακόμα περισσότερες κινήσεις για να καλυφθούν τρύπες και να αυξηθεί ακόμα περισσότερο το βάθος στο ρόστερ.

Άλλωστε, με την αποχώρηση του Ανδρέα Κεραυνού προκύπτει ανάγκη για απόκτηση αναπληρωματικού τερματοφύλακα, ενώ με την επικείμενη έξοδο του Σωτηρίου θα χρειαστεί ενδεχομένως μία ακόμα επιλογή στα στόπερ.

Υπενθυμίζεται ότι πέραν του νεαρού τερματοφύλακα την πόρτα της εξόδου είδαν επίσης Τόρες και Ντάφερφελντ. Τον ίδιο δρόμο θα ακολουθήσουν οι Ριστέφσκι, Μαζάν, Ρέινολντς, Μπαλντέ και Μάιντεβατς, ενώ εκκρεμεί το θέμα της παραμονής του Έουλερ και του ξεκαθαρίσματος για το μέλλον των Μέγερι και Μιλιντσεάνου.

Νέα Σαλαμίνα

Θέλει να βάλει γερές βάσεις

Με πρώτο της μέλημα την παραμονή στα μεγάλα σαλόνια προχωράει στο «κτίσιμο» για την ομάδα της νέας σεζόν η Νέα Σαλαμίνα, που πήρε την άνοδο της τερματίζοντας δεύτερη στο πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας.

Απ' το ρόστερ της περσινής αγωνιστικής περιόδου, επίσημα παρελθόν αποτελούν μέχρι στιγμής οι Ντανίλο, Αλεξάντερ Σπόλιαριτς, Χρίστος Χατζηπασχάλης, Ανδρέας Λεμέσιος, Ανδρέας Κυριάκου και Στυλιανός Παντελή, που ολοκληρώθηκε ο δανεισμός του με την ΑΕΛ.

Σημειώνεται ακόμη πως μετά το δανεισμό του στην Αναγέννηση Δερύνειας, ο Αντιόλο επιστρέφει στην ομάδα της Αμμοχώστου, αλλά βρίσκεται στη λίστα των παικτών που τέθηκαν εκτός πλάνων.

Σχετικά με τις μεταγραφές που έκανε το συγκρότημα του Σάββα Πουρσαϊτίδη, έως τώρα αποκτήθηκαν οι Γιώργος Κατσικάς, Σωτήρης Φιάκας, Ρίτσαρντ Οφόρι, Βλάντισλαβ Κλίμοβιτς, Ζορζ Μαντζέκ, Ανδρέας Φράγκος, Νίκος Μελισσάς και Τιάγκο Φερέιρα, ο οποίος επέστρεψε στους «ερυθρόλευκους» μετά από τρία χρόνια.

Τη δεδομένη στιγμή, το προσφυγικό σωματείο κινείται για να πάρει επιθετικό κορυφής και κεντρικό αμυντικό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΠΟΨΗ

Τιμούρ και Εθνική, ευκαιρία εκατέρωθεν

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Τι σου είναι η ζωή και το ποδόσφαιρο. Πριν από λίγες μέρες συζητούσαμε για την μετά Κετσπάγια εποχή στην Ανόρθωση και πλέον στο προσκήνιο βρίσκεται η εποχή Τιμούρ Κετσπάγια στην εθνική ανδρών! Η συζήτηση, φυσιολογικά, περιστρέφεται και γύρω από τις πιθανότητες επιτυχίας του, τη δεδομένη στιγμή, ωστόσο, άλλα έχουν προτεραιότητα και σημασία. Ειδικότερα σε σχέση με τον προηγούμενο προπονητή της εθνικής, η επιλογή Τιμούρ Κετσπάγια υπερτερεί σε γνώση, άποψη και γενικότερα σχέση με το κυπριακό ποδόσφαιρο. Σε αντίθεση με τον Νίκο Κωστένογλου, ο Τιμούρ Κετσπάγια είναι μια ισχυρή ποδοσφαιρική προσωπικότητα, είτε συμφωνεί κάποιος είτε διαφωνεί με τις τακτικές του, τις επιλογές του ή γενικότερα τα ποδοσφαιρικά του πιστεύω, ενώ έχει να επιδείξει σημαντικές επιτυχίες και διακρίσεις σε ποδοσφαιρική και προπονητική καριέρα. Στα συν επίσης και η σχετική εμπειρία σε πάγκο εθνικής ομάδας, έχοντας κοουτσάρει ο Τιμούρ Κετσπάγια για πέντε χρόνια την εθνική Γεωργίας. Τα σημαντικά στοιχεία υπεροχής του Τιμούρ Κετσπάγια στη σύγκριση με τον Νίκο Κωστένογλου, δεν εξασφαλίζουν και την επιτυχία της θητείας του στην εθνική. Αυτή θα καθοριστεί από πολλά άλλα, τα οποία δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από τον εκάστοτε προπονητή της εθνικής. Πολλά ή σχεδόν όλα, θα εξαρτηθούν και από το πλάνο της τετραετίας Κετσπάγια. Πλάνο ανύπαρκτο στη θητεία Κωστένογλου και αναγκαίο όσο ποτέ προηγουμένως τώρα. Σημαντικά και τα οργανωτικά ζητήματα και αν η εθνική με Τιμούρ Κετσπάγια θα αλλάξει τρόπο λειτουργίας, το ίδιο θα πρέπει να προκύψει και στην ΚΟΠ, σε τμήματα, θέσεις και πρόσωπα... Λογικά, προσλαμβάνοντας τον Τιμούρ Κετσπάγια, οι αρμόδιοι της ΚΟΠ γνωρίζουν πως έχουν επιλέξει ένα προπονητή ο οποίος δεν είναι διατεθειμένος να ανεχθεί ανοργανωσιά, προχειρότητα ή έστω διαχρονικές καταστάσεις που απλά λειτουργούσαν γιατί έτσι έπρεπε... Για παρεμβάσεις ούτε λόγος και πρόσωπα τα οποία… ρίζωσαν μεν σε καίριες θέσεις της Ομοσπονδίας αλλά αδυνατούν να εκσυγχρονιστούν, να αλλάξουν ρυθμό, λογικά δεν θα αποφασίζουν πλέον μόνα τους για την εθνική.

Λογικά, αποδεχόμενος την πρόταση της ΚΟΠ, ο Τιμούρ Κετσπάγια θα πρέπει να γνωρίζει πως και ίδιος θα πρέπει να αναθεωρήσει σημαντικά θέματα, να αλλάξει σε σημαντικό βαθμό τρόπο δουλειάς, προσέγγισης κάποιων θεμάτων, σχέσεων και συμπεριφορών με συνεργάτες και ποδοσφαιριστές του.

Η ΚΟΠ και η εθνική έχουν μια ευκαιρία να κάνουν βήμα μπρος και να βγουν από το τέλμα των τελευταίων χρόνων. Στον Τιμούρ Κετσπάγια δίνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα να διατηρηθεί στο προσκήνιο, δουλεύοντας με λιγότερη πίεση και έχοντα εξασφαλισμένο επαγγελματικό μέλλον για μια σχεδόν τετραετία. Αν θα προκύψει αξιοποίηση των ευκαιριών ο χρόνος θα δείξει…

EUROBANK Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

EUROBANK Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Δείκτης	Μεταβολή
Χ.Α.Κ.	-2,45%
Χ.Α.	-3,48%
Dow Jones	-2,73%
Nasdaq	-5,48%
Nikkei	-2,10%
Dax	-2,33%
FTSE 100	-0,63%
Πετρέλαιο	2,5%
€/$	-0,72%

ΕΚΤ-FED

Αναμένουν πληθωρισμό μακράς διαρκείας **Σελ. 10**

Κατώτατος 950 ευρώ από Οκτώβριο

Οριστικοποιείται πιθανότατα την Τρίτη στη συνάντηση του Προέδρου με τους κοινωνικούς εταίρους

Καθοριστική για την πορεία των διαβουλεύσεων για τον κατώτατο μισθό χαρακτηρίζεται η συνάντηση που θα έχει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης με τους κοινωνικούς εταίρους την Τρίτη 5 Ιουλίου. Το ύψος του κατώτατου έχει «κλειδώσει» στα 950 – 960 ευρώ μικτών απολαβών, με προοπτική σε βάθος ενός χρόνου ή όποτε το επιτρέψουν τα δημόσια οικονομικά να προσεγγίσει τα 1.000 ευρώ μικτά.

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είναι αποφασισμένος να «κλείσει» το θέμα όσο πιο γρήγορα γίνεται.

Στόχος, να υιοθετήσει ουσιαστικά τις θέσεις που είχαν καταγραφεί και το μοντέλο που δημιουργήθηκε βάσει των συναντήσεων της εκλιπούσας υπουργού Εργασίας Ζέτας Αιμιλιανίδου και να μην «ξεφύγει» από αυτό το πλαίσιο.

Η μεταβατική περίοδος για την εφαρμογή του κατώτατου είναι τέσσερις μήνες και θα ξεκινά από τα τέλη Μάη. Επομένως εάν όλα εξελιχθούν ομαλά δεν αποκλείεται την ερχόμενη Τρίτη να γίνουν ανακοινώσεις για το ύψος του κατώτατου και την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής του. **Σελ. 4**

Μειώνουν τη διάρκεια διακοπών και έξοδα οι Ελληνες

«Μαχαίρι» στις δαπάνες για ρούχα, ηλεκτρικές συσκευές, ενέργεια, ακόμη και για τρόφιμα βάζει πλέον ένα μεγάλο ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα, ενώ τελευταίο «θύμα» των περικοπών είναι και οι καλοκαιρινές διακοπές. Η κατηγορία εξόδων που προβληματίζει το 57% των ερωτηθέντων είναι η ενέργεια (ηλεκτρικό ρεύμα, καύσιμα, θέρμανση), ενώ για το 30% είναι τα τρόφιμα. **Σελ. 7**

Κρατικό φρένο στην πώληση υγειών δανείων της ΚΕΔΙΠΕΣ

Θα ανέβαζε το δημόσιο χρέος

Φρένο στη διαδικασία πώλησης υγειών δανείων της ΚΕΔΙΠΕΣ στην Τράπεζα Κύπρου έβαλε το υπ. Οικονομικών. Πρόκειται για εξυπηρετούμενα δάνεια ύψους 465 εκατ. ευρώ. Το ΥΠΟΙΚ έκρινε ότι υπό τις παρούσες συνθήκες, με την πανδημία και τον πόλεμο στην Ουκρανία μια τέτοια πώληση θα οδηγούσε σε αύξηση του δημόσιου χρέους. **Σελ. 5**

Χωρίς δουλειά 3.000 υπάλληλοι 100 εταιρειών

Ρωσικών συμφερόντων

Περίπου 100 εταιρείες ρωσικών συμφερόντων έχουν επηρεαστεί από τις κυρώσεις της ΕΕ. Άλλες έκλεισαν και άλλες απέλυσαν μεγάλο αριθμό εργαζομένων. Εκτιμάται ότι 3-4 χιλιάδες υπάλληλοι βρίσκονται αυτή τη στιγμή μετέωροι. Δημιούργησαν οργανισμό και υποβάλλουν τα αιτήματά τους στο υπ. Εργασίας. **Σελ. 4**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξήσεις άνω του 30% στις τιμές των τροφίμων

Σε αυξήσεις τιμών τροφίμων άνω του 30% έχει οδηγήσει η ρωσική εισβολή, που στις 24 Ιουνίου συμπλήρωσε τέσσερις μήνες από την έναρξή της. Τα ηνία κρατούν αλεύρι (31,25%), ηλιέλαιο (23,20%), ζυμαρικά (27,38%), χωρίς ωστόσο να «υστερούν» και άλλες κατηγορίες βασικών ειδών. **Σελ. 6**

ΘΑ ΞΕΠΕΡΑΣΕΙ ΤΟ 2019

Προς νέο ρεκόρ φέτος ο ελληνικός τουρισμός

Ιδιαίτερα ευοίωνες φαντάζουν οι προοπτικές για τον τουρισμό στην Ελλάδα. Εκτιμάται ότι οι τουριστικές εισπράξεις θα υπερβούν κατά 10% αυτές του 2019. Τα έσοδα Απριλίου είναι αυξημένα κατά 20% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, ενώ ανοδικά κινείται και ο Μάιος. **Σελ. 9**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ενοίκια σε τιμές ρετιρέ ακόμα και στα υπόγεια

Ενοίκια που φθάνουν τα 1.000 ευρώ ανά μήνα ζητούν ιδιοκτήτες μικρών διαμερισμάτων επιφανείας 20 έως 40 τ.μ. «Βλέπουμε ζητούμενες τιμές, ακόμα και σε υπόγεια, αντίστοιχες εκείνων των ρετιρέ, ενώ σε άλλες περιπτώσεις το μέσο κόστος προσεγγίζει τιμές Λονδίνου», λέει μεσίτης. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**3,25%**	**-0,45%**
Γερμανία	1,23%	-0,19%
Γαλλία	1,79%	-0,18%
Ιταλία	3,09%	-0,31%
Ισπανία	2,26%	-0,26%
Ιρλανδία	1,84%	-0,24%
Ελλάδα	3,48%	-0,27%
Ην. Βασίλειο	2,08%	-0,23%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Εισοδηματική ανισότητα και προεκτάσεις

Η εισοδηματική ανισότητα αφορά τη διαφορά μεταξύ πλουσίων και φτωχών εντός μιας χώρας. Η ανισότητα οφείλεται σε σειρά παραγόντων που αφορούν το επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης του πληθυσμού, την πρόσβαση σε επαγγελματικές ευκαιρίες, το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας, τα δομικά χαρακτηριστικά μιας οικονομίας, καθώς και ενδογενείς παράγοντες (π.χ. γεωγραφία, κουλτούρα).

Η ανισότητα επηρεάζει την κατανομή πόρων, με δυσμενή οικονομικά και πολιτικά επακόλουθα.

Ο Πλάτωνας ανέφερε, πριν από 2.400 χρόνια, ότι το εισόδημα του πιο πλούσιου δεν πρέπει να υπερβαίνει το πενταπλάσιο του εισοδήματος του πλέον χαμηλόμισθου. Σήμερα, αυτό δεν ισχύει στις πλείστες χώρες.

Αν και η ανισότητα συνέχισε να επεκτείνεται για δεκαετίες, παρουσίασε, με βάση μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, μείωση την περίοδο 1993-2008, σε περισσότερο από το ένα τρίτο των χωρών. Στα επόμενα χρόνια μέχρι το 2013, η ανισότητα μειώθηκε ακόμη περισσότερο, με δύο τρίτα των χωρών να παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά ισότητας, σύμφωνα με το δείκτη Gini. Η πρόοδος αυτή σημειώθηκε, κυρίως, λόγω της οικονομικής προόδου στις πολυπληθέστερες χώρες του πλανήτη, Κίνα και Ινδία. Ταυτόχρονα, ο δείκτης Gini παρουσίασε επιδείνωση σε ανεπτυγμένες χώρες και ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, οι οποίες υστερούν σε αυτό τον τομέα αισθητά σε σύγκριση με Ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Δανία και η Νορβηγία.

Τα τελευταία χρόνια, η πρόοδος αναστράφηκε, λόγω δύο βασικών παραγόντων:

Πρώτον, η πανδημία του κορωνοϊού επηρεάζει δυσανάλογα τις χώρες με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και κακές συνθήκες υγιεινής. Στην Ινδία, το αρχικό επίκεντρο της πανδημίας ήταν η περιοχή Dharavi, η οποία στεγάζει πέραν του ενός εκατομμυρίου ανθρώπων με πυκνότητα σχεδόν 30 φορές αυτήν της Νέας Υόρκης. Στην αρχή της πανδημίας, υπήρχαν λιγότεροι από 2.000 αναπνευστήρες σε 41 χώρες της Αφρικής, σε σχέση με 170.000 στις ΗΠΑ. Στην Μπαγκλαντές, υπάρχουν λιγότερα από οκτώ κρεβάτια νοσοκομείου ανά 10.000 κατοίκους, μόλις ένα όγδοο της αντίστοιχης αναλογίας στην ΕΕ.

Δεύτερον, η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων, η οποία επιταχύνθηκε μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, επηρεάζει δυσμενέστερα τους φτωχότερους. Ταυτόχρονα, ο πληθωρισμός ευεργέτησε τους ιδιοκτήτες εταιρειών στους ίδιους τομείς, όπου η ζήτηση είναι, σε μεγάλο βαθμό, ανελαστική.

Σύμφωνα με την οργάνωση Oxfam, ενώ εκατομμύρια άνθρωποι είναι αντιμέτωποι με ακραία φτώχεια και πρόβλημα στοιχειώδους επιβίωσης, ο αριθμός των δισεκατομμυριούχων αυξήθηκε κατά 573 το 2021. Ο συνολικός πλούτος όλων των δισεκατομμυριούχων του πλανήτη ανέρχεται πλέον σε $13 τρισ. ή 14% του παγκόσμιου ΑΕΠ, με τους δισεκατομμυριούχους στους τομείς ενέργειας και τροφίμων να αυξάνουν τις περιουσίες τους κατά $450 δισ. τα δύο τελευταία χρόνια.

Πέραν των οικονομικών επιπτώσεων, η εισοδηματική ανισότητα δημιουργεί συναισθηματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις, που συμβάλλουν σε απόγνωση και αυξανόμενη επίγνωση της στέρησης ευκαιριών, οι οποίες αναπόφευκτα οδηγούν σε επικίνδυνα μονοπάτια, με κοινωνικές προεκτάσεις.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse-Coopers Investment Services.

pwc
Υποδεχόμαστε το μέλλον της εργασίας με την
4 ήμερη εβδομαδιαία εργασία
για τον Ιούλιο και τον Αύγουστο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΑΛΕΞ ΛΟΛΕΡ** και **ΜΑΧΑ ΕΛ ΝΤΑΧΑΝ / REUTERS**

Το παρασκήνιο της απόφασης για τον μαύρο χρυσό

Οι πιέσεις της Σαουδικής Αραβίας για ταχύτερες αυξήσεις στην παραγωγή πετρελαίου από τον ΟΠΕΚ+, που συμφωνήθηκαν τον Ιούνιο, σχετίζονταν με διπλωματικές κινήσεις στο παρασκήνιο για τη διασφάλιση στήριξης εκ μέρους της Ρωσίας. Είχαν προηγηθεί οι εκκλήσεις της Ουάσιγκτον προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ τα στοιχεία έδωσαν καλά πληροφορημένες πηγές. Ο ΟΠΕΚ+ αποφάσισε μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση της παραγωγής, όταν οι υπουργοί των κρατών-μελών του συνεδρίασαν στις 2 Ιουνίου. Την πρωτοβουλία αυτή χαιρέτισε η κυβέρνηση του προέδρου των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν. Η διπλωματία του παρασκηνίου, που περιγράφεται από τις προαναφερθείσες πηγές στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters, υποδηλώνει την εξισορροπητική προσέγγιση, την οποία αποπειράται το Ριάντ. Αφενός επιθυμεί να αμβλύνει τις τεταμένες διμερείς σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες, αφετέρου τάσσεται υπέρ μιας πετρελαϊκής συμμαχίας με τη Ρωσία. «Οι ΗΠΑ ασκούσαν πιέσεις να έχουμε αυτό

> **Οι προσπάθειες της Σαουδικής Αραβίας να συνενώσει τη Ρωσία με τον ΟΠΕΚ χρονολογούνται από το 2001.**

το αποτέλεσμα», είπε μία από τις πηγές, που όπως και άλλες ζήτησε να μην κατονομαστεί. Αναφερόταν στις επιταχυνόμενες αυξήσεις της παραγωγής του ΟΠΕΚ+, που συμφωνήθηκαν στη συνάντηση του Ιουνίου. «Στη συνέχεια, οι Σαουδάραβες έπρεπε να επικοινωνήσουν με τη Ρωσία, η οποία και συγκατένευσε». Μια δεύτερη πηγή στον ΟΠΕΚ+ είπε επίσης στο Reuters ότι το Ριάντ είχε διαβουλευτεί προσεκτικά με τη Μόσχα, η οποία υπόκειται σε ασφυκτικές πιέσεις από τις ΗΠΑ και τις δυτικές χώρες εν γένει εξαιτίας της εισβολής της στην Ουκρανία.

Από πλευράς του ο Μπάιντεν, του οποίου η περιοδεία στη Μέση Ανατολή στις 13-16 Ιουλίου περιλαμβάνει και τη Σαουδική Αραβία, δέχεται πιέσεις από τους Δημοκρατικούς να θέσει τη Ρωσία εκτός ΟΠΕΚ+. Αυτός συναπαρτίζεται από τον Οργανισμό Πετρελαιοπαραγωγικών Χωρών, τη Ρωσία και τους συμμάχους τους. Ομως κάτι τέτοιο ουσιαστικά θα μεταφραζόταν σε ακύρωση των πολυετών προσπαθειών της Σαουδικής Αραβίας να παρασύρει τη Ρωσία σε μια συμφωνία για τη ρύθμιση της παραγωγής «μαύρου χρυσού». Ο ΟΠΕΚ+ συγκροτήθηκε μεν το 2016, αλλά το Ριάντ προσπαθούσε να συνάψει συμμαχία με τη Ρωσία πολύ καιρό πριν. «Εχει εξέχουσα σημασία να μην απομακρυνθεί η Ρωσία από τον ΟΠΕΚ+», είπε εκπρόσωπός του στο Reuters, επαναλαμβάνοντας σχόλια αναλυτών που λένε ότι η Σαουδική Αραβία θέλει την παραμονή της για να αυξήσει τη μόχλευση στην αγορά πετρελαίου και όχι για οποιονδήποτε άλλον πολιτικό λόγο. Πηγή εξοικειωμένη με την προσέγγιση της Μόσχας επισημαίνει πως η χώρα ωφελήθηκε, ως μέλος του ΟΠΕΚ+, ειδικά σε μια εποχή που η Δύση θέλει να την απομονώσει. «Οι Σαουδάραβες απολαμβάνουν υψηλές τιμές στο πετρέλαιο, ενώ οι Ρώσοι χρειάζονται εγγυημένη υποστήριξη από τον ΟΠΕΚ+ υπό τις παρούσες συνθήκες», είπε η πηγή. «Κανείς δεν ενδιαφέρεται να δει την κατάρρευση της αγοράς».

Σε επίσκεψή του σε ρωσικό οικονομικό φόρουμ τον Ιούνιο ο υπουργός Ενέργειας της Σαουδικής Αραβίας Αμπντουλαζίζ μπιν Σαλμάν περιέγραψε τις σχέσεις Ρωσίας - Σαουδικής Αραβίας «τόσο καλές όσο ο καιρός στο Ριάντ». Αναφέρεται πως οι προσπάθειες της Σαουδικής Αραβίας να συνενώσει τη Ρωσία με τον ΟΠΕΚ χρονολογούνται από το 2001, αν και μόλις δημιουργήθηκε ο ΟΠΕΚ+ το 2016 άρχισαν τη συνεργασία τους και συμφώνησαν σε περιορισμούς της παραγωγής, στοχεύοντας στην τόνωση των εξασθενημένων τιμών του πετρελαίου λίγο καιρό μετά. Ο συνασπισμός προέβη σε μείωση και πάλι της παραγωγής-ρεκόρ το 2020, όταν η πανδημία έπληξε τη ζήτηση και καταβύθισε τις τιμές. Αυτές οι περικοπές θα αποκατασταθούν έως φέτος τον Αύγουστο, αν και η παραγωγή της Ρωσίας μειώνεται λόγω κυρώσεων, εγείροντας ερωτήματα σχετικά με τη μορφή της μελλοντικής συνεργασίας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Στρατηγικό λάθος

Η επιλογή του φυσικού αερίου ως ενδιάμεσου καυσίμου της Ευρώπης στον δρόμο για την πράσινη μετάβαση έχει καταγραφεί πλέον ως κορυφαίο στρατηγικό λάθος. Η απόφαση της Ρωσίας να μετατρέψει το φυσικό αέριο σε ενεργειακό όπλο κινδυνεύει να τινάξει τις ευρωπαϊκές οικονομίες στον αέρα. Η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης, Γερμανία, σπεύδει πρώτη να αναγνωρίσει το λάθος της και να θέσει σε λειτουργία τις μονάδες άνθρακα προειδοποιώντας ότι η πλήρης αποκοπή της χώρας από το ρωσικό αέριο μπορεί να συμβεί και εντός Ιουλίου. Τελικά αυτό που φάνταζε ως σενάριο επιστημονικής φαντασίας ίσως γίνει πραγματικότητα από αυτό τον μήνα.

Ανακούφιση

Η διψήφια άνοδος του πληθωρισμού σε Ισπανία και Βέλγιο έθετε τις βάσεις για νέα άνοδο του πληθωρισμού και στην Γερμανία η οποία όμως ανακοίνωσε υποχώρηση στο 8,2% τον Ιούνιο από 8,7% τον Μάιο. Η υποχώρηση αν και μικρή αποτελεί εξαιρετική είδηση, αφού προσφέρει σημάδια αποκλιμάκωσης, τα οποία η ΕΚΤ υποδέχεται με χαρά. Η συγκεκριμένη εξέλιξη αναμένεται πως θα ληφθεί σοβαρά υπόψη στην επικείμενη συνεδρίαση της 21ης Ιουλίου, ημέρα κατά την οποία η νομισματική αρχή θα λάβει αποφάσεις για το ύψος των βασικών επιτοκίων στο ευρώ.

Ευελιξία

Στην επικείμενη προσπάθεια που θα αναλάβει η ΕΚΤ για να θέσει τον πληθωρισμό υπό έλεγχο, δυο είναι οι ιδιαιτερότητες που θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Πρώτο, το γεγονός ότι οι στρατηγικές εξαρτήσεις στο ενεργειακό επίπεδο δυσχεραίνουν την προσπάθεια και δεύτερο η ύπαρξη 19 όχι πλήρως ενσωματωμένων εθνικών οικονομιών συνιστά κίνδυνο μετάδοσης της κρίσης στις πιο ευάλωτες από αυτές. Λαμβάνοντας αυτά υπόψη η λέξη κλειδί για το επόμενο διάστημα θα είναι η ευελιξία αναφορικά με τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν.

Ανησυχία

Η κερδοφορία των τραπεζών σε αυτό το αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον τίθεται στο μικροσκόπιο της εποπτικής αρχής λόγω του συστημικού χαρακτήρα αυτών των ιδρυμάτων. Τα πολύ καλά αποτελέσματα των προηγούμενων τριμήνων πιθανόν να επηρεαστούν από το μακροοικονομικό περιβάλλον που μάλλον δεν θα είναι ευνοϊκό για επενδύσεις και κατανάλωση. Ιδιαίτερη ανησυχία εκφράζεται για την ποιότητα του ενεργητικού εν μέσω αυξήσεων των επιτοκίων. Μεγαλύτερη ανησυχία εκφράζεται για τις κατηγορίες των στεγαστικών δανείων και όσων κλάδων έχουν υπερδανειστεί το προηγούμενο διάστημα εκμεταλλευόμενοι τα αρνητικά επιτόκια.

Τα οικονομικά δεδομένα όπως προδιαγράφονται εν μέσω καλοκαιρινής ραστώνης είναι ανησυχητικά όσον αφορά στην κατάσταση που θα ακολουθήσει τη θερινή ανάπαυλα.

Ακρίβεια

Η άνοδος στις τιμές των τροφίμων είναι το αποτέλεσμα σειράς παραγόντων που ξεκινούν από τα lockdowns που επιβλήθηκαν την περίοδο της πανδημικής κρίσης και εκτείνονται μέχρι την γεωπολιτική κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων εκτιμάται πως θα έχει ως αποτέλεσμα, 19 εκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι να αντιμετωπίσουν πρόβλημα εξασφάλισης της αναγκαίας τροφής το 2023. Όσον αφορά στον πόλεμο, εκτιμάται πως αν χαθεί η παραγωγική δυνατότητα της Ουκρανίας τα σιτηρά θα ανατιμηθούν κατά 19% σε μόνιμη βάση με το ποσοστό να ανέρχεται στο 34% αν περιοριστούν οι εξαγωγές από την Ρωσία στο 50%.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροαποφυγή

Φοροαποφυγή καλείται η νόμιμη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η νόμιμη εξαίρεση καταβολής φορολογίας, οι οποίες προκύπτουν μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό που βασίζεται σε λογιστικές, φορολογικές και χρηματοοικονομικές πρακτικές και πρότυπα, σε συνάρτηση με την υφιστάμενη νομοθεσία.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Χωρίς πάτο

Η ολοκλήρωση του πρώτου εξαμήνου, την Πέμπτη που μας πέρασε, σήμανε το χειρότερο εξάμηνο για τον δείκτη S&P500 από το 1970. Οι ανησυχίες των επενδυτών γύρω από την πιθανότητα ύφεσης εντός του 2023 ως αποτέλεσμα των αποφάσεων της FED οδήγησαν σε μεγάλες ρευστοποιήσεις στην αμερικανική αγορά. Παρ' όλη την πτώση, οι επενδυτές δεν αναμένουν ότι η αγορά βρίσκεται κοντά στον πάτο αφού αναμένουν περαιτέρω διόρθωση.

Ανεπιτυχώς

Πολλοί αναλυτές στις αναφορές τους για τις προοπτικές των ευρωπαϊκών οικονομιών δίνουν μεγάλη έμφαση στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προκειμένου να στηριχθεί η ζήτηση. Ως γνωστόν όλες οι χώρες έλαβαν προκαταβολή αμέσως μετά την έγκριση των σχεδίων τους. Οι επόμενες δόσεις προϋποθέτουν μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τους όρους του προγράμματος. Στην Κύπρο εδώ και μήνες προσπαθούμε ανεπιτυχώς να ξεκολλήσουμε την δεύτερη δόση ύψους €83 εκ. λόγω διαφωνιών μεταξύ των κομμάτων.

Τίτλοι τέλους για τα πλωτά χρωματιστά σπίτια του Νείλου

Τα χρωματιστά πλωτά σπίτια του Νείλου υπήρξαν ανέκαθεν σημείο αναφοράς για τους ντόπιους και τους τουρίστες, και αποτελούσαν πραγματικό σύμβολο της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Καΐρου. Πλέον, όμως, έφθασε το τέλος τους. Από την αρχή της εβδομάδας ξεκίνησε η κατεδάφιση ή η απομάκρυνση των 30 τελευταίων πλωτών σπιτιών που κοσμούν την αιγυπτιακή πρωτεύουσα, στο πλαίσιο αυτού που οι αιγυπτιακές αρχές ορίζουν ως «εξωραϊσμό» των παράκτιων περιοχών του Νείλου. Σε πολλά από αυτά κατοικούν φτωχοί Αιγύπτιοι, ενώ άλλα έχουν ανακαινισθεί με απίστευτη χλιδή και πολυτέλεια. Κάποια, επίσης, λειτουργούν ως εστιατόρια, γυμναστήρια και γραφεία. Ολα τους, όμως, είναι μονίμως δεμένα στις όχθες του ποταμού.

Ξεκίνησε η κατεδάφιση ή η απομάκρυνση των 30 τελευταίων πλωτών σπιτιών που κοσμούν την αιγυπτιακή πρωτεύουσα.

Σύμβολο ρομαντισμού

Η διάσημη Αιγύπτια λογοτέχνις Αντάφ Σουείφ, το πατρικό της οποίας θα γκρεμιστεί, επισημαίνει ότι «τα πλωτά σπίτια χαρίζουν στους ενοίκους τους έναν ξεχωριστό τρόπο ζωής, δίπλα στη φύση. Το ποτάμι ρέει ένα μέτρο κάτω από τα παράθυρά τους. Ανέκαθεν αυτά τα σπίτια συνδέονταν με το ξεχωριστό. Ηταν σύμβολο ρομαντισμού για πολλές γενιές Αιγυπτίων και Αράβων». Από τη βεράντα της μπορεί κανείς να παρακολουθήσει τα

> **Γενική κατακραυγή προκαλεί η κατεδάφισή τους, στο πλαίσιο του «εξωραϊσμού» των παράκτιων περιοχών του ποταμού.**

ρυμουλκά και τους πελώριους γερανούς να προσεγγίζουν τα πλωτά σπίτια στο κέντρο της πόλης.

Παρά τη γενική κατακραυγή, που εκφράζεται με χιλιάδες αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης, η κυβέρνηση υπερασπίζεται την απόφασή της τονίζοντας ότι τα πλωτά σπίτια κατασκευάσθηκαν πριν από δεκαετίες, χωρίς καμία πολεοδομική άδεια, και οι ιδιοκτήτες τους δεν κατάφεραν να τα νομιμοποιήσουν.

Η ιστορία των πλωτών σπιτιών του Νείλου έχει τις ρίζες της βαθιά στο παρελθόν της χώρας. Τα πρώτα κατασκευάστηκαν από τους φαραώ για τα μακρά ταξίδια τους στον ποταμό, ενώ τον καιρό των Οθωμανών οι πασάδες τα κατασκεύαζαν ως βοηθητικές κατοικίες για να φιλοξενούν τους καλεσμένους τους. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, σε αυτά στεγάσθηκαν οι βρετανικές δυνάμεις.

Πιο... μακρινοί οι πρόγονοί μας

Παλαιότερα κατά ένα εκατομμύριο χρόνια από ό,τι είχε εκτιμηθεί είναι τα απολιθώματα των απώτατων προγόνων μας, που βρέθηκαν σε σπήλαιο της Νότιας Αφρικής. Η νέα χρονολόγησή τους υποδεικνύει ότι συνυπήρξαν χρονικά περίπου με τους Αυστραλοπιθήκους του Αφάρ (Australopithecus Afarensis), με διασημότερη του είδους τη «γιαγιά της ανθρωπότητας», Λούσι.

Στο σπήλαιο Στερκφοντέιν, στο βορειοδυτικό Γιοχάνεσμπουργκ, όπου βρίσκεται η λεγόμενη «Κοιτίδα της Ανθρωπότητας», βρέθη-

> **Ηταν κατά ένα εκατομμύριο έτη αρχαιότεροι από ό,τι πιστεύαμε έως σήμερα, σύμφωνα με απολιθώματα που βρέθηκαν σε σπήλαιο της Νότιας Αφρικής.**

καν περισσότερα απολιθώματα Αυστραλοπιθήκων από όσα σε οποιοδήποτε άλλο σημείο της Γης. Ανάμεσα στα εντυπωσιακά ευρήματα και η «Κυρία Πλες», το πληρέστερο κρανίο Αφρικανού Αυστραλοπιθήκου (Australopithecus Africanus), που εντοπίσθηκε το 1947. Παλαιότεροι υπολογισμοί υποδείκνυαν ότι η «Κυρία Πλες» και άλλα απολιθώματα που βρέθηκαν περίπου στο ίδιο βάθος, ήταν 2,1 έως 2,6 εκατ. ετών. Ομως, ο Γάλλος επιστήμονας Λοράν

Οι Αφρικανοί Αυστραλοπίθηκοι, όπως η «Κυρία Πλες» της φωτογραφίας, συνυπήρξαν με τους Αυστραλοπιθήκους του Αφάρ.

Μπρουσέλ, που υπογράφει και πρόσφατη μελέτη στην επιθεώρηση PNAS, εξηγεί ότι «ο υπολογισμός αυτός είναι χρονολογικά παράδοξος. Είναι αδιανόητο ότι κάποιοι Αυστραλοπίθηκοι επιβίωσαν επί τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα». Πριν από 2,2 εκατ. χρόνια, ο Homo Habillis, το πρώτο μέλος του γένους Homo, στο οποίο ανήκει και ο Homo Sapiens, βρισκόταν ήδη στην περιοχή. Στο σπήλαιο, όμως, και στο βάθος όπου εντοπίσθηκε η «Κυρία Πλες», δεν υπήρχε κανένα ίχνος του.

Δυσεξήγητο χάσμα

Ενα άλλο στοιχείο που αμφισβητεί την ορθότητα της ηλικίας της «Κυρίας Πλες» είναι το συμπέρασμα πρόσφατης μελέτης, που υποδεικνύει ότι ο σχεδόν ολόκληρος σκελετός του Αυστραλοπιθήκου με το όνομα «Little Foot» χρονολογείται πριν από 3,4 εκατ. χρόνια. Ενα τόσο τεράστιο χάσμα ανάμεσα στην «Κυρία Πλες» και στον «Little Foot» ήταν δυσεξήγητο, αφού τα απολιθωμένα οστά τους τα χώριζαν μόνο μερικά στρώματα ιζημάτων.Επειδή τα απολιθωμένα οστά ήταν υπερβολικά παλιά και εύθραυστα για να εξεταστούν, οι ερευνητές προσπάθησαν να τα χρονολογήσουν εκ νέου, με βάση την ανάλυση των ιζημάτων στα οποία εντοπίσθηκαν. Ετσι, αναζήτησαν σε αυτά τα επίπεδα σπάνιων ισοτόπων που είχαν δημιουργηθεί όταν βράχια που περιείχαν χαλαζία επλήγησαν από κοσμικά σωματίδια με εξαιρετικά υψηλή ταχύτητα.

«Η ραδιενεργός αποσύνθεσή τους χρονολογείται τη στιγμή που οι βράχοι βρέθηκαν στο σπηλαίο μαζί με τα απολιθώματα», εξηγεί ο συντονιστής της μελέτης Ντάριλ Γκρέιντζερ, από το Πανεπιστήμιο Πέρντιου. Η «Κυρία Πλες» και τα υπόλοιπα απολιθώματα χρονολογούνται, σύμφωνα με τη νέα μέθοδο, πριν από 2,4 έως 3,7 εκατ. χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι οι Αφρικανοί Αυστραλοπίθηκοι, όπως η «Κυρία Πλες», συνυπήρξαν με τους Αυστραλοπιθήκους του Αφάρ, όπως η Λούσι.

Ενα άλλο ενδεχόμενο που αποκαλύπτεται από τη νέα χρονολόγηση των απολιθωμάτων είναι ότι οι Αυστραλοπίθηκοι που βρέθηκαν στη Νότια Αφρική, και όχι αυτοί του Αφάρ, μπορεί να είναι οι απώτατοι πρόγονοί μας, κάτι που είχε αποκλειστεί πριν από τη νέα μελέτη.

Join the Journey

- Ακαδημαϊκή αριστεία και υψηλού επιπέδου έρευνα
- 80+ προγράμματα σπουδών σε τομείς αιχμής
- Λειτουργία σε δύο πόλεις, Λευκωσία και Λεμεσό

#294
IN THE GENERAL RANKING
multirank

TOP 101-200
| QUALITY EDUCATION
| AFFORDABLE & CLEAN ENERGY
| REDUCED INEQUALITIES
| PARTNERSHIP FOR THE GOALS

THE IMPACT RANKINGS 2022

Πολυτεχνική Σχολή

ΠΤΥΧΙΑ
- Αρχιτέκτονας Μηχανικός *(5ετές Δίπλωμα - Integrated Master)*
- Πολιτικός Μηχανικός
- Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
- Μηχανολόγος Μηχανικός
- Μηχανολόγος Μηχανικός Οχημάτων
- Πληροφορική
- Μηχανικός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Έξυπνα Συστήματα και Συστήματα Διαδικτύου
- Ενεργειακή Μηχανική
- Δομοστατική Μηχανική
- Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
- Σχεδιασμός στην Κατασκευαστική Μηχανολογία
- Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κατασκευών και Μνημείων
- Ναυτική Μηχανική & Διοίκηση

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΑ
- Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
- Μηχανολόγος Μηχανικός
- Πολιτικός Μηχανικός
- Πληροφορική
- Μηχανικός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
- Αρχιτεκτονική

Σχολή Επιστημών Υγείας

ΠΤΥΧΙΑ
- Φαρμακευτική *(5ετές Δίπλωμα - Integrated Master)*
- Γενική Νοσηλευτική

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Κλινική Φαρμακευτική
- Διοίκηση Υπηρεσιών και Μονάδων Υγείας
- Προηγμένη Φροντίδα Υγείας

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ
- Επιστήμες Υγείας

Σχολή Νομικής & Διοίκησης Επιχειρήσεων

ΠΤΥΧΙΑ
- Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
- Διοίκηση Επιχειρήσεων
- Ναυτιλιακές Σπουδές
- Νομική

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) με Εξειδίκευση στη Δημόσια Διοίκηση και Πολιτική
- Διεθνές Εμπόριο και Ναυτιλιακή Διοίκηση
- Διοίκηση Υπηρεσιών και Μονάδων Υγείας
- Ναυτικό Δίκαιο και Ναυτιλιακή Διοίκηση
- Ναυτική Μηχανική και Διοίκηση
- Δημόσιο Δίκαιο

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ
- Διοίκηση
- Νομική

Σχολή Επιστημών της Αγωγής & Κοινωνικών Επιστημών

ΠΤΥΧΙΑ
- Δημοτική Εκπαίδευση
- Προδημοτική Εκπαίδευση
- Κοινωνική Εργασία
- Ψυχολογία
- Επιστήμη Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Κοινωνική Εργασία και Κοινωνική Διοίκηση
- Επιστήμες της Αγωγής: Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία
- Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και Κοινωνική Αλλαγή
- Ειδική Εκπαίδευση
- Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Διοίκηση και Ηγεσία Σχολικών Μονάδων

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΑ
- Κοινωνική Εργασία, Κοινωνική Πολιτική και Διοίκηση
- Εκπαίδευση

Σχολή Τεχνών, Επικοινωνίας & Πολιτισμικών Σπουδών

ΠΤΥΧΙΑ
- Οπτική Επικοινωνία
  _Κατεύθυνση Γραφιστική και Ψηφιακά Μέσα
  _Κατεύθυνση Φιλμ και Ψηφιακά Μέσα
- Σχεδιασμός Εσωτερικών Χώρων
- Σχεδιασμός Μόδας και Δημιουργία Εικόνας
- Δημοσιογραφία και Μέσα Επικοινωνίας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Οπτικές Τέχνες

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ
- Τέχνη και Σχεδιασμός

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

ΠΤΥΧΙΟ
- Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) με Εξειδίκευση στη Δημόσια Διοίκηση και Πολιτική
- Διεθνές Εμπόριο και Ναυτιλιακή Διοίκηση
- Ναυτικό Δίκαιο και Ναυτιλιακή Διοίκηση
- Διοίκηση Υπηρεσιών και Μονάδων Υγείας
- Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και Κοινωνική Αλλαγή
- Διοίκηση και Ηγεσία Σχολικών Μονάδων
- Επιστήμες της Αγωγής: Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία
- Ειδική Εκπαίδευση
- Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Κοινοτική Φροντίδα Υγείας
- Ευρωπαϊκό Δίκαιο*
- Ενεργειακή Μηχανική
- Έξυπνα Συστήματα και Συστήματα Διαδικτύου
- Διαπολιτισμικές Σπουδές και η Ελληνική ως 2η Γλώσσα**
- Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κατασκευών και Μνημείων

** Διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών σε συνεργασία με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.*

*** Διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

FREDERICK UNIVERSITY

Λευκωσία: Τηλ.: +357 22 394394 | **Λεμεσός:** Τηλ.: +357 25 730975
www.frederick.ac.cy, email: info@frederick.ac.cy www.facebook.com/frederickuniversity

Τον Οκτώβριο μπαίνει κατώτατος στα 950 – 960 ευρώ

Την Τρίτη καθοριστική συνάντηση του Προέδρου με τους κοινωνικούς εταίρους και ίσως υπάρξουν ανακοινώσεις

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Από τον Οκτώβρη του 2022 υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να μιλάμε με όρους εθνικού κατωτάτου μισθού στην Κύπρο, ορόσημο για την οικονομία αυτής της χώρας. Την προσεχή Τρίτη, 5 Ιουλίου 2022, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης θα έχει συνάντηση με τους κοινωνικούς εταίρους για το ανοιχτό –αλλά προχωρημένο– ζήτημα του εθνικού κατώτατου μισθού στην Κύπρο, όπου δεν αποκλείεται σε αυτή τη συνάντηση ο Πρόεδρος Αναστασιάδης να προχωρήσει σε επίσημες ανακοινώσεις. Το ποσό του κατώτατου μισθού στην Κύπρο, όπως είχε γράψει η «Κ» σε προηγούμενα ρεπορτάζ της, έχει «κλειδώσει» στα 950 – 960 ευρώ μικτών απολαβών, με «οψιόν» σε βάθος ενός χρόνου ή όποτε το επιτρέψουν τα δημόσια οικονομικά να προσεγγίσει τα 1.000 ευρώ μικτά.

Το όλο ζήτημα του κατώτατου μισθού ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είναι αποφασισμένος να το «κλείσει» όσο πιο γρήγορα γίνεται. Το αν θα χρειαστεί να καταγράψει θέσεις, απόψεις και προβληματισμούς των κοινωνικών εταίρων και να επιστρέψει με επίσημες ανακοινώσεις εντός Ιουλίου, μικρή σημασία θα έχει. Η ουσία των πραγμάτων είναι ότι θα προχωρήσει στην θέσπισή του. Στόχος, να υιοθετήσει ουσιαστικά τις θέσεις που είχαν καταγραφεί και το μοντέλο που δημιουργήθηκε βάσει των συναντήσεων της εκλιπούσας υπουργού Εργασίας, Ζέτας Αιμιλιανίδου και να μην «ξεφύγει» από αυτό το πλαίσιο. Επιστρέφοντας στα τα του Οκτωβρίου, προκύπτει από την μεταβατική περίοδο που επίσης θα ανακοινωθεί. Δεν θα γίνει από την μία μέρα στην άλλη η εφαρμογή του κατώτατου μισθού, ενώ η μεταβατική περίοδος που είναι εις θέση να γνωρίζει η εφημερίδα, θα είναι πιθανόν διάρκειας 4 μηνών που θα ξεκινά από τα τέλη Μάη. Και αυτό, διότι, ήταν δεδομένη η κατάληξη και η εξαγγελία του στα τέλη Μάη από την εκλιπούσα κ. Αιμιλιανίδου. Οι αρχές του 2023 που ακουγόταν το τελευταίο διάστημα για εφαρμογή

> **Μέχρι στιγμής ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο είχε καθοριστεί για εννέα επαγγέλματα, στα 870 ευρώ και με μονιμοποίηση ανεβαίνει στα 924 ευρώ.**

του δεν φαίνεται να βρίσκει γερές βάσεις.

Ο εθνικός κατώτατος μισθός στην Κύπρο είναι προϊόν παραίνεσης του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (International Labour Organization - ILO), του Υπουργείο Εργασίας και Υπουργείου Οικονομικών. Γενικότερη θέση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) είναι ότι είναι ζωτικής σημασίας να ενισχυθούν τα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των εργαζομένων σε κίνδυνο και να σχεδιαστούν πολιτικές που να αποτρέπουν την αύξηση των επιπέδων φτώχειας και ανισότητας. Ο πρωταρχικός στόχος ενός κατώτατου μισθού για τον ILO είναι η προστασία των εργαζομένων από αδικαιολόγητα χαμηλές αμοιβές και ότι όσες χώρες έχουν αναγνωρίσει τη σημασία του κατώτατου μισθού, προωθούν την ισότητα μέσω της αύξησης της αμοιβής των εργαζομένων και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης.

Μέχρι στιγμής ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο είχε καθοριστεί για εννέα επαγγέλματα, του πωλητή, του γραφέα, του νοσηλευτικού βοηθού, του βοηθού παιδοκόμου, του βοηθού βρεφοκόμου, του σχολικού βοηθού, του σχολικού φροντιστή, του φρουρού ασφαλείας και του καθαριστή. Το ποσό του κατώτατου γι' αυτά τα επαγγέλματα είναι στα 870 ευρώ και με τη μονιμοποίησή τους (δηλαδή αν εργάζονται για 6 συνεχείς μήνες), τα 924 ευρώ. Σημειώνεται πως 21 κράτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό, ενώ στα υπόλοιπα 6 (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου) υπάρχουν παρόμοιες ρυθμίσεις μέσω συλλογικών συμβάσεων και άλλων ρυθμίσεων.

Επίπεδο διαβίωσης

Αρχές Ιουνίου 2022 οι διαπραγματευτές του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου συμφώνησαν σχετικά με τους κανόνες της ΕΕ για τον καθορισμό επαρκών κατώτατων μισθών, όπως αυτοί προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία ή τις συλλογικές συμβάσεις. Η νέα νομοθεσία θα ισχύει για όλους τους εργαζομένους της ΕΕ που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας. Οι χώρες της ΕΕ στις οποίες ο κατώτατος μισθός προστατεύεται αποκλειστικά μέσω συλλογικών συμβάσεων δεν θα είναι υποχρεωμένες να τον θεσπίσουν, ούτε να καταστήσουν τις εν λόγω συμβάσεις καθολικά εφαρμοστέες.

Βάσει του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του Γραφείου στην Κύπρο, η συμφωνία προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιολογήσουν κατά πόσον οι υφιστάμενοι νόμιμοι κατώτατοι μισθοί τους (δηλαδή ο χαμηλότερος μισθός που επιτρέπεται) είναι επαρκείς για να εξασφαλίσουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις δικές τους κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, την αγοραστική τους δύναμη ή τα μακροπρόθεσμα εθνικά επίπεδα παραγωγικότητας και εξελίξεις.

Οι κρατήσεις από τον κατώτατο μισθό ή οι διαφοροποιήσεις του θα πρέπει να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι αναλογικές και να έχουν θεμιτό στόχο, όπως η ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ή παρακρατήσεων που διατάσσονται από δικαστική ή διοικητική αρχή.

Αρχές Ιουνίου 2022 οι διαπραγματευτές του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου συμφώνησαν σχετικά με τους κανόνες της ΕΕ για τον καθορισμό επαρκών κατώτατων μισθών.

Αυστηρός έλεγχος και δικαιώματα

Τέλος, το συμφωνηθέν κείμενο προβλέπει επίσης την υποχρέωση των χωρών της ΕΕ να θεσπίσουν ένα σύστημα για την εφαρμογή των κανόνων, το οποίο θα περιλαμβάνει αξιόπιστη παρακολούθηση, ελέγχους και επιτόπιες επιθεωρήσεις, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση και να αντιμετωπίζεται η καταχρηστική υπεργολαβία, η ψευδής αυτοαπασχόληση, οι μη καταγεγραμμένες υπερωρίες ή η αυξημένη ένταση εργασίας. Οι εθνικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν το δικαίωμα προσφυγής των εργαζομένων των οποίων τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί. Οι αρχές πρέπει επίσης να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των εργαζομένων και των συνδικαλιστικών τους εκπροσώπων.

«Μετέωροι» 3000-4000 υπάλληλοι εταιρειών ρωσικών συμφερόντων

Περίπου 100 εταιρείες έχουν επηρεαστεί ανεπανόρθωτα από τις κυρώσεις της Ε.Ε.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ο πόλεμος που ξεκίνησε η Ρωσία αλλάζει το επιχειρηματικό τοπίο και στην Κύπρο, καθώς περίπου 100 εταιρείες –κυρίως στη Λεμεσό- έχουν απολύσει μεγάλο μέρος εργαζομένων τους ή και έχουν κλείσει. Ως επακόλουθο, τέσσερα πράγματα ζητούν οι υπάλληλοι 100 και πλέον εταιρειών ρωσικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο και επηρεάστηκαν από τις κυ-

> **Δημιουργήθηκε ο οργανισμός E.S.A.P.A. για να προασπιστεί τα δικαιώματα αυτών των υπαλλήλων, με επικεφαλής την δικηγόρο κ. Μαρία Ιωαννίδου.**

ρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τον πόλεμο που κάνει στην Ουκρανία. Πρώτον, αποπαγοποίηση των λογαριασμών προς καταβολή μισθών, αποζημιώσεων απόλυσης και bonus στους υπαλλήλους. Δεύτερον, άμεση καταβολή του ποσού για το πλεονάζον προσωπικό από το Υπουργείο Εργασίας. Τρίτον, αποζημιώσεις και επιδόματα για απώλεια εργασίας ή και καριέρας. Τέταρτον, εύρεση παρόμοιας και ή αντίστοιχης εργασίας. Μέχρι στιγμής ωστόσο προφορικές και μόνο οι διαβεβαιώσεις για ενέργειες που θα επιτρέψουν στους υπαλλήλους εταιρειών ρωσικών συμφερόντων που επηρεάστηκαν να τους ικανοποιήσουν μερικά από τα τέσσερα παραπάνω αιτήματα.

Εδρα τη Λεμεσό έχουν οι πλείστες εταιρείες που επηρεάστηκαν.

Ο λόγος για εταιρείες που είχαν για χρόνια δραστηριότητα στο νησί και όπως είναι λογικό μετά την επιβολή των κυρώσεων ήρθαν τα πάνω – κάτω. Υπήρξαν μισθοί που έμειναν απλήρωτοι, η αποζημίωση για το πλεονάζον προσωπικό αργεί να καταβληθεί και ό,τι συνεπάγεται από ένα άτακτο κλείσιμο μίας εταιρείας. Οι πλείστες εταιρείες από αυτές είναι όπως προαναφέρθηκε ρωσικών συμφερόντων, άλλες κυβερνητικών ρωσικών συμφερόντων, αλλά και εταιρείες με εξειδικευμένα τμήματα που εξυπηρετούσαν Ρώσους. Για να γίνουν αντιληπτά τα μεγέθη, μία και μόνο εταιρεία έκλεισε και χάσανε τη δουλειά τους 150 υπάλληλοι. Κατά μέσο όρο η κάθε εταιρεία από τις 100 επηρεαζόμενες είχε 30 – 40 άτομα, άρα προκύπτει πως αυτή τη στιγμή βρίσκονται «μετέωροι» 3.000 – 4.000 υπάλληλοι που εργοδοτούνταν.

Έτσι, δημιουργήθηκε ένας οργανισμός ονόματι E.S.A.P.A. για να προασπιστεί τα δικαιώματα αυτών των υπαλλήλων, με την επικεφαλής να είναι η δικηγόρος κ. Μαρία Ιωαννίδου, της Ioannidou Law. Ο οργανισμός – σωματείο E.S.A.P.A. (European Sanctions Affecting People Association) συστάθηκε στα τέλη Μάη και σκοπός του είναι να ενεργεί με τρόπο ώστε η Κυπριακή Δημοκρατία να λάβει αντισταθμιστικά μέτρα απάμβλυνσης των συνεπειών στους εργαζομένους / μέλη του συνδέσμου, λόγω της επιβολής των διεθνών κυρώσεων και κανονισμών σε εταιρείες ρωσικών συμφερόντων.

Σε πρώτο στάδιο το Υπουργείο Εργασίας έχει δώσει άτυπα διαβεβαιώσεις πως θα βοηθήσει την όλη κατάσταση, με προτεραιότητα να δίνεται στην άμεση καταβολή ανεργιακού επιδόματος, καθώς και στην καταβολή του ποσού πλεονάζοντος. Επόμενος στόχος να δοθεί παροχή βοηθείας για αποπαγοποίηση των λογαριασμών.

Προσπαθούν να μείνουν

Μιλώντας στην «Κ» η δικηγόρος κ. Ιωαννίδου σημείωσε ότι με όσους επηρεαζόμενους έχει μιλήσει δεν έχουν αυτοσκοπό να εγκαταλείψουν την Κύπρο, έχουν συνδεθεί και προσπαθούν να ορθοποδήσουν ξανά παρά τις όποιες δυσκολίες. Όπως είπε η κ. Ιωαννίδου, μιλάμε για εργαζόμενους που η ζωή τους έχει διαμορφωθεί στο νησί, με τα παιδιά τους να πηγαίνουν σε σχολεία, να έχουν δάνεια για αγορά κατοικίας, φίλους, γνωστούς και κοινωνικό περίγυρο που βρίσκεται στην Κύπρο. Σκοπός του σωματείου είναι κατά την κ. Ιωαννίδου να βρεθεί μία δίκαιη λύση γι' αυτούς τους ανθρώπους που από τη μία στιγμή στην άλλη βρέθηκαν εκτεθειμένοι και περιθωριοποιημένοι από την ίδια την κοινωνία. Είπε επίσης πως κανένας δεν ανέμενε, αλλά ούτε και μπορούσε να προβλέψει το ξαφνικό κλείσιμο αυτών των εταιρειών, καθώς οικονομικά μιλάμε για πολύ προσοδοφόρες και σταθερές επιχειρήσεις. Τέλος, έκανε αναφορά και στην ηλικία των επηρεαζόμενων υπαλλήλων, λέγοντας πως άτομα άνω των 50 και 60 χρόνων βρέθηκαν ξαφνικά στο δρόμο, ψάχνοντας μάταια για αντίστοιχη εργασία λόγω ηλικίας.

Όπως μετέφερε η κ. Ιωαννίδου, θα έχει συνάντηση με το νέο υπουργό Εργασίας, Κυριάκο Κούσιο ενδεχομένως την επόμενη εβδομάδα και όχι την προσεχή, ώστε να βρεθεί λύση όσο πιο άμεσα γίνεται με το ζήτημα του ανεργιακού επιδόματος και για αποζημιώσεις του πλεονάζοντος προσωπικού.

ΚΤΚ: Θα συνεχιστούν οι προκλήσεις στην αγορά ακινήτων

Τη θέση πως η αγορά ακινήτων επηρεάζεται από τις γεωπολιτικές εξελίξεις μέσω της ενδεχόμενης αναβολής υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων και άμεσων ξένων επενδύσεων, εκφράζει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Ο λόγος, κατά την ΚΤΚ, είναι η αβεβαιότητα που επικρατεί, εξέλιξη που συμπίεζει μεσοπρόθεσμα την προσφορά κατοικιών.

Παράλληλα, σημειώνει σε σχετική έκθεση πως στην περίπτωση παρατεταμένων πληθωριστικών πιέσεων, ενδέχεται να υπάρξει στροφή σε πιο ασφαλείς επενδύσεις, όπως είναι τα ακίνητα, έτσι ώστε να αποφευχθεί, κατά το δυνατόν, η διάβρωση του πλούτου των νοικοκυριών. Σύμφωνα με την Κεντρική, ο τομέας των ακινήτων αναμένεται να συνεχίσει να αντιμετωπίζει προκλήσεις. Η αστάθεια και αυξημένη αβεβαιότητα των τελευταίων δύο ετών, ως απόρροια της πανδημίας, της διατάραξης των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων και της αύξησης του κατασκευαστικού κόστους, όπως και οι επιπτώσεις του πολέμου αναμένεται να επηρεάσουν αρνητικά την πορεία της κατασκευαστικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα δρουν αυξητικά στις τιμές των ακινήτων. Η σταδιακή ενίσχυση των ξένων και εγχώριων επενδύσεων, η δρομολόγηση και επιτάχυνση σημαντικών έργων υποδομής και η δυναμική του τουρισμού δύνανται να λειτουργήσουν υποστηρικτικά στη ζήτηση. Συνεχίζεται, ωστόσο, η αύξηση των τιμών κατοικιών κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, ωθούμενη κυρίως από την αγορά διαμερισμάτων. Ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚ) της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (οικίες και διαμερίσματα) συνέχισε την αυξητική του πορεία κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, καταγράφοντας τριμηνιαία αύξηση 1,1% σε σχέση με 1,3% το τέταρτο τρίμηνο του 2021, ενώ σε ετήσια βάση ο δείκτης σημείωσε αύξηση 3,2% σε σχέση με 2,6% το προηγούμενο τρίμηνο.

Οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών προέρχονται κατά κύριο λόγο από την αγορά διαμερισμάτων και σε μικρότερο βαθμό από την αγορά οικιών. Ειδικότερα, οι τιμές οικιών αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 1,5%, και σε τριμηνιαία βάση 0,7%, ενώ οι τιμές των διαμερισμάτων αυξήθηκαν κατά 6,8% σε ετήσια βάση και 1,7% σε τριμηνιαία βάση. Οι τιμές των διαμερισμάτων συνέχισαν την επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης σε ετήσια βάση, σε όλες τις επαρχίες όπως παρατηρήθηκε τα τελευταία τρίμηνα αντανακλώντας την τάση των εγχώριων αγοραστών και επενδυτών προς τα διαμερίσματα έναντι των οικιών. Οι τιμές των οικιών παρουσίασαν μικρότερες αυξήσεις σε όλες τις περιοχές με εξαίρεση την επαρχία Λευκωσίας η οποία παρουσίασε οριακή μείωση της τάξης του 0,2%.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Τέλος στην αγορά δανείων της ΚΕΔΙΠΕΣ

Το Υπ. Οικονομικών σταμάτησε τη διαδικασία πώλησης υγιών δανείων στην Τρ. Κύπρου επειδή θα υπάρχει δημοσιονομική επίπτωση

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Τίτλοι τέλους έπεσαν στην αγορά εξυπηρετούμενων δανείων της ΚΕΔΙΠΕΣ ύψους 465 εκατομμυρίων ευρώ, στο πλαίσιο του πρότζεκτ «Λήδρα». Ενώ η συμφωνία είχε «κλειδώσει» με την Τράπεζα Κύπρου για αγορά των εξυπηρετούμενών της δανείων όπως είχε καταγράψει η «Κ» σε ρεπορτάζ της στις αρχές του χρόνου, ο πόλεμος που κάνει η Ρωσία στην Ουκρανία ανέτρεψε μέχρι και αυτή την πράξη. Ο λόγος δεν είναι ότι η Τράπεζα Κύπρου «έκανε πίσω». Αντιθέτως, πίσω έκανε ο κύριος μέτοχος της ΚΕΔΙΠΕΣ, δηλαδή το κράτος. Το Υπουργείο Οικονομικών έβαλε «στοπ» στην πώληση, αφού μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου των

Η Τράπεζα Κύπρου έχασε μια ευκαιρία να αυξήσει το δανειακό της χαρτοφυλάκιο.

πλέον δεν είναι προτεραιότητα να «διώξει» το καλό της χαρτοφυλάκιο η ΚΕΔΙΠΕΣ, αφού θα εφαρμόσει το μοντέλο ενοικίου αντί δόσης.

465 εκατομμυρίων ευρώ αναμενόταν, αν πωληθεί, να πλήξει δημοσιονομικά ελαφρώς το κράτος και να ανέβαζε το δημόσιο χρέος περίπου κατά 1%. Το ότι θα ανέβαζε το δημόσιο χρέος κατά 1% περίπου, είχε υπολογισθεί από το Υπουργείο από τότε που η ΚΕΔΙΠΕΣ ανακοίνωσε την πρόθεση πώλησης, δηλαδή τον Σεπτέμβρη του 2020. Τότε, ωστόσο, δεν είχε υπολογίσει –και λογικό είναι- κατά πρώτον πόσο θα κρατούσε η πανδημία και τα μέτρα τα οποία θα έπρεπε να πάρει για να στηρίξει οικονομικά τις επιλογές του το κράτος και κατά δεύτερον, την έλευση ενός πολέμου. Οι δύο αυτές παράμετροι έχουν αυξήσει κατά πολύ το δημόσιο χρέος και βάσει των σχεδιασμών του Υπουργείου για μείωσή του σε διψήφιο ποσοστό μέχρι το τέλος του χρόνου, δεν αφήνει περιθώρια πλέον για αύξησή του έστω και κατά 1%.

Επίσης, βάσει των σχεδιασμών του Υπουργείου για μετεξέλιξη της ΚΕΔΙΠΕΣ όχι ακριβώς σε κακή τράπεζα (bad bank), αλλά σε οργανισμό που θα εφαρμόζει μόνο σε ευάλωτους δανειολήπτες τη μέθοδο της πληρωμής ενοικίου αντί δόσης (mortgage to rent), γίνεται αντιληπτό πως δεν είναι πλέον προτεραιότητα να «διώξει» το καλό της χαρτοφυλάκιο. Ίσως για το μέλλον να έχει παραμείνει ένα μικρό παραθυράκι, αλλά οι κινήσεις που θα προχωρήσει ο μέτοχος της ΚΕΔΙΠΕΣ (το ΥΠΟΙΚ) θα εξαρτηθούν από εξωγενείς παράγοντες (πότε θα περιοριστεί εντελώς η πανδημία και ο πόλεμος). Πηγές που πρόσκεινται στην Τράπεζα Κύπρου, πάντως, επιβεβαίωσαν πως το Υπουργείο έβαλε ένα «στοπ» στην πώληση στην ΚΕΔΙΠΕΣ.

«Τσάμπα το σπάσιμο»

Ανακοινώνοντας τα οικονομικά αποτελέσματα του δευτέρου τριμήνου του 2020 η ΚΕΔΙΠΕΣ είχε γνωστοποιήσει πως είχε ξεκινήσει το πρότζεκτ «Λήδρα» για την πώληση εξυπηρετούμενων και ενήμερων αναδιαρθρωμένων δανείων ύψους 1,2 δισ. ευρώ.

Η ΚΕΔΙΠΕΣ, όμως, εντός του 2021, αποφάσισε να «σπάσει» το υπό διάθεση χαρτοφυλάκιο σε δύο μέρη για να γίνει ευκολότερα η πράξη σε μια -ομολογουμένως- δύσκολη περίοδο. Το 2021 ήταν αρκετά δύσκολο και οι επιδημιολογικοί δείκτες δεν ήταν καλοί. Έτσι, το υπό διάθεση χαρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων δανείων αρκέστηκε στα 465 εκατ. ευρώ, από τα οποία περίπου τα μισά αφορούσαν δάνεια δήμων και κοινοτήτων.

Θα δυνάμωνε η ΒΟC

Η Τράπεζα Κύπρου έχασε μια ευκαιρία να αυξήσει το δανειακό της χαρτοφυλάκιο, και το ότι δεν θα πραγματοποιηθεί δεν είναι δική της ευθύνη.

Η Τράπεζα Κύπρου ναι μεν παραχωρεί δάνεια με καλό ρυθμό, όπως αποτυπώνεται στα οικονομικά της αποτελέσματα, αλλά ένα χαρτοφυλάκιο που είναι εξυπηρετούμενο με «ιστορικό δόσεων», έτοιμο «δουλεμένο», έχει τη δική του αξία. Ιδίως σε μια εποχή που τα κριτήρια παραχώρησης δανείων γίνονται αυστηρότερα και το προφίλ του ρίσκου λόγω πανδημίας και πολέμου, μεγαλύτερο. Τα δάνεια της Τράπεζας Κύπρου ανήλθαν σε 10,9 δισ. ευρώ το Μάρτη του 2022 σύμφωνα με τα τελευταία οικονομικά αποτελέσματα, ενώ άμα αγόραζε και τα σχεδόν 450 εκατ. δανείων από την ΚΕΔΙΠΕΣ θα έφτανε στα 11,4 δισ. ευρώ.

Ο νέος δανεισμός που δόθηκε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022 ανήλθε σε 618 εκατ. ευρώ, αυξημένος κατά 31% σε τριμηνιαία βάση και κατά 27% σε ετήσια βάση. Ο νέος δανεισμός που δόθηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2022 αποτελείτο από δάνεια σε μεγάλες επιχειρήσεις ύψους 254 εκατ. ευρώ, δάνεια ιδιωτών (λιανικής τραπεζικής) ύψους 196 εκατ. ευρώ (εκ των οποίων στεγαστικά δάνεια ύψους 128 εκατ. ευρώ), δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους 64 εκατ. ευρώ και δάνεια στον τομέα της ναυτιλίας και διεθνούς εργασιών ύψους 104 εκατ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας επί των δανείων ανέρχεται σε 41,9%.

Καλά αποτελέσματα για ΚΕΔΙΠΕΣ το 2022

Οι εισροές για το πρώτο τρίμηνο του 2022 για την ΚΕΔΙΠΕΣ, ανήλθαν σε 116,3 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας αύξηση 0,7% έναντι του τέταρτου τριμήνου του 2021 και αύξηση 13,8% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2021. Οι λειτουργικές ταμειακές ροές στο πρώτο τρίμηνο του 2022 ανήλθαν στα 88,1 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 7,3% έναντι του τέταρτου τριμήνου του 2021 και αύξηση 15,8% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2021. Οι πωλήσεις στο πρώτο τρίμηνο του 2022 ανήλθαν στα 38,4 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 11,3% σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021 και αύξηση 2,4% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2021. Οι συνολικές λύσεις αναδιάρθρωσης της ΚΕΔΙΠΕΣ ανήλθαν στα 146,5 εκατ. ευρώ καταγράφοντας μείωση 23,2% έναντι του τετάρτου τριμήνου του 2021, και μείωση 9,6% έναντι του πρώτου τριμήνου του 2021. Οι συνολικές λύσεις από την έναρξη εργασιών ανήλθαν σε 2,94 δισ. ευρώ, ή 39,9% του αρχικού υπολοίπου δανείων ύψους 7,37 δισ. ευρώ.

Η συμμαχία KPMG - Microsoft κρίσιμο συστατικό στις λύσεις και υπηρεσίες

Τη θέση πως η τεχνολογία είναι το μέσο που επιτρέπει σε έναν οργανισμό να πετύχει τους επιχειρηματικούς του στόχους ενώ παράλληλα οδηγεί σε νέες ευκαιρίες και παρουσιάζει δημιουργικές προκλήσεις, εκφράζει ο Διοικητικός Σύμβουλος | Technology Consulting - MC, Γεράσιμος Ντούσκας

- Είστε Διοικητικός Σύμβουλος στο τμήμα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της KPMG Κύπρου και συγκριμένα στο τμήμα Technology Consulting, έναν τομέα συνυφασμένο με τη νέα ψηφιακή εποχή και την εξέλιξη. Μπορείτε να μας μιλήσετε για το είδος των υπηρεσιών που παρέχετε;

- Στο τμήμα Technology Consulting των Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της KPMG Κύπρου, έχουμε δημιουργήσει μια ομάδα από εξαίρετους επαγγελματίες του κλάδου, με εμπειρία τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, επιτρέποντας μας να προσφέρουμε λύσεις σε σύνθετα προβλήματα. Παρέχουμε υπηρεσίες Digital & Cloud Transformation, Cyber & Information Security, Data, Analytics & Emerging Technologies, Agile Delivery & Sourcing, Low-Code/No-Code IP Development σε ένα μεγάλο εύρος πελατών από όλους τους κλάδους του επιχειρείν. Στόχος μας είναι να καθορίσουμε το τεχνολογικό όραμα των πελατών μας και να το κάνουμε πραγματικότητα.

Για εμάς, η τεχνολογία είναι το μέσο που επιτρέπει σε έναν οργανισμό να πετύχει τους επιχειρηματικούς του στόχους. Οδηγεί σε νέες ευκαιρίες και παρουσιάζει δημιουργικές προκλήσεις. Βοηθά στη σύνδεση και την αξιοποίηση στρατηγικών, διαδικασιών, ανθρώπων και εργαλείων.

Προσηλωμένοι στη φιλοσοφία της συνεργίας, έχουμε κτίσει ένα οικοσύστημα στρατηγικών συνεργατών, το οποίο μας επιτρέπει να παρέχουμε εξειδικευμένες και ολοκληρωμένες λύσεις σε όλο το εύρος και το φάσμα της κοινωνίας της πληροφορίας. Αυτό το οικοσύστημα περιλαμβάνει ενδεικτικά System Integrators, Boutique Tech Firms, Mega Vendors και παροχή εξειδικευμένων δεξιοτήτων όπου χρειάζεται. Συμμετέχουμε, επίσης, ενεργά στα Regional και Global Technology Center of Excellence της KPMG, δίνοντας τη δυνατότητα στους συναδέλφους μας να έχουν ενεργή συμμέτοχή και εμπειρία σε μεγάλα και περίπλοκα έργα. Αυτή η σχέση είναι αμφίδρομη, δίνουμε και παίρνουμε εμπειρίες και τεχνογνωσία.

- Μιλήσετε μας για την στρατηγική σας συνεργασία με την Microsoft. Πως σας εξελίσσει ως Συμβούλους και ποια η αξία που προσφέρει στους πελάτες σας;

- Η συμμαχία της KPMG με τη Microsoft είναι ένα κρίσιμο συστατικό στην παροχή κορυφαίων λύσεων και υπηρεσιών. Αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη μας στο ευρύ φάσμα λύσεων που παρέχει η Microsoft, συνδυάζουμε τη βαθιά τεχνογνωσία, εξειδίκευση, γνώση και αριστεία μας, με προηγμένη τεχνολογία, παρέχοντας στους πελάτες μας τα εφόδια να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αλλαγής για να προετοιμαστούν καλύτερα για το μέλλον προσφέροντας λύσεις απαραίτητες για ευημερία και συνεχή βιώσιμη επιτυχία.

Η τεχνογνωσία της KPMG σε επιχειρηματικές διαδικασίες και σε θέματα διαχείρισης αλλαγής, ταιριάζει απόλυτα με τις τεχνολογικές λύσεις που παρέχει η Microsoft. Βασιζόμαστε στην πολυετή μας εμπειρία, σε θέματα παροχής μεγάλων και περίπλοκων υλοποιήσεων για τη δημιουργία αξιόλογων λύσεων στα πιο πολύπλοκα προβλήματα των πελατών μας. Επίσης μέσω της συμμαχίας, οι πελάτες μας έχουν πρόσβαση σε τεχνολογία που μπορεί να τους στηρίξει από την αρχή μέχρι το τέλος του ψηφιακού τους μετασχηματισμού και να τους βοηθήσει στο να ανταποκριθούν σωστά σε προκλήσεις, μέσω δημιουργίας εφαρμογών βάση ζήτησης, την αυτοματοποίηση διαδικασιών και τη συνεχή ανάλυση πληροφοριών. Επίσης αποφεύγονται αποτελεσματικά τυχόν λάθη, προκλήσεις και ρίσκα, που παρουσιάζονται όταν συνεργάζεται ένας οργανισμός με διάφορους παρόχους υπηρεσιών.

Γεράσιμος Ντούσκας,
Διοικητικός Σύμβουλος, Technology Consulting - MC, KPMG Ltd

- Τι είναι η Power Platform και ποιες οι δυνατότητες της;

- Στην KPMG, κτίζουμε τις σωστές βάσεις για τον τεχνολογικό μετασχηματισμό των πελατών μας και την ανάπτυξη της Power Platform. Σχεδιάζουμε μοντέλα δεδομένων, προσαρμοσμένα στον τρόπο και στην αγορά λειτουργίας του πελάτη μας, ενώ ταυτόχρονα δίνουμε τη δυνατότητα στα δεδομένα να δημιουργήσουν πρωτοπόρες εφαρμογές παρέχοντας έναν γρήγορο και άμεσο τρόπο καινοτομίας. Η Microsoft Power Platform είναι μια σουίτα εφαρμογών και υπηρεσιών που παρέχει ένα περιβάλλον για άμεση ανάπτυξη εφαρμογών και ροής εργασιών, δημιουργίας προσαρμοσμένων εφαρμογών βασισμένων στις επιχειρηματικές ανάγκες του κάθε οργανισμού, σε ένα απλό και φιλικό προς τον χρήστη περιβάλλον. Η Power Platform μπορεί να συνδεθεί σε διάφορες πηγές δεδομένων και με περισσότερες από 400 διαθέσιμες υποδοχές δεδομένων. Επιτρέπει σε μεμονωμένους χρήστες και ομάδες εντός ενός οργανισμού να δημιουργούν προσωπικές ή ομαδικές εφαρμογές παραγωγικότητας μέσω χρήσης no-code ή low-code.

Ο κύριος στόχος της πλατφόρμας είναι ο εκδημοκρατισμός του προγραμματισμού, δίνοντας πρόσβαση σε αυτόν, σε όλους. Αποτελείται από τις εφαρμογές Power BI, Power Apps, Power Automate και Power Virtual Agents και στηρίζεται από υποδοχές δεδομένων, την εφαρμογή AI builders και την Microsoft Dataverse. Μέσω αυτών των εφαρμογών, ένας οργανισμός μπορεί να αναλύσει και να απεικονίσει την απόδοση του σε πραγματικό χρόνο, να κτίσει γρήγορα και εύκολα προσαρμοσμένες εφαρμογές, να αυτοματοποιήσει ροές εργασίας και να ενσωματώσει δυνατότητες τεχνικής νομοσύνης με αποτέλεσμα τη δημιουργία ολοκληρωμένων επιχειρηματικών λύσεων.

- Πόσο απαραίτητες πιστεύετε πως είναι οι ψηφιακές δεξιότητες στη σημερινή εποχή για ένα οργανισμό;

- Στις επιχειρήσεις του σήμερα, η ικανότητα να αλλάζεις και να προσαρμόζεσαι άμεσα σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον είναι απαραίτητη. Η ταχύτητα και ο τρόπος με τον οποίο ένας οργανισμός ανταποκρίνεται σε αυτές τις αλλαγές μπορεί έχει άμεση επίπτωση στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και επιτυχία του.

Οι οργανισμοί του σήμερα, για να μπορέσουν να επιβιώσουν και να επιτύχουν, πρέπει συνεχώς να αναπτύσσουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες, να τις προσαρμόζουν βάσει των δεδομένων και να τις ενσωματώνουν απρόσκοπτα στην ροή των εργασιών τους. Αυτές οι δεξιότητες παρέχουν τη δυνατότητα σε ένα οργανισμό να είναι ευέλικτος και να προσαρμόζετε άμεσα στις απαιτήσεις του περιβάλλοντός του, να μπορεί να υιοθετήσει νέες τεχνολογίες εύκολα, να ακολουθεί νέα πρότυπα και να λειτουργεί με βιώσιμο τρόπο.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Πάνω από 30% οι αυξήσεις τιμών σε τρόφιμα το τελευταίο τετράμηνο

Χωρίς τέλος οι ανατιμήσεις μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Η εξέλιξη των τιμών στο «καλάθι του νοικοκυριού»

	1/3	24/6	Μεταβολή (%)
Αντιβακτηριδιακό σπρέι (500 ml)	2,89	3,06	5,88
Βρεφική κρέμα (350 γρ.)	3,50	3,17	-9,43
Αυγά μεγάλα (6 τεμάχια)	2,68	2,83	5,60
Αλεύρι για όλες τις χρήσεις (1 κιλό)	1,28	1,68	31,25
Αναψυκτικό Cola (1 lt)	1,06	1,08	1,89
Απορρυπαντικό πιάτων (400 ml)	1,73	1,91	10,40
Απορρυπ. ρούχων (30 πλύσεις)	7,02	6,54	-6,84
Ελαιόλαδο (1 λίτρο)	7,66	6,71	-12,40
Γάλα φρέσκο (1 λίτρο)	1,38	1,60	15,94
Ηλιέλαιο (1 λίτρο)	3,62	4,46	23,20
Στιγμιαίος καφές (200 γρ.)	7,21	7,42	2,91
Μακαρόνια Νο6 (500 γρ.)	0,84	1,07	27,38
Μαργαρίνη 250 γρ.	1,41	1,52	7,80

	1/3	24/6	Μεταβολή (%)
Ψωμί τοστ (700 γρ.)	1,59	1,81	13,84
Γαλοπούλα καπνιστή (160 γρ)	2,44	2,71	11,07
Γιαούρτι (3x200 φρ.)	3,20	3,29	2,81
Ρύζι (1 κιλό)	4,23	4,29	1,42
Χαρτιά υγείας (12 τεμάχια)	7,41	10,04	35,49
Φασόλια (500 γρ.)	2,06	2,06	0,00
Φακές (500 γρ.)	1,88	1,87	-0,53
Αφρόλουτρο (650 ml)	2,82	2,92	3,55
Κρουασάν (3x70)	1,05	1,06	0,95
Τυρί φέτα (400 γρ.)	4,84	4,84	0,00
Μήλα Στάρκιν (το κιλό)	1,31	1,62	23,66
Πατάτες Κύπρου	1,15	1,25	8,70
ΣΥΝΟΛΟ	76,26	80,81	5,97

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με αυξήσεις που υπερβαίνουν το 30% σε τρόφιμα –και όχι μόνο– συμπληρώθηκαν πριν από λίγες ημέρες τέσσερις μήνες από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Τα νιάτα κρατούν αλεύρι, ηλιέλαιο, ζυμαρικά, χωρίς ωστόσο να «υστερούν» και άλλες κατηγορίες βασικών ειδών, τροφίμων και μη, από γαλακτοκομικά έως χαρτιά υγείας. Το κύμα των ανατιμήσεων μάλιστα δεν αναμένεται να κοπάσει όσο οι βασικές πρώτες ύλες, αλλά και υλικά συσκευασίας, καθώς και το ενεργειακό κόστος παραμένουν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα. Οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν προχωρήσει από τις αρχές του χρόνου σε δύο γύρους ανατιμήσεων και αναμένεται πιθανόν και τρίτος τον Σεπτέμβριο. Δεν λείπουν και οι περιπτώσεις εκείνων που θα προχωρήσουν σε νέες ανατιμήσεις μέσα στο καλοκαίρι, με τους προμηθευτές να επισημαίνουν ότι αυτές που έχουν γίνει έως τώρα απέχουν σε πολύ μεγάλο βαθμό από την πραγματική επιβάρυνση του κόστους παραγωγής. Το χειρότερο, όπως επισημαίνουν, είναι ότι δεν μπορεί να γίνει καμία ασφαλής πρόβλεψη για τη διάρκεια και την ένταση των αυξήσεων στις τιμές των πρώτων υλών και του ενεργειακού κόστους, γεγονός που καθιστά δύσκολο και τον όποιο προγραμματισμό.

Ειδικά στα τρόφιμα υπενθυμίζεται ότι οι αυξήσεις σε ετήσια βάση ήταν τον Μάιο 12,1% και σε μηνιαία βάση 1,6%. Τα τελευταία στοιχεία από τα σούπερ μάρκετ, όπως τα συγκεντρώνει η εταιρεία ερευνών αγοράς IRI, δείχνουν ότι την εβδομάδα που τελείωσε στις 12 Ιουνίου οι τιμές των τυποποιημένων προϊόντων είχαν αυξηθεί κατά 8% σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, με τη μεγαλύτερη αύξηση να καταγράφεται στα γαλακτοκομικά (11%).

Το κύμα ακρίβειας δεν αναμένεται να κοπάσει όσο οι πρώτες ύλες και το ενεργειακό κόστος παραμένουν στα ύψη.

Αποκαλυπτικά για την κατακόρυφη αύξηση των τιμών τους τέσσερις τελευταίους μήνες είναι τα στοιχεία από την πλατφόρμα - παρατηρητήριο τιμών e-Καταναλωτής του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Η αξία ενός τυπικού «καλαθιού» έχει αυξηθεί κατά περίπου 6% μέσα σε αυτό το διάστημα, με τις μεγαλύτερες ανατιμήσεις να καταγράφονται στα χαρτιά υγείας (35,49%), στο αλεύρι (31,25%), στα μακαρόνια (27,38%), στο ηλιέλαιο (23,20%). Πολύ σημαντικές, διότι επιβαρύνουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό σχεδόν σε καθημερινό επίπεδο, είναι οι ανατιμήσεις στο γάλα και εν γένει στα γαλακτοκομικά, στα αυγά, στα αλλαντικά, σε λαχανικά και φρούτα, καθώς βεβαίως και στο ψωμί (13,84% αύξηση στο ψωμί του τοστ, ενώ πολύ μεγάλες είναι οι ανατιμήσεις και στο φρέσκο ψωμί). Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αφορούν τις μέσες τιμές για συγκεκριμένα επώνυμα προϊόντα.

Δεδομένης της παραμονής των τιμών των καυσίμων και του ηλεκτρικού ρεύματος σε πολύ υψηλά επίπεδα, με τις διάφορες επιδοτήσεις να καλύπτουν μέρος μόνο της αύξησης του κόστους παραγωγής, η αποκλιμάκωση των τιμών δεν είναι ορατή στο κοντινό μέλλον. Ενδεικτικά η μέση πανελλαδική τιμή της αμόλυβδης βενζίνης ήταν τη Δευτέρα 27 Ιουνίου 2,40 ευρώ/λίτρο έναντι 1,64 ευρώ/λίτρο στις 27 Ιουνίου 2021.

Οι νέες συνθήκες που επικρατούν τους τελευταίους μήνες στην αγορά φέρνουν και νέα –ή μάλλον επαναφέρουν από το παρελθόν– δεδομένα στις σχέσεις μεταξύ προμηθευτών και λιανεμπόρων. Μερίδα των τελευταίων ζητεί πλέον από τους προμηθευτές πρόσθετες παροχές είτε μέσω καταβολής μετρητών είτε με παροχή ίση με 3%-5% του τζίρου που κάνει σε ετήσια βάση ο προμηθευτής στο δίκτυο της αλυσίδας, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το αυξημένο λειτουργικό κόστος των σούπερ μάρκετ.

Στο τελικό στάδιο ρύθμιση δανείων 2,5 δισ. μέσω του εξωδικαστικού

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Δάνεια ύψους 2,5 δισ. ευρώ βρίσκονται στην τελική φάση διευθέτησής τους μέσω της πλατφόρμας του εξωδικαστικού μηχανισμού, που παρέχει αυτοματοποιημένες λύσεις ρύθμισης των χρεών από τραπεζικά δάνεια και οφειλές προς το Δημόσιο.

Πρόκειται για 5.600 υποθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων που υπέβαλαν αίτηση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα η οποία λειτουργεί στην Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους, σε μια προσπάθεια να ρυθμίσουν συνολικά τις οφειλές που τους βαραίνουν. Παρά το γεγονός ότι οι αιτήσεις αυτές είναι σε προχωρημένο στάδιο, η οριστική διευθέτησή τους προσκρούει σε λάθη και παραλείψεις που διαπιστώνονται κατά το τελικό στάδιο έγκρισης της αίτησης. Έτσι μέχρι σήμερα οι υποθέσεις που έχουν διεκπεραιωθεί και οι οφειλέτες που έχουν πάρει ρύθμιση στα χέρια τους και έχουν ξεκινήσει την αποπληρωμή των χρεών τους, περιορίζονται στους 125 και στόχος του υπουργείου Οικονομικών και της ΕΓΔΙΧ είναι η επιτάχυνση των διαδικασιών για την οριστικοποίηση των εκκρεμών αιτήσεων που θεωρούνται ώριμες, έτσι ώστε να μην ατονίσει το ενδιαφέρον.

Ο εξωδικαστικός μηχανισμός τέθηκε σε λειτουργία πριν από περίπου ένα χρόνο με στόχο την ταχεία διευθέτηση των χρεών, καθώς η λύση ρύθμισης που «προτείνει» προκύπτει αυτοματοποιημένα με βάση ένα υπολογιστικό εργαλείο (αλγόριθμος)

Πρόκειται για 5.600 υποθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων που υπέβαλαν αίτηση στην πλατφόρμα.

που υπολογίζει την ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη. Με βάση τα στοιχεία, οι 5.600 υποθέσεις που εκκρεμούν προκειμένου να ρυθμιστούν οριστικά περιλαμβάνουν και «κούρεμα» χρέους, με έμφαση κυρίως στις οφειλές χωρίς εξασφαλίσεις, οι οποίες σε ποσοστό έως και 70% περιλαμβάνουν «κούρεμα», ενώ «κούρεμα» έχει συμφωνηθεί και για το 30% περίπου των οφειλών με εξασφαλίσεις, δηλαδή με υποθήκη σε ακίνητα. Ένα σημαντικό ποσοστό αυτών των υποθέσεων αφορά διμερή διαπραγμάτευση του οφειλέτη με το Δημόσιο, καθώς δηλαδή την ΑΑΔΕ και τον e-ΕΦΚΑ, οι οφειλές προς τους οποίους ρυθμίζονται με δυνατότητα πληρωμής έως 240 δόσεις.

Σημειώνεται ότι η εξωδικαστική ρύθμιση οφειλών έχει ανοίξει για πρώτη φορά και για φυσικά πρόσωπα, εκτός δηλαδή από επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες, ενώ για πρώτη φορά επίσης δίνεται η δυνατότητα σε κάποιον να υποβάλει αίτηση ρύθμισης οφειλών, ακόμη και αν οι οφειλές που έχει δεν είναι σε καθυστέρηση. Προϋπόθεση είναι να έχει υποστεί μείωση του εισοδήματός του κατά 20%, τα χρέη του να υπερβαίνουν τις 10.000 ευρώ και να μην οφείλονται σε έναν και μόνο πιστωτή κατά 90%.

Η πλατφόρμα είναι «προγραμματισμένη» ώστε να διενεργεί πλήθος ελέγχων ηλεκτρονικά. Με βάση τα στοιχεία που αντλούνται και καταχωρούνται, η πλατφόρμα υπολογίζει με τη χρήση ειδικού υπολογιστικού εργαλείου τα στοιχεία της αρχικής πρότασης. Οι πιστωτές έχουν την ευχέρεια να μη συμφωνήσουν στην πρόταση που προκύπτει βάσει του υπολογιστικού εργαλείου και να αντιπροτείνουν εναλλακτική λύση, η οποία προκύπτει επίσης ηλεκτρονικά.

Η συνεννόηση όλων των πιστωτών και η ανταλλαγή στοιχείων διενεργείται επίσης ηλεκτρονικά και εμφανίζεται στην πλατφόρμα. Αν η πρόταση εξασφαλίσει τη συναίνεση του οφειλέτη και της απαιτούμενης πλειοψηφίας των χρηματοδοτικών φορέων, διαβιβάζεται στο Δημόσιο και τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι καλούνται εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος να ελέγξουν την τήρηση των προϋποθέσεων του νόμου και εφόσον πληρούνται, τότε αυτομάτως παρέχεται η έγκρισή τους.

INTIME

Σε ποσοστό έως και 70% οι οφειλές χωρίς εξασφαλίσεις περιλαμβάνουν και «κούρεμα» χρέους, ενώ «κούρεμα» έχει συμφωνηθεί και για περίπου το 30% των οφειλών με εξασφαλίσεις, δηλαδή με υποθήκη σε ακίνητα.

Στον διεθνή χάρτη του κλάδου των logistics μπαίνει η Ελλάδα

Σε τροχιά υλοποίησης δύο μεγάλα έργα στην περιοχή του Θριασίου

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Εστω και με καθυστέρηση πολλών ετών, η Ελλάδα είναι πλέον σε θέση να διεκδικήσει με αξιώσεις τον ρόλο της ως διεθνούς εμπορευματικού κέντρου. Κι αυτό ύστερα και από την υποβολή, προχθές, δεσμευτικής προσφοράς από την ΤΡΑΙΝΟΣΕ και την Damco του ομίλου Κοπελούζου για την τριακονταετή παραχώρηση της έκτασης 1.450 στρεμμάτων στον Ασπρόπυργο, που βρίσκεται δίπλα στο ακίνητο 588 στρεμμάτων που έχει παραχωρηθεί στην κοινοπραξία Goldair - ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ. Για την ελεγχόμενη από την ιταλική Ferrovie dello Stato Italiane Group ΤΡΑΙΝΟΣΕ, το συγκεκριμένο έργο εξυπηρετεί τη στρατηγική επιδίωξή της για την ενίσχυση των επενδύσεών της στην παροχή περισσότερων υπηρεσιών στη μεταφορά φορτίου με στόχο την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών logistics. Για την Damco η διεκδίκηση του συγκεκριμένου έργου σηματοδοτεί την ενίσχυση της παρουσίας της στον τομέα των συνδυασμένων μεταφορών, με τον όμιλο Κοπελούζου να συμμετέχει και στον διαγωνισμό για το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης.

Τα μεγάλα έργα στον τομέα των logistics, έστω και κατόπιν πολυετούς καθυστέρησης, μπαίνουν σε τροχιά υλοποίησης ύστερα και από τις υπογραφές, πριν από έναν μήνα, της τροποποιημένης σύμβασης παραχώρησης για την ανάπτυξη Εμπορευματικού και Διαμετακομιστικού Κέντρου στο Θριάσιο, μια επένδυση άνω των 150 εκατ. ευρώ που θα υλοποιήσει το σχήμα Goldair - ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ. Το εμπορευματικό κέντρο στο Θριάσιο, που θα υλοποιήσει η εταιρεία ειδικού σκοπού ΘΕΚ, της οποίας η Goldair ελέγχει το 40%, θα έχει επιφάνεια 240.000 τ.μ. και θα διαθέτει αποθήκες ξηρού και ψυχόμενου φορτίου, χώρους γραφείων, χώρους τελωνείου και στάθμευσης αυτοκινήτων και φορτηγών. Η εταιρεία παραχώρησης θα υλοποιήσει και σύγχρονες σιδηροδρομικές υποδομές, ώστε να συνδεθεί το εμπορευματικό κέντρο με την εθνική σιδηροδρομική υποδομή.

Η σύμβαση παραχώρησης του Θριασίου εμπορευματικού κέντρου εκτιμάται ότι θα κατατεθεί το προσεχές διάστημα προς κύρωση στη Βουλή, ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία της έκδοσης της απαιτούμενης άδειας δόμησης και κατ' επέκταση οι κατασκευαστικές εργασίες. Ως εκ τούτου, το εμπορευματικό κέντρο που θα υλοποιήσουν Goldair - ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ βρίσκεται πιο κοντά στη γραμμή εκκίνησης. Αντίθετα, για το Θριάσιο ΙΙ θα χρειαστεί να παρέλθει σημαντικό χρονικό διάστημα ωσότου ολοκληρωθεί

Δεσμευτική προσφορά από την ΤΡΑΙΝΟΣΕ και την Damco για την παραχώρηση της έκτασης 1.450 στρεμμάτων στον Ασπρόπυργο.

η αξιολόγηση της προσφοράς των ΤΡΑΙΝΟΣΕ - Damco. Σημειωτέον ότι, κατά πληροφορίες, ενδιαφερόμενοι ζητούσαν την εκ νέου παράταση της (προχθεσινής) καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών.

Τα δύο έργα είναι καταλυτικής σημασίας για τη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στον χάρτη των logistics. «Από το 2013, οπότε τα πρώτα τρένα έφυγαν από τον σταθμό της Cosco στον Πειραιά για την Τσεχία και πολλές χώρες έλαβαν πρωτοβουλίες για την προσέλκυση μεγάλων παγκόσμιων παικτών που θα μπορούσαν να επενδύσουν στην Ελλάδα, έχουμε χάσει πολύτιμο χρόνο. Τα λιμάνια της Αδριατικής, η Ουγγαρία, η Σλοβακία και η Ρουμανία έχουν αποκτήσει μια ανταγωνιστική βιομηχανία logistics», έχει αναφέρει παλαιότερα, με αφορμή έρευνα για την εφοδιαστική αλυσίδα, ο πρόεδρος του Συμβουλίου Εφοδιαστικής και πρώην διευθύνων σύμβουλος της ΤΡΑΙΝΟΣΕ Αθανάσιος Ζηλιασκόπουλος. Μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης χρηματοδοτούνται επενδύσεις στον τομέα των logistics, με την πιο πρόσφατη από αυτές να προβλέπει τη μετεγκατάσταση των διαμεταφορέων από τον Ελαιώνα σε ένα οργανωμένο υποδοχέα επιχειρήσεων.

Πιο κοντά στη γραμμή εκκίνησης είναι το εμπορευματικό κέντρο που θα υλοποιήσουν Goldair - ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ.

Μειώνουν δαπάνες και διάρκεια των διακοπών τα νοικοκυριά

Οι αυξήσεις σε ενέργεια και τρόφιμα αποτελούν τη μεγαλύτερη ανησυχία

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

«Μαχαίρι» στις δαπάνες για ρούχα, ηλεκτρικές συσκευές, ενέργεια, ακόμη και για τρόφιμα βάζει πλέον ένα μεγάλο ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα, ενώ τελευταίο «θύμα» των περικοπών είναι και οι καλοκαιρινές διακοπές. Παρά το γεγονός ότι αρκετοί ήταν εκείνοι που δεν έκαναν διακοπές τα δύο προηγούμενα καλοκαίρια λόγω της μεγάλης διασποράς του κορωνοϊού, φέτος επίσης δεν θα κάνουν ή θα κάνουν πολύ λίγες ημέρες, καθώς δεν επαρκεί το διαθέσιμο εισόδημα για την κάλυψη του εξαιρετικά αυξημένου κόστους διαμονής και μετακίνησης. Η έρευνα της Pulse για λογαριασμό του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΕΑ), από την οποία προέρχονται τα παραπάνω ευρήματα, δείχνει επίσης ότι η απαισιοδοξία ιδιωτών και επιχειρηματιών δεν αφορά μόνο τη δική τους οικονομική κατάσταση, αλλά το αίσθημα αυτό είναι ισχυρό και σε ό,τι αφορά την πορεία της εθνικής οικονομίας.

Η κατηγορία εξόδων που προβληματίζει το 57% των ερωτηθέντων είναι η ενέργεια (ηλεκτρικό ρεύμα, καύσιμα, θέρμανση), ενώ για το 30% είναι τα τρόφιμα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα, η αύξηση των τιμών της ενέργειας αποτελεί πλέον τον χειρότερο «πονοκέφαλο» για νοικοκυριά και επιχειρήσεις και δεν είναι λίγοι αυτοί που μειώνουν την κατανάλωση σε μια προσπάθεια συγκράτησης των δαπανών.

Η κατηγορία εξόδων που προβληματίζει το 57% των ερωτηθέντων είναι η ενέργεια (ηλεκτρικό ρεύμα, καύσιμα, θέρμανση), ενώ για το 30% είναι τα τρόφιμα – όχι τυχαία, καθώς εκεί καταγράφονται συνεχώς ανατιμήσεις, που πλήττουν πολύ περισσότερο τα οικονομικώς ευάλωτα νοικοκυριά. Ακριβώς για να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες δαπάνες για ενέργεια και τρόφιμα, οι καταναλωτές σε ποσοστό 26% επιλέγουν να περικόψουν κατ' αρχάς τα έξοδα για είδη ένδυσης και υπόδησης και ηλεκτρικές συσκευές, ενώ ένα 25% κάνει περικοπές στα έξοδα για ενέργεια. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένας στους πέντε έχει μειώσει τις δαπάνες για αγορά τροφίμων και γενικών ειδών σούπερ μάρκετ, κάτι άλλωστε που επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία για τις πωλήσεις του κλάδου. Το 13% επίσης κόβει τις δαπάνες για διασκέδαση και ψυχαγωγία.

Οι καλοκαιρινές διακοπές για έναν στους τέσσερις θα είναι όνειρο θερινής νυκτός, καθώς δεν θα μπορέσει να πάει καθόλου. Το 36% θα πάει περίπου τις ίδιες ημέρες με πέρυσι, ενώ το 29% θα κάνει φέτος λιγότερες διακοπές. Μόλις ένα 4% θα πάει φέτος διακοπές περισσότερες ημέρες σε σχέση με πέρυσι, ποσοστό στο οποίο ανήκουν και εκείνοι που δεν πήγαν το 2020 και το 2021 καθόλου διακοπές λόγω COVID-19.

Το παρατεταμένο κύμα ανατιμήσεων που ροκανίζει το εισόδημα και η αβεβαιότητα για την ένταση και τη διάρκεια αυτής της νέας κρίσης προβληματίζει τους καταναλωτές, αλλά και τις επιχειρήσεις. Το 48% των ιδιωτών ανησυχεί για το μέλλον του τους επόμενους έξι μήνες και για τη βιωσιμότητα της εργασίας του. Το αντίστοιχο ποσοστό τον Οκτώβριο του 2021 ήταν 51%. Οι επιχειρηματίες φαίνεται να ανησυχούν περισσότερο για το επόμενο διάστημα – το 60% αυτών έναντι 53% τον περασμένο Οκτώβριο.

Επιπλέον, σχεδόν επτά στους δέκα –στο γενικό σύνολο– είναι απαισιόδοξοι για την πορεία της ελληνικής οικονομίας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό πριν από μερικούς μήνες ήταν 58%.

Στο πλαίσιο της έρευνας οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν και για το εάν θεωρούν αποτελεσματικά τα μέτρα που έχει λάβει η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τις ανατιμήσεις.

Το 42% θεωρεί ότι κινούνται προς λάθος κατεύθυνση, το 41% ότι είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά δεν επαρκούν και το 9% θεωρεί ότι είναι και σωστά και επαρκή.

«Ολα τα παραπάνω σημαίνουν για εμάς στο ΕΕΑ ότι πρέπει να δούμε εφαρμογή άλλων πολιτικών και από τα επιδόματα να περάσουμε σε μειώσεις φόρων, όπως στον ΕΦΚ για τα καύσιμα και στον ΦΠΑ για συγκράτηση των τιμών σε βασικά αγαθά», δήλωσε με αφορμή την έρευνα ο πρόεδρος του ΕΕΑ Γιάννης Χατζηθεοδοσίου.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από 22 έως 24 Ιουνίου στην Περιφέρεια Αττικής σε δείγμα 1.315 ατόμων.

Κατηγορίες εξόδων που έχουν περιορίσει περισσότερο τους τελευταίους μήνες τα νοικοκυριά

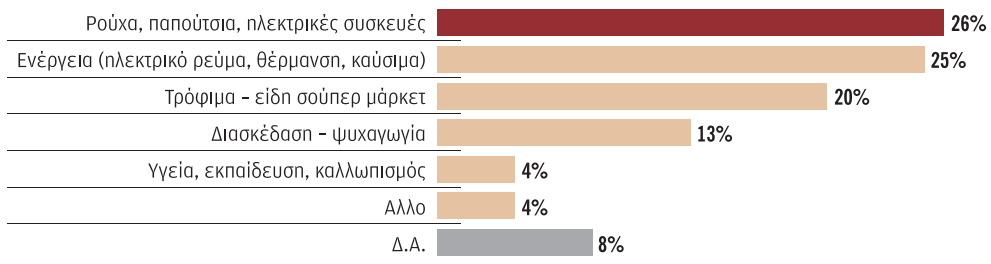

Σε σύγκριση με τις περσινές καλοκαιρινές διακοπές, οι ημέρες των φετινών θα είναι:

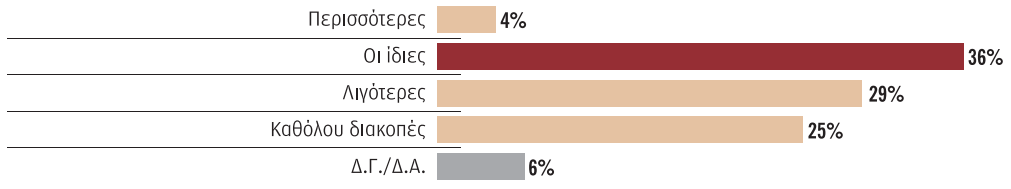

ΠΗΓΕΣ: Pulse - Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στο 1,9 δισ. οι προεγκρίσεις επιχειρηματικών δανείων μέσω Ταμείου Ανάκαμψης

Στο 1,9 δισ. ευρώ έχει φθάσει ήδη το ποσό των προεγκρίσεων σε επιχειρηματικά δάνεια, μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης, με βάση τα δεδομένα που έδωσε στη δημοσιότητα ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θόδωρος Σκυλακάκης, από το βήμα του συνεδρίου «Green Deal» που διοργανώνει το ΤΕΕ. Σύμφωνα με το ΑΠΕ, ο κ. Σκυλακάκης εκτίμησε ότι «όταν βγούμε από αυτή τη θύελλα θα βρεθούμε με μια οικονομία με πολύ μεγάλη δυναμική». Ειδικότερα, όπως έκανε γνωστό ο κ. Σκυλακάκης, επιπλέον 650-700 επενδύσεις βρίσκονται σε επεξεργασία. Πρόκειται, είπε, για «ποσά χωρίς προηγούμενο», καθώς το 75% είναι πράσινα ή ψηφιακά, σύμφωνα με τα στοιχεία της σχετικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Οπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο αναπληρωτής υπουργός: «Η χώρα μας έχει συμφέρον να προχωρήσει στην πράσινη μετάβαση. Το Ταμείο Ανάκαμψης δίνει εργαλεία και πόρους που δεν είχαμε ποτέ και δεν θα έχουμε ποτέ στη διάθεσή μας και στόχος είναι να τους προωθήσουμε ταχύτατα για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση». Εκτίμησε επίσης ότι στη χώρα μας θα διατεθούν επιπλέον πόροι μέσω του REPowerEU, καθώς επίσης και δανειακοί πόροι που θα δώσουν την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να προχωρήσουν δυναμικά στον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό, όπως είπε.

«Οταν υποχωρήσει το κύμα του πληθωρισμού, η Ελλάδα θα βρίσκεται σε αφάνταστα ανταγωνιστική θέση σε σχέση με το παρελθόν», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Σκυλακάκης. Οσον αφορά το χρέος, εκτίμησε ότι «παρά την πανδημία, θα επιστρέψει στα επίπεδα του 2019. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία μας –όταν θα τελειώσει αυτή η θύελλα– θα μπορέσει να φύγει πολύ μπροστά, γιατί η ανάπτυξη που επιτυγχάνουμε τώρα είναι μία επενδυτική ανάπτυξη με δραστική αύξηση των επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ», προσθέτοντας ότι σε εξέλιξη βρίσκονται «τεράστιες ιδιωτικές επενδύσεις που δίνουν αξία στις δημόσιες επενδύσεις».

«Το άθροισμα των εργαλείων μας δείχνει ότι η χώρα θα πάει πολύ καλά μεσοπρόθεσμα, παρά τη βίαιη θύελλα που αντιμετωπίζουμε», επανέλαβε ο κ. Σκυλακάκης.

UNIC Residences:

Η διαμονή που θα σου χαρίσει την απόλυτη φοιτητική εμπειρία

ΑΝ ΤΟ ΠΟΥ ΘΑ ΖΕΙΣ και το πού θα διαμένεις είναι ζητήματα που θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην επιλογή της πόλης και του πανεπιστημίου όπου θα σπουδάσεις, τότε οι απαντήσεις που ψάχνεις βρίσκονται εδώ: Στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, με το πρωτοποριακό campus του, που βρίσκεται στην πιο ραγδαία αναπτυσσόμενη περιοχή της πρωτεύουσας, την Έγκωμη, και στις ολοκαίνουργιες, μοντέρνες και άνετες φοιτητικές εστίες του, που απλώνονται σε τρία υπερσύγχρονα κτίρια. Η ακαδημαϊκή πτυχή των σπουδών, όσο σωστή και επωφελής είναι, δεν μπορεί να θεωρείται ολοκληρωμένη αν δεν συνοδεύεται από μια αξιοπρεπή, άνετη, ασφαλή και, γιατί όχι, διασκεδαστική φοιτητική ζωή. Οι εστίες του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, μπορούν να σ' τα προσφέρουν αυτά, και συνάμα άλλα τόσα, καθώς μιλάμε για το μεγαλύτερο συγκρότημα φοιτητικών εστιών στην Κύπρο και ένα από τα πιο λειτουργικά και ολοκληρωμένα στην Ευρώπη, που ακολουθεί τα πρότυπα σύγχρονων πανεπιστημιουπόλεων του εξωτερικού.

UNIC Residences - Unique experience

Οι UNIC Residences, αποτελούνται από τρία κτίρια, προσφάτως ανεγερθέντα, στα πρότυπα της υψηλής, μοντέρνας αλλά και βιώσιμης αρχιτεκτονικής, που έχει το καθένα το δικό του χαρακτήρα, αλλά και ό,τι ζητάς για το φοιτητικό «σπίτι» σου. Εδώ, δεν θα βρεις μόνο μια προσιτή, άνετη και καλαίσθητη επιλογή στέγασης στα 800 και βάλε πλήρως επιπλωμένα και εξοπλισμένα δωμάτιά τους, αλλά θα ενθουσιαστείς και με όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες που προσφέρουν για ψυχαγωγία, σίτιση, άθληση και όχι μόνο, αφού πέρα από τα δωμάτια και στούντιο διαθέτουν έξι εστιατόρια και καφετέριες, τρία γυμναστήρια και πολλούς χώρους μελέτης και αναψυχής.

Η φοιτητική εστία SIX αποτελείται από έξι διακριτούς πύργους (εξού και η ονομασία του), με 307 πολυτελείς φοιτητικές κατοικίες που εκτείνονται σε δώδεκα ορόφους. Το αρχιτεκτονικά πρωτοποριακό U διαθέτει 399 δωμάτια με ιδιωτικό μπαλκόνι σε επτά ορόφους, καθώς και τέσσερεις καφετέριες και εστιατόρια για όλα τα γούστα. Το υπερσύγχρονο TRIANGLE διαθέτει 153 σύγχρονα και ευρύχωρα δωμάτια, προσφέροντας πολυτελείς ανέσεις και εκπληκτική θέα στην ευρύτερη.

UNIC City

Μιλώντας για την περιοχή, το campus του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, το μεγαλύτερο στην Κύπρο, βρίσκεται στο δυτικό σημείο της Μακεδονίτισσας, την πλέον πολυσύχναστη περιοχή της Έγκωμης, και θεωρείται μια ολοκληρωμένη πανεπιστημιούπολη. Η UNIC CITY, είναι η πλέον ραγδαία αναπτυσσόμενη πανεπιστημιούπολη της Κύπρου, που αποτελείται από 20 κτίρια, όπου στεγάζονται οι αίθουσες διδασκαλίας, τα εργαστήρια, τα εστιατόρια, οι καφετέριες και οι άλλες αίθουσες ψυχαγωγίας και αναψυχής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Και να μην ξεχνάμε πως σε walking distance από το UNIC campus μπορεί κανείς να βρει όλες τις γνωστές αλυσίδες καφέ, εστιατόρια με κουζίνες απ' όλο τον κόσμο, υπεραγορές, καταστήματα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών, ακόμα και mall, φαρμακεία, βιβλιοπωλεία, γυμναστήρια, χώρους για αθλήματα και χόμπι, στάσεις λεωφορείων, αλλά και πάρκα, χώρους πρασίνου, πεζόδρομους και ποδηλατοδρόμους. Μετά και από όλα αυτά, μάλλον δεν χρειάζεσαι τίποτε περισσότερο για να πειστείς πως το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, το campus και οι φοιτητικές εστίες για τους φοιτητές του θα είναι ο επόμενος σταθμός της ζωής σου.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Consulco διοργάνωσε το υβριδικό συνέδριο

Resilient Cities: London and Limassol

Η CONSULCO συγκέντρωσε τους βασικούς φορείς χάραξης πολιτικής του Λονδίνου και της Λεμεσού για μια συζήτηση γύρω από τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα στους δύο παγκόσμιους επενδυτικούς κόμβους, εστιάζοντας στο τί μπορεί να μάθει ο ένας από τον άλλον. Στο «Resilient Cities: London and Limassol», ομιλητές από Κύπρο και Βρετανία αντάλλαξαν απόψεις γύρω από τις δύο πόλεις και την αναπτυξιακή τους πορεία. Πρόκειται, εξάλλου, για δύο πόλεις του κόσμου και δύο οικονομίες που έδειξαν τεράστια ανθεκτικότητα παρά τα πλήγματα που δέχτηκαν από την πανδημία και τις επιπτώσεις της ουκρανικής κρίσης. Το υβριδικό συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 16 Ιουνίου 2022, στο Four Seasons Hotel της Λεμεσού, και φιλοξένησε τους: London Councils, Westminster City Council, Primera, Δημαρχείο Λεμεσού, Επιμελητήριο Λεμεσού και CIBA.

Ο λόγος για τον οποίο η Consulco οργάνωσε την εκδήλωση.

Αρχικά, οι δεσμοί μεταξύ Αγγλίας και Κύπρου είναι πολύπτυχοι, συμπεριλαμβάνοντας ιστορία, εκπαίδευση, τουρισμός, εμπόριο και επενδύσεις.

Η Consulco έχει γραφεία και πελατολόγιο επενδυτών και στις δύο πόλεις, Λονδίνο και Λεμεσό· χάρη στο γεγονός αυτό, παρατηρήθηκε ότι οι δύο πόλεις μοιράζονται πολλές παρόμοιες φιλοδοξίες και αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Με αυτή την αφορμή, η Consulco έφερε κοντά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής των δύο πόλεων για να ανταλλάξουν εμπειρίες, ιδέες και προτάσεις σχετικά με την προσπάθειά τους να προωθήσουν τις οικονομίες και την ευημερία των πόλεων τους, ώστε να ωφεληθούν και τα δύο κέντρα μέσα από έναν τέτοιο διάλογο.

Οι βασικές ομοιότητες μεταξύ Λονδίνου και Λεμεσού.

Το Λονδίνο παρουσιάζει μία πολύ ισχυρή και δυναμική οικονομία, κάτι στο οποίο συντελούν οι τομείς της εκπαίδευσης, του τουρισμού, των χρηματοοικονομικών και επαγγελματικών υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και της βιομηχανίας αναψυχής, των ακινήτων και της υγείας.

Η Λεμεσός έχει τη δική της ισχυρή οικονομική δυναμική που περιλαμβάνει έναν καλά ανεπτυγμένο τουριστικό τομέα, έναν αναπτυσσόμενο τομέα πληροφορικής, έναν παγκόσμιο ναυτιλιακό τομέα και έναν ευέλικτο επαγγελματικό τομέα. Έτσι, και οι δύο πόλεις παρουσιάζουν μια εξαιρετική δυναμική που τις καθιστά πιο ανθεκτικές στις κρίσεις και πιο ικανές να αναπτυχθούν σε σχέση με άλλες πόλεις.

Οι στοιχειώδεις διαφορές μεταξύ Λονδίνου και Λεμεσού.

Εκτός από τη δυναμική που παρουσιάζει, το Λονδίνο επωφελείται από τα ισχυρά κοινωνικοοικονομικά θεμέλια του Ηνωμένου Βασιλείου που περιλαμβάνουν έναν παραγωγικό δημόσιο τομέα, ένα ταχύ δικαστικό σύστημα, ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, χαμηλά επίπεδα διαφθοράς και μία γενικότερη πολιτική σταθερότητα. Αυτό το περιβάλλον επιτρέπει τόσο σε Βρετανούς όσο και σε ξένους επενδυτές να ευδοκιμήσουν στις προσπάθειές τους στο Λονδίνο.

Η Λεμεσός είναι λιγότερο ευνοημένη με τους πυλώνες του κυπριακού κοινωνικοοικονομικού συστήματος. Εάν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Κύπρου επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους και καταφέρουν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα, να επιταχύνουν το δικαστικό σύστημα, να εκσυγχρονίσουν το εκπαιδευτικό σύστημα, να καταπολεμήσουν και να απαλλάξουν την κοινωνία από τη διαφθορά και να λύσουν το πολιτικό πρόβλημα της χώρας, ξένοι και Κύπριοι επενδυτές θα ανεβάσουν τη Λεμεσό και την Κύπρο σε νέα επίπεδα επιτυχίας και ευημερίας.

Η καλύτερη πόλη ως προς την προσέλκυση ξένων επενδυτών;

Το σημαντικό ερώτημα εδώ είναι γιατί έρχονται ξένοι επενδυτές σε μια χώρα, τι επιπέδου επενδυτές και με τί αντάλλαγμα. Ξένοι επενδυτές από όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, του Καναδά, της Σιγκαπούρης, της Κίνας, της Δυτικής Ευρώπης και του Κόλπου πηγαίνουν στο Ηνωμένο Βασίλειο λόγω των ισχυρών βρετανικών κοινωνικοοικονομικών θεμελίων και των οικονομικών προοπτικών. Οι ξένοι επενδυτές του Λονδίνου, οι εταιρείες και το προσωπικό τους πληρώνουν πλήρεις φόρους, δεν δικαιούνται χαλαρώσεις για απασχόληση υπαλλήλων από τρίτες χώρες και δεν λαμβάνουν υπηκοότητες λόγω των επενδύσεών τους.

Η Κύπρος, για να δελεάσει τους επενδυτές της, κυρίως επενδυτές από αναπτυσσόμενες χώρες, προσφέρει ολοένα και περισσότερα κίνητρα, όπως, για παράδειγμα, ειδικά σχεδιασμένα καθεστώτα χαμηλής φορολογίας, χαλαρώσεις για απασχόληση υπαλλήλων από τρίτες χώρες, άδεια μόνιμης παραμονής και υπηκοότητες. Εάν η Κύπρος βελτιώσει το κοινωνικοοικονομικό της σύστημα οι οικονομικές προοπτικές θα βελτιωθούν και οι Κύπριοι και ξένοι επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων και αυτών από ανεπτυγμένες χώρες, θα επενδύουν στην Κύπρο χωρίς την ανάγκη φορολογικών και μεταναστευτικών κινήτρων.

Η Κύπρος μπορεί!

Πολλοί μπορεί να πουν ότι είναι πιο εύκολο να ειπωθούν τα παραπάνω παρά να γίνουν πράξη. Συμφωνώ ότι, φυσικά, δεν θα είναι εύκολο και δεν μπορεί να επιτευχθεί εν μια νυκτί. Μπορεί να χρειαστούν μήνες ή και χρόνια επιμονής, προσπάθειας και σκληρής δουλειάς. Είναι μια σταδιακή και επίπονη διαδικασία. Αλλά με κάθε βελτίωση στα θεμέλια του Κυπριακού συστήματος, ο ευεργετικός αντίκτυπος στην κυπριακή οικονομία θα είναι ουσιαστικός, εμφανής και πολύ ενθαρρυντικός.

Αυτή η επένδυση στον εκσυγχρονισμό του κυπριακού κοινωνικού συστήματος, θα έχει το μεγαλύτερο και πιο μακροπρόθεσμο όφελος από οποιαδήποτε άλλη επένδυση που θα μπορούσε να πραγματοποιήσει ποτέ η Κύπρος.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Τράπεζα της Ελλάδος κατεβάζει τον πήχυ της ανάπτυξης για το 2022

Στο 3,2% από 3,8% που εκτιμούσε τον Απρίλιο – Στο 7,6% ο πληθωρισμός

Η συνέχιση της δυναμικής ανάκαμψης είναι η πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει η ελληνική οικονομία σε ένα δυσμενές διεθνές περιβάλλον, όπου η πανδημία, η ενεργειακή κρίση, η αλματώδης άνοδος του πληθωρισμού και η αύξηση της αβεβαιότητας επιτείνουν σημαντικά κάποια από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα μετά τη δεκαετή κρίση χρέους και τα οποία μπορούν να επιδράσουν αρνητικά στις προοπτικές της, τονίζει η Τράπεζα της Ελλάδος προχωρώντας σε υποβάθμιση της εκτίμησής της για την ανάπτυξη φέτος.

Οπως επισημαίνεται στην έκθεση για τη νομισματική πολιτική, η ανάπτυξη στην Ελλάδα το 2022 τοποθετείται στο 3,2% από 3,8% που εκτιμούσε η ΤτΕ τον Απρίλιο, επίπεδο που μπορεί να διαμορφωθεί χαμηλότερα, καθώς οι κίνδυνοι υπερισχύουν σε σχέση με τα θετικά ενδεχόμενα. Σε αυτούς τοποθετούνται η περαιτέρω κλιμάκωση της γεωπολιτικής αστάθειας, η επιδείνωση του διεθνούς οικονομικού κλίματος, η διαταραχή στην προσφορά ενέργειας και η συνακόλουθη περαιτέρω αύξηση των τιμών της.

Το 2023 ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να επιταχυνθεί στο 4,1%, ενώ και για το 2024 εκτιμάται στο 3,6%, υπό την προϋπόθεση ότι η γεωπολιτική κρίση θα αποκλιμακωθεί έως το τέλος του 2022 και οι τιμές της ενέργειας θα μειωθούν. Στο δυσμενές σενάριο, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας εκτιμάται ότι θα είναι 1,8% το 2022, 0,3% το 2023 και 4,9% το 2024.

A.P.

Δεδομένων των αυξημένων αβεβαιοτήτων και κινδύνων, η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να εφαρμόσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις, αλλά και να διευκολύνει τις επενδύσεις που συνδέονται με τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης, σημειώνει η ΤτΕ στην έκθεση για τη νομισματική πολιτική.

Ανοδος πληθωρισμού

Ο πληθωρισμός αναμένεται να διαμορφωθεί σε 7,6% το 2022, κυρίως λόγω της ανοδικής πορείας των ενεργειακών αγαθών, αλλά και των ανατιμήσεων στα είδη διατροφής, ενώ θα αποκλιμακωθεί το 2023 και περαιτέρω το 2024. Σύμφωνα με την ΤτΕ, η αύξηση του μέσου πληθωρισμού σε επίπεδα πάνω από αυτά της Ευρωζώνης ενδέχεται να επιδεινώσει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, με αρνητικές επιπτώσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται εγρήγορση, ώστε να μην εισέλθει η οικονομία σε φάση δευτερογενών πληθωριστικών πιέσεων, τροφοδοτούμενων από την άνοδο των μισθών.

Δεδομένων των αυξημένων αβεβαιοτήτων και κινδύνων, η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει συνεπώς να εφαρμόσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις αλλά και να διευκολύνει τις επενδύσεις που συνδέονται με τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης, ώστε να θωρακιστεί η ελληνική οικονομία, διαμηνύει η ΤτΕ, ενώ είναι απαραίτητο να διαφυλαχθούν τα ευνοϊκά χαρακτηριστικά του χαρτοφυλακίου του δημοσίου χρέους, προκειμένου να διατηρηθούν η εμπιστοσύνη των επενδυτών, το σχετικά χαμηλό κόστος χρηματοδότησης και η απρόσκοπτη πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίων.

Οι όποιες πρόσθετες παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι στοχευμένες προς τις ευάλωτες ομάδες και προσωρινές.

Μείωση ελλειμμάτων

Πολύ σημαντικό, κατά την Τράπεζα της Ελλάδος, είναι να μην υπάρξει χαλάρωση του ρυθμού μείωσης των ελλειμμάτων, καθώς ένα τέτοιο ενδεχόμενο ενέχει τον κίνδυνο να κλονιστεί η εμπιστοσύνη των αγορών στη δέσμευση της δημοσιονομικής πολιτικής για προσωρινές και όχι μόνιμες παρεμβάσεις δημοσιονομικής χαλάρωσης και κατ' επέκταση για επιστροφή σε πρωτογενή πλεονάσματα. «Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να διαταράξει την πτωτική πορεία του λόγου δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ και, σε συνδυασμό με τη δυσμενή διεθνή συγκυρία, να μεταθέσει χρονικά την αναβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική βαθμίδα», υπογραμμίζει η ΤτΕ.

Στην έκθεση τονίζεται ότι υπάρχουν μια σειρά πολιτικές που θα πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να διαφυλαχθεί η δημοσιονομική αξιοπιστία.

Συγκεκριμένα, θα πρέπει να αποφευχθούν μόνιμα μέτρα δημοσιονομικής χαλάρωσης, ενώ οι όποιες πρόσθετες παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι στοχευμένες προς τις ευάλωτες ομάδες, να έχουν προσωρινό χαρακτήρα και να μην υπονομεύουν τους φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους που έχουν τεθεί.

Επίσης, τα ταμειακά διαθέσιμα θα πρέπει να διατηρηθούν σε υψηλό επίπεδο για να παραμείνει περιορισμένος ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης του χρέους. Σύμφωνα με την ΤτΕ, χάρη στο ευνοϊκό προφίλ αποπληρωμών του χρέους, η μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητά του δεν απειλείται, αν και ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ όσο και οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά. Μακροπρόθεσμα, όμως, η σταδιακή αναχρηματοδότηση του συσσωρευμένου χρέους του επίσημου τομέα με όρους αγοράς αυξάνει την έκθεση του ελληνικού Δημοσίου στον επιτοκιακό κίνδυνο. Συνεπώς, μεσοπρόθεσμα, η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει και πάλι να εστιάσει στη σταδιακή μείωση του πρωτογενούς ελλείμματος και την επαναφορά, από το 2023, πρωτογενών πλεονασμάτων.

Αξιοποίηση πόρων

Παράλληλα, κρίσιμη χαρακτηρίζεται η αξιοποίηση των πόρων από τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. 2021-2027 και το Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς έχει κομβικό ρόλο στην αντιμετώπιση της επενδυτικής αβεβαιότητας στο νέο περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού και γεωπολιτικής αστάθειας.

Τα επόμενα έτη τόσο οι δημόσιες όσο και οι ιδιωτικές επενδύσεις που θα υλοποιηθούν με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη και να ενισχύσουν το μακροπρόθεσμο παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας.

Επιπλέον, σύμφωνα με την ΤτΕ, είναι αναγκαία η επανεκκίνηση του προγράμματος των ιδιωτικοποιήσεων –ύστερα από δύο χρόνια καθυστερήσεων λόγω πανδημίας–, καθώς και η συνέχιση των μεταρρυθμίσεων που συνδέονται με το Ταμείο Ανάκαμψης. Κάτι τέτοιο θα επιτρέψει να συνεχιστεί η πορεία της οικονομίας προς ένα πιο εξωστρεφές, ευέλικτο και ανθεκτικό στις διαταραχές παραγωγικό υπόδειγμα.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Ανοδος επιτοκίων και πληθωρισμός απειλούν τις τράπεζες

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Η αύξηση της αβεβαιότητας για τις μελλοντικές προκλήσεις της οικονομίας οδηγεί σε αναβολή των επενδυτικών και καταναλωτικών αποφάσεων και η αναμενόμενη άνοδος των επιτοκίων θα μπορούσε να δράσει ανασταλτικά στην υλοποίηση των επενδύσεων, καθυστερώντας έτσι την εξάλειψη του επενδυτικού κενού που καταγράφει η χώρα την τελευταία δεκαετία.

Αυτό επισημαίνει η ΤτΕ στην έκθεση για τη νομισματική πολιτική, προειδοποιώντας ότι σε ένα δυσμενές μακροοικονομικό περιβάλλον με υψηλό πληθωρισμό και κάμψη της ζήτησης, θα μπορούσε να ανακοπεί η πτωτική πορεία της ανεργίας και να δημιουργηθεί μια νέα γενιά μη εξυπηρετούμενων δανείων, με αποτέλεσμα να επηρεαστούν δυσμενώς τα μεγέθη των ελληνικών τραπεζών. Επιπλέον η αρνητική επίπτωση στη συνολική ζήτηση από τις εντεινόμενες πληθωριστικές πιέσεις, σε συνδυασμό με την πλήρη άρση των μέτρων στήριξης έναντι της πανδημίας εντός του 2022, επιτείνει τους παραπάνω κινδύνους, σημειώνει η ΤτΕ.

Το Ταμείο Ανάκαμψης

Ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση της ανάπτυξης αποκτά η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, που θα στηρίξουν –σύμφωνα με την ΤτΕ– την πιστωτική επέκταση τα επόμενα χρόνια, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του τραπεζικού συστήματος.

Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι εναπομένουσες προκλήσεις που συνδέονται με το τραπεζικό σύστημα και αφορούν την περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη βελτίωση της οργανικής κερδοφορίας και την ποιοτική και ποσοτική ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης, ιδίως αν ληφθούν υπόψη οι πληθωριστικές πιέσεις και οι αβεβαιότητες για την οικονομική δραστηριότητα, που δημιουργούνται από τις τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις, αλλά και τις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή. Η συμμετοχή των τραπεζών στη συγχρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα προσεγγίσει τα 6,2 δισ. ευρώ μεταξύ 2022 και 2026, επισημαίνει η ΤτΕ και θα συμβάλει στη διαμόρφωση υψηλών ρυθμών ανόδου της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις.

Στο τέλος του α΄ τριμήνου οι τράπεζες κατέγραψαν περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του δανειακού τους χαρτοφυλακίου και το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε 17,7 δισ. ευρώ, μειωμένα κατά 700 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2021 και κατά περίπου 91 δισ. ευρώ σε σχέση με τον Μάρτιο του 2016, όταν είχε καταγραφεί το μεγαλύτερο επίπεδο ΜΕΔ. Ως ποσοστό προς το σύνολο των δανείων, αποκλιμακώθηκε περαιτέρω στο 12,1% το α΄ τρίμηνο του 2022 έναντι 12,8% στα τέλη του 2021, αλλά παρέμεινε υψηλό, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, στο τέλος του 2021 ο δείκτης ΜΕΔ σε επίπεδο Ε.Ε. ήταν 2%. Δύο συστημικές τράπεζες (Εθνική και Eurobank) έχουν πετύχει τον επιχειρησιακό στόχο μονοψήφιου δείκτη ΜΕΔ, ενώ μέχρι το τέλος του 2022 ανάλογη επίδοση θα έχει το σύνολο του τραπεζικού τομέα.

Σε ό,τι αφορά τη διάρθρωση των ΜΕΔ, περίπου τα 3/4 αφορούν επιχειρηματικά δάνεια,

Πιθανή η δημιουργία νέων κόκκινων δανείων λόγω δυσμενούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος, προειδοποιεί η ΤτΕ.

περίπου το 1/5 στεγαστικά και το υπόλοιπο καταναλωτικά. Ισομερής είναι επίσης η κατανομή μεταξύ δανειακών συμβάσεων που έχουν καταγγελθεί από τις τράπεζες, δανείων αβέβαιης είσπραξης και δανείων σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών που δεν έχουν καταγγελθεί. Παρά τη μείωση κόκκινων δανείων, που υπήρξε σε όλες τις κατηγορίες, αύξηση παρατηρήθηκε στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στα καταναλωτικά δάνεια, σημειώνει η ΤτΕ, επισημαίνοντας ότι παραμένει υψηλό το ποσοστό των δανείων που ενώ είναι σε ρύθμιση εμφανίζει εκ νέου καθυστέρηση σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Εκδοση ομολόγων

Σημαντική πρόκληση για τις τράπεζας αποτελεί η συνέχιση της εκδοτικής δραστηριότητας για την κάλυψη των κεφαλαιακών υποχρεώσεων στο πλαίσιο των Ελάχιστων Απαιτήσεων Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL), που όπως παρατηρεί η ΤτΕ αναμένεται να είναι πιο δύσκολη και με αυξημένο κόστος.

Σύμφωνα με εκθέσεις διεθνών οίκων αξιολόγησης, το 2022 αναμένεται αποδυνάμωση της εκδοτικής δραστηριότητας ομολόγων από εκδότες με πιστοληπτική αξιολόγηση κάτω από το όριο της επενδυτικής κατηγορίας, ενώ ανοδική είναι η τάση στο κόστος δανεισμού των νέων εκδόσεων τραπεζικών ομολόγων διεθνώς.

ΑΝΑΛΥΣΗ *Του* **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ***

Δύσκολος χειμώνας ενόψει για την ΕΚΤ

Μην παραπλανηθείτε από τον ήλιο, που έλαμπε τις περισσότερες φορές. Ο κρύος θυελλώδης άνεμος που έπνεε από τον Ατλαντικό, όταν η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ άνοιξε την εκτός έδρας διάσκεψη του διοικητικού συμβουλίου στη Σίντρα της Πορτογαλίας, τη Δευτέρα, και η βροχόπτωση το πρωί της Τετάρτης ήταν πιθανώς καλύτεροι προάγγελοι για το τι έμελλε να επακολουθήσει. Οπως και άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες, η ΕΚΤ προετοιμάζει εαυτόν για επικείμενες κακές καιρικές συνθήκες. Οχι για πρώτη φορά στον τρέχοντα κύκλο, οι ισχυροί αντίθετοι άνεμοι ενδέχεται να την αναγκάσουν να αλλάξει ξανά τις κατευθυντήριες γραμμές της έως τις αρχές του 2023 το αργότερο. Αντί για μια μακρά σειρά αυξήσεων στα επιτόκια, ίσως χρειαστεί να σταματήσει μετά τις 100 μονάδες βάσης, και ενδεχομένως μετά τις μόλις 75 μονάδες βάσης ήδη, διότι η ύφεση επικρατεί.

Η πορεία του ΑΕΠ ίσως κρύβει δυσάρεστες εκπλήξεις για την κεντρική τράπεζα της Ευρωζώνης.

Οι συναρπαστικές συζητήσεις στο ευχάριστο θέρετρο της Σίντρα, κοντά στη Λισσαβώνα, μας έδωσαν πολλές πληροφορίες, αλλά δεν άλλαξαν ουσιωδώς την εκτίμησή μου για την κατάσταση στην ΕΚΤ. Αναφορικά με τον πληθωρισμό, η τοποθέτησή της είναι σαφής. Η ΕΚΤ έχει σκληρή προσέγγιση και ως τέτοια θέλει να εκλαμβάνεται στην καταπολέμηση του πληθωρισμού. Στο πεδίο της ύφεσης τώρα, γνωρίζει καλά τους επιδεινούμενους κινδύνους.

Ωστόσο, οι αξιωματούχοι της απέχουν πολύ από το να θεωρήσουν την ύφεση ως το πιο πιθανό αποτέλεσμα, όπως και εμείς, παρά ως αυξανόμενο κίνδυνο.

Αν επαληθευθούμε, η ΕΚΤ θα μπορούσε να βρεθεί αντιμέτωπη με μια δυσάρεστη έκπληξη τον χειμώνα. Η πρόβλεψή μας για πτώση 0,8% του ΑΕΠ το 2023 απέχει παρασάγγας από τη δική της για ανάπτυξη 2,1%.

Η ΕΚΤ εντοπίζει ενδείξεις ότι ο πληθωρισμός έχει αρχίσει να επικρατεί ευρύτερα στην Ευρωζώνη πέρα από το σοκ στις τιμές της ενέργειας και των τροφίμων, ωστόσο, θα συσφίξει την πολιτική της πολύ λιγότερο επιθετικά από τη Fed. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ φαίνεται πιο αισιόδοξη από τη Fed ότι με τις πιο συγκρατημένες αυξήσεις των επιτοκίων της μπορεί ακόμη να επιτύχει μια ήπια προσγείωση του δείκτη.

Η ΕΚΤ ολοκλήρωσε τη στροφή της για τις μακροπρόθεσμες προοπτικές του πληθωρισμού. Μέχρι τον Απρίλιο η ΕΚΤ είχε περιέργως ισχυριστεί πως ο δείκτης ήταν πιθανότερο να υποχωρήσει παρά να υπερβεί τον στόχο του 2% σε δύο χρόνια. Τώρα, η Κριστίν Λαγκάρντ και άλλοι αξιωματούχοι της ΕΚΤ παραδέχονται ότι ο πληθωρισμός δεν θα επιστρέψει στη «νέα κανονικότητά» του, που είχε διαμορφωθεί πριν από την πανδημία. Η περίοδος χαμηλού πληθωρισμού και χαμηλών ονομαστικών επιτοκίων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα έχει παρέλθει.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμίεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Προσδοκίες για χρονιά-ρεκόρ στον τουρισμό το 2022

Στα 20 δισ. ανέβηκε ο πήχυς των εσόδων, αύξηση κατά 10% σε σχέση με το 2019

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Με τις πληρότητες των ξενοδοχείων και των πτήσεων για τους επόμενους μήνες να κινούνται σε προ πανδημίας επίπεδα και τη μέση ταξιδιωτική δαπάνη να έχει ενισχυθεί σημαντικά πάνω από την τελευταία πριν από την πανδημία σεζόν, πληθαίνουν οι εκτιμήσεις για υπέρβαση των ταξιδιωτικών εισπράξεων φέτος έως και κατά 10% σε σχέση με το 2019.

Ηδη το δεύτερο τρίμηνο της φετινής χρονιάς ξεκίνησε με τις ταξιδιωτικές εισπράξεις αυξημένες κατά 20% τον Απρίλιο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 και τα προκαταρκτικά στοιχεία δείχνουν ότι αντίστοιχα ενισχυμένα θα κινηθούν και τον Μάιο, αλλά και τον τρέχοντα μήνα Ιούνιο, αναφέρουν στην «Κ» πηγές του κλάδου. Ακόμα πιο έντονη αναμένεται η άνοδος των εισπράξεων κατά το δίμηνο Ιουλίου - Αυγούστου, που μαζί με τον Σεπτέμβριο τυπικά αντιστοιχούν στο 60% των ετήσιων εισπράξεων.

Να σημειωθεί πως κατά το πρώτο τρίμηνο κάθε χρονιάς πραγματοποιείται, τυπικά, τζίρος που αντιστοιχεί μόλις στο 5% του έτους, το δεύτερο τρίμηνο στο 25% του έτους, το τρίτο τρίμηνο στο 60% και το τέταρτο τρίμηνο στο υπόλοιπο 10%. Οπως εξηγεί στην «Κ» εξειδικευμένος στον τουρισμό οικονομολόγος, «ακόμα και αν έχουμε ήπια επανάκαμψη της πανδημίας από το φθινόπωρο και μετά τα μεγέθη που δείχνουν πως θα καταγραφούν το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο επαρκούν για να υπερκαλύψουν τόσο τις απώλειες του φετινού πρώτου τριμήνου όσο και της όποιας κάμψης του τέταρτου». Φυσικά οι εκτιμήσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν τυχόν δυσμενή απρόοπτα γεγονότα. Τούτων λεχθέντων, συνάγεται πως η πρόβλεψη που διατυπώθηκε κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων για νέο ρεκόρ εισπράξεων βρίσκεται κοντά στην πραγματικότητα. Ειδικότερα, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, Γιάννης Ρέτσος, ανέφερε ότι το 2022 ο τουρισμός «μπορεί να αγγίξει και, γιατί όχι, να ξεπεράσει σε έσοδα το 2019». Ο δε πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου Ανδρέας Ανδρεάδης και διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Sani/Ikos, μίλησε για έσοδα της τάξης ακόμα και των 20 δισεκατομμυρίων.

AP

Το δεύτερο τρίμηνο της φετινής χρονιάς ξεκίνησε με τις ταξιδιωτικές εισπράξεις αυξημένες κατά 20% τον Απρίλιο σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019.

Τα ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων σε δημοφιλείς προορισμούς είναι τα πρώτα που θα καταγράψουν νέα υψηλά.

Ωστόσο η ανάκαμψη και η αύξηση των εισπράξεων δεν αναμένεται να είναι οριζόντια, δηλαδή δεν θα επωφεληθούν των αυξημένων εσόδων όλοι οι προορισμοί και όλες οι μονάδες.

Οπως αναφέρουν πηγές του κλάδου στην «Κ», τα ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων σε δημοφιλείς προορισμούς είναι τα πρώτα που θα καταγράψουν νέα υψηλά, ενώ χαμηλότερης διαβάθμισης μονάδες και καταλύματα σε όχι ιδιαίτερα γνωστούς θερινούς προορισμούς αλλά και πόλεις και χειμερινούς προορισμούς αναμένεται να ανακάμψουν με σαφώς χαμηλότερους ρυθμούς.

Αξίζει να επισημανθεί επίσης πως κατά τον Μάιο τα στοιχεία και για τα ξενοδοχεία Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού έδειξαν οριακή μόλις απόσταση από τα μεγέθη το αντίστοιχου μήνα του 2019. Σύμφωνα με στοιχεία της Ενωσης Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού, ο Μάιος «έκλεισε σημαντικά την ψαλίδα μεταξύ των αποτελεσμάτων του 2019 και του 2022 στους δείκτες που εξετάζονται και ειδικότερα βελτίωσε ελαφρά τη μέση τιμή δωματίου και έδωσε 82,1% μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία της Αθήνας (που όμως υπολείπεται κατά 6,9% έναντι του 2019)».

Πράσινο φως για σιδηροδρομικό έργο 213 εκατ. ευρώ

Το πράσινο φως για την εξασφάλιση ευρωπαϊκής χρηματοδότησης της τάξεως των 154 εκατ. ευρώ έλαβε, σύμφωνα με πληροφορίες, το έργο κατασκευής της νέας σιδηροδρομικής γραμμής Νέα Καρβάλη - Τοξότες Ξάνθης με μήκος 37 χιλιομέτρων και προϋπολογισμό 213 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για μέρος της Ανατολικής Σιδηροδρομικής Εγνατίας και σε συνδυασμό με την αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο αποτελεί σημαντικό τμήμα του διαδρόμου συνδυασμένων μεταφορών «Sea2Sea», που θα συνδέει το Αιγαίο με τη Μαύρη Θάλασσα.

Την ίδια στιγμή, για ένα άλλο σιδηροδρομικό έργο, αυτό μεταξύ Ρίου - Αγίου Διονυσίου, προϋπολογισμού 198 εκατ. ευρώ, που αποτελεί τμήμα του άξονα Ρίο - Νέος λιμένας Πάτρας, η ΕΡΓΟΣΕ αναμένεται, με χρονικό ορίζοντα το φθινόπωρο, να προχωρήσει στην εκ νέου υποβολή του φακέλου για την εξασφάλιση κοινοτικής χρηματοδότησης. Και αυτό επειδή, σύμφωνα με πληροφορίες, η Κομισιόν δεν ενέκρινε το αίτημα για χρηματοδότηση με 168 εκατ. ευρώ του έργου μέσω του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility). Το υψηλό κόστος του έργου λόγω και της δαπανηρής λύσης της πλήρους υπογειοποίησης της γραμμής Ρίο - Αγιος Διονύσιος μήκους 6,5 χιλιομέτρων, που αποτελούσε πάγιο αίτημα του Δήμου Πατρέων, φέρεται να αποτελεί τον βασικό λόγο για την απόρριψη του αιτήματος της ΕΡΓΟΣΕ.

Επίσης, η Κομισιόν έλαβε υπόψη το ενδεχόμενο του εκτροχιασμού του χρονοδιαγράμματος του έργου, που θα πρέπει να αποπερατωθεί σε 60 μήνες από την ημερομηνία των υπογραφών. Και αυτό λόγω της πιθανότητας εμφάνισης καθυστερήσεων στην ολοκλήρωση των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων εξαιτίας αντιδράσεων τοπικών φορέων, αλλά και της εξασφάλισης αδειοδότησης από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Με αυτά τα δεδομένα, η ΕΡΓΟΣΕ αναμένεται να υποβάλει εκ νέου τον φάκελο για τη χρηματοδότηση του έργου, ενώ θα έχει προχωρήσει και ο ανταγωνιστικός διάλογος με τα υποψήφια σχήματα (ΤΕΡΝΑ - Intrakat, Αβαξ - Alstom Transport, Ακτωρ - Μυτιληναίος). Μέσω αυτής της διαδικασίας εκτιμάται ότι θα προσδιοριστεί η βέλτιστη τεχνική λύση για την υλοποίηση του έργου.

Κυρίως με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση η κατασκευή της γραμμής Νέα Καρβάλη - Τοξότες Ξάνθης.

Σε κάθε περίπτωση, οι ευρωπαϊκές αρχές φέρονται να αναγνωρίζουν ότι η σύνδεση με το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί τον τελευταίο κρίκο που λείπει για να ολοκληρωθεί ο σιδηροδρομικός άξονας Αθήνα - Ρίο, φέρνοντας νέες επενδύσεις στις σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές και στο λιμάνι της Πάτρας.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Αγορές ομολόγων του Νότου με τα κέρδη από αυτά του Βορρά

Στόχος της ΕΚΤ, να αποφύγει την άνοδο αποδόσεων στα πιο ευάλωτα κράτη-μέλη

Η ΕΚΤ έχει χωρίσει τις 19 χώρες-μέλη της Ευρωζώνης σε τρεις ομάδες, τις χώρες-δωρητές, τις ωφελούμενες χώρες που θα λαμβάνουν και τις ουδέτερες, με κριτήριο την κλίμακα και την ταχύτητα με την οποία αυξήθηκαν οι αποδόσεις των ομολόγων τους και τα spreads τους τις τελευταίες εβδομάδες.

Μια καθοριστική μεταφορά κεφαλαίων από τον Βορρά στον Νότο της Ευρωζώνης αποφάσισε η ΕΚΤ σε μια προσπάθεια να αποτρέψει νέα εκτόξευση του κόστους δανεισμού της ευρωπαϊκής περιφέρειας και να απομακρύνει τον κίνδυνο νέας κρίσης χρέους των ευάλωτων οικονομιών της περιφέρειας. Σύμφωνα με αποκλειστικό ρεπορτάζ του Reuters, την εγκαινιάζει καθώς εφεξής θα αγοράζει ομόλογα Ελλάδας, Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας χρησιμοποιώντας μέρος των κερδών που θα αποφέρουν με τη λήξη τους τα ομόλογα Γερμανίας, Γαλλίας και Ολλανδίας. Στόχος της είναι να προχωρήσει στο σχέδιό της για σταδιακές αυξήσεις των επιτοκίων χωρίς να αντιμετωπίσει τον κατακερματισμό της Ευρωζώνης ανάμεσα σε χώρες με χαμηλό και σε χώρες με υψηλό κόστος δανεισμού, και όσους κινδύνους απορρέουν από κάτι τέτοιο. Για τον ίδιο λόγο θα παρουσιάσει νέο πρόσθετο μηχανισμό τον επόμενο μήνα, όπως ανακοίνωσε προσφάτως, όταν πήραν και πάλι την ανιούσα οι αποδόσεις των ομολόγων του ιταλικού δημοσίου.

Οπως προέκυψε από συζητήσεις με δεκάδες ανθρώπους στο ετήσιο συνέδριο της τράπεζας στη Σίντρα, η ΕΚΤ έχει χωρίσει τις 19 χώρες-μέλη της Ευρωζώνης σε τρεις ομάδες, τις χώρες-δωρητές, τις ωφελούμενες χώρες που θα λαμβάνουν και τις ουδέτερες, με κριτήριο την κλίμακα και την ταχύτητα με την οποία αυξήθηκαν οι αποδόσεις των ομολόγων τους και τα spreads τους τις τελευταίες εβδομάδες. Σκοπεύει, έτσι, να διοχετεύσει στις ωφελούμενες χώρες μέρος των κερδών από όσα ομόλογα των χωρών-δωρητών ωριμάζουν και έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος κατά της πανδημίας. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πως οι «ουδέτερες» χώρες θα έχουν έναν ρυθμιστικό ρόλο. Οι ομαδοποιήσεις αυτές των χωρών-μελών θα αναθεωρούνται κάθε μήνα. Αντανακλούν, πάντως, τη διχοτόμηση της Ευρωζώνης σε χώρες του πυρήνα και σε χώρες της περιφέρειας, που έγινε για πρώτη φορά αισθητή στη διάρκεια της κρίσης χρέους του ευρώ πριν από μία δεκαετία. Οι ωφελούμενες χώρες που θα στηρίζονται καθώς η τράπεζα θα αγοράζει τα ομόλογά τους είναι όσες αντιμετωπίζονται από τους επενδυτές ως οι πλέον επισφαλείς εξαιτίας των υψηλών επιπέδων του χρέους τους ή των ιδιαίτερα ισχνών ρυθμών ανάπτυξής τους, όπως είναι βέβαια η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Σημειωτέον, πάντως, πως η τράπεζα είχε αρχικά συμπεριλάβει περισσότερες χώρες σε αυτή την ομάδα, αλλά τις περιόρισε έπειτα από διαπραγμάτευση το Δ.Σ. της. Σε ό,τι αφορά την ομάδα των χωρών-δωρητών περιλαμβάνει όχι μόνο τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ολλανδία, αλλά γενικότερα τις χώρες του ευρωπαϊκού πυρήνα με τις ισχυρές οικονομίες και το χρέος με υψηλή βαθμολογία πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Το πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων με χρήματα από τη ρευστοποίηση αυτών που λήγουν ξεκίνησε την 1η Ιουλίου.

Οπως επισημαίνει το Reuters, τα κέρδη από τα ομόλογα που λήγουν Ιούλιο και Αύγουστο θα είναι σημαντικά, αλλά η ΕΚΤ γνωρίζει ότι δεν επαρκούν αυτές οι επανεπενδύσεις για να επαναφέρει την ηρεμία στις αγορές ομολόγων.

Προς το παρόν και ως πρώτο βήμα για να αποτρέψει νέα αναταραχή στις αγορές χρέους και νέα εκτόξευση του κόστους δανεισμού της περιφέρειας, σκοπεύει να κινηθεί με μεγάλη ευελιξία σε ό,τι αφορά τις επανεπενδύσεις των ομολόγων που λήγουν από το έκτακτο πρόγραμμα κατά της πανδημίας ύψους 1,7 τρισ. ευρώ. Σύμφωνα με πηγές με γνώση των σχετικών συνομιλιών, που όμως προτίμησαν την ανωνυμία, καθώς δεν υπάρχουν ανακοινώσιμες αποφάσεις, δεν πρόκειται να θέσει αυστηρά όρια στις αγορές χρέους.

Οι ίδιες πηγές αναφέρουν, πάντως, ότι θα υπάρχουν κανόνες στις επανεπενδύσεις και η τράπεζα θα αγοράζει ομόλογα των ευάλωτων χωρών του ευρωπαϊκού Νότου μόνον όταν θα έχουν ωριμάσει οι σχετικοί τίτλοι και θα έχουν απελευθερωθεί τα κεφάλαια. Στις σχετικές ανακοινώσεις προέβη η Κριστίν Λαγκάρντ από το βήμα της ετήσιας συνόδου στη Σίντρα, τονίζοντας ότι «τα κέρδη από τα ομόλογα που λήγουν θα επενδύονται στις αγορές ομολόγων του ευρωσυστήματος όπου απειλείται η εύρυθμη λειτουργία τους». Η ίδια προσέθεσε ότι η τράπεζα αποφάσισε «να επιδείξει αυτή την ευελιξία όταν θα επανεπενδύει τα κέρδη από το χαρτοφυλάκιο του έκτακτου προγράμματος αρχίζοντας από την 1η Ιουλίου».

Υπενθυμίζεται πως η κ. Λαγκάρντ συγκάλεσε έκτακτη συνάντηση του Δ.Σ. της τράπεζας τον Ιούνιο όταν οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του ιταλικού δημοσίου έκαναν άλμα και υπερέβησαν το 4%. Οι αξιωματούχοι της τράπεζας δεσμεύθηκαν, άλλωστε, να επισπεύσουν τις απαιτούμενες προετοιμασίες για να παρουσιάσουν το νέο εργαλείο που θα αποτρέψει ενδεχόμενη κρίση στις αγορές ομολόγων. Οι σχετικές προτάσεις αναμένεται να παρουσιαστούν στη συνεδρίαση της τράπεζας στις 20 και 21 Ιουλίου, οπότε και αναμένεται να προχωρήσει η ΕΚΤ στην πρώτη αύξηση επιτοκίων από το 2011.

REUTERS, BLOOMBERG

Πληθωρισμό μακράς διαρκείας αναμένουν οι κεντρικοί τραπεζίτες

Οι κεντρικοί τραπεζίτες αναγκάζονται να σκίσουν το εγχειρίδιο που χρησιμοποίησαν τα τελευταία 20 χρόνια, καθώς όλα δείχνουν πως αυξάνεται ο κίνδυνος να εγκλωβιστεί ο κόσμος σε ένα περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Αυτό το μήνυμα έδωσαν ο πρόεδρος της Federal Reserve Τζερόμ Πάουελ και η Ευρωπαία ομόλογός του Κριστίν Λαγκάρντ, την Τετάρτη αφού συζήτησαν με τι τρόπο μπορούν να αντιμετωπίσουν τις επίμονες πληθωριστικές πιέσεις και την επιβράδυνση της ανάπτυξης στην ετήσια σύνοδο της ΕΚΤ στη Σίντρα της Πορτογαλίας. «Δεν νομίζω ότι πρόκειται να επιστρέψουμε σε περιβάλλον χαμηλού πληθωρισμού» παραδέχθηκε η Κριστίν Λαγκάρντ και τόνισε πως «συνεπεία της πανδημίας απελευθερώθηκαν κάποιες δυνάμεις και δεδομένου του γεωπολιτικού αυτού σοκ που αντιμετωπίζουμε θα αλλάξουν το τοπίο μέσα στο οποίο λειτουργούμε». Σε συνδυασμό με όσα δήλωσε ο Πάουελ αλλά και ο

ΕΚΤ, Fed, Τράπεζα Αγγλίας συμφωνούν ότι η μάχη κατά των πληθωριστικών πιέσεων θα διαρκέσει για αρκετό καιρό.

διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, υποδηλώνουν επικείμενη ανατροπή στη νομισματική πολιτική. Επί χρόνια ο εχθρός που αντιμετώπιζαν οι κεντρικές τράπεζες ήταν ο χαμηλός πληθωρισμός που τους ανάγκαζε να υιοθετούν σχεδόν μηδενικά ή και αρνητικά επιτόκια και να αγοράζουν μεγάλο όγκο ομολόγων για να στηρίξουν τις οικονομίες τους σε περιόδους ύφεσης και αδύναμης ανάκαμψης. Τώρα ο κοινός εχθρός είναι οι πληθωριστικές πιέσεις που βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 40 ετών, καθώς το έμ-

Δεν θα επιστρέψουμε σύντομα σε περιβάλλον χαμηλού πληθωρισμού. Αυτό το μήνυμα έδωσαν ο πρόεδρος της Federal Reserve Τζερόμ Πάουελ και η Ευρωπαία ομόλογός του Κριστίν Λαγκάρντ από την ετήσια σύνοδο της ΕΚΤ στη Σίντρα της Πορτογαλίας.

φραγμα που προκάλεσε η πανδημία στην εφοδιαστική αλυσίδα και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχουν διαψεύσει τις ελπίδες πως θα ήταν προσωρινή η επιτάχυνση του πληθωρισμού και αναγκάζουν τις κεντρικές τράπεζες να πατήσουν φρένο: η αμερικανική Fed αύξησε τα επιτόκια κατά 75 μ.β. μέσα στον Ιούνιο, καταγράφοντας την πιο επιθετική αύξηση από το 1994 και διεμήνυσε ότι θα το επαναλάβει τον Ιούλιο. Ο κίνδυνος περαιτέρω επιτάχυνσης του πληθωρισμού εξωθεί τη Fed στις πιο επιθετικές κινήσεις από τη δεκαετία του 1990 και προβλέπεται να αυξήσει τα επιτόκια συνολικά κατά ακόμη 175 μ.β. φέτος, φτάνοντάς τα ανάμεσα στο 3,75% και το 4% το 2023.

Ο επικεφαλής της Fed επισήμανε, άλλωστε, ότι είναι σε εξέλιξη «ένας νέος διαχωρισμός του κόσμου σε στρατόπεδα ανταγωνιστικά σε γεωπολιτικό και οικονομικό επίπεδο και παρατηρούμε την αντιστροφή της παγκοσμιοποίησης», που μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερη ανάπτυξη και μείωση της παραγωγικότητας. Επί δεκαετίες οι προηγμένες οικονομίες ευεργετήθηκαν από τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης. Στην ορολογία των κεντρικών τραπεζών, οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό παρέμεναν χαμηλές και οι κεντρικές τράπεζες άφησαν τις αγορές εργασίας να αναπτυχθούν σε σημείο υπερθέρμανσης. Η πρόσβαση σε εργατικά χέρια από μακρινές χώρες περιόρισαν τη διαπραγματευτική δύναμη των εργαζομένων, περιορίζοντας περαιτέρω τον πληθωρισμό. Αυτό έγινε, ωστόσο, με κοινωνικό κόστος, καθώς οι μισθοί καθηλώθηκαν. Το 2020 η Fed αναθεώρησε την προσέγγισή της στο πρόβλημα του υπερβολικά χαμηλού πληθωρισμού. Υιοθέτησε μια στρατηγική που τη δέσμευσε να μην αντιδρά προληπτικά στις προβλέψεις για επιτάχυνση του πληθωρισμού. Οπως παραδέχθηκε ο ίδιος ο Τζερόμ Πάουελ, στο σημερινό περιβάλλον είναι αμφίβολο αν είναι ακόμη σκόπιμο να τηρείται αυτή η στρατηγική. Παραδέχθηκε σιωπηρά πως τα στελέχη της ομοσπονδιακής τράπεζας μπορεί με τις επιθετικές αυξήσεις των επιτοκίων να οδηγήσουν την οικονομία σε ύφεση, αλλά τόνισε πως αυτή τη στιγμή κάτι τέτοιο θα ήταν το λιγότερο κακό.

BLOOMBERG

Σε δύσκολη θέση η γερμανική ενεργειακή Uniper

Στην αρωγή του γερμανικού κράτους ενδέχεται να προσφύγει η γερμανική ενεργειακή Uniper, καθώς αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα από τη στιγμή που η Gazprom μείωσε δραστικά τις ροές φυσικού αερίου, αναγκάζοντάς την να αγοράζει ακριβότερα καύσιμα από τις διεθνείς αγορές. Η εταιρεία ανακοίνωσε ότι έχει απευθυνθεί στη γερμανική κυβέρνηση ζητώντας δάνειο από την ημικρατική αναπτυξιακή τράπεζα KfW και η είδηση οδήγησε χθες τη μετοχή της σε πτώση 18% και στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων πέντε και πλέον ετών. Σε ηλεκτρονικά μηνύματά του, ο διευθύνων σύμβουλος Κλάους Ντίτερ Μάουμπαχ, τόνισε πως «η κατάσταση της επιχείρησης έχει σαφώς επιδεινωθεί εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία».

Η εταιρεία έχει απευθυνθεί στη γερμανική κυβέρνηση ζητώντας δάνειο από την ημικρατική αναπτυξιακή τράπεζα KfW.

Η Uniper κάλυπτε περισσότερο από το 50% των αναγκών της σε φυσικό αέριο με εισαγωγές από τη Ρωσία μέσω μακροπρόθεσμων συμβολαίων. Είναι από τις πρώτες στην Ευρώπη σε εισαγωγές φυσικού αερίου, ενώ προμηθεύει σημαντικό αριθμό βιομηχανιών και τοπικών εταιρειών κοινής ωφελείας. Η γερμανική κυβέρνηση έχει εκφράσει φόβους πως η Gazprom θα διακόψει πλήρως τις ροές φυσικού αερίου, οπότε η χώρα δεν θα μπορεί να γεμίσει τις αποθήκες φυσικού αερίου ενόψει του χειμώνα και ενδεχομένως θα αναγκαστεί να διανείμει ενέργεια με δελτίο εις βάρος των βιομηχανιών της. Ηδη ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, Ρόμπερτ Χάμπεκ, έχει κηρύξει το δεύτερο στάδιο συναγερμού του έκτακτου μηχανισμού για την ασφάλεια στην προμήθεια φυσικού αερίου και έχει καλέσει επιχειρήσεις και νοικοκυριά της χώρας να εξοικονομήσουν ενέργεια. Αν επιδεινωθεί η κατάσταση και προχωρήσει στο τρίτο στάδιο, τότε θα μειωθεί ή και θα διακοπεί η παροχή ενέργειας στις βιομηχανίες της χώρας, με ολέθρια αποτελέσματα για τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης.

Παράλληλα, όμως, η περίπτωση της Uniper και της οικονομικής της δυσπραγίας παραπέμπει στα όσα δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ο Γερμανός υπουργός, όταν αναφερόμενος στη στάση της Gazprom προειδοποίησε πως η τρέχουσα κρίση μπορεί να αποτελέσει τη Lehman Brothers της ενέργειας. Τόνισε πως οι ευρωπαϊκές εταιρείες ενέργειας καταβάλλουν μεγάλο κόστος για την προμήθεια καυσίμων από τη στιγμή που η Gazprom μείωσε τις ροές και αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Προειδοποίησε πως ενδέχεται να αρχίσουν να καταρρέουν και να πτωχεύουν η μία μετά την άλλη και η περίπτωση της γερμανικής εταιρείας φαίνεται να τον δικαιώνει.

BLOOMBERG

Η Uniper κάλυπτε περισσότερο από το 50% των αναγκών της σε φυσικό αέριο με εισαγωγές από τη Ρωσία μέσω μακροπρόθεσμων συμβολαίων.

Σε αύξηση παραγωγής πετρελαίου προχωράει ο ΟΠΕΚ τον Αύγουστο

Ερωτήματα για την εφαρμογή της απόφασης, ο ρόλος της Σ. Αραβίας και η Ρωσία

Η Ρωσία μπορεί να αντιμετωπίζεται από τη Δύση ως διεθνής παρίας, αλλά υπό την οπτική γωνία της Σαουδικής Αραβίας παραμένει η μία από τις δύο μεγαλύτερες χώρες στον κόσμο στην παραγωγή και τις εξαγωγές πετρελαίου.

REUTERS

Του **ΣΤΑΝΛΕΪ ΡΙΝΤ**
THE NEW YORK TIMES

Τα μέλη του ΟΠΕΚ μαζί με τη Ρωσία, που τα τελευταία χρόνια αποτελεί πλέον άτυπο μέλος του, αποφάσισαν την Πέμπτη να πορευτούν βάσει της απόφασης που έλαβαν τον περασμένο μήνα και να αποκαταστήσουν την παραγωγή τους στα προ πανδημίας επίπεδα, αυξάνοντάς την κατά 648.000 βαρέλια την ημέρα τον Αύγουστο. Και τώρα το ερώτημα είναι τι γίνεται από εδώ και στο εξής.

Το διεθνές καρτέλ βρίσκεται σε ένα δύσκολο σταυροδρόμι, καθώς έχει ολοκληρώσει το σχέδιό του για ανάκληση των ριζικών μειώσεων παραγωγής που αποφάσισε στη διάρκεια της πανδημίας και να επαναφέρει την παραγωγή του στα 44 εκατ. βαρέλια την ημέρα, στα προ πανδημίας επίπεδα. Ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι και το γεγονός ότι οι ποσοστώσεις που έχει κατανείμει σε διάφορα μέλη του είναι υπερβολικά φιλόδοξες, με αποτέλεσμα να υπολείπεται διαρκώς η παραγωγή του σε σύγκριση με τους στόχους.

Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας, για παράδειγμα, εκτιμά πως το διεθνές καρτέλ θα επιτύχει μόλις το 50% της αύξησης που έχει θέσει στόχο. Η Σαουδική Αραβία, αντε φάκτο ηγετική δύναμη του ΟΠΕΚ, αλλά και κάποια άλλα μέλη, ενδέχεται να επανεξετάζουν τη συνεργασία τους με τη Ρωσία τώρα που οι υδρογονάνθρακές της υφίστανται τις κυρώσεις της Δύσης μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Τα μέλη του ΟΠΕΚ γνωρίζουν καλά πως μειώνεται η παραγωγή πετρελαίου της Ρωσίας. Η Σαουδική Αραβία φάνηκε πρόσφατα να σπάει τον πάγο στις σχέσεις της με την Ουάσιγκτον, η οποία την πίεζε επί καιρό να

Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας εκτιμά πως το καρτέλ θα επιτύχει μόλις το 50% της αύξησης που έχει θέσει στόχο.

αυξήσει την παραγωγή της ώστε να μειωθούν οι τιμές του πετρελαίου παγκοσμίως.

Την Πέμπτη, ο ΟΠΕΚ απέφυγε τις δύσκολες αποφάσεις. Εξέδωσε ένα λιτό δελτίο Τύπου, στο οποίο αναφερόταν στη «συναίνεση» των χωρών-μελών του ως προς την αναταραχή στην αγορά πετρελαίου. Η χθεσινή συνεδρίαση μέσω βίντεο δεν επηρέασε τόσο την αγορά πετρελαίου. Το Brent υποχώρησε σχεδόν 1%, στα 115 δολ. το βαρέλι, το απόγευμα ενώ έχει σημειώσει συνολική άνοδο περίπου 50% από την αρχή του έτους, αφού οι κυρώσεις κατά της Ρωσίας έχουν εντείνει τις ανησυχίες για ελλείψεις στην αγορά. Είναι εύλογο να υποστηρίζει κανείς πως η Μόσχα, που έχει κι εκείνη καταλάβει ηγετική θέση στον ΟΠΕΚ, θα ήταν λογικό να υποβαθμιστεί. Οι κυρώσεις της που της έχουν επιβληθεί ενδέχεται να την αποδυναμώσουν ως χώρα παραγωγής ενέργειας και να περιορίσουν τα περιθώρια διαπραγματευτικών ελιγμών που είχε για να αυξάνει ή να μειώνει την παραγωγή της και να χειρίζεται την αγορά.

«Το όλο σύστημα του ΟΠΕΚ+, όπως είθισται πλέον να λέγεται με το πρόσθετο άτυπο μέλος του, δεν μπορεί να δουλέψει αν μειωθεί η παραγωγή της Ρωσίας», τονίζει ο αναλυτής ενέργειας Ντανιέλ Γιεργκίν. Εως τώρα τόσο η Σαουδική Αραβία όσο και τα Εμιράτα έτειναν να κωφεύουν σε τέτοια επιχειρήματα. Οι Σαουδάραβες προσπαθούσαν επί χρόνια να ενισχύσουν την επιρροή του καρτέλ προσεταιριζόμενοι τη Ρωσία, καθώς και άλλους παράγοντες της αγοράς ενέργειας όπως το Καζακστάν. Και όλα δείχνουν πως δεν έχουν διάθεση να αποκόψουν τη Μόσχα. Η Ρωσία μπορεί να αντιμετωπίζεται από τη Δύση ως διεθνής παρίας, όμως από την οπτική γωνία της Σαουδικής Αραβίας παραμένει η μία από τις δύο μεγαλύτερες χώρες στον κόσμο στην παραγωγή και στις εξαγωγές πετρελαίου. Ως εκ τούτου, έχει μεγαλύτερη αξία ως εταίρος από μέλη του ΟΠΕΚ όπως το Ιράν, η Λιβύη, η Νιγηρία ή η Βενεζουέλα. Οι βιομηχανίες πετρελαίου αυτών των χωρών πλήττονται, άλλωστε, είτε από κάποιες κυρώσεις είτε από άλλα προβλήματα.

Εξάλλου, στην προσπάθειά της να εξασφαλίσει εναλλακτικές αγορές για το πετρέλαιό της όπως η Κίνα και η Ινδία, η Ρωσία κατέδειξε ότι διαθέτει ακόμη επιρροή. Γι' αυτό και έχει προκαλέσει σύγχυση σε όσους επιχειρούν τα προγνωστικά και επέμεναν ότι η παραγωγή της θα μειωνόταν πολύ περισσότερο από όσο έχει μειωθεί έως τώρα. Είναι, πάντως, αλήθεια ότι οι Σαουδάραβες θα ήθελαν να έχουν κάτι να προσφέρουν στον κ. Μπάιντεν. Αν παρουσιασθούν αδιάλλακτοι, τότε ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τις αντιδράσεις της Ουάσιγκτον. Στη συνάντηση του G7 έπεσε η ιδέα ενός ανώτατου ορίου στις τιμές του ρωσικού πετρελαίου. Οι αξιωματούχοι του ΟΠΕΚ απέφυγαν να σχολιάσουν δημοσίως το θέμα. Το πιθανότερο, όμως, είναι ότι αντιμετωπίζουν αυτήν την ιδέα ως νέα πηγή αβεβαιότητας, που θα περιπλέξει περαιτέρω τη διαχείριση της κατάστασης στην αγορά ενέργειας. Αναλυτές του κλάδου εκτιμούν πως οι Σαουδάραβες ενδέχεται μεν να αυξήσουν την παραγωγή τους επόμενους μήνες, αλλά θα κινηθούν προσεκτικά. Θα ζυγιάσουν την επιθυμία τους να δελεάσουν την Ουάσιγκτον με άλλα κίνητρα, όπως να κρατήσουν τη Ρωσία κοντά στη συμμαχία τους.

Οικονομικός Διευθυντής

mas supermarkets

Ο Όμιλος Υπεραγορών mas, η μεγαλύτερη σε αριθμό καταστημάτων αλυσίδα με 50 υπεραγορές παγκύπρια και παρουσία πέραν των 20 ετών στον τομέα του λιανικού εμπορίου, δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση της πιο πάνω θέσης:

Καθήκοντα & ευθύνες

- Προΐσταται, εποπτεύει και έχει την ευθύνη για την οργάνωση, διοίκηση και εύρυθμη λειτουργία του λογιστηρίου της Εταιρείας, καθώς και για τον προγραμματισμό, συντονισμό και αποτελεσματική διεξαγωγή των λογιστικών εργασιών της Εταιρείας.
- Έχει την ευθύνη για την ετοιμασία περιοδικών οικονομικών καταστάσεων ή άλλων εκθέσεων τις οποίες υποβάλλει προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου.
- Παρακολουθεί τον ετήσιο προϋπολογισμό και διασφαλίζει την ορθή διαχείριση των οικονομικών πόρων του Ομίλου.
- Παρακολουθεί και διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή διαδικασιών καθημερινής λειτουργίας ανά τμήμα, ώστε να εξυπηρετείται το κεντρικό μοντέλο οικονομικής παρακολούθησης.
- Έχει την ευθύνη ως προς την περαιτέρω ανάπτυξη και/ή βελτίωση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.
- Υποβάλλει εισηγήσεις για τη βελτίωση των μεθόδων εργασίας των διαφόρων τμημάτων.
- Εκτελεί οποιαδήποτε άλλα σχετικά με την θέση καθήκοντα δυνατόν να ανατεθούν.

Απαιτούμενα προσόντα

- Πτυχίο Πανεπιστημιακού επιπέδου στη Λογιστική ή άλλο ισότιμο προσόν
- Προηγούμενη πείρα 5 τουλάχιστον ετών σε παρόμοια θέση
- Άριστη γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής Γλώσσας (προφορικός και γραπτός λόγος)
- Άριστος χειρισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες
- Ακεραιότητα χαρακτήρα, υπευθυνότητα, πρωτοβουλία, αξιοπιστία και ευθυκρισία
- Κριτική και αναλυτική σκέψη
- Επαγγελματικός τίτλος (ACCA, ACA, CPA) και/ή μεταπτυχιακό σε συναφή κλάδο θα θεωρηθούν ως επιπρόσθετα προσόντα

Απολαβές & ωφελήματα

- Προσφέρεται ελκυστικό πακέτο απολαβών αναλόγως προσόντων, περιλαμβανομένου Ταμείου Προνοίας

Αιτήσεις

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστείλουν βιογραφικό σημείωμα μέχρι τις **20 Ιουλίου 2022**, δηλώνοντας το όνομα της θέσης, προς: E-mail: info@parkerrussell.com.cy / Φαξ: 22253550

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν εμπιστευτικότητας. Η Εταιρεία θα ανταποκριθεί μόνο προς τους ενδιαφερόμενους οι οποίοι θα κληθούν για προσωπική συνέντευξη.

Ο ΠΕΡΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΑΤΟΧΗ, ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ) ΝΟΜΟΣ, ΚΕΦ. 224
Ειδοποίηση σύμφωνα τις πρόνοιες του άρθρου 70(β)

Επειδή με διάταγμα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 69(1) του πιο πάνω νόμου, που δημοσιεύτηκε στο Πρώτο Μέρος, του Τρίτου Παραρτήματος της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, με αρ.5606 με την Κ.Δ.Π. 408/30.09.2021, το Υπουργικό Συμβούλιο διέταξε τη διενέργεια Νέας Γενικής Εκτίμησης σε τιμές 01.01.2021 της ακίνητης ιδιοκτησίας που βρίσκεται εντός ολόκληρου του ελεγχόμενου από την Κυπριακή Δημοκρατία Τμήματος της.

Και επειδή η Νέα Γενική Εκτίμηση, σε τιμές 01.01.2021, στους Δήμους και τις Κοινότητες έχει συμπληρωθεί:

Εγώ, ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, ενασκώντας τις εξουσίες που μου παρέχονται, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 70(β) και 75 του πιο πάνω Νόμου, ειδοποιώ το κοινό ότι η επανεκτίμηση έχει συμπληρωθεί και ότι το ηλεκτρονικό αρχείο με την πληροφορία της ακίνητης ιδιοκτησίας και τις αξίες ακινήτων σε τιμές 01.01.2021, έχει κατατεθεί / αναρτηθεί στη Διαδικτυακή Πύλη του Τμήματος «DLS PORTAL» για χρήση από το Γραφείο του Δημάρχου ή του Κοινοτάρχη του οικείου Δήμου ή της Κοινότητας μέσω των υφιστάμενων Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών «Εξαγωγή Καταλόγου Ακίνητης Ιδιοκτησίας» και «Εξαγωγή Φορολογικού Καταλόγου».

2. (α) Οι κατάλογοι εκτίμησης σε έντυπη μορφή ή/και το ηλεκτρονικό αρχείο μπορούν να επιθεωρούνται από το κοινό κατά τις εργάσιμες μέρες και ώρες. Επίσης, έχουν γίνει διευθετήσεις ώστε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο να μπορεί να ενημερωθεί μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος «DLS PORTAL», https://portal.dls.moi.gov.cy και της Ηλεκτρονικής Υπηρεσίας «Πλοήγηση σε Χάρτες» ή τηλεφωνικά στον παγκύπριο αριθμό 17100 για κλήσεις εσωτερικού ή +35722804900 για κλήσεις από εξωτερικό.

(β) Οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο διαφωνεί με την εκτίμηση, μπορεί να υποβάλλει σε μένα αίτηση διόρθωσης λάθους ή ένσταση Γενικής Εκτίμησης ηλεκτρονικά, μέσω της υπηρεσίας «Ηλεκτρονικές Αιτήσεις» στην πιο πάνω ιστοσελίδα, μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία δημοσίευσης της ειδοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, σύμφωνα με τις πρόνοιες των άρθρων 70 (δ) και 74, του Κεφ. 224.

(γ) Η ειδοποίηση αυτή, θα αναρτηθεί στις πινακίδες ειδοποιήσεων εκάστου Δήμου ή Κοινότητας, των Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων και των Επάρχων της Λευκωσίας, Λάρνακας, Αμμοχώστου, Λεμεσού και Πάφου.

(δ) Η Γενική Εκτίμηση έγινε με βάση τις αξίες γενικής εκτίμησης των ακινήτων, κατά την 01.01.2021 και υπολογίστηκαν ως εάν τα ακίνητα να ήταν ελεύθερα κατοχής, όπως προνοεί το άρθρο 69 (3), του Κεφ. 224.

(ε) Τα ονόματα των ιδιοκτητών που αναφέρονται σε έντυπη μορφή ή και στο ηλεκτρονικό αρχείο, αναγράφονται όπως είναι καταχωρισμένα στα Κτηματικά Μητρώα του οικείου Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου. Ενδέχεται μερικοί ιδιοκτήτες να έχουν μεταβιβάσει τα ακίνητα τους σε άλλα πρόσωπα.

Δρ. ΕΛΙΚΚΟΣ Α. ΗΛΙΑ
Διευθυντής, Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Φιλανθρωπικής εκδήλωσης για οικονομική ενίσχυση του Συνδέσμου «Παιδιά με Ηπατικές Παθήσεις - Γιώργος Ψαράς - Round Table»

Από την εκστρατεία/έρανο (με αριθμό άδειας Ν.Π. 2/2022) η οποία διενεργήθηκε τις 5 Ιουνίου 2022, από το Σύνδεσμο «Παιδιά με Ηπατικές Παθήσεις» με αριθμό μητρώου 3091, συλλέχτηκε το συνολικό ποσό των €3,716.45 συμπεριλαμβανομένου των χορηγιών. Τα συνολικά έξοδα (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) ανήλθαν στα €3,021.48 αφήνοντας ένα πλεόνασμα ύψους €694.97 το οποίο θα διατεθεί προς την οικονομική ενίσχυση του Συνδέσμου σύμφωνα με τους όρους που διαλαμβάνει η αναφερόμενη άδεια.

Για περισσότερες πληροφορίες στα τηλέφωνα 99567664/99516884 και στην ηλεκτρονική διεύθυνση paramythia.doremithia@hotmail.com

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

Ζητούν ενοίκιο 1.000 ευρώ για μια γκαρσονιέρα

Εξωφρενικές τιμές για μικρά διαμερίσματα 20 έως 40 τ.μ.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Απόπειρες κερδοσκοπίας στην αγορά ενοικίων παρατηρούνται το τελευταίο διάστημα, με επίκεντρο τα διαμερίσματα μικρής επιφανείας, στούντιο και γκαρσονιέρες από 20 έως 40 τ.μ. Πρόκειται για την κατηγορία ακινήτων που καταγράφει την υψηλότερη ζήτηση σήμερα, λόγω του (θεωρητικά) πιο προσιτού κόστους τους, αναλογικά με τα μεγαλύτερα ακίνητα. Αυτό δίνει την αφορμή σε ορισμένους ιδιοκτήτες, συχνά με τη συνδρομή

Σε κάποιες περιπτώσεις το μέσο κόστος ανά τ.μ. προσεγγίζει τιμές Λονδίνου.

και μεσιτικών γραφείων, να αυξήσουν τις τιμές σε δυσθεώρητο ύψος.

«Παρατηρούμε ζητούμενες τιμές ακόμα και υπόγεια - ημιυπόγεια, αντίστοιχες εκείνων που ισχύουν για διαμερίσματα ρετιρέ, ενώ σε άλλες περιπτώσεις το μέσο κόστος ανά τ.μ. προσεγγίζει τιμές Λονδίνου», αναφέρει χαρακτηριστικά στέλεχος της αγοράς ακινήτων. Αρκετά από τα ακίνητα αυτά είναι επιπλωμένα κι εξοπλισμένα, καθώς οι ιδιοκτήτες τους τα προόριζαν για την αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων. Ωστόσο, είτε λόγω θέσης - περιοχής είτε λόγω της πρόσφατης συγκυρίας που ήταν δύσκολη για τον τουρισμό, ιδίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, έχουν υποχρεωθεί να τα διαθέσουν στην αγορά των μακροχρόνιων μισθώσεων, ζητώντας όμως ένα σημαντικά υψηλότερο ποσό. Αντίστοιχα, κάποιοι επιχειρούν να προσελκύσουν φοιτητές από πόλεις της περιφέρειας, ώστε να έχουν διαθέσιμο το ακίνητο για τη θερινή περίοδο. Σε κάθε περίπτωση, οι ζητούμενες τιμές κρίνονται απαγορευτικές για το μέσο ελληνικό νοικοκυριό.

Για παράδειγμα, για διαμέρισμα 10 ετών στα Άνω Σούρμενα του Ελληνικού, επιφανείας 37 τ.μ., ζητείται μηνιαίο ενοίκιο 1.000 ευρώ, ήτοι 27 ευρώ/τ.μ.! Πρόκειται για στούντιο 4ου ορόφου, που διαθέτει αποθήκη επτά τ.μ., ενώ στην τιμή περιλαμβάνονται ο λογαριασμός του νερού και τα κοινόχρηστα. Στο Μαρούσι (περιοχή Νέα Φιλοθέη), ζητούνται 1.000 ευρώ για τη μηνιαία ενοικίαση 37 τ.μ. σε διαμέρισμα του 1975, ανακαινισμένο το 2013. Πρόκειται για επιπλωμένο ακίνητο στον τρίτο όροφο, με την τιμή ανά τ.μ. να αγγίζει τα 27 ευρώ/τ.μ.

Αντίστοιχα, στο κέντρο της Αθήνας, πλησίον του Καλλιμάρμαρου Σταδίου, προσφέρεται προς ενοικίαση διαμέρισμα του 1958 (ανακαινισμένο), 40 τ.μ., με τιμή ενοικίου 850 ευρώ, ήτοι 21 ευρώ/τ.μ. Πρόκειται για ακίνητο στον πρώτο όροφο, το οποίο ανακαινίστηκε πέρυσι και είναι επίσης εξοπλισμένο με ηλεκτρικές συσκευές. Στην πλατεία Βικτωρίας προσφέρεται επιπλωμένο διαμέρισμα υπερυψωμένο (ημιώροφος) σε ακίνητο του 1970. Πρόκειται για εξοπλισμένο διαμέρισμα 30 τ.μ., για το οποίο ο ιδιοκτήτης του ζητάει 700 ευρώ, ή 23 ευρώ/τ.μ. Στην τιμή πάντως περιλαμβάνονται και δαπάνες ΔΕΚΟ, όπως επίσης και κοινόχρηστα. Σαφώς πιο «οικονομικό» κρίνεται ημιυπόγειο στους Αμπελοκήπους, κατασκευής του 1976, αλλά ανακαινισμένο φέτος. Το εν λόγω ακίνητο, επιφανείας 43 τ.μ., μισθώνεται εξοπλισμένο με ηλεκτρικές συσκευές (χωρίς όμως έπιπλα) αντί 400 ευρώ, ή 9 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχης ποιότητας - θέσης ακίνητα μισθώνονταν αντί 4 ή 5 ευρώ/τ.μ. πριν από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, δηλαδή αντί 200-250 ευρώ, όταν η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών ήταν σαφώς μεγαλύτερη, συγκριτικά με σήμερα.

Για να γίνει αντιληπτό το ύψος των ζητουμένων τιμών, αρκεί να αναφέρουμε ένα παράδειγμα από μίσθωση που ολοκληρώθηκε πρόσφατα σε διαμέρισμα ημιωρόφου στο Γαλάτσι. Το μηνιαίο ενοίκιο για το ακίνητο των 47 τ.μ. ήταν 300 ευρώ, ήτοι 6,3 ευρώ/τ.μ. Οι τιμές για ακίνητα αυτής της κατηγορίας εντός ή πέριξ του κέντρου της Αθήνας κυμαίνονται μεταξύ 6-7 ευρώ/τ.μ.

Ανάλογες τιμές όμως συναντάει κανείς και σε αγγελίες ακινήτων στη Θεσσαλονίκη. Για παράδειγμα, στην οδό Τσιμισκή, ενοικιάζεται στούντιο 36 τ.μ., 7ου ορόφου και «πολυτελούς» κατασκευής του 1970, αντί 1.000 ευρώ. Με δεδομένο ότι το ακίνητο είναι επιφανείας 36 τ.μ., προκύπτει μηνιαίο κόστος 28 ευρώ/τ.μ. Το ακίνητο προσφέρεται επιπλωμένο κι εξοπλισμένο με ηλεκτρικές συσκευές, ενώ προσφέρεται μόνο για μίσθωση τριών μηνών, δείγμα ότι ο ιδιοκτήτης του επιχειρεί να απευθυνθεί τόσο στην εγχώρια αγορά (τους χειμερινούς μήνες), όσο και στη βραχυχρόνια (τους θερινούς μήνες). Στη δε τιμή του ενοικίου περιλαμβάνονται και όλοι οι λογαριασμοί κοινής ωφέλειας.

Ασφαλώς, οι τιμές αυτές είναι ζητούμενες και δεν συνεπάγεται ότι θα βρεθούν ενοικιαστές. Ωστόσο, απηχούν μια τάση στην αγορά, ενδεικτική των υπερβολικών απαιτήσεων μερίδας ιδιοκτητών, συχνά με τη «σφραγίδα» επαγγελματιών, καθώς πολλές από τις παραπάνω αγγελίες είναι μεσιτικών γραφείων. Σύμφωνα με στελέχη της αγοράς, το φαινόμενο των υπερβολικών απαιτήσεων μερίδας ιδιοκτητών, ιδίως εκείνων που διαθέτουν μικρής επιφάνειας διαμερίσματα, εγκειται στο γεγονός ότι είναι πιο δυσεύρετα κι έχουν σημαντική ζήτηση είτε για αγορά είτε για ενοικίαση. Αυτό όμως δεν αφορά το σύνολο της αγοράς, αλλά τα ακίνητα εκείνα που βρίσκονται σε πιο προνομιακά σημεία, π.χ. στα νότια και τα βόρεια προάστια και ασφαλώς βρίσκονται σε υψηλότερους ορόφους, όχι τα ημιυπόγεια και τα ισόγεια.

Με δεδομένη μάλιστα την οικονομική πίεση που δέχονται σήμερα τα νοικοκυριά, ένεκα του υψηλού πληθωρισμού, της ενεργειακής κρίσης και του κύματος των ανατιμήσεων, αρκετοί μεσίτες εκτιμούν ότι η αγορά των ενοικίων θα πρέπει να διορθώσει προς τα κάτω. Σε διαφορετική περίπτωση ελλοχεύει ο κίνδυνος της επανάληψης του φαύλου κύκλου της κρίσης, δηλαδή της εμφάνισης ενός κύματος πολύμηνων καθυστερήσεων στις πληρωμές των ενοικίων, ή ακόμα και της στάσης πληρωμών, το οποίο θα ακολουθήσει ένα κύμα εξώσεων και στη συνέχεια η «προσγείωση» των ζητούμενων τιμών ενοικίασης σε πιο ρεαλιστικό ύψος.

Στα ύψη οι ζητούμενες τιμές ενοικίασης διαμερισμάτων μικρής επιφάνειας

Περιοχή	Επιφάνεια διαμερίσματος/όροφος	Ετος κατασκευής	Τιμή ενοικίου	Τιμή σε ευρώ/τ.μ.
Αθήνα (Καλλιμάρμαρο)	**40 τ.μ./1ος**	1958 (ανακαινισμένο)	**850 ευρώ**	**21 ευρώ/τ.μ.**
Αθήνα (πλατεία Βικτωρίας)	**30 τ.μ./Υπερυψωμένο**	1970	**700 ευρώ**	**23 ευρώ/τ.μ.**
Μαρούσι (Νέα Φιλοθέη)	**37 τ.μ./3ος**	1975 (ανακαινισμένο)	**1.000 ευρώ**	**27 ευρώ/τ.μ.**
Αμπελόκηποι (Μενεμένη)	**43 τ.μ./Ημιυπόγειο**	1976 (ανακαινισμένο)	**400 ευρώ**	**9 ευρώ/τ.μ.**
Ελληνικό (Ανω Σούρμενα)	**37 τ.μ./4ος**	2012	**1.000 ευρώ**	**27 ευρώ/τ.μ.**
Θεσσαλονίκη (Τσιμισκή)	**36 τ.μ./8ος**	1970 (ανακαινισμένο)	**1.000 ευρώ**	**28 ευρώ/τ.μ.**

• Με βάση τα στοιχεία που αναγράφονται στις ηλεκτρονικές αγγελίες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Μην πέσετε στην παγίδα

Ο Ιούλιος έφερε και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της νέας Γενικής Εκτίμησης Ακινήτων στην Κύπρο. Σύμφωνα με το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας – που είναι ο ενορχηστρωτής αυτού του εγχειρήματος – εκτιμήθηκαν 1.660.048 ακίνητα σε όλη την Κύπρο.

Από αυτά, περίπου τα 2/3 αφορούσαν σε χωράφια και οικόπεδα (δηλαδή κενά τεμάχια γης) και το 1/3 αφορούσε σε κτήρια. Για την τελευταία κατηγορία το Κτηματολόγιο περιορίζεται στην επεξήγηση πως αφορά σε διαμερίσματα, μεζονέτες και καταστήματα, αλλά θεωρούμε πως εκ παραδρομής δεν επεξηγείται πως οι τρεις αυτές κατηγορίες αφορούν μόνο σε παραδείγματα κτηρίων. Η κατηγορία των κτηρίων περιλαμβάνει και κατοικίες και ξενοδοχεία κλπ. Η δε συνολική αξία των ακινήτων που εκτιμήθηκε ξεπέρασε τα €186 δισ. που είναι κατά €4 δισ. περίπου περισσότερα από το συνολικό ποσό της προηγούμενης Γενικής Εκτίμησης.

Να αναφέρουμε εδώ πως από τον καιρό του Μνημονίου είχε τεθεί επιτακτικά από την Τρόικα πως θα πρέπει να γίνονται συχνές επανεκτιμήσεις σε επίπεδο Γενικών Εκτιμήσεων και πως η προηγούμενη αναβλητικότητα – απάθεια έπρεπε να σταματήσει. Σκεφτείτε πως η πρώτη Γενική Εκτίμηση έγινε από τους Άγγλους το 1920 και η δεύτερη από εμάς κατά τη δεκαετία του 1980 σε τιμές 01.01.1980. Και λέω «...κατά τη δεκαετία του 1980...» παρόλο που μας πήρε ακόμα και περισσότερο από δεκαπέντε χρόνια για να την ολοκληρώσουμε... Και αυτό άσχετα με το γεγονός πως η σχετική νομοθεσία έλεγε πως έπρεπε να διενεργείται νέα Γενική Εκτίμηση κάθε πέντε χρόνια.

Η Τρόικα έθεσε και τον μηχανισμό με τον οποίο θα έπρεπε να γίνεται η επικαιροποίηση των αξιών, κάτι που όπως φαίνεται τελικά δεν εφαρμόσαμε, επειδή προϋπόθεση ήταν η δημιουργία ενός αξιόπιστου δείκτη αξιών ακινήτων βάσει του οποίου θα γινόντουσαν οι ενδιάμεσες επικαιροποιήσεις και ακολούθως θα αναθεωρούνταν με νέα Γενική Εκτίμηση. Παρόλα αυτά στην πορεία αναθεωρήσαμε τη σχετική νομοθεσία και βάσει αυτής της τροποποίησης διενεργείται νέα Γενική Εκτίμηση κάθε τρία χρόνια αντί κάθε πέντε. Συνεπώς από τότε μέχρι σήμερα έγιναν τρεις νέες Γενικές Εκτιμήσεις: σε τιμές 01.01.2013, σε τιμές 01.01.2018 και προχθές, σε τιμές 01.01.2021.

Η γενική εκτίμηση είναι γενικευμένη και διεξάγεται μαζικά, χωρίς να αξιολογούνται σε λεπτομέρεια τα ειδικά χαρακτηριστικά του κάθε ακινήτου.

Αυτά ως background της ιστορίας. Αυτό που εγώ θέλω να τονίσω είναι πως κανένας – ιδιοκτήτης ή/ και ενδιαφερόμενο μέρος – δεν πρέπει να πέσει στην παγίδα και να θεωρήσει τις αξίες αυτές ως αξίες της αγοράς – δηλαδή ως αξίες της αγοράς – δηλαδή ως ένδειξη του πόσα πρέπει να προσφέρει για να αγοράσει, ή πόσα πρέπει να ζητά για να πουλήσει κλπ. Και λυπούμαι να παρατηρήσω πως ακόμη και το Κτηματολόγιο στην επίσημή του ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δημιουργεί σύγχυση.

Κανένας – ιδιοκτήτης ή και ενδιαφερόμενο μέρος – δεν πρέπει να θεωρήσει τις αξίες αυτές ως αξίες της αγοράς – δηλαδή ως ένδειξη του πόσα πρέπει να προσφέρει για να αγοράσει, ή πόσα πρέπει να ζητά για να πουλήσει κλπ.

Αφενός δηλώνει: «...η δημοσιοποίηση της Γενικής Εκτίμησης αποτελεί πυλώνα διαφάνειας της κτηματαγοράς, παρέχει μια ένδειξη της αγοραίας αξίας και απόδοσης των ακινήτων και κατευθύνει τους εν δυνάμει πωλητές και αγοραστές ακινήτων, καθώς και τους επενδυτές στο σημαντικό αυτό τομέα της οικονομίας...».

Αφετέρου πιο κάτω βάζει τα πράγματα στη σωστή διάσταση λέγοντας: «...πως η αξία Γενικής Εκτίμησης ενός ακινήτου δεν είναι ίση με την αγοραία αξία του. Η αγοραία αξία είναι η τιμή που προσφέρεται για ένα ακίνητο, σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και σε συνθήκες μιας ελεύθερης, ανταγωνιστικής και δραστήριας αγοράς, με την προϋπόθεση ότι οι συμβαλλόμενοι στην αγοραπωλησία είναι καλά πληροφορημένοι για το ακίνητο, τα χαρακτηριστικά του και τα δικαιώματα/περιορισμούς του και ταυτόχρονα δρουν ελεύθερα, αβίαστα και με σύνεση. Αντίθετα, η Γενική Εκτίμηση είναι γενικευμένη και διεξάγεται μαζικά, χωρίς να αξιολογούνται σε λεπτομέρεια τα ειδικά χαρακτηριστικά του κάθε ακινήτου, αλλά ομάδες ακινήτων με παρόμοια φυσικά και νομικά χαρακτηριστικά. Ως εκ τούτου, η αγοραία αξία μπορεί να διαφέρει από την αξία Γενικής Εκτίμησης...»

Άρα με την τελευταία ορθότατη επεξήγηση δεν ισχύει η πρώτη που είναι άκρως παραπλανητική. Ναι μπορώ να δεχτώ πως η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της Γενικής Εκτίμησης και η ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά τα στοιχεία από όλους αποτελεί πυλώνα διαφάνειας, αλλά ΔΕΝ αποτελεί ένδειξη της αγοραίας αξίας και της απόδοσης των ακινήτων, πόσο μάλλον να κατευθύνει αγοραστές, πωλητές και επενδυτές. Αυτή η ανόητη προτροπή πρέπει να απαλειφθεί άμεσα.

Μπορώ να αναφερθώ σε πολυάριθμα παραδείγματα όπου εντός της τελευταίας τριετίας/ τετραετίας ακίνητα πουλήθηκαν σε τιμή 100 και έχουν εκτιμηθεί σε αξία 30% - 40% της τιμής αυτής. Αν ισχύει αυτή η «νουθεσία» περί «κατεύθυνσης» αγοραστών, πωλητών και επενδυτών, τότε να μην έχουν παράπονο αν αύριο τους έρθει μια αγωγή για παραπλάνηση. Σκεφτείτε αν εσείς σαν πωλητής θέλατε να πουλήσετε το ακίνητο σας, μπήκατε μέσα στην Πύλη του Κτηματολογίου η οποία σας λέει, αξία 01.01.2021 €210.000 και το πουλάτε τόσο. Την επόμενη μέρα ανακαλύπτετε ότι γύρω σας άλλοι πούλησαν παρόμοια ακίνητα με το δικό σας προς €490.000. Τι γίνεται

Αν δεν υπήρχε αυτή η ανοησία, τότε καθαρά κακό του κεφαλιού σας · tough luck. As κάνατε σωστά τη δουλειά σας. Ενόσω υπάρχει όμως, ίσως μπορέσετε να την επικαλεστείτε για παραπλάνηση.

Η μόνη περίπτωση η αξία της Γενικής Εκτίμησης για κάποιο ακίνητο να είναι ενδεικτική της αγοραίας αξίας του κατά την 01.01.2021 είναι αν το συγκεκριμένο ακίνητο είναι αντιπροσωπευτικό του μέσου όρου των ακινήτων πάνω στα οποία βασίστηκε η εκτίμηση στη συγκεκριμένη περιοχή ή αν αποτελούσε μέρος του ίδιου του δείγματος. Αλλά και πάλι πως θα γνωρίζετε κάτι τέτοιο ...

Κλείνοντας, ευελπιστώ πως δεν θα ακούσω τοποθετήσεις του στυλ: «...μα το Κτηματολόγιο είπεν μου πως το ακίνητο μου πάει... τόσα...».

Αλλά, κρατώ πολύ μικρό καλάθι αν κρίνω εμπειρικά με το τι συμβαίνει με την επίκληση στις αξίες από το 2013 και μετά... Φταίτε κι εσείς κύριοι βουλευτές που δώσατε ειδικό βάρος σε γενικόλογες αξίες για σοβαρές υποθέσεις, όπως τα δίκτυα προστασίας...

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

Τα χαϊκού κατέλαβαν την πόλη

Γέμισε ποίηση η Λευκωσία και το γκρίζο της ασφάλτου έγινε αίφνης πιο φωτεινό

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Υποβλήθηκαν πέραν των 600 χαϊκού. Από αυτά, μετά από αξιολόγηση, διακρίθηκαν 30 τα οποία κοσμούν σήμερα και μέχρι το τέλος του μήνα τους δρόμους της Λευκωσίας.

Από την 1η Ιουνίου 2022 η ποίηση εμφανίστηκε και στους δρόμους της Λευκωσίας, στην πλατεία Ελευθερίας, στη Στασικράτους, στην Ευαγόρου, στην πλατεία Φανερωμένης στην οδό Μουσείου, στην πλατεία Νέου Δημαρχείου και στην οδό Ερμού και ξαφνικά περαστικοί και βιαστικοί διαβάτες σταματούν για να διαβάσουν μερικούς στίχους. Εν μέση οδώ η ποίηση μόνο καλό μπορεί να κάνει... Ο Τάσος Αριστοτέλους στην εισαγωγή του για την έκδοση «Θρόϊσμα», ένα ανθολόγιο χαϊκού Κυπρίων Ποιητών σημειώνει εύστοχα: «Η τέχνη του χαϊκού είναι ένα σημαντικό ποιητικό φαινόμενο στην εν γένει ιστορία του ποιητικού λόγου, [...] έδειξε τις πολιτιστικές συγγένειες των ανθρώπων ακόμη και όταν δεν είχαν διασταυρωθεί γεωγραφικά. Αυτή είναι ίσως μια από τις μεγαλύτερες προσφορές του χαϊκού στην παγκόσμια τέχνη και τον παγκόσμιο πολιτισμό». Αυτή την αξία έφερε και στην πόλη της Λευκωσίας η πρωτοβουλία του Room for Art, του πολιτιστικού οργανισμού που κατάφερε να γεμίσει την παλιά πόλη με χαϊκού ποιητών που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά του.

«Τα μηνύματα που λάβαμε από τον κόσμο έδωσαν σε όλους τους συντελεστές του πρότζεκτ χαρά και συγκίνηση και ένα δυνατό κίνητρο για νέες εμπνεύσεις και νέα όμορφα πράγματα».

Η Ερατώ Ιωάννου, δημιουργός του Room for Art, μού εξηγεί γιατί ήταν σημαντική αυτή η πρωτοβουλία: «Η ποίηση, για πρώτη φορά στην ιστορία της πόλης μας, βρέθηκε στους δρόμους της και αυτό δεν θα ήταν δυνατό χωρίς τη συνεργασία και την ουσιαστική συμβολή του του Δήμου Λευκωσίας. Είναι δεδομένο για εμάς, και έχει αποδειχθεί πολλές φορές, ότι στην Κύπρο έχουμε πολύ καλό υλικό, πολλά ταλέντα και εμπνευσμένους ανθρώπους, με όρεξη και διάθεση να ανασκουμπωθούν και να δουλέψουν σκληρά για την υλοποίηση πρωτοβουλιών και δράσεων στον τομέα της λογοτεχνίας. Βλέπουμε με ικανοποίηση ότι οργανισμοί, τοπικές αρχές και Πολιτεία έχουν αρχίσει να αντιλαμβάνονται και να επιθυμούν να αξιοποιήσουν αυτά τα δεδομένα. Είμαστε πολύ αισιόδοξοι για το μέλλον».

Φυσικά, πριν διακοσμηθεί ποιητικά η πόλη της Λευκωσίας, είχε προηγηθεί το τεσσάρων εβδομάδων ανοικτό, εξ αποστάσεως, ασύγχρονο εργαστήρι συγγραφής χαϊκού, που είχε οργανώσει το Room for Art, με την Ερατώ να μου λέει: «Η συμμετοχή και ο ζήλος των συμμετεχόντων ξεπέρασαν τις προσδοκίες μας. Όσον αφορά στην ανοικτή πρόσκληση υποβολής ποιημάτων χαϊκού, και σε αυτή την περίπτωση, η ανταπόκριση δημιουργών που γράφουν στα ελληνικά, από Κύπρο, Ελλάδα, Αυστραλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και από άλλες ευρωπαϊκές πόλεις ήταν συγκινητική. Υποβλήθηκαν πέραν των 600 χαϊκού. Από αυτά, μετά από αξιολόγηση, διακρίθηκαν 30 τα οποία κοσμούν σήμερα και μέχρι το τέλος του μήνα τους δρόμους της Λευκωσίας».

Όσο για την ανταπόκριση του κοινού, η Ερατώ μού λέει πως ο κόσμος υποδέχτηκε το πρότζεκτ με ενθουσιασμό. «Δεν ήταν λίγοι οι συμπολίτες μας που αναζήτησαν τα χαϊκού στους δρόμους της Λευκωσίας για να τα διαβάσουν. Άλλοι είχαν μαζί τους το αναπάντεχο συναπάντημα που είχαμε σχεδιάσει. Διάβασαν τα ποιήματα, φωτογραφήθηκαν με αυτά, τα μοιράστηκαν στα κοινωνικά δίκτυα, τα σχολίασαν. Παρέες στα καφέ άφησαν για λίγο την κουβέντα, επιτρέποντας στα χαϊκού να τους γοητεύσουν. Οι λέξεις που μας χάρισαν οι εκλεκτοί μας ποιητές και οι εκλεκτές μας ποιήτριες κατάφεραν να διεισδύσουν στο μυαλό και στην ψυχή των περαστικών. Τα μηνύματα που λάβαμε από τον κόσμο έδωσαν σε όλους τους συντελεστές του πρότζεκτ χαρά και συγκίνηση και ένα δυνατό κίνητρο για νέες εμπνεύσεις και νέα όμορφα πράγματα».

Σημαντικός δημιουργός χαϊκού στην κυπριακή διάλεκτο είναι ο λογοτέχνης και εκδότης του περιοδικού «Θέματα» Τάσος Αριστοτέλους από τη Λεμεσό, ο οποίος το 2007 εξέδωσε την πρώτη ποιητική συλλογή χαϊκού στα κυπριακά με τον τίτλο «Ακρολοήθου», έχει επίσης κυκλοφορήσει και ανθολόγιο με χαϊκού Κυπρίων ποιητών το 2014 με τίτλο «Θρόισμα». Όσον αφορά αν στη δράση του Room for Art λειτούργησε η σχέση χαϊκού και κυπριακή διάλεκτος, η Ερατώ απαντά: «Αντί να δώσουμε εμείς την απάντηση προτιμούμε να αφήσουμε τα, γραμμένα στα κυπριακά, διακριθέντα, χαϊκού να το κάνουν:

«Ήλιος ξεμουττά,
γραμμές ασήμι παντού.
Κέλυφος κούφιο»
της Μαριάννας Φοινίκεττου.

«Στέγη ππεσμένη,
άσπρα φκιόρα στες τρύπες,
κρύφκουσιν σφαίρες»
της Βαλεντίνης Σταύρου.

Τα Χάι-Κάι και η Κύπρος

Αρκετοί Κύπριοι λογοτέχνες έχουν ασχοληθεί με το χαϊκού όπως είναι η Ρούλα Ιωαννίδου-Σταύρου, η οποία έδωσε την πρώτη ποιητική συλλογή το 2003, και ακολούθησαν η Μόνα Σαββίδου, επίσης το 2003, η Μαρία Περατικού το 2006 κ.ά. Σημαντική συμβολή στην ποίηση χαϊκού και στην ανθολόγηση Κυπρίων ποιητών που έχουν ασχοληθεί με αυτό το ιδιαίτερο είδος είναι το ανθολόγιο χαϊκού Κυπρίων ποιητών «Θρόϊσμα» του Τάσου Αριστοτέλους, ο οποίος ανθολογεί 21 ποιητές. Η συμβολή του Τάσου Αριστοτέλους στη μελέτη του χαϊκού είναι σημαντική και μέχρι σήμερα έχει εκδώσει 14 ποιητικές συλλογές με χαϊκού, έχοντας αποσπάσει αρκετά βραβεία, με σημαντικότερο ίσως το Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας για το βιβλίο του «Πλανήτης Γη, μια ανοιχτή πληγή». Φυσικά, ο εισηγητής της ιαπωνικής στιχουργικής μορφής του χαϊκού στην ελληνική ποίηση είναι ο Κύπριος Παύλος Κριναίος, ο οποίος την εισήγαγε στην Ελλάδα το 1926, δημοσιεύοντας στο «Φιλολογικό Περιοδικό» της μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας ποιήματα με τον τίτλο Χάι-Κάι. Πολύ σημαντική είναι και η προσφορά του Κύπρου Χρυσάνθη, ο οποίος το 1966 μετέφρασε ιαπωνέζικα χαϊκού από τα αγγλικά.

Τι είναι τα χαϊκού

Το χαϊκού είναι μια ιαπωνική ποιητική φόρμα και αποτελείται από τρεις ομάδες των 5, 7, 5 συλλαβών, οι οποίες τοποθετούνται σε τέσσερις στίχους για έμφαση ή σε έναν, χωρισμένο με κενά. Το χαϊκού είναι με συνολικά 17 συλλαβές η πιο σύντομη μορφή ποίησης στον κόσμο.

"Ευχαριστούμε
για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.
Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε
την μεταξύ μας τραπεζική σχέση."

Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB ~~Bank~~

RCB

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

3-9.7.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΡΟΒΟΛΗ

The Cockettes

Το φεστιβάλ ΛΟΑΤΚΙΑ+ κινηματογράφου Queer Wave και το Buffer Fringe διοργανώνουν την προβολή του ντοκιμαντέρ The Cockettes - γιορτάζοντας την 20ή επέτειο του ντοκιμαντέρ, και την πρώτη προβολή του στην Κύπρο. Ψυχαγωγικό και πολιτικό, το ντοκιμαντέρ The Cockettes (2002) παίρνει το όνομά του από τις θρυλικές Cockettes, ένα θεατρικό γκρουπ φανταχτερών, αβανγκάρντ, queer χίπις που δραστηριοποιήθηκαν στη δεκαετία του 1970 στο Σαν Φρανσίσκο. Σπίτι της Συνεργασίας, Λευκωσία. Πέμπτη 7 Ιουλίου, ώρα 8 μ.μ. Είσοδος δωρεάν.

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Εκθεση έργων Λάμπρου Ορφανού

Το Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια προβάλλει σε περιοδική του έκθεση 31 χαρακτικά του καταξιωμένου Ελλαδίτη καλλιτέχνη Λάμπρου Ορφανού, της περιόδου 1844-1966. Η έκθεση συμπληρώνεται με τρία χαρακτικά των δύο εικαστικών, αγαπημένων προσώπων του καλλιτέχνη, της γυναίκας του Έλλης Μουρέλου και του δασκάλου του στο Παρίσι, Robert Cami. Παρουσιάζει επίσης, μοναδικά προσχέδια και εκτυπώσεις μητρών του Λάμπρου Ορφανού, από τα προσωπικά του αρχεία. Για πρώτη φορά παρουσιάζεται στο κυπριακό φιλότεχνο κοινό το χαρακτικό έργο του Λάμπρου Ορφανού. Με αυτή την έκθεση, η οποία προτείνει ένα ευρύ φάσμα του προσωπικού χαρακτικού έργου του Λάμπρου Ορφανού, τιμά βαθιά τη μνήμη των γονιών του, τιμά και το Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή. Η έκθεση εγκαινιάζεται στις 2 Ιουλίου, 12 το μεσημέρι, και θα είναι ανοικτή μέχρι τις 16 Οκτωβρίου 2022. Μουσείον Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια Λεμεσού.

ΘΕΑΤΡΟ

Οιδίπους Τύραννος

Η παραγωγή «Οιδίπους Τύραννο»ς του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου, έκανε πρεμιέρα την Παρασκευή 1 Ιουλίου στη Λευκωσία και ακολουθεί περιοδεία σε Λεμεσό (8 και 9 Ιουλίου), Πάφο (13 Ιουλίου), Λάρνακα (16 Ιουλίου) και Δερύνεια (29 Ιουλίου), ενώ, ενδιαμέσως, θα πραγματοποιηθούν δύο ακόμη παραστάσεις στη Λευκωσία (21 και 22 Ιουλίου). Η κορυφαία αυτή τραγωδία του Σοφοκλή είναι ένα από τα πιο πολυπαιγμένα και αγαπητά στο θεατρόφιλο κοινό δείγματα του αρχαιοελληνικού πνεύματος και κατά πολλούς το σημαντικότερο έργο της αρχαιότητας, κληρονομιά πολύτιμη και θησαυρός του παγκόσμιου πολιτισμού, που ασκεί μέχρι και σήμερα ακατανίκητη γοητεία με την άφταστη ποιητικότητά του, την υψηλή τεχνική και το βαθύ περιεχόμενό του. Παίζουν: Πόπη Αβραάμ, Δημήτρης Αντωνίου, Αιμιλία Βάλβη, Θανάσης Γεωργίου, Ανδρέας Δανιήλ, Έλενα Καλλινίκου, Στέλιος Καλλιστράτης, Ζωή Κυπριανού, Φοίβος Μαρκιανός, Γιάννης Μίνως, Χριστίνα Παπαδοπούλου, Πολυξένη Σάββα, Δρόσος Σκώτης, Λένια Σορόκου, Izel Seylani. Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy. Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00).

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Εκόμισα εις την Τέχνη:

Από τις 22 Ιουνίου μέχρι 30 Ιουλίου 2022, η Stand in Line Art Space παρουσιάζει την ομαδική έκθεση έργων Ελλήνων και Κύπριων εικαστικών. Στην έκθεση παρουσιάζονται 39 έργα επιλεγμένα από το ατελιέ 17 καταξιωμένων αλλά και ανερχόμενων καλλιτεχνών. Μια έκθεση που σε ταξιδεύει σε κόσμους διαφορετικούς, σε κόσμους πλασμένους μέσα από τη ματιά των δημιουργών. Τα έργα που παρουσιάζονται δείχνουν την ταυτότητα των καλλιτεχνών με όχημα τη ζωγραφική, τη γλυπτική και το κολλάζ. Συνδέοντας διαφορετικές τεχνοτροπίες, μέσα, υφές και χρονικές στιγμές η έκθεση «Εκόμισα εις την Τέχνη» αναδεικνύει την πολυδιάστατη μορφή που μπορεί να έχει η τέχνη. STAND IN LINE ART SPACE, 26Α Μετοχίου, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 30 Ιουλίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 99412000.

ΠΕΡΦΟΜΑΝΣ

Το Καροτσάκι

Το Κέντρο Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ παρουσιάζει την τέταρτη συμμετοχή στη φετινή διοργάνωση του καλλιτεχνικού προγράμματος φιλοξενίας theYard.Residency.22. "Το Καροτσάκι" είναι η ιστορία μιας χρονομετρημένης κρίσης πανικού. Μια κρίση μνήμης, ταυτοποίησης και νοσταλγικής αφήγησης. Εμπνευσμένη από αληθινά γεγονότα, η ιστορία αυτή πλέκει μνήμες φίλων που έφυγαν, κοινωνικών ενεργειών που δεν έγιναν ποτέ και ενός μέλλοντος που έρχεται. Με ένα προσωπικό τρόπο, ο Γιώργος Ράλλης αφηγείται μνήμες διαφορετικών ανθρώπων και χρονικών στιγμών που μιλούν για κοινωνικούς παράγοντες, την αναπηρία, τη μη-δυαδικότητα φύλου, τον φεμινισμό και την αγάπη. Πώς χτίζεις μια κοινότητα; Με τη φόρα, ή τη φορά; Ξυδάδικο, Γενεθλίου Μιτέλλα, Λεμεσός. Παραστάσεις, 8, 9, 10 Ιουλίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πληροφορίες Τηλέφωνο 99005691.

ΣΙΝΕΜΑ

Μαραθώνιος Θερινών Προβολών 2022

Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υφυπουργείου Πολιτισμού και το θέατρο ένα σε συνεργασία με τον Όμιλο Φίλων Κινηματογράφου Κύπρου ενημερώνουν το κοινό για την έναρξη του Μαραθωνίου Θερινών Προβολών 2022 που πραγματοποιείται, όπως κάθε καλοκαίρι, στον θερινό κινηματογράφο της Λευκωσίας «Κωνστάντια». Κάτω από τον καλοκαιρινό ουρανό της Πρωτεύουσας εδώ και είκοσι τέσσερα χρόνια, ο Μαραθώνιος Θερινών Προβολών αναβιώνει το θερινό σινεμά «Κωνστάντια», έναν από τους ωραιότερους παλιούς κινηματογράφους της πρωτεύουσας, παραμένοντας ένας από σημαντικότερους κινηματογραφικούς θεσμούς του Κράτους, τόσο όσον αφορά στην κινηματογραφική παιδεία όσο και στην αναβάθμιση της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής του τόπου. Οι προβολές θα πραγματοποιούνται από τις 13 Ιουλίου μέχρι τις 10 Σεπτεμβρίου 2022 κάθε Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, στις 9:00 μ.μ. Κινηματοθέατρο Κωνστάντια: Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Παλλουριώτισσα. Πληροφορίες τηλέφωνα: 22348203, 99469027 στην ιστοσελίδα του Θεάτρου ένα theatroena.com.cy, στην ιστοσελίδα filminginCyprus.gov.cy καθώς και στο Facebook του Φεστιβάλ: Μαραθώνιος Θερινών Προβολών.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Συναντήθηκαν κατ' ουσίαν

«**Σ**ήμερα το βράδυ αποκλείεται να διασκεδάσετε». Η ατάκα είναι του Νίκου Νικολαΐδη και με αυτόν τον τρόπο σύστηνε ταινία του στους θεατές! Θα μπορούσε όμως άνετα να ανήκει και στο ανθολόγιο ρήσεων και αντιρρήσεων του Κωνσταντίνου Τζούμα. Οι δυο τους συναντήθηκαν στα «Κουρέλια τραγουδάνε ακόμα», ταινία που γυρίστηκε το 1979, αραιώνοντας πολύ –και ευφρόσυνα– την πολιτική πυκνότητα του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου. Οι ταινίες του Νικολαΐδη εξακολούθησαν να μοιάζουν με σπυρί φακής στο στρώμα της ελληνικής παραγωγής εκείνης της περιόδου. Αλλά και ο Τζούμας παρέμεινε άνθρωπος με ξεχωριστή αύρα. Αρεσε και στους δύο να «κουρδίζουν» το κοινό τους, να το κρατούν σε εγρήγορση. Ανήκαν στην ίδια γενιά (ο πρώτος γεννημένος το 1939, ο δεύτερος το 1944). Ο Νικολαΐδης πέθανε στα 68 του, πριν από 15 χρόνια.

Παρακολουθώντας το ντοκιμαντέρ για το έργο του, που υπογράφει ο Χρήστος Χουλιάρας, «Σκηνοθετώντας την κόλαση» (2011)*, ευθύβολο, ακριβές, πολύ καλά οργανωμένο, ανασυντίθεται μαζί με τη φιλμογραφία του και μια εποχή, όχι ολόκληρη –όπως λέμε συνήθως–, ένα μέρος της. Για την οποία θα μπορούσαμε να υιοθετήσουμε τη φράση του Κων. Τζούμα (ενός εκ των ομιλητών στο ντοκιμαντέρ). «Ελα, ρε Νίκο, μας ενδιαφέρουν εμάς τα φαντάσματά σου; Και μου είπε αυτό το εξαιρετικό: "Μα όλη η ιστορία του σινεμά, Κωνσταντίνε μου, των σεναριογράφων και των σκηνοθετών, είναι τα δικά τους, προσωπικά φαντάσματα που τα κάνουν ταινίες". Αυτό είναι το σινεμά: Μια ιστορία φαντασμάτων».

Βολεύει το συμπέρασμα, για να μποϊκοτάρει κανείς την προσπάθεια για κατηγοριοποιήσεις ανθρώπων, για αξιολογήσεις διαφορών ή ομοιοτήτων. Οι ξεχωριστοί μοιάζουν με «φαντάσματα» που διαφεύγουν τους χαρακτηρισμούς. Ο καθένας και το σύμπαν του, όχι πάντα σε αγαθή γειτνίαση με του διπλανού. Ανάμεσα σε αυτούς τους δύο καλλιτέχνες υπήρχε αναμφισβήτητα «γειτνίαση». Δεν ξέρω αν υπήρξαν φίλοι. Μάλλον όχι. Ομως τα σήματα που εξέπεμπαν συνέπιπταν εν μέρει.

Οπως και οι προτιμήσεις τους. Τον Κων. Τζούμα τον απασχολούσαν «τα παιδιά που κουράστηκαν και γύρισαν στο σπίτι, που δεν τους ενδιέφερε η πρωτιά, δεν πορευτήκανε με κλωτσιές και αγκωνιές. Ηταν παιδιά –κορίτσια και αγόρια– των ερώτων, του ξενυχτιού, των ταξιδιών, των γεύσεων...». Ο Νίκος Νικολαΐδης γύρισε τα «Κουρέλια» για να μιλήσει για τη «γενιά του '50 που φιμώθηκε. Μια γενιά που δεν πίστεψε στην πολιτική, αλλά στη φιλία και στον έρωτα».

Εξάλλου, όπως σχολίασε ο Τζούμας: «Είχε μια μανία με την ανεπίσημη ιστορία ο Νίκος».

Ο εκ των υστέρων «διάλογος» όσο κι αν μοιάζει βεβιασμένος δεν είναι καθόλου επινοημένος. Και οι δύο είχαν μια σχεδόν αποστροφή στην «κανονικότητα». Δεν σταμάτησαν να «ενοχλούν» έλκοντας πολλούς αλλά και απωθώντας κάποιους. Αυθεντικοί, με προσωπικό στυλ, δικούς τους όρους ύπαρξης, χωρίς την ανάγκη να απολογούνται γι' αυτό.

Στη «Γλυκιά συμμορία» (1983) ξανασυνεργάστηκαν. «Πιστεύω στη συντροφικότητα, στην παρέα, στις συμμορίες», έλεγε ο Νικολαΐδης. Ο Τζούμας θα συνυπέγραφε. Επιλεκτικά μοναχικοί, επιλεκτικά κοινωνικοί και οι δύο.

«Λέει ο ήρωας στα "Κουρέλια" για έναν φίλο τους που "έφυγε": "Δεν μπορούσε να ζήσει έτσι. Είχε αφήσει πολλούς λογαριασμούς απλήρωτους". Εσείς το αισθάνεστε αυτό;», ρώτησα τον σκηνοθέτη σε συνέντευξή μας το 2003. Μου απάντησε: «Σίγουρα. Αλλά καλό είναι να ξέρει κανείς και τα περιθώριά του. Δεν έχω πάρει πολύ στα σοβαρά ούτε τον κινηματογράφο ούτε τη λογοτεχνία. Σε σχέση, μάλιστα, με το χύμα του χαρακτήρα μου και την τεμπελιά μου, νομίζω ότι έκανα και παραπάνω πράγματα. Είμαι ευχαριστημένος με τον εαυτό μου. Ο καλός μου φίλος Ρένος Αποστολίδης είχε πει μια πολύ σωστή κουβέντα: "Ζω σημαίνει κάτι πρόδωσα"». Σαν να μου φαίνεται ότι ακούω τον Κωνσταντίνο Τζούμα να σχολιάζει στον Αλκη Παναγιωτίδη: «Το πράγμα χάλασε όταν εκείνος ο κρετίνος ο Πέρι Κόμο τραγούδησε την Glendora».

* Το ντοκιμαντέρ συμπεριλαμβάνεται στο αφιέρωμα στον Νίκο Νικολαΐδη με ψηφιακά αποκατεστημένες κόπιες των ταινιών του, στον θερινό κινηματογράφο «Στέλλα» (έως τις 25 Ιουλίου).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Αρχή πολιτιστικής ινδίκτου

Εκινάει μία νέα περίοδος για τον πολιτισμό της χώρας άραγε; Η δημιουργία του υφυπουργείου Πολιτισμού άραγε θα λύσει τα προβλήματα που ταλανίζουν το πολιτιστικό τοπίο της χώρας; Είναι δύο από τα ερωτήματα που έκανα στον εαυτό μου, καθώς συζητούσα με φίλους για τα καλλιτεχνικά τεκταινόμενα στην Κύπρο. Απάντηση δεν υπάρχει μόνο μία, αλλά το σίγουρο είναι ότι τουλάχιστον το μείζον ζήτημα που λέγεται πολιτιστική ανάπτυξη μπαίνει σε μία τροχιά, αποκτά θεσμικό χαρακτήρα και έναν επικεφαλής, στον οποίο –αύριο ίσως είναι γυναίκα, επί του παρόντος μιλάμε– θα απευθυνόμαστε, όχι όπως γινόταν μέχρι σήμερα, που ο Άννας σε έστελνε στον Καϊάφα και άκρη δεν έβγαζες.

Αυτή η νέα εποχή θα πρέπει να αποτελέσει τη χρυσή ευκαιρία όλων των εμπλεκόμενων με τον πολιτισμό μερών, για να καταφέρει ο θεσμός σταδιακά να δομήσει ένα πρόγραμμα ενιαίας πολιτιστικής ανάπτυξης. Θα φέρει άπαντες ενώπιον των ευθυνών τους, είτε λέγονται δημόσιοι υπάλληλοι, είτε λέγονται πολιτικά πρόσωπα, είτε Χατζηπετρής, διότι μέχρι σήμερα μόνο αυτός φταίει για όλα τα κακώς κείμενα, για ό,τι στραβό έγινε, υπήρξε και θα συμβεί. Θυμάστε τι έγινε πριν από χρόνια με τον Καστελλόρτσι και το άλογο, με το Cock, με την Πολιτιστική Πρωτεύουσα Πάφος 2017.

Παραδείγματα πολλά:

Πού είναι το πολιτιστικό αποτύπωμα της Πάφου; Ποιος θυμάται τι έγινε στην πόλη της Πάφου το 2017; Κανείς, και όταν λέω κανείς εννοώ κανείς. Κάποιοι μοναχικοί καβαλάρηδες που επιμένουν... Πολιτιστικά πού βρίσκεται η Λάρνακα, η ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου; Πουθενά. Πολιτισμός είναι πλέον η πατάτα στην Ξυλοφάγου, κάτι τελειωμένες συναυλίες και κάτι ξώφαλτσες θεατρικές περιοδείες, από τον ΘΟΚ κυρίως.

Τα Κύπρια; Ποιο το αποτύπωμα του μεγαλύτερου διεθνούς φεστιβάλ της χώρας; Κανένα, εδώ και πολλά χρόνια είναι σαν να μη γίνεται, όσο και αν ακούγομαι αυστηρός. Είναι κρίμα, να μην αφήνουν τα Κύπρια πολιτιστικό αποτύπωμα, να είναι μία ακόμα πολιτιστική διοργάνωση... δεν θα έπρεπε να είναι έτσι εδώ και πολλά χρόνια. Αλλά, είπαμε, ο Χατζηπετρής τα φταίει όλα... όπως και για την απουσία από την Μπιενάλε Βενετίας –χάθηκε η ημερομηνία, ουδείς και ουδεμία έφταιξε. Απλώς δεν ήταν γραφτό να πάμε. Κανείς δεν ασχολήθηκε πέραν των μερικών ημερών, ούτε η εικαστική κοινότητα, ούτε οι Πολιτιστικές, ούτε το υπουργείο. Διατάχθηκε μια έρευνα, που λένε πουλάκια ότι έγινε για να γίνει και δεν θα προσέφερε τίποτε. Πράγματι, ουδέν εγένετο, και απ' ό,τι φαίνεται ουδένα και ουδεμία φαίνεται να απασχολεί πλέον το θέμα και εδώ που τα λέμε... σιγά και τι έγινε... έχασε η Βενεθκιά βελόνι;

Εργασιακά δικαιώματα, ιδιότητα του καλλιτέχνη, επαγγελματική εξασφάλιση, συλλογικές συμβάσεις, είδατε να γίνεται τίποτα συγκεκριμένο; Προσωπικά δεν αντιλήφθηκα ότι προχωράμε προς κάποια κατεύθυνση, συζητήσεις επί συζητήσεων και όλα μέσα σε ένα μικρο-συντεχνιακό πνεύμα, και συγχωρήστε μου τη φράση. Οι ηθοποιοί κυρίως ξέρουν πολύ καλά πόσο προβληματικά λειτουργεί το ελεύθερο θέατρο σε θέματα αμοιβών, απολαβών, μισθών και αποδοχών, οι θεατρώνηδες –όσοι υπάρχουν– επίσης γνωρίζουν την ανάγκη εργασίας και μέσα από διάφορες διεργασίες αναπαράγουν στρεβλά μοτίβα εργασίας, και στο τέλος λαβωμένος βγαίνει και ο κόσμος του θεάτρου σε οικονομικό επίπεδο, αλλά και το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα –δεν νοιάζεται ούτε ο Θεός ο ίδιος γι' αυτό τις περισσότερες φορές.

Κυπριακή Βιβλιοθήκη, μια ανοικτή πολιτιστική πληγή, η οποία χαίνει εδώ και πάρα πολλά χρόνια και δεν φαίνεται να απασχολεί κανέναν εδώ και πολλά χρόνια. Να πω για τους κάδους στην είσοδό της; πάλι, θα με πείτε γραφικό, δεν θα έχετε δίκιο, αλλά θα το κάνετε, γιατί απλώς μάθαμε ότι έλα μωρέ, σιγά το πράγμα. Η Κυπριακή Βιβλιοθήκη που έχουμε μάλλον μας αξίζει, διότι δεν έχουμε ούτε πολιτική για το βιβλίο, όσο και αν κοπτόμεθα για τη διάλεκτό μας, τους λογοτέχνες μας, τη γραφή στην κυπριακή, και άλλα. Όλα γίνονται εκ των ενόντων. Εξωστρέφεια σημαίνει κάλυψη εισιτηρίων, Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα και εκδηλώσεις για το βιβλίο μέσα-μέσα, πράγματα που δεν αφήνουν κανένα αποτύπωμα.

Σαφώς και στη νέα αυτή περίοδο δεν θα λυθούν τα παραπάνω, αλλά τουλάχιστον από εδώ και πέρα θα ξέρουμε, επαναλαμβάνω, πού θα πρέπει να απευθυνόμαστε. Στον αρμόδιο υφυπουργό και στους λειτουργούς του υφυπουργείου. Φυσικά και δεν θα λυθούν όλα τα προβλήματα διά μαγείας, σαφώς χρειάζεται χρόνος για να πάνε τα πράγματα λίγο πιο μπροστά, να μπούμε σε μια νέα εποχή. Χρειάζεται όμως από την πρώτη στιγμή διάθεση συνεργασίας από όλους τους φορείς, είτε εντάχθηκαν, είτε δεν εντάχθηκαν στη νέα δομή, από όλους τους λειτουργούς των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, των ημικρατικών, των εποπτευόμενων, από όλους. Αυτό είναι το παν. Διάθεση για αλλαγή και για κατακλυσμό από ιδέες στον Γιάννη Τουμαζή, στον πρώτο υφυπουργό Πολιτισμού, και κατά πως έλεγε και ο πατέρας μου, εδώ σε θέλω κάβουρα, να περπατάς στα κάρβουνα.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΘΕΑΤΡΟ

Αναζητεί τον τελικό του αφανισμό...

Ο Σλοβένος σκηνοθέτης Ντιέγκο ντε Μπρέα του Εθνικού Θεάτρου του Σεράγεβο μιλάει για τον «Οιδίποδα Τύραννο»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η έναρξη του φετινού Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος γίνεται με τον «Οιδίποδα Τύραννο» του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία του Σλοβένου σκηνοθέτη Ντιέγκο ντε Μπρέα, σε συμπαραγωγή του Εθνικού Θεάτρου Σεράγεβο και του Διεθνούς Φεστιβάλ Θεάτρου MESS. Ο σκηνοθέτης μίλησε στην «Κ» για το πώς βλέπει τον Οιδίποδα, τον καταραμένο... βασιλιά των Θηβών, αλλά και το πώς προσεγγίζει το αριστουργηματικό σοφόκλειο κείμενο.

Ο Ντιέγκο ντε Μπρέα μού λέει πως ο Οιδίποδας ήλθε να σφραγίσει την αγωνία του. Ήλθε για να ικανοποιήσει τους φόβους του και τίποτε λιγότερο από αυτά δεν μπορεί να τον ικανοποιήσει! «Και είναι εδώ, μέσα σε αυτόν τον άγριο εγωισμό και τον θυμό, που ξεκινά ο σκληρός αγώνας του Οιδίποδα μεταξύ ζωής και θανάτου. Η ομορφιά του τρόμου - πάγος στη φωτιά! Το παιχνίδι με την ουρά του διαβόλου ξεκινάει!» τονίζει ο σκηνοθέτης και συμπληρώνει: «Όσο πιο βαθιά προσπαθεί να διεισδύσει στην αλήθεια, τόσο πιο οδυνηρή και αφόρητη γίνεται. Αλλά μόλις μπει σε αυτή, δεν υπάρχει επιστροφή. Το να γνωρίζεις σημαίνει να γνωρίζεις πάρα πολλά ή όχι αρκετά»... Ρώτησα τον σκηνοθέτη γιατί επιλέγει να παρουσιάσει την τραγωδία με έναν αρκετά ωμό τρόπο, με εικόνες δυστοπικές, ίσως...: «Με τα πόδια του στη λάσπη και το αίμα που αφήνει πίσω του ως αναπόφευκτο μονοπάτι, και με τον ουρανό που δεν έφτασε ποτέ, ο Οιδίποδας ταξιδεύει προς την αναπόφευκτη αυτοκαταστροφή του. Η επιθυμία του να γεμίσει τον Παράδεισο χωρίς Θεό τον οδηγεί να ρημάξει έναν ήδη κατεστραμμένο κόσμο. Συναλλάσσεται για τις αξίες, την πίστη και την αγάπη, την πατρίδα και το δίκαιο, συμπληρώνοντας πως έτσι πραγματοποιείται η βεβήλωση του ανυπεράσπιστου, ολοένα και βαθύτερα. «Πιστεύω μόνο στον εαυτό μου. Αλλά μπορώ ακόμα να γίνω άθεος. Και κάνοντας αυτό, δοξάζω τον εαυτό μου στον ένα Θεό. Ο Θεός δεν είναι πια στον ουρανό, αλλά σε μια σάπια γη, θαμμένη στη λάσπη. Το σώμα λειτουργεί, αλλά η ψυχή στενάζει και βοά», λέγοντάς μου επιπλέον πως η θηριωδία και η αιματοχυσία είναι η συνέπεια της τραγωδίας της πιο δυσλειτουργικής οικογένειας, η οποία πέφτει στην άβυσσο της ολοκληρωτικής καταστροφής και του αφανισμού...

«Δημιουργικότητα είναι πάνω από όλα το θάρρος να εκπλήξεις τον εαυτό σου και κατ' επέκταση να πετύχεις, ώστε τα όνειρά σου να εκπληρωθούν πρώτα από τους ηθοποιούς και μετά από το κοινό» λέει στην «Κ» ο σκηνοθέτης Ντιέγκο ντε Μπρέα.

> *Ο άνθρωπος δεν θέλει να συναντήσει τη δική του ελευθερία. Τη φοβάται και συνεχίζει να τη σπρώχνει και να την κρύβει στον βαθύτερο εαυτό του.*

Ο σκηνοθέτης λέει πως δεν μπορεί να είναι ήρωας ο Οιδίποδας, γιατί δεν αποδέχεται την «ηρωική» ενοχή για τα μοιραία λάθη του, έστω και αν δεν τα γνώριζε, και κατά συνέπεια θα έπρεπε να φέρει υπερήφανα την τιμωρία του.

«Ακόμη και οι πιστοί δεν είναι πλέον σίγουροι ότι πιστεύουν πραγματικά. Απλώς πιστεύουν ό,τι πρέπει να πιστέψουν» μου απαντά, όταν τον ρωτώ για το πώς οι άνθρωποι λειτουργούν μέσα στην πίστη, ενός θεού ή των ίδιων των πραγμάτων... «Ο άνθρωπος-θηρίο, σαν μοναχικός πρόσφυγας, περιπλανιέται και αναζητεί το χαμένο νόημα. Σε όλο του τον παραλογισμό. Η μόνη του βεβαιότητα είναι τα δικά του βάσανα. Το να μην είχε γεννηθεί θα ήταν το καλύτερο για εκείνον. Αλλά τώρα, εδώ σε αυτήν την πνευματική έρημο χωρίς ελπίδα και αρετή, μόνος και μοναχικός, αβοήθητος και χαμένος, αναζητεί ακόμα, αν όχι διέξοδο, τουλάχιστον τον τελικό του αφανισμό»...

Είμαστε ελεύθεροι άνθρωποι; τον ρωτώ: «Ο άνθρωπος δεν θέλει να συναντήσει ή να αντιμετωπίσει τη δική του ελευθερία. Τη φοβάται και συνεχίζει να τη σπρώχνει και να την κρύβει στον βαθύτερο εαυτό του. Βέβαια, δεν θέλει και να γνωρίσει τον εαυτό του... Αντάλλαξε τη δημιουργικότητα και τον αυθορμητισμό με την ασφάλεια και την ασφάλεια και τη σιγουριά. Μόνο ο κίνδυνος ξεκαθαρίζει και εξελίσσει αληθινά και οριστικά τον άνθρωπο». Όσο για το αν είναι ήρωας ο Οιδίποδας ο σκηνοθέτης μού λέει πως δεν μπορεί να είναι ήρωας, γιατί δεν αποδέχεται την «ηρωική» ενοχή για τα μοιραία λάθη του, «έστω και αν δεν τα γνώριζε, και κατά συνέπεια θα έπρεπε να φέρει υπερήφανα την τιμωρία του». Έχουμε σύγχρονους Οιδίποδες, μπορούν να υπάρξουν τέτοιοι χαρακτήρες στην εποχή μας; Ο Ντιέγκο ντε Μπρεά μού λέει αμέσως πως υπάρχουν πολλά είδη Οιδίποδα σήμερα. Ωστόσο, μόνο ο Οιδίποδας του Σοφοκλή δεν υπόκειται σε ψυχαναλυτικές θέσεις, γιατί μπήκε σε όλες του τις πράξεις ασυνείδητα και άθελά του. «Η κατάρα της μοίρας είναι το μόνο που τον σημαδεύει, όχι η επιθυμία του» και σημειώνει πως ο Οιδίποδας μπαίνει στο παιχνίδι αναγκαστικά, και ως ηττημένος. «Παίζει ένα παιχνίδι το οποίο δεν μπορεί να υποφέρει, πόσο μάλλον να ξεφύγει από αυτό. Παίζει ένα παιχνίδι στο οποίο η μόνη πραγματική διέξοδος είναι ότι δεν υπάρχει διέξοδος. Παίζει ένα παιχνίδι αναγκαία αναπόφευκτο, που ονομάζεται ήττα, πρόκειται για έναν τελευταίο αποχαιρετισμό όλων όσων είναι αναληθή, ψεύτικα, για όλα όσα έχουν τυφλώσει τη ζωή του απλώς».

«Το επίκεντρο της θεατρικής μου πρακτικής είναι πρωτίστως στον ηθοποιό, στις εσωτερικές σχέσεις και στην αναζήτηση θεατρικών μέσων που θα προκαλούσαν τρόμο και φόβο στον θεατή και κατά συνέπεια θα του έφερναν και κάθαρση. Φυσικά, είναι ζωτικής σημασίας ότι η ωμότητα και το μοιραίο του όλου να ενσωματωθεί σε ένα αισθητικό και πολιτισμικό πλαίσιο που μπορεί να μιλήσει στον σημερινό χρόνο και χώρο. Δημιουργικότητα είναι πάνω από όλα το θάρρος να εκπλήξεις τον εαυτό σου και κατ' επέκταση να πετύχεις, ώστε τα όνειρά σου να εκπληρωθούν πρώτα από τους ηθοποιούς και μετά από το κοινό».

Πληροφορίες: «Οιδίπους Τύραννος» του Σοφοκλή, Τετάρτη 6 Ιουλίου, Αρχαίο Ωδείο Πάφου. Παρασκευή 8 Ιουλίου, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄, Λευκωσία (Θέατρο Σχολής Τυφλών). Επικοινωνία: 70002414, www.greekdramafest.com.

Το να ορίζεις σημαίνει να περιορίζεις

Με αφορμή το Pride Month μιλήσαμε με τους Ανδρέα Κάραγιαν, Διομήδη Κουφτερό και Diego Aparicio για τη διαφορετικότητα

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Με αφορμή το τέλος του Pride Month μίλησαν στην «Κ» οι Ανδρέας Κάραγιαν, Διομήδης Κουφτερός και Diego Aparicio, άτομα από τον χώρο του πολιτισμού της Κύπρου, για το Pride, την queer τέχνη και τον αγώνα που κάνουν για τα δικαιώματά τους.

Βρεθήκαμε στο σπίτι του καλλιτέχνη και πρωτεργάτη του Gay Liberation στην Κύπρο κ. Ανδρέα Κάραγιαν. Ο κ. Κάραγιαν έζησε μια ζωή παλεύοντας για την ελευθερία του ως άτομο που δεν θέλει να έχει ταμπέλες, μοιράζοντας μαζί μου ένα κομμάτι από την ιστορία του. «Όταν ήμουν στην Αγγλία ανακατεύτηκα με όλα τα κινήματα που ήλθαν από την Αμερική, το Gay Liberation Front και το Feminism, γιατί για εμένα και τα δύο κινήματα ήταν αλληλένδετα. Επίσης, δεν μπορούσα να ταυτοποιηθώ με το κάθε κίνημα, πες με το Gay Liberation ότι θα μπορούσα, αλλά από την άλλη ήμουν ερωτευμένος και με τη γυναίκα μου. Με ενδιέφεραν όλες οι αμφισημίες και οι αντιθέσεις των πράγματων, αλλά χωρίς να βάλω μια ταμπέλα πάνω μου. Γνώρισα τότε τον Γερμανό σύντροφο μου και επέστρεψα στην Κύπρο το 1978. Αυτό που αντικρίζω είναι καταπίεση, ένας φίλος μου πήγε φυλακή, διότι υπήρχε ακόμη ο παλιός αποικιοκρατικός νομός που έλεγε ότι η σοδομία καταδικάζεται με δύο χρόνια φυλάκιση. Και αγανακτώ. Μετά αυτός ο νομός καταργείται με τη βοήθεια του Αλέκου Μοδινού». Ο κ. Κάραγιαν μας εξηγεί ότι ήταν μια κοινωνία καταπίεσης, αλλά μέσα από την τέχνη του έκανε την επανάστασή του. «Κάνω την πρώτη μου έκθεση, η οποία είχε αντρικά γυμνά και μου λένε ότι η έκθεσή μου θεωρείται «πουστιές» και θα έρθει ο Αρχιεπίσκοπος να την κλείσει. Έτσι πάω στον υπουργό Δικαιοσύνης, τον Πέτρο Μιχαηλίδη και του λέω να έρθει να δει την έκθεση και να αποφασίσει, εάν θεωρεί ότι είναι τέχνη και αν ναι, τότε να μου κάνει και τα εγκαίνια. Και έτσι και έγινε. Η τέχνη μου με αυτό τον τρόπο μπήκε σιγά-σιγά και στα σαλόνια. Αλλά ήταν τέχνη επανάστασης».

Ο κ. Κάραγιαν ανάφερε ότι τότε είχε διαβάσει κείμενο που έλεγε ότι εάν επιλέξει ένας ομοφυλόφιλος να αλλάξει και να έχει σχέσεις και με γυναίκα ότι πρέπει να υποβληθεί σε συγκεκριμένες θεραπείες για να λυθεί το πρόβλημα. Ο ίδιος εκνευρισμένος γράφει το πρώτο του άρθρο σε εφημερίδα ως απάντηση με τίτλο «Το άτομο γεννιέται σαν ένα ον σεξουαλικό». Έτσι ξεκίνησε να γράφει συχνά άρθρα για την ομοφυλοφιλία, για τον φεμινισμό και για παρόμοια κοινωνικά θέματα. Στη συνέχεια, μου ανάφερε την μαύρη περίοδο, την εποχή του AIDS. Φίλος του ήταν ο ποιητής Ηλίας Κωνσταντίνου, όπου βρισκόντουσαν στο σπίτι του Κάραγιαν για ταινίες. Μια μέρα τον άκουσε να βήχει, μετά από μια εβδομάδα πέθανε από AIDS. Είχαν πει ότι ήταν η ασθένεια των gay, «δώσαμε μάχες για να μπορέσει η σημερινή κοινωνία να κάνει όλα αυτά που κάνει. Η τέχνη που κάναμε ήταν τέχνη πόνου» λέει συγκινημένος.

Ο ζωγράφος Ανδρέας Κάραγιαν.

> *Με το Gay Liberation ήταν η επανάσταση να σπάσεις τους ρόλους. Γι' αυτό ήταν δεμένος ο φεμινισμός με την ομοφυλοφιλία, ήταν κινήματα που έσπαζαν τον ανδρικό ρόλο.*

Ολοκληρώνοντας τη συζήτηση μας με τον κ. Ανδρέα, απάντησε στο ερώτημα γιατί στη σημερινή κοινωνία συνεχίζουν να υπάρχουν αυτά τα θέματα, «Γιατί η κοινωνία μας βασίζεται πάνω στο role playing, όταν σπάσεις το ταμπού του άντρα, το οποίο υποτίθεται είναι το δυνατό στοιχείο που κοντρολάρει τα πάντα, όταν πεις ένα άντρας μπορεί να είναι παθητικός, ενεργητικός και όλα, δηλαδή να μπορεί να παίξει οποίο ρόλο θέλει, παύει να παίζει τον ρόλο του τον πατριαρχικό, σπάζει αυτό κοινωνικό σύνολο. Με το Gay Liberation ήταν αυτή η επανάσταση τότε, να σπάσεις τους ρόλους. Γι' αυτό ήταν δεμένος ο φεμινισμός με την ομοφυλοφιλία ήταν όλα κινήματα που έσπαζαν τον ανδρικό ρόλο».

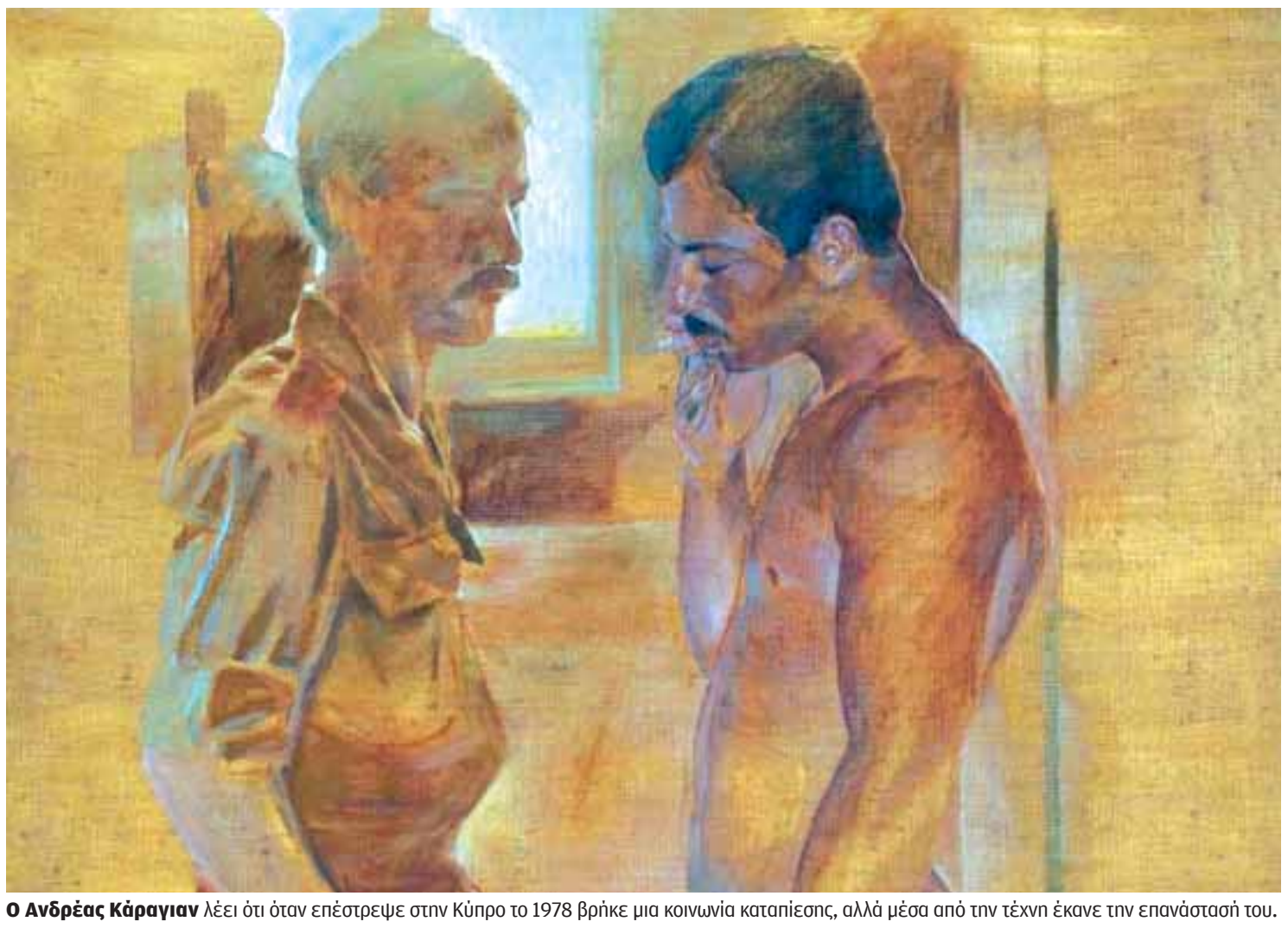

Ο Ανδρέας Κάραγιαν λέει ότι όταν επέστρεψε στην Κύπρο το 1978 βρήκε μια κοινωνία καταπίεσης, αλλά μέσα από την τέχνη έκανε την επανάστασή του.

Προσπαθούμε να δούμε πέρα από τον δυισμό

Η «Κ» μίλησε με τον σκηνοθέτη, ηθοποιό και συντονιστή επικοινωνιών του Buffer Fringe Festival Διομήδη Κουφτερό. Ξεκινάμε τη συζήτηση για το τι εστί queer art και εξηγεί, «Όταν μιλάμε για queer τέχνη, είναι η τέχνη που απορρίπτει τον δυισμό (binary), όπως το φύλο απορρίπτει το binary του άντρα – γυναίκα έτσι και στην τέχνη αλλά κυρίως είναι μια προσέγγιση, είναι ο τρόπος που φτιάχνεις τέχνη, ο τρόπος που παρεμβαίνεις στα πράγματα και στις συνθήκες».

Δίνοντας ως παράδειγμα το Buffer Fringe Φεστιβάλ που δεν είναι αυτοσκοπός το queer art αλλά όπως λέει, «μέσω του φεστιβάλ θέλουμε να αμφισβητήσουμε όπως κάνει η queer τέχνη, θέλουμε να σκεφτούμε με άλλους τρόπους όπως ενθαρρύνει η queer τέχνη, προσπαθούμε να δούμε πέρα από τον δυισμό (binary). Μπορείς να κάνεις όλα αυτά τα πράγματα μέσω των τεχνών, που η τέχνη δεν χρειάζεται να μιλήσει, μέσα από την τέχνη μπορεί να αλλάξει κάτι μέσα σου, μπορεί να αλλάξει ένας τρόπος που σκέφτεσαι, να δεις και

Ο σκηνοθέτης και ηθοποιός Διομήδης Κουφτερός.

εσύ τα πράγματα διαφορετικά, όπως τα βλέπει ο καλλιτέχνης».

Ένα δείγμα του τι κάνει το Φεστιβάλ είναι η προβολή της ταινίας «The Cockettes» που θα γίνει στις 7 Ιουλίου στο Σπίτι της Συνεργασίας, ο Διομήδης

> *Αυτό που κάνουμε με το Pride είναι να είμαστε visible, μετρήσιμοι, να δείξουμε ότι έχουμε συμμάχους. Δεν είναι ένα πάρτι μόνο, το Pride είναι διαδήλωση.*

αναφέρει ότι το ντοκιμαντέρ που πρώτη φορά παρουσιάζεται στην Κύπρο, «Παίρνει το όνομά του από τις θρυλικές Cockettes, ένα θεατρικό γκρουπ φανταχτερών, αβανγκάρντ, queer χίπις που δραστηριοποιήθηκαν στη δεκαετία του 1970 στο Σαν Φρανσίσκο. Νιώθουμε την επιρροή τους ακόμη και σήμερα. Η σχέση αυτή της ταινίας με τη φετινή θεματική μας που είναι το Pockets (beyond), είναι ένα έναυσμα για να ξεκινήσει ένας διάλογος για το ποιος είναι ορατός, ποιος είναι αόρατος και γιατί. Πέρα από την κοινωνική πλευρά έχει να κάνει και με την προσωπική ταυτότητα του καθενός. Έτσι ζητήσαμε από το Queer Wave να αντιδράσει καλλιτεχνικά σε αυτή τη θεματική, και η αντίδρασή του ήταν να προτείνει την προβολή του συγκεκριμένου ντοκιμαντέρ».

Κλείνοντας την συζήτηση μας με τον Διομήδη μάς τόνισε τη σημαντικότητα που έχει το Pride, «Το Pride είναι σημαντική διοργάνωση, κάνει πολλά πράγματα, για αρχή φέρνει κοντά την ίδια την κοινότητα, υπενθυμίζει στην κοινότητα ότι δεν είμαστε μόνοι, έχει και άλλους σαν εμένα, έχει και άλλους που παλεύουν. Γιατί ενοχλεί κάποιους ότι κοινότητα κάνει το Pride; Γιατί ο κόσμος θεωρεί ότι η κοινότητα ζητάει κάτι extra, πέρα από τα δικαιώματα που έχουν οι ίδιοι. Αυτό που κάνουμε με το Pride είναι να είμαστε visible, μετρήσιμοι, για να δείξουμε ότι είμαστε πολλοί/πολλές, για να δείξουμε ότι έχουμε συμμάχους. Δεν είναι ένα πάρτι μόνο, το Pride είναι διαδήλωση».

Η τέχνη μπορεί να δώσει ορατότητα σε βιώματα που παραμένουν στο περιθώριο

Μιλήσαμε με τον Diego Armando Aparicio, καλλιτεχνικό διευθυντή του Queer Wave: Φεστιβάλ ΛΟΑΤΚΙ+ Κινηματογράφου Κύπρου για τη σημασία της λέξης queer. «Ιστορικά η λέξη queer στα αγγλικά σήμαινε αρχικά "παράξενος" ή "αλλόκοτος". Για περίπου ενάμιση αιώνα χρησιμοποιοείτο ως μειωτικός όρος προς οποιονδήποτε άνθρωπο ανήκε έξω από τη νόρμα της cis-κανονικότητας και της ετεροκανονικότητας. Μετά την εξέγερση του Stonewall στη Νέα Υόρκη το 1969, κινήματα που διεκδικούσαν δικαιώματα για τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα ξεκίνησαν να επανοικειοποιούνται τέτοιους όρους από τη δεκαετία του '70, προσδίδοντάς τους αντ' αυτού τη σημασία μιας ταυτότητας που τους ανήκε ολοκληρωτικά και απενοχοποιημένα. Άτομα που διαφωνούσαν με την πολιτική πεποίθηση ότι η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα οφείλει να αφομοιωθεί από την υφιστάμενη νόρμα, κατέληξαν να ανακτούν τη λέξη κατά τη δεκαετία του '80 και να αυτοπροσδιορίζονται ως queer. Η λέξη ξεκίνησε έκτοτε να χαρακτηρίζει οτιδήποτε ξεφεύγει από τη νόρμα και την ανάγκη για απόλυτους ορισμούς, και να αποκτά διαστάσεις ευρύτερες από την αρχική της συνύφανση με τα θέματα φύλου ή σεξουαλικότητας και τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, όπως τη διατομεακή (intersectional) τους διάσταση: τον συσχετισμό και τη διάδρασή τους με άλλες πτυχές της ταυτότητας ενός ατόμου, όπως φύλο, εθνικότητα, κοινωνική τάξη, θρησκεία ή ό,τι άλλο».

Απαντώντας στο ερώτημα τι είναι queer τέχνη, ίσως η απάντηση να είναι πιο εύκολη από ό,τι φανταζόμαστε, γιατί πρέπει να προσδιορίσεις την τέχνη ή οτιδήποτε; Ο Diego αναφέρει στην

> *Πολλά πράγματα είναι τέχνη και πολλά παραδείγματα τέχνης είναι queer, είτε μιλάμε για τη μορφή, το περιεχόμενο ή οτιδήποτε άλλο τα χαρακτηρίζει.*

«Κ», «Μου έρχεται στο μυαλό ο Oscar Wilde και το γνωστό του "to define is to limit" από το Πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέι. Ο ίδιος μπορεί να μην αυτοπροσδιοριζόταν ως queer δεδομένου του χρονικού πλαισίου της δράσης

Ο Diego Aparicio, καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ Queer Wave.

του, όμως θεωρώ πως το έργο του ήταν σίγουρα queer. Αψηφούσε τις προσδοκίες της εποχής του, χλεύαζε τους καθωσπρεπισμούς και τις υποκρισίες της "καλής κοινωνίας," και παρέκκλινε από τις αποδεκτές εκφράσεις ταυτότητας φύλου και σεξουαλικότητας. Το να ορίζεις όμως σημαίνει να περιορίζεις. Πολλά πράγματα είναι τέχνη, και πολλά παραδείγματα τέχνης είναι queer, είτε μιλάμε για τη μορφή, το περιεχόμενο ή οτιδήποτε άλλο τα χαρακτηρίζει. Queer για μένα είναι και το Design for Living (1933) του Ernst Lubitsch και το Jules et Jim (1962) του Francois Truffaut, αλλά και η Στέλλα (1955) του Μιχάλη Κακογιάννη: για τους πρωταγωνιστές τους που αρνούνται να συμβιβαστούν με τα πλαίσια που θέτουν οι γύρω τους, και για τόσους άλλους λόγους. Νομίζω πως κανένας δεν μπορεί να δώσει ένα ικανοποιητικό ορισμό: ο όρος queer (τέχνη) θα έπαυε να είναι επαρκής, εάν αρκούνταν σε μια σημασία».

Τέλος, μιλώντας για την τέχνη και πώς συμβάλει στην αποδόμηση των θεμέλιων, γιατί ανατρέπει τις προσδοκίες μας για το τι είναι «κανονικό», όπως μας λέει και ο ίδιος, «Αν μιλάμε για μια μορφή τέχνης όπως τον κινηματογράφο, τότε πολλές φορές υπάρχει και η διάσταση της αναπαράστασης: η τέχνη μπορεί να δώσει ορατότητα σε πραγματικότητες και βιώματα που στην καθημερινότητά μας παραμένουν στο περιθώριο, όπως συχνά γίνεται με την LGBTQ+ κοινότητα. Ο κινηματογράφος για μένα είναι επίσης ένας τρόπος πρόσβασης σε πραγματικότητες εκτός της δικής μας και, συχνά, ένας τρόπος συμφιλίωσης με αλήθειες που δυσκολευόμαστε να δεχτούμε ή να επικοινωνήσουμε άμεσα μεταξύ μας».

Χρησιμοποιώ ένα μνημονικό πήγαινε-έλα

Ο καλλιτέχνης Γιώργος Ράλλης μιλάει για την περφόρμανς «Το Καροτσάκι»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με την περφόρμανς «Το Καροτσάκι» ο Γιώργος Ράλλης ελπίζει ότι θα καταφέρει την επαναδιατύπωση και επαναπροσέγγιση που έχουμε σαν κοινωνικά όντα, συγκεκριμένα προς τα queer άτομα, και γενικότερα προς τις μειονότητες, οι οποίες εφάπτονται με την ταυτότητα αυτή.

Ο Γιώργος Ράλλης είναι ένα genderqueer cultural practitioner άτομο που έχει ως βάση του τη Λεμεσό και παρουσιάζει στο πλαίσιο του καλλιτεχνικού προγράμματος φιλοξενίας theYard.Residency.22 του Κέντρου Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ την περφόρμανς «Το Καροτσάκι» στο Ξυδάδικο. Ο Γιώργος λέει πως τα κύρια συστατικά της δουλειάς αυτής είναι η κοινωνική απογοήτευση, η προσωπική ελαφρότητα και το τραυματικό άγχος. Πέρα από αυτό η αυτοαναφορικότητα και η διαθεματικότητα. «Ελπίζω ότι θα καταφέρω την επαναδιατύπωση και επαναπροσέγγιση που έχουμε σαν κοινωνικά όντα, συγκεκριμένα προς τα queer άτομα, και γενικότερα προς τις μειονότητες, οι οποίες εφάπτονται με την ταυτότητα αυτή» λέει. Κινητήριος δύναμη στη δουλειά του, μεταξύ άλλως είναι το αυτοβιογραφικό στοιχείο... «Μόνο τη δική μου εμπειρία ξέρω και μόνο τη δική μου γνώση ζω. Προφανώς εμπλουτίζεται από τον περίγυρο, αλλά στο τέλος της ημέρας δεν μπορείς να μιλήσεις για κανέναν άλλο εκτός από εσένα».

> *Τα κύρια συστατικά της δουλειάς αυτής θα έλεγα πως είναι η κοινωνική απογοήτευση, η προσωπική ελαφρότητα και το τραυματικό άγχος.*

–Γιώργο, θα ήθελα να συστηθείς στο κοινό, για όσους/ες δεν σε γνωρίζουν. Τι κάνει ο Γιώργος Ράλλης;

–Ο Γιώργος Ράλλης το τι κάνει συνήθως είναι το να προσπαθεί να μη μιλά για τον εαυτό του στο τρίτο πρόσωπο, αλλά επίσης και το να απαντάει ερωτήσεις με ένα περίπλοκο τρόπο. Στην πραγματικότητα, είμαι ένα genderqueer cultural practitioner άτομο που έχει ως βάση του τη Λεμεσό. Γενικά προέρχομαι από τον ακαδημαϊκό κόσμο αλλά πάντα με ενδιέφερε η πρακτική της θεωρίας. Βρίσκω την ερώτηση πώς μπορεί να εφαρμοστεί μία θεωρία ως μια αρκετά ενδιαφέρουσα πρόκληση, η οποία –αν ολοκληρωθεί– ενδυναμώνει το τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε όχι μόνο τη δημιουργία τέχνης αλλά επίσης και την αφομοίωση θεωρίας σ' ένα επίπεδο διαμόρφωσης στη ζωή. Έκανα το RMA μου στην Πολιτισμική Ανάλυση στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ, εστιάζοντας την έρευνά μου στην εφαρμογή μεταφυσικής και οντολογίας σε queer πολιτική και visual culture. Πέραν αυτού οι δίοδοι με τις οποίες εφαρμόζω το καλλιτεχνικό μου σώμα είναι συνήθως με το γράψιμο και την περφόρμανς.

–Τι θα δοκιμάσεις να φέρεις στον νου μας με την περφόρμανς «Το Καροτσάκι»;

–Ελπίζω ότι θα καταφέρω την επαναδιατύπωση και επαναπροσέγγιση που έχουμε σαν κοινωνικά όντα, συγκεκριμένα προς τα queer άτομα, και γενικότερα προς τις μειονότητες, οι οποίες εφάπτονται με την ταυτότητα αυτή. Πιστεύω πως όλοι πράττουμε με τις πρώτες αντιλήψεις ως ένα σημείο, χωρίς αυτό που λέω να είναι απόλυτο. Ωστόσο, η πρώτη επαφή που έχουμε με διάφορους τομείς της κοινωνικής μας ζωής επηρεάζουν τη δημιουργία του σώματος γνώσης μέσω του οποίου διεκπεραιώνουμε το ποιοι είμαστε και το ποιοι θα γίνουμε. Έτσι και εγώ, θα δοκιμάσω να μιλήσω για εμένα με ένα τρόπο ο οποίος ευελπιστώ να μπορεί να μεταφραστεί και για άλλους.

–Ποια είναι τα κύρια συστατικά της δουλειάς σου αυτής;

–Τα κύρια συστατικά της δουλειάς αυτής θα έλεγα πως είναι η κοινωνική απογοήτευση, η προσωπική ελαφρότητα και το τραυματικό άγχος. Πέρα από αυτό η αυτοαναφορικότητα και η διαθεματικότητα.

Μας έμαθαν πως όλοι πρέπει να είμαστε οι ίδιοι

–Στο τηλεφώνημά μας, lapsus linguae, σε αποκάλεσα Πέτρο... έχοντας στο μυαλό μου τον Έλληνα πολιτικό, θα μπορούσε να πλεχτεί μια ισχυρή μνήμη με ένα νέο στοιχείο παρανόησης;

–Γέλια, ναι, αυτό ήταν τέλεια στιγμή και γενικά αυτές τις στιγμές χρησιμοποιώ πολλές φορές στη δουλειά μου σαν σημείο αναφοράς. Γενικά το παράδοξο πιστεύω πως παίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στο κοινωνικό πλαίσιο και στη διαχώριση του προσωπικού και του δημόσιου βίου. Εάν πιστεύουμε πως η μνήμη, ο χρόνος, γενικά η οντολογική μας ύπαρξη προχωράει σε μια ευθεία γραμμή, τότε –κατά την άποψή μου– δεν αφηνόμαστε στην πλούσια πιθανότητα συνειδητοποίησης, η οποία μας δόθηκε με την κριτική μας σκέψη. Άποψή μου εμένα είναι πως οντολογικά κινούμαστε μ' ένα queer τρόπο ανάμεσα στις μάζες ενέργειας, τις μνήμες, τους ανθρώπους και γενικά στη δημιουργία γνώσης. Έτσι, αυτές οι «παράνοιες» της γλώσσας ή των συνθηκών, οι οποίες πιστεύω πως είναι πιο συχνές στη ζωή μου παρά ενός άλλου τυχαίου ανθρώπου, ίσως οφείλονται στο ότι θέλω να θυμάμαι, και να μου θυμίζουν σε κάθε καινούργιο σημείο αναγνώρισης, το παράδοξο, το πιθανό και γενικά το «άλλο» το οποίο θα μπορούσε να συμβεί. Πού ξέρουμε; Μπορεί σε μια άλλη ζωή όντως να ήμουνα ένας αντιβενιζελικός συντηρητικός cis στρέιτ πολιτικός. Σε αυτή τη ζωή όμως φοράω μίνι και έχω μοϊκάνα.

–Τι ρόλο παίζει η μνήμη στη δουλειά σου;

–Τεράστιο ρόλο. Μια κινητήριος δύναμη στη δουλειά μου είναι το αυτοβιογραφικό στοιχείο, όπως είπα και πιο πάνω. Μόνο τη δική μου εμπειρία ξέρω και μόνο τη δική μου γνώση ζω. Προφανώς εμπλουτίζεται από τον περίγυρο, αλλά στο τέλος της ημέρας δεν μπορείς να μιλήσεις για κανέναν άλλο εκτός από εσένα. Ακόμα και για τη δική σου ταυτότητα να μιλήσεις, η προσέγγισή σου επηρεάζεται από κάθε χρονική στιγμή, η οποία καλεί μια άλλη προσέγγιση σκέψης. Πόσες φορές άλλαξες γνώμη για τον εαυτό σου και πώς τα συναισθήματά σου επηρέασαν τη γνώμη αυτή; Αυτό ακριβώς το συναισθηματικό και μνημονικό πήγαινε-έλα χρησιμοποιώ για να μιλήσω για θέματα τα οποία αλλιώς, πιστεύω, θα βγαίναν αρκετά μονοδιάστατα.

–Πώς χτίζεται τελικά μια κοινότητα, Γιώργο;

–Με επιμονή και υπομονή, με ανεκτικότητα προς τα μέλη της, με μηδέν ανεκτικότητα προς τους ανταγωνιστές της και με πολύ γκλίτερ. Γενικά εγώ δεν ξέρω πότε ήταν το μάθημα στο σχολείο στο οποίο μας έμαθαν πως όλοι πρέπει να είμαστε οι ίδιοι, αλλά πρέπει να το έχασα. Πιστεύω στη διαφοροποίηση και στη συγκεκριμενοποίηση των αναγκών και του πώς θα αντεπεξέλθουμε σε κάθε συγκεκριμένη οντότητα. Με αυτό τον τρόπο, πιστεύω πως μια κοινότητα χτίζεται με τη συνειδητοποίηση του συγκεκριμένου της χαρακτήρα (σαν πρώτο βήμα). Μετέπειτα, με τη συσπείρωση ατόμων «κλειδιών», τα οποία θέλουν να προσφέρουν πίσω στην κοινότητα είτε λόγω της ενέργειάς τους είτε λόγω ενός συγκεκριμένου προνομίου που έχουν. Τελευταίο και πιο σημαντικό –αν με ρωτάς, με την έμπνευση και τη διάχυση των προνομίων με αμεροληψία πίσω στα μέλη της έτσι ώστε να διασπαστεί η δημιουργία πιθανής ιεραρχίας, η οποία μπορεί να είχε παρανοηθεί με βάση το προηγούμενο βήμα.

> *Πιστεύω στη διαφοροποίηση και στη συγκεκριμενοποίηση των αναγκών και του πώς θα αντεπεξέλθουμε σε κάθε συγκεκριμένη οντότητα.*

–Ποιο πράγμα σε φοβίζει σήμερα στην κοινωνία μας;

–Η ουδετερότητα, η ισότητα και η ιδιότητα του ανθρώπου να επαναπαύεται. Νομίζω η ισότητα και η ουδετερότητα είναι ένα από τα πιο τοξικά πράγματα τα οποία μας κατάφερε ο νεοφιλελευθερισμός να πιστέψουμε πως χρειαζόμαστε. Η ομοιογένεια της κοινωνικής ανοχής μπδενίζει τα συγκεκριμένα ζητήματα για τα οποία πολεμούν διάφοροι άνθρωποι, ενώ από την άλλη, η ισότητα δεν κάνει τίποτα άλλο εκτός από το να διαιωνίζει τις ήδη υπάρχουσες και λανθασμένα κατανεμημένες δομές δύναμης. Κάποια άτομα, επειδή βρίσκονται ήδη σε μη προνομιούχες θέσεις, χρειάζονται περισσότερα πράγματα παρά κάποια άλλα. Αν κάποιος ξεκινάει από ένα φαινομενικό -3 στα κοινωνικά του δικαιώματα ενώ ο απέναντί του βρίσκεται στο +2 και δοθούν και στους δύο +1, δεν άλλαξε τίποτα. Ο ένας παραμένει «ανώτερος». Άρα, το τι πρέπει να προάγουμε είναι η ισοτιμία. Να δοθεί στον ένα +5, στον άλλο 0, και σε εμένα μια τελευταία και ποιητική αφορμή να χρησιμοποιήσω τα μαθηματικά που έμαθα στο σχολείο.

Πληροφορίες: Το Κέντρο Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ παρουσιάζει την τέταρτη συμμετοχή στη φετινή διοργάνωση του καλλιτεχνικού προγράμματος φιλοξενίας theYard.Residency.22, την περφόρμανς «Το Καροτσάκι» από τον Γιώργο Ράλλη στις 8, 9 και 10 Ιουλίου 2022 στο Ξυδάδικο.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

NATIONAL GALLERY OF ART

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Αναγέννηση του Βορρά

Η Εθνική Πινακοθήκη παρουσιάζει σε νέα έκθεση μια εξαιρετική πτυχή της ιστορίας της τέχνης: τη χαρακτική της περιόδου 1460-1600 στη Γερμανία, στην Ελβετία και στις Κάτω Χώρες, εκεί όπου άνθησε η λεγόμενη Αναγέννηση του Βορρά. Σε συνδυασμό με την εξάπλωση της τυπογραφίας, η χαρακτική στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη έδωσε εξέχοντα δείγματα υψηλής τέχνης. Ονομαστοί καλλιτέχνες, αλλά και πολλοί που χάθηκαν στην ανωνυμία, συμμετείχαν σε μια σιωπηρή επανάσταση γνώσης.

LE BRUIT DU MONDE

ΜΑΣΣΑΛΙΑ
Ο θόρυβος του κόσμου

Νέος εκδοτικός οίκος στη Γαλλία, με έδρα τη Μασσαλία, «φάρο της Μεσογείου» όπως την περιγράφει, εκδίδει νέα σκέψη και νέα λογοτεχνία ακολουθώντας την τάση πολλών οίκων διεθνώς. Με τίτλο «Le bruit du monde», ο εκδοτικός οίκος φέρνει στη γαλλική γλώσσα, σε εύχρηστο σχήμα και σχετικά προσιτή τιμή, λογοτεχνία από τη Γαλλία και άλλες χώρες, δοκίμια, πολιτική και φιλοσοφία με τη φιλοδοξία να συμβάλει σε μια ευπρόσδεκτη πολυφωνία καθώς τόσα αλλάζουν γύρω μας.

RICHARD SERRA

ΜΕΡΙΛΑΝΤ
Ρίτσαρντ Σέρα

Ενα νέο γλυπτό του 84χρονου Αμερικανού γλύπτη Ρίτσαρντ Σέρα περιλαμβάνεται πλέον ως μόνιμο έκθεμα στη συνολική και πυκνή εμπειρία που προσφέρει μια επίσκεψη στο Μουσείο Γκλένστοουν στην πολιτεία του Μέριλαντ. Το γλυπτό από τσιμέντο δημιουργήθηκε το 2017 και πλέον είναι μέρος των συλλογών αυτού του μουσείου, που προσφέρει στους επισκέπτες μια υποβλητική συνύπαρξη τέχνης, αρχιτεκτονικής και φύσης, καθώς όλα έχουν ισότιμη αξία στην περιήγηση.

CENTRE POMPIDOU

ΜΑΛΑΓΑ
Ιαπωνική αρχιτεκτονική

Στο Κέντρο Πομπιντού στη Μάλαγα παρουσιάζεται ένα ενδιαφέρον αφιέρωμα στην αρχιτεκτονική της Ιαπωνίας μετά το 1950 και κυρίως στην επίδραση που είχε αυτή στη Δύση. Επί της ουσίας, η αρχιτεκτονική παραγωγή της Ιαπωνίας εξετάζεται υπό το πρίσμα των επιπτώσεων που είχε η ατομική βόμβα στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι, και στον τρόπο που οι αρχιτέκτονες ανταποκρίθηκαν στη μέγιστη πρόκληση επανασχεδιασμού των πόλεων και της νέας αστικής ζωής.

IRIS CANTOR COLLECTION

ΜΑΣΑΧΟΥΣΕΤΗ
Εκθεση Ροντέν

Μία από τις μεγαλύτερες εκθέσεις που διοργανώθηκαν ποτέ για τον Αύγουστο Ροντέν στις ΗΠΑ φιλοξενείται στο Ινστιτούτο Κλαρκ Αρτ, στο Γουίλιαμστον στη Μασαχουσέτη. Εξετάζεται η κληρονομιά του Ροντέν στη γλυπτική της Αμερικής ως προθάλαμος του μοντερνισμού. Με πάνω από 50 γλυπτά και 25 σχέδια, η έκθεση μιλάει επίσης για τους συλλέκτες και ιστορικούς της τέχνης που πάσχισαν να φέρουν την τέχνη του Ροντέν στις Ηνωμένες Πολιτείες.

© ROYAL ACADEMY OF ARTS, LONDON / DAVID PARRY

Αποψη της θερινής έκθεσης στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών του Λονδίνου.

Εκρηξη τέχνης για το καλοκαίρι στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών

Επειτα από δύο χρόνια παύσης, η καθιερωμένη ετήσια θερινή έκθεση στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών του Λονδίνου επανέρχεται και, με επιμελητή φέτος τον Γκρέισον Πέρι, φέρνει τάσεις από όλον τον κόσμο σε μια καλειδοσκοπική θεώρηση της σύγχρονης δημιουργίας. Είναι εντυπωσιακό πως ο θεσμός αυτός χρονολογείται από το 1769, ένα χρόνο μετά την ίδρυση της Βασιλικής Ακαδημίας στο περίφημο κτίριό της στο Πικαντίλι. Εξαρχής οι ιδρυτικοί σκοποί της Ακαδημίας ήταν η ενθάρρυνση της δημιουργίας σε όλους τους τομείς της τέχνης, γι' αυτό και στην καλοκαιρινή έκθεση μπορούν να στείλουν όλοι ένα έργο, το οποίο βεβαίως θα κριθεί και αν προκριθεί ως αξιόλογο θα εκτεθεί στη δίμηνη έκθεση που πολλοί περιμένουν. Η έκθεση έχει στοιχεία που την καθιστούν μοναδική, μιας και υπάρχουν δημιουργοί από εντελώς διαφορετικές προελεύσεις και στοχεύσεις, συμβάλλοντας σε μια πολυφωνία ιδιαιτέρως ευπρόσδεκτη. Πολλοί διασκεδάζουν απλώς και μόνο να περπατήσουν στις αίθουσες με τα έργα της έκθεσης και αρκούνται στο να πάρουν μια γεύση από το εικαστικό βαρόμετρο της χρονιάς. Είναι ένα «σαλόν» αντιακαδημαϊκό μέσα σε μια Ακαδημία. Απολύτως βεβαίως δημοκρατικό, καθώς στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει κριτήριο μιας πρότερης στενής σχέσης με την Ακαδημία. Και το ωραίο είναι ότι πολλές φορές μεγάλοι σύγχρονοι καλλιτέχνες όπως ο Ντέιβιντ Χόκνεϊ, ο Βόφγκανγκ Τίλμανς ή η Τρέισι Εμιν, επιλέγουν να ενισχύσουν την έκθεση με ένα δικό τους καινούργιο έργο. Αυτό το «κοκτέιλ» είναι συνήθως γοητευτικό. Οπως αναφέρει η Βασιλική Ακαδημία Τεχνών, «ό,τι υπάρχει στη θερινή έκθεση αντιπροσωπεύει όσα συμβαίνουν στον χώρο της τέχνης σήμερα». Τα έργα επιλέγονται και στήνονται από τα μέλη της Βασιλικής Ακαδημίας και το αποτέλεσμα είναι σχεδόν πάντα μια ευρύχωρη συγκατοίκηση των πιο απρόσμενων και αντιθετικών τάσεων. Η έκθεση απονέμει βραβεία με χρηματικά έπαθλα και πολλά από τα έργα βρίσκουν αγοραστές. Πολλοί συλλέκτες επισκέπτονται συστηματικά την καλοκαιρινή έκθεση και στη διάρκεια του καλοκαιριού χιλιάδες ξένοι τουρίστες, που ούτως ή άλλως επισκέπτονται τη Βασιλική Ακαδημία, θα σταθούν για λίγη ώρα και στην έκθεση αυτή. Το πιο σημαντικό είναι ο αντιακαδημαϊσμός ενός τόσο ιστορικού φορέα. Είναι μια πηγή ελευθερίας και ένας αδιάκοπος ανιχνευτής σημαντικών δημιουργών που μπορεί να ζουν μακριά από τα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα του κόσμου. Ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, φιλμ, φωτογραφία, αρχιτεκτονική εκπροσωπούνται με όλες τις τάσεις.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το σώμα της, το πρόσωπό της, της ανήκουν

Πώς είναι άραγε να είσαι το σώμα ενός άλλου; Η Σίλα Γκαμπέλ (Scilla Gabel) κάτι ήξερε: το σώμα της υποδυόταν το σώμα μιας άλλης γυναίκας. Η άλλη γυναίκα ήταν η διάσημη, η Σίλα άσημη.

Τα κορμιά τους έμοιαζαν: ιταλικά, μεσογειακά, βγαλμένα απευθείας από την τουρλωτή, χυμώδη δεκαετία του '50· τα πρόσωπά τους επίσης θύμιζαν κάπου, κάπως, το ένα το άλλο.

Η Σίλα έγινε το σώμα μιας άλλης. Πληρώθηκε γι' αυτό, έκανε όνομα με αυτό, προσπάθησε στη συνέχεια να διεκδικήσει με το δικό της σώμα το δικό της πρόσωπο. Αλλά αυτό δεν είχε τόση επιτυχία, όταν το πρόσωπο και το σώμα που κλέβει το δικό σου είναι αυτό της Σοφία Λόρεν.

Αυτήν αντικαθιστούσε η Σίλα: ο ξελιγωμένος αρσενικός στη

Ενα περίεργο στίγμα που δεν σημαίνει τίποτα και που όμως αλλάζει τα πάντα. Αν δεν είσαι το σώμα σου, τι είσαι;

σκοτεινή αίθουσα νόμιζε ότι ποθούσε τη Σοφία, αλλά δεν ήταν έτσι, ποθούσε τη Σίλα. Απλώς δεν το ήξερε.

Η Σίλα εμφανίστηκε, λέει, σε περίπου πενήντα ταινίες, αρχίζοντας από το 1954, στα δεκαέξι της, και φτάνοντας έως το 1982.

Γεννημένη στο Ρίμινι το 1938, έδειξε την ομορφιά της από νεαρή ηλικία. Και ονειρεύτηκε καριέρα ηθοποιού. Την έκανε την καριέρα, αφότου έπαψε να καλύπτει τη Σοφία Λόρεν, αλλά ήταν πολύ αργά:

Η Σίλα Γκαμπέλ στα νιάτα της, την εποχή που «μεσορανούσε» ως body double της Σοφίας Λόρεν.

είχε υποβιβαστεί σε στερεότυπο. Η ίδια άντεχε περισσότερο, στα μάτια όλων των άλλων όμως, όχι.

«Είναι ειρωνικό», λέει ο κύριος Γκρι. «Μοιάζει με τη μοίρα που έχουν όλοι ουσιαστικά οι πορνοστάρ: το πέρασμα σε αυτό που στα αγγλικά λέγεται mainstream movies, στις "κανονικές" ταινίες δηλαδή, καθίσταται απαγορευτικό. Και όχι απαραίτητα για ηθικοπλαστικούς λόγους. Απλώς θεωρείσαι κάτι σαν "χαλασμένο" προϊόν. Μονάχα που οι πορνοστάρ ίσως να απολαμβάνουν φήμη που υπερβαίνει κατά πολύ τη φήμη μιας γυναίκας όπως ήταν η Σίλα Γκαμπέλ. Ενα περίεργο στίγμα που δεν σημαίνει τίποτα και που όμως αλλάζει τα πάντα τελικώς. Αν δεν είσαι το σώμα σου, τι είσαι;».

Ο κύριος Γκρι χαζεύει παλιές, νεανικές φωτογραφίες της Σίλα στο Διαδίκτυο. Είναι λαμπερή, εξωτική, στα χείλη και στα μάτια της, στις καμπύλες και στις πόζες της φέρει όλη εκείνη τη χαμένη αίγλη ενός ανάλαφρου, και κάπως αθώου (απατηλά αθώου έστω) μεσογειακού ερωτισμού.

Βλέπουμε σκηνές από τις «Τελευταίες ημέρες των Σοδόμων», που ο Ρόμπερτ Ολντριχ γύρισε το 1962, με τον Στιούαρτ Γκρέιντζερ, την Ανούκ Εμέ και τη μεγάλη αγαπημένη του Τζέιμς Ντιν, την Πιερ Αντζελι, και με τη Σίλα να παίζει τον τριτοτέταρτο ρόλο της Ταμάρ. Τη συνοδεύει η μουσική υπόκρουση του μεγάλου Μίκλος Ρόσα. Αθέατη ουσιαστικά η Σίλα. Στις διάσπαρτες φωτογραφίες της στο Διαδίκτυο είναι η αδιαφιλονίκητη πρωταγωνίστρια. Το σώμα της, το πρόσωπό της, της ανήκουν.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ιατρική της συνάντησης

Οι ελεεινολογούντες το ελληνικό σύστημα υγείας είναι στρατιά ολόκληρη, πρώτο κόμμα. Οχι μόνο δεν ανήκω σε αυτούς, αλλά αντίθετα πιστεύω ότι είναι από τα ανθρωπινότερα της Ευρώπης, με εξαιρετικούς γιατρούς. Δεν είμαι βεβαίως αφελής να πιστεύω ότι δεν έχει ελλείψεις και προβλήματα. Πολλά από αυτά τα έχω διαπιστώσει προσωπικά, ορισμένα τα έχω κιόλας υποστεί. Δεν θα τα απαριθμήσω.

Θα σταθώ μόνο σε μια σκηνή: ο ασθενής ή κάποιος δικός του, αφού έχει ξεροσταλιάσει ώρες έξω από το γραφείο του γιατρού, τον βλέπει επιτέλους να βγαίνει και τον πλησιάζει, εκλιπαρώντας τον να του επιτρέψει να τον ρωτήσει – «γιατρέ,...». Ο γιατρός δεν του δίνει σημασία, δεν τον κοιτάζει καν, τρέχει στον διάδρομο με ταχύ βήμα και βαρύ ύφος, ο ασθενής ή ο συγγενής τρέχει και αυτός ξοπίσω του και στο τέλος ο γιατρός πετάει μια δυο κουβέντες, που όταν δεν είναι του είδους «δεν μπορώ τώρα, θα τα πούμε άλλη ώρα», δεν λένε τίποτε για όσα ο άλλος θέλει να μάθει, αφού ο γιατρός δεν του επέτρεψε καν να ρωτήσει. Την έχουμε ζήσει αυτή τη σκηνή, την έχουμε δει και την έχουμε ακούσει να μας τη διηγούνται. Αυτή η σκηνή είναι φρικτότερη από όλα μαζί τα σκισμένα κλινοσκεπάσματα και τα ξεχαρβαλωμένα καθίσματα. Αποτελεί την πιο βάναυση προσβολή της ιατρικής λειτουργίας και της θεραπευτικής σχέσης, γιατί την προσβάλλει στον εσώτατο πυρήνα της, που είναι η συνάντηση δύο προσώπων, του γιατρού και του αρρώστου, με κοινό σκοπό την υγεία. Η εικόνα αυτή προσβάλλει και τους δύο ως ανθρώπινα πρόσωπα.

Κυκλοφόρησε πρόσφατα το βιβλίο ενός σπουδαίου Γάλλου γιατρού (διαβητολόγου), με μακρά κλινική και διδακτική εμπειρία, αλλά και γερή φιλοσοφική συγκρότηση, του Ζεράρ Ρεάς «Για μια ανθρώπινη ιατρική» (Gérard Reach, «Pour une médecine humaine. Étude philosophique d' une rencontre», Hermann/Le Bel Aujourd'hui, Απρίλιος 2022). Από το βιβλίο αυτό εμπνέομαι τον τίτλο της σημερινής επιφυλλίδας και αντλώ πολλά από όσα ακολουθούν.

SHUTTERSTOCK

Η θεραπευτική σχέση δεν είναι μια κλειστή δυαδική σχέση γιατρού και ασθενούς, αλλά συντελείται μέσα σε ένα τεράστιο και πολύπλοκο σύστημα υγείας και δεν μένει ανεπηρέαστη από άλλους παράγοντες, θεσμούς, πολιτικές αποφάσεις, εμπορικές επιδιώξεις φαρμακευτικών και άλλων εταιρειών.

Πρέπει να εξασφαλίσουμε στους γιατρούς χρόνο, για να μπορούν να συναντιούνται με τους ασθενείς και να τους ακούν με προσοχή. Σε απλά ελληνικά: χρειάζονται προσλήψεις.

Η σχέση γιατρού και ασθενούς είναι εξ ορισμού ασύμμετρη, όπως είναι και η σχέση δασκάλου και μαθητή. Γενικά όλες οι επαγγελματικές σχέσεις είναι ασύμμετρες, καθεμιά με τη δική της ιδιαιτερότητα. Η σχέση γιατρού και ασθενούς είναι ασύμμετρη, προφανώς γιατί ο ένας γνωρίζει και θεραπεύει, ενώ ο άλλος πάσχει και προσέρχεται για να θεραπευτεί. Αυτό που διακυβεύεται εδώ είναι η ίδια η ζωή και η ποιότητά της. Ασύμμετρη σχέση ωστόσο δεν σημαίνει σε καμία απολύτως περίπτωση άνιση σχέση, σχέση ανώτερου προς κατώτερο. Γιατρός και ασθενής: ασύμμετρη σχέση μεταξύ ίσων, δηλαδή συνάντηση δύο προσώπων.

Εκείνο που οδήγησε τα δύο αυτά πρόσωπα να συναντηθούν είναι η αρρώστια του ενός και η επιθυμία του να γίνει καλά. Η θεραπεία, που είναι ο κοινός σκοπός, θα εξαρτηθεί από πολλά, ένα από τα οποία είναι η ίδια η ποιότητα της συνάντησης. Ο άρρωστος για να γίνει καλά πρέπει να εμπιστευτεί τον γιατρό. Χωρίς εμπιστοσύνη καμία θεραπευτική σχέση (και όχι μόνο) δεν μπορεί να προχωρήσει. Η εμπιστοσύνη του ασθενούς προς τον γιατρό θα οικοδομηθεί κατά τη συνάντησή τους και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα του γιατρού να εξηγεί τα πράγματα στη γλώσσα του ασθενούς, του κάθε ασθενούς, και να απαντάει στις ερωτήσεις του με προσοχή και ευγένεια. Πώς να εμπιστευθώ έναν άνθρωπο, όταν δεν έχουμε μιλήσει ποτέ; Συνομιλώ με κάποιον σημαίνει του μιλάω και μου μιλάει, τον ακούω και με ακούει. Θα το πούμε για άλλη μια φορά: έχει τεράστια θεραπευτική σημασία να ακούσει ο γιατρός με προσοχή το αφήγημα του ασθενούς. Ο γιατρός δεν θεραπεύει αρρώστιες, θεραπεύει συγκεκριμένους ανθρώπους που έχουν αρρωστήσει ή μάλλον, ακριβέστερα, προσπαθεί να βοηθήσει ανθρώπους που έχουν αρρωστήσει να θεραπευτούν. Στη συνάντηση αυτή ο καθένας προσέρχεται με τη βιογραφία και τον χαρακτήρα του. Ο προσεκτικός γιατρός θα μάθει πολλά για τον εαυτό του και την τέχνη του ακούγοντας τους άλλους.

Στο σημείο αυτό προβάλλει ένα κρίσιμο ζήτημα και αίτημα: πρέπει να εξασφαλίσουμε στους γιατρούς χρόνο για να μπορούν να συναντιούνται με τους ασθενείς και να τους ακούν με προσοχή. Δηλαδή, σε απλά ελληνικά: χρειάζονται προσλήψεις.

Η θεραπευτική σχέση δεν είναι μια κλειστή δυαδική σχέση γιατρού και ασθενούς, αλλά συντελείται μέσα σε ένα τεράστιο και πολύπλοκο σύστημα υγείας και δεν μένει ανεπηρέαστη από άλλους παράγοντες, θεσμούς, πολιτικές αποφάσεις, εμπορικές επιδιώξεις φαρμακευτικών και άλλων εταιρειών. Η σχέση αυτή αναπτύσσεται κυρίως μέσα στο νοσοκομείο, τον κατεξοχήν χώρο υποδοχής και φιλοξενίας. Δεν είναι μόνο τα ράντζα στους διαδρόμους που στιγματίζουν τα νοσοκομεία μας ως αφιλόξενα, αλλά είναι και αυτή η απίστευτη γραφειοκρατική ταλαιπωρία ασθενών και φροντιστών. Είναι αφιλόξενο και ανελέητο αυτό που ζουν ετοιμόρροποι άνθρωποι, βαριά άρρωστοι, όταν πηγαίνουν στο νοσοκομείο τη μέρα που τους όρισαν για εισαγωγή και κάνουν επτά και οκτώ ώρες ώσπου να ξαπλώσουν στο κρεβάτι τους. Η ανθρώπινη ιατρική της συνάντησης δεν μπορεί να αναπτυχθεί και να ζήσει σε αφιλόξενο περιβάλλον.

Ο γιατρός Ρεάς παραθέτει στο τέλος του βιβλίου του τον κατάλογο των ευχαριστιών του. Ο κατάλογος κλείνει ως εξής: «Τέλος, εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου στους "ασθενείς" μου, προτιμώ να πω σε αυτά τα πρόσωπα (υπογραμμίζει ο ίδιος τη λέξη πρόσωπα) που μου ζήτησαν να τα βοηθήσω να θεραπεύσουν την αρρώστια τους και που μου έμαθαν τόσα πολλά κατά τη διάρκεια των συναντήσεών μας: μεγάλος αριθμός από αυτούς μου επέτρεψαν να έχω μαζί τους μια σχέση του είδους Εγώ και Συ και να διαβλέψω έτσι τη σημασία της» (σ. 445). Γνωρίζω από προσωπική πείρα πόσο σημαντική είναι αυτή η έκφραση ευγνωμοσύνης, για τους ίδιους ακριβώς λόγους και από την άλλη πλευρά!

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Φάλαινες κινδυνεύουν στα ρηχά

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΣ
Το χάπι μούρτι-μπινγκ
εκδ. Ενύπνιο, **σελ.** 50

Από τον πρώτο στίχο του πρώτου βιβλίου του, πάνε είκοσι τόσα χρόνια, μας γοητεύει στον Λίλλη το ποιητικό ρίσκο. Πολλοί θεωρούν ότι η ποίηση –η κάθε τέχνη, ίσως– είναι ευφυΐα και ευρηματικότητα, συγκίνηση και σθένος· πασχίζοντας να τα συνοψίσουν λένε «ταλέντο». Κι αμέσως ξέρουν (ξέρουμε) πως κάτι λείπει από τη λέξη και από τη συζήτηση. Λείπει αυτό που κατεξοχήν κάνει τον ποιητή, κάνει τον καλλιτέχνη: το ρίσκο. Οταν διαβάζουμε, όταν βλέπουμε, όταν παρακολουθούμε ένα έργο, η βαθύτερη τέρψη και η ηδονή μας έγκειται σε εκείνο το «δι' ελέου και φόβου», που στη μοναχική συνθήκη της ποίησης παράγεται αποκλειστικά από την αναμέτρηση της ποιήτριας/του ποιητή με το υλικό της/του. Δοκιμάζει με τις λέξεις τρόπους για να το πετύχει. Η σκηνοθεσία αυτής της αναμέτρησης κάνει το ποίημα περισσότερο ή λιγότερο αποτελεσματικό. Υπάρχουν έτσι ποιήτριες/ποιητές που, όσο κι αν τις/τους συμπαθούμε, γνωρίζουμε ότι αν και καταβάλλουν την επιμέλεια του καλού μαθητή, πλατσουρίζουν στα ρηχά εκ του ασφαλούς. Και θα ξεχάσουμε τους στίχους τους το επόμενο δευτερόλεπτο, αφού τους διαβάσουμε.

Ο Λίλλης συχνά έχει υπάρξει άνισος, ενώ και στο υπό συζήτηση βιβλίο πέφτει καμιά φορά στον πειρασμό να πει απλώς τα σύκα σύκα. Ομως η ποίησή του είναι πάντα δυνατή γιατί αναλαμβάνει συνειδητά τα ρίσκα της, καλλιτεχνικά και υπαρξιακά. Ούτε ακκίζεται φιλοσοφικά ούτε φοβάται τον λυρισμό. Είναι σταθερά σε καλό δρόμο και συχνά δίνει ωραίους καρπούς. Ηδη στο πρώτο ποίημα, που εισάγει την ενιαία προβληματική της συλλογής, στηριγμένη πάνω στο «χάπι μούρτι-μπινγκ» του Τσέσλαβ Μίλος (ένα ελιξήριο ψυχικής ευφορίας), απολαμβάνουμε τη μουσική που παράγει η κυκλικότητα, η επανάληψη λέξεων και στίχων: «τελικά έμαθα να μιλώ τη γλώσσα σας» και μια στροφή πιο κάτω «τελικά έμαθα να χορεύω τους χορούς σας», κυρίως όμως την επανάληψη μιας ολόκληρης ομάδας στίχων: «είμαι αυτός που έμαθε να γελά με τα αστεία σας/ ο κομψός κύριος/ με τους καθωσπρέπει τρόπους/ περήφανος κηρύσσω δημόσια την άνοιξη/ πίνω το χάπι σας». Ο ποιητής δεν πρέπει να φοβάται τη γλώσσα και η άνεση με την οποία συντελείται η επανάληψη στο ποίημα αυτό μας καθηλώνει στη συνθήκη μιας παλιάς εμπιστοσύνης. Στα επόμενα ποιήματα η χρήση της επανάληψης εμπεδώνεται πολύ ικανοποιητικά, όπως π.χ. στο ποίημα «Η φαντασία στην εξουσία», που θα ήταν μάλλον κοινότοπο, αλλά η επανάληψη σε ύφος παιδικού τραγουδιού –του «δεν θα μας δεις, όχι, δεν θα μας δεις»– του δίνει φτερά.

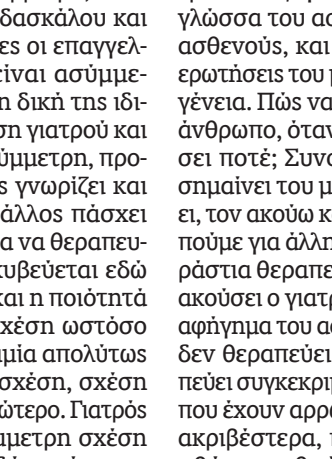

Ενα άλλο χαρακτηριστικό του Λίλλη είναι οι αποφθεγματικές κατακλείδες. Οταν έρχονται σαν ένα είδος λογικού συμπεράσματος καθηλώνουν το ποίημα – είναι μια σχολική συνήθεια από την οποία πλήθος ποιητριών και ποιητών της σύγχρονης Ελλάδας δυσκολεύονται να απεμπλακούν. Οταν όμως η κατακλείδα ανατρέπει και ξαφνιάζει, τότε αντί για το ποίημα καθηλώνεται, όπως είναι το ζητούμενο, ο αναγνώστης. Ετσι, π.χ., στο «Συνηθισμένη μέρα» διαβάζουμε στους εύστοχους τελευταίους στίχους ότι «Κανείς δεν θέλει στη ζωή του/ ωκεανούς θυμωμένους/ αλλά μια θάλασσα ρηχή που να πατώνει». Ολόκληρο το «Στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή ΙΙ» μπορεί να διαβαστεί ως ειρωνική - αποφθεγματική απόκρουση της ψυχανάλυσης: «Οχι, ας μην αρχίζουμε πάλι τα ίδια/ με την παιδική ηλικία./ Το ξεκαθαρίσαμε αυτό. Ο πατέρας είχε/ χέρι βαρύ/ αλλά ώς εκεί./ Πώς; Να αναζητήσουμε τις αιτίες/ στο ασυνείδητο; Ας γελάσουμε!/ Μπορεί κάποιος να ψαρέψει φάλαινα με πετονιά;». Δεν περνάει απαρατήρητος ο στακάτος ρυθμός του διαλόγου που και σε άλλα, παρόμοια ποιήματα, αφήνει άριστες εντυπώσεις, π.χ. στο «Οικογενειακό τραπέζι» και στο «Σίσυφος».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΦΑΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟ

Ο Κωνσταντίνος Φασουλόπουλος είναι 38 ετών και εργάζεται ως μηχανολόγος μηχανικός στον χώρο της εμπορικής ναυτιλίας. Αρθρογραφεί από το 2002 σε περιοδικά και websites, ενώ το πρώτο του αστυνομικό μυθιστόρημα με τίτλο «Εξευγενισμός» κυκλοφόρησε το 2018 από τις εκδόσεις Εύμαρος. Φέτος κυκλοφόρησε το βιβλίο «Τρεις μύγες σε κόκκινο βελούδο», από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Βάσει σχεδίου», του Νεοκλή Γαλανόπουλου, την Αυτοβιογραφία του Μίλο Μανάρα και το κόμικς «The Good Asian».

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Πάρκερ του Ντόναλντ Ουέστλεϊκ και ο Ιαν Στρούαν Ντάνρος του Τζέιμς Κλάβελ. Δύο ήρωες μακριά από την καθημερινότητά μου, αλλά ρεαλιστικοί και πιστευτοί, που μπλέκουν σε εξωφρενικές καταστάσεις και επιβιώνουν χάρις στο μυαλό και στην αποφασιστικότητά τους. Είναι doers, είναι άνθρωποι της δράσης.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Εντγκαρ Αλαν Πόε, Ντόναλντ Ουέστλεϊκ, Γκαρθ Ενις. Θα προτιμούσα όμως ένα δείπνο με τους Τζον Κάρπεντερ και Ντάριο Αρτζέντο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Το «The Noble House» του Τζ. Κλάβελ είναι πραγματικός θησαυρός πληροφοριών για τη δράση των βρετανικών Trading Houses στην Απω Ανατολή τη δεκαετία του 1960. Το βιβλίο μπλέκει εξαιρετικά φαντασία και πραγματικότητα, σύγκρουση πολιτισμών, μυστικών υπηρεσιών, κομμουνιστών και αδίστακτων καπιταλιστών σε ένα δαιδαλώδες και συναρπαστικό παιχνίδι εξουσίας και επιβίωσης.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Νησιά της Καραϊβικής» του Ερνεστ Χέμινγουεϊ. Αυτό είναι το πιο «κλασικό» βιβλίο που διάβασα πρόσφατα.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Stealing Speed» του Ματ Οξλεϊ και το κόμικς «100 Bullets» του Μπράιαν Αζαρέλο.

Τι συμβολίζουν οι τρεις μύγες και τι το κόκκινο βελούδο;
Οι τρεις μύγες αντιστοιχούν στους τρεις πρωταγωνιστές των ιστοριών του βιβλίου, που με τη συμπεριφορά τους ενοχλούν και καταλήγουν σε μπλεξίματα με ισχυρούς αντιπάλους. Το κόκκινο βελούδο είναι το φόντο του εγκλήματος και του αίματος. Πρόκειται για μια αναφορά στην ταινία «Four Flies on Grey Velvet» του Ντάριο Αρτζέντο.

Ξεφεύγει κανείς από το σκοτεινό παρελθόν του;
Δύσκολα ξεφεύγει κάποιος από το σκοτεινό παρελθόν του. Το σκοτεινό παρελθόν έχει δημιουργήσει τεράστια παράδοση στην crime μυθοπλασία και στο film noir και το χρησιμοποιώ σε κάποιες από τις ιστορίες μου.

Μπορεί η απώλεια ακόμη και ενός αντικειμένου να οδηγήσει στην παράνοια;
Διαβάστε την πρώτη ιστορία με τίτλο «Για την τιμή του Διαβόλου» και θα έχετε την απάντηση.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
«Καρδιά μου μίλα σιγανά...»
εκδ. Αλμύρα, **σελ.** 56

Έχουν να πουν του γιασεμιού,
η μυρωθκιά δροσίζει
Εν που 'ν εζήσαν αγκαλιά,
που το κορμί σου 'ρίζει.
Η συλλογή ποιημάτων, στην κυπριακή διάλεκτο, του Γιώργου Παπακωνσταντίνου αγγίζει τον καθένα βαθιά. Οι στίχοι του εκφράζουν την αλήθεια της ψυχής του με αμεσότητα και ευαισθησία, ενώ εκμυστηρεύονται συναισθήματα μοναδικά. Ο λόγος του ρέει σαν κελαρυστό κρύο νερό. Καταφέρνει, με ένα μαγικό τρόπο γραφής, να σκλαβώνει και να συγκινεί τον κάθε αναγνώστη, που μπορεί να αντιληφθεί τη διάλεκτο, πράγμα που ενισχύεται με την αριστοτεχνική χρήση της κυπριακής ντοπιολαλιάς που χαρίζει απλότητα, ζεστασιά και γλυκύτητα στον λόγο του. Από την άλλη είναι μια δουλειά που τη χαρακτηρίζει, χωρίς υπερβολή, η αρχοντιά κλασικών κυπρίων ποιητών. Πρόκειται για μια ποιητική συλλογή που θα αγαπήσει κάθε λάτρης του είδους αυτού.

Εμπιστοσύνη
Εν η μμαθκιά σου καθαρή
γεμάτη που αγάπη,
τον κόσμο αγκαλιάζει τον
δίχα να θέλει κάτι.
Εν η ψυσίη σου όμορφη
τζιαι γελαστή φαντάζει,
σαν μου κοντεύκεις νακκουρίν
κοντά της με φωνάζει.
Μα σαν τα θκιό τα μάθκια σου
με τόσην καλοσύνη,
του έρωτα φεγγοβολούν
πάλε εμπιστοσύνη.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διανέμεται από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο www.read-library.com για περισσότερες πληροφορίες και βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Μελετώντας ένα... τάμπλετ 2.000 ετών

Ενα βιβλίο «αποκρυπτογραφεί» τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

Στις 18 Μαΐου του 1902, ώρες πρωινές, ο Σπυρίδων Στάης, βουλευτής Κυθήρων, πέρασε το κατώφλι του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αθήνα με τη σύζυγό του και την κουνιάδα του. Πήγε στην αίθουσα όπου φυλάσσονταν τα ευρήματα από το ναυάγιο των Αντικυθήρων. Οταν εντοπίστηκε το σκαρί το 1900 ήταν υπουργός επί των Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Εκπαιδεύσεως της κυβέρνησης Θεοτόκη. Κοντολογίς ήταν εκείνος που έδωσε το πράσινο φως για την πρώτη ενάλια αρχαιολογική έρευνα σε παγκόσμιο επίπεδο, χρηματοδοτούμενη γενναιόδωρα μάλιστα από ένα κράτος κατατσακισμένο ηθικά και οικονομικά μετά τον αποτυχημένο πόλεμο του 1897.

Ανθρωπος με ευρύτατη μόρφωση, είχε διαισθανθεί τη σημασία της υπόθεσης, αλλά υπήρχε και ένας ακόμα λόγος ενδιαφέροντος: ήταν Κυθήριος και το πλοίο βρέθηκε στα μέρη του. Οπως παρατηρούσε τα χάλκινα αντικείμενα που είχαν βρεθεί στον βυθό, κυρίως κομμάτια από αγάλματα όπως ο Εφηβος, το βλέμμα του έπεσε πάνω σε τρία θραύσματα. Με αφάνταστη έκπληξη διέκρινε πως στην επιφάνεια ενός εξ αυτών υπήρχε ένα σύστημα με οδοντωτούς τροχούς και τμήματα επιγραφών. Ηταν μια απίστευτη ανακάλυψη! Αδιανόητο πώς η παρατηρητικότητα ενός και μόνον ανθρώπου ήταν καθοριστική.

Ο Στάης άθελά του μας βοήθησε να ξαναγράψουμε τα πρώτα κεφάλαια της ιστορίας των επιστημών και της τεχνολογίας. Η πορεία προς τον τεκμηριωμένο ορθολογισμό για το τι ήταν αυτό το αντικείμενο δεν ήταν ούτε γραμμική ούτε ομαλή. Ολες αυτές τις δεκαετίες αναπτύχθηκαν απίστευτες θεωρίες συνωμοσίας, με πιο ακραία εκείνη του Φον Ντένικεν. Είχε υποστηρίξει πως πρόκειται για ένα τόσο εξελιγμένο τεχνούργημα ώστε ανήκει σε εξωγήινο πολιτισμό. Η αλήθεια είναι ότι μέχρι και το 2005, δηλαδή έναν αιώνα από τον εντοπισμό του στο Μουσείο από τον Στάη, με τον μηχανισμό είχαν ασχοληθεί κυρίως ερευνητές εξαιρετικά αφοσιωμένοι, αλλά «μοναχικοί λύκοι». Δεν αντήλλασσαν απόψεις, ο καθένας υποστήριζε σχεδόν με φανατισμό τη δική του σκοπιά. Υπήρχε μια συγκεχυμένη εικόνα. Ηταν αστρονομικό ή ναυτικό όργανο; Τι μπορούσε να υπολογίσει; Με ποιον τρόπο δούλευε; Ποιος, πού και πότε το έφτιαξε; Ποιος ήταν ο ιδιοκτήτης του; Τι έγραφε η επιφάνειά του;

Αυτό ώθησε μια ομάδα Ελλήνων και ξένων ειδικών από πολλά επιστημονικά πεδία να ξεκινήσουν τότε μια μοναδική μελέτη με τη βοήθεια της τεχνολογίας, που τους επέτρεψε να δουν διά μέσου και εντός των θραυσμάτων. Μια και ο μηχανισμός αποκλείεται να βγει από το Μουσείο ως εθνικός θησαυρός, το φθινόπωρο του 2005 ένας αξονικός τομογράφος της βρετανικής εταιρείας X-TEK Systems και ο αμερικανικός μηχανισμός ψηφιακής απεικόνισης PTM Dome της Hewlett-Packard ταξίδεψαν στην Αθήνα. Αυτό έφερε μια μικρή επανάσταση.

Ο μηχανισμός είναι αντικείμενο ελληνοκεντρικό, φτιάχτηκε κάπου στο Αιγαίο και απευθυνόταν σε Ελληνες ή χρήστες της ελληνικής γλώσσας.

Ελληνες και ξένοι επιστήμονες κατάφεραν να διακρίνουν τα μικροσκοπικά γράμματα και τα στοιχεία στο εσωτερικό που βρίσκονταν σχεδόν σβησμένα και κρυμμένα στη σκουριά εδώ και 2.000 χρόνια. Μελέτησαν τις επιγραφές που αποτελούσαν ένα συνοδευτικό εγχειρίδιο του μηχανισμού. Ετσι κατάφεραν να αποκρυπτογραφήσουν αυτό το περίεργο αντικείμενο, που πρέπει να είχε μέγεθος κουτιού παπουτσιών και κατέληξε στον πυθμένα με τους επιβάτες του πλοίου του 1ου αιώνα π.Χ. και έργα τέχνης που χρονολογούνταν και σε προηγούμενους αιώνες.

Η αποτύπωση των γνώσεων

Το έργο των επιστημόνων συνεχίστηκε για πολλά χρόνια και το 2017 ο Αλεξάντερ Τζόουνς, μέλος της ερευνητικής ομάδας, ιστορικός των επιστημών ειδικευμένος στην αρχαία ελληνική αστρονομία, διευθυντής του Ινστιτούτου Μελέτης του Αρχαίου Κόσμου στο NYU, κατάφερε να αποτυπώσει όλες αυτές τις νέες γνώσεις σε ένα βιβλίο. Πριν από λίγες ημέρες κυκλοφόρησε και στα ελληνικά από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης με τίτλο «Ενας φορητός κόσμος» (σε μετάφραση Νικηφόρου Σταματάκη, επιστημονική επιμέλεια Γιάννη Μπιτσάκη και φιλολογική επιμέλεια κειμένου Κατερίνας Γιανναδάκη).

Με ροδαλά μάγουλα και πουκάμισο όλο λαχούρια, ο Τζόουνς καθόταν απέναντί μου την περασμένη εβδομάδα στο βιβλιοπωλείο των ΠΕΚ στην Πλάκα. Σπούδασε πρώτα Μαθηματικά, μετά Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά και Ιστορία και τέλος Ιστορία της Επιστήμης. Ηταν ο κατάλληλος άνθρωπος να μετατρέψει τα νέα δεδομένα σε μια γοητευτική και αρκετά εύληπτη αφήγηση. Θεωρεί ότι ο μηχανισμός ήταν τόσο πολύπλοκος που μόνο μια ομάδα θα μπορούσε να βγάλει κάποια συμπεράσματα.

«Είναι λογικό διότι αποτελούσε και αυτός μια σύνθεση από κατακτήσεις που είχαν κάνει διαφορετικές ομάδες ανθρώπων στην αρχαιότητα, από τους αστρονόμους και τους μαθηματικούς μέχρι τους τεχνίτες που μπορούσαν να κάνουν λεπτοδουλειές. Αν όλοι τους δεν είχαν μοιραστεί τις γνώσεις μεταξύ τους, δεν θα φτιαχνόταν ένα τέτοιο αντικείμενο», επιμένει.

Ο Τζόουνς παρέχει τεκμηρίωση πως ο μηχανισμός αποτελεί την εξέλιξη τεχνικών και ανακαλύψεων που ξέραμε ότι είχαν οι αρχαίοι Ελληνες είτε επειδή τις επινόησαν είτε επειδή τις κληρονόμησαν από άλλους λαούς. Ετσι δεν είναι πια μυστηριώδης (αν και κρατάει ακόμα μυστικά), αλλά παραμένει ένα θαύμα. Είναι ένα αντικείμενο ελληνοκεντρικό, που φτιάχτηκε κάπου στο Αιγαίο και απευθυνόταν σε Ελληνες ή χρήστες της ελληνικής γλώσσας.

Τελικά τι ήταν ο μηχανισμός; Ηταν ένας υπολογιστής και ταυτόχρονα ένα γεωκεντρικό πλανητάριο που μπορούσε να υπολογίσει και να αναπαραστήσει τις φαινομενικά μη ομαλές κινήσεις που κάνουν στον ζωδιακό κύκλο ο Ηλιος, η Σελήνη και οι πέντε τότε γνωστοί πλανήτες (ο Ερμής, η Αφροδίτη, ο Αρης, ο Δίας και ο Κρόνος). Μπορούσε επίσης να δείξει τις φάσεις της Σελήνης. Ολα αυτά σε σχέση με ένα ηλιακό και ένα σεληνονηλιακό ημερολόγιο, καθώς και με το Παράπηγμα (πίνακας ανατολών και δύσεων γνωστών αστέρων και αστερισμών). Υπολόγιζε τις εκλείψεις Ηλίου και Σελήνης με βάση τους κύκλους επανάληψης οι οποίοι είναι γνωστοί ως κύκλος του Σάρου και Εξελιγμός. Επίσης έδειχνε τη διαδοχή γνωστών και λιγότερο γνωστών αγώνων της αρχαιότητας που διεξάγονταν μέσα στην τετραετή περίοδο μιας Ολυμπιάδας.

Ο συγγραφέας αναπτύσσει τη θεωρία στο βιβλίο, πως το πιθανότερο είναι ο μηχανισμός να κατασκευάστηκε στη Ρόδο, που ήταν αποδεδειγμένα κέντρο αστρονομικής γνώσης, αλλά ο αγοραστής του να ήταν κάπου στη Δυτική Ελλάδα ή την Αδριατική. Αυτό το στηρίζει στο γεγονός ότι εκτός από τους τέσσερις πανελλαδικούς αγώνες της αρχαιότητας, ο κατασκευαστής έβαλε και δυο λιγότερο διάσημους, εκείνους της Ρόδου και της Δωδώνης.

Σύμφωνα με τον Τζόουνς, ο κατασκευαστής μάλλον συνόδευε το πολύτιμο δημιούργημά του στο μοιραίο παρθενικό και τελευταίο του ταξίδι.

Τελευταίο και πιο γοητευτικό συμπέρασμα του Τζόουνς; Ο άνθρωπος που τον κατασκεύασε ή που μπορούσε να δείξει πώς δουλεύει, μάλλον συνόδευε το πολύτιμο αντικείμενο στο μοιραίο παρθενικό και τελευταίο του ταξίδι. Ο ιδιοκτήτης δεν πρόλαβε ποτέ να χαρεί το καινούργιο του γκάτζετ, ένα «τάμπλετ» που περίμενε να του έρθει από μακριά…

ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗΣ - ΥΠΠΟΑ/ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η κεφαλή από τη μια μεριά έμοιαζε με κοινή πέτρα, όταν όμως τη γύρισε ο δύτης αποκαλύφθηκε το γλυπτό.

ΥΠΠΟΑ / ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Εντυπωσιακή λήψη με την ανέλκυση της κεφαλής που εντοπίστηκε στον πυθμένα των Αντικυθήρων κάτω από βράχους που σηκώθηκαν με μπαλόνια.

ΘΥΜΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ - ΥΠΠΟΑ / ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η ομάδα των δυτών, που έκανε εξαιρετική δουλειά φέτος, ποζάρει με το εύρημα. Στην κάτω σειρά δεύτερος από δεξιά, ο Αλέξανδρος Σωτηρίου.

Τα νέα ευρήματα στα Αντικύθηρα και το εργαστήριο μικροαρχαιολογίας

Οσο οι επιστήμονες μελετούν τον μηχανισμό και αναζητούν απαντήσεις στις επιγραφές του και τους αριθμούς των οδόντων των γραναζιών του, μια άλλη ομάδα τις ψάχνει στον βυθό. Υπάρχει ποτέ περίπτωση να βρεθούν και άλλα θραύσματα του μηχανισμού; Ή αναζητούμε κάτι αδύνατο στον αχανή πυθμένα, 2.000 χρόνια μετά; Κανείς δεν μπορεί να ξέρει, όμως το ζήτημα είναι ότι την τελευταία δεκαετία έχει γίνει εξαιρετική δουλειά στον βυθό των Αντικυθήρων.

Πριν από μερικές ημέρες ολοκληρώθηκε η φετινή έρευνα που τελεί υπό την αιγίδα της Προέδρου της Δημοκρατίας, εποπτεύεται από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, διεξάγεται από την ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα, υπό τη διεύθυνση της δρος Αγγελικής Γ. Σίμωσι, προϊσταμένης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας και του καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Γενεύης Λόρεντζ Μπέμερ. Η έλευση των Ελβετών έχει φέρει πολλές αλλαγές, όχι μόνον στις τεχνικές αλλά και τη στόχευση. Ας μην ξεχνάμε ότι έχει επίσης τη γενναιόδωρη οικονομική υποστήριξη της ωρολογοποιίας Hublot, με τον επικεφαλής του ερευνητικού τμήματος της εταιρείας, Ματιάς Μπιτέ, να ασχολείται προσωπικά και παθιασμένα με τα Αντικύθηρα.

Οπως έλεγε στην «Κ» ένας εκ των παλαιότερων μελών της ερευνητικής ομάδας, το ζητούμενο είναι να γίνει μια σύνθεση από τα νέα στοιχεία που συλλέχθηκαν εδώ και δέκα χρόνια σε ό,τι αφορά τη χαρτογράφηση του ναυαγίου, το μέρος όπου εντοπίστηκαν ευρήματα, τις καινούργιες μεθόδους έρευνας, ώστε να ξεκινήσει η παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

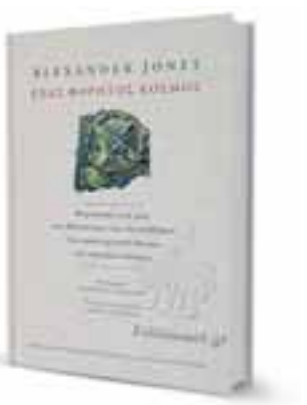

Το βιβλίο του Αλεξάντερ Τζόουνς «Ενας φορητός κόσμος» κυκλοφορεί από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Αριστερά, ο συγγραφέας φωτογραφίζεται για την «Κ» πλάι σε αναπαράσταση του μηχανισμού στο Εθνικό Αστεροσκοπείο.

Πλούσια «σοδειά»

Το 2022 η σοδειά ήταν πλούσια, με πιο εντυπωσιακό στοιχείο ένα μαρμάρινο κεφάλι που πιθανότατα ανήκει στο άγαλμα του Ηρακλή, το οποίο είχε ανελκυστεί από τους Συμιακούς σφουγγαράδες. Βρέθηκαν επίσης δύο ανθρώπινα δόντια. «Μεγαλύτερο κατόρθωμα», λέει ο έμπειρος δύτης Αλέξανδρος Σωτηρίου, που συμμετέχει από το 2012 (φέτος ήταν επικεφαλής της έρευνας πεδίου) «είναι ότι καταφέραμε να σηκώσουμε τρεις τεράστιους βράχους με μπαλόνια, 8,5 τόνους, 6,5 και 2,5 τόνους. Αυτό επέτρεψε στους αρχαιολόγους να ερευνήσουν στην περιοχή κάτω από αυτούς, κάτι που πριν ήταν αδύνατον».

Αλλη μια σπουδαία φετινή προσθήκη είναι ότι τις τρεις εβδομάδες της έρευνας φτιάχτηκε στα Αντικύθηρα ένα εργαστήριο μικροαρχαιολογίας. Οι δύτες μαζεύουν άμμο από τον πυθμένα που αναλύεται επί τόπου για να δουν αν εκεί που τώρα δεν υπάρχει τίποτε, κάποτε ήταν ένα αντικείμενο από ξύλο, μάρμαρο ή μέταλλο, που έχει αφήσει τα απομεινάρια του, ορατά μόνο με μικροσκόπιο.

ΠΡΟΣΩΠΟ

Αντιμέτωποι με τον «φθόνο της μήτρας»

Ο συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων Ντρορ Μισάνι μιλάει στην «Κ» για την καταστροφική πλευρά του έρωτα

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Το έγκλημα στις μέρες μας αποκτά όλες τις μορφές. Το πρόσωπο του συζύγου, συντρόφου, εραστή γίνεται το πρόσωπο του εγκληματία. Αυτός που ποθεί αφαιρεί τη ζωή της γυναίκας που, υποτίθεται, επιθύμησε. Για αγάπη δεν μπορούμε να μιλήσουμε. Τα εγκλήματα δεν είναι εγκλήματα πάθους, όπως παλιά ορίζονταν και κάπως καθαγιάζονταν στο συλλογικό ασυνείδητο, είναι εγκλήματα ενάντια στη φωνή της θηλυκότητας, στη γυναικεία αντίσταση απέναντι σε έναν κόσμο που θέλει να έχει ένα δρόμο, μια τροπή, αυτή της βίας.

Ο Ισραηλινός συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων Ντρορ Μισάνι επισκέφθηκε τις προηγούμενες ημέρες την Αθήνα για να παρουσιάσει το νέο του βιβλίο με τίτλο «Τρεις», από τις εκδόσεις Κείμενα, σε μετάφραση Χρυσούλας Παπαδοπούλου. Το θέμα του τρομερά επίκαιρο και σύγχρονο, ο Μισάνι στήνει ένα μυστήριο αναδεικνύοντας πόσο κοινότοπο είναι το έγκλημα, πόσο επικίνδυνη μπορεί να γίνει μια ερωτική σχέση και πόσο τρυφερό μπορεί να είναι το πρόσωπο ενός άνδρα, προκειμένου να καλύψει τις ψυχοπαθητικές δολοφονικές του τάσεις. Κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα ποιο είναι το προφίλ του δολοφόνου και ποια μπορεί να είναι τα κίνητρα, ο Μισάνι όμως στήνει μια ιστορία μυστηρίου, με φόντο τη λιθόχτιστη γειτονιά Χολόν στο Τελ Αβίβ, για να αναδείξει και να αποτυπώσει τρεις συγκινητικές ηρωίδες.

Η γραφή του έχει τη δύναμη της ψυχολογικής γνώσης, που δεν μένει μόνο στην παρατήρηση, αλλά και στο βίωμα. Οπως λέει και ο ίδιος, στη συνάντηση που είχαμε διά ζώσης, αλλά και στις ερωτήσεις που απάντησε εκ των υστέρων μέσω e-mail, «ποτέ δεν θα τοποθετούσα στο επίκεντρο τον ανδρικό χαρακτήρα του βιβλίου μου, τον Γκιλ. Νομίζω ότι συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο· οι ηρωίδες που με εμπνέουν είναι η Ορνα, η Εμίλια και η Ελλα. Αυτός είναι απλώς μια αφήγηση μέσα από τη δική τους οπτική, από τον τρόπο που εκείνες τον βλέπουν. Για μένα παραμένει αυτός ο άνδρας ένα αίνιγμα, εκείνες γνωρίζουν σίγουρα περισσότερα».

Και ο ίδιος παραδέχεται ότι γνωρίζει αρκετά για τη γυναικεία ψυχολογία, η ικανότητά του να περιγράφει το αίσθημα της γυναικείας μοναξιάς για παράδειγμα, «υπήρξα και εγώ πολύ μοναχικό παιδί», θα συμπληρώσει, «αυτό είναι κοινό αίσθημα όταν το νιώθουν οι άνθρωποι».

«Ερωτικά για έναν άνδρα κινδυνεύει το εγώ του, για μια γυναίκα κινδυνεύει η ζωή της».

«Ενας άνδρας συγκριτικά μπορεί να γίνει εξαιρετικά επικίνδυνος για μια γυναίκα, πολύ καταστροφικός. Δεν πιστεύω ότι συμβαίνει το ίδιο αντίστοιχα», λέει ο Ντρορ Μισάνι.

Η αστυνομική λογοτεχνία δεν είναι κάτι που ως είδος είχε παράδοση το Ισραήλ, μας λέει ο Ισραηλινός συγγραφέας. Κάτι έχει αλλάξει, όμως, την τελευταία δεκαετία ή τα τελευταία 20 χρόνια στα εβραϊκά γράμματα. Κάτι συμβαίνει και γράφονται τέτοια βιβλία ή υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για να μεταφραστούν περισσότεροι ξένοι τίτλοι. «Η πανδημία επηρέασε την κουλτούρα της γραφής αλλά και η επιρροή της τηλεόρασης και των σειρών. Και ίσως η εσωτερική ησυχία στη χώρα, μια αίσθηση "κανονικότητας" στην ισραηλινή λογοτεχνία, που δεν ήμασταν συνηθισμένοι και μας επιτρέπει να χρησιμοποιήσουμε τη φαντασία μας».

Το νέο βιβλίο του Ισραηλινού συγγραφέα, «Τρεις», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κείμενα, σε μετάφραση Χρυσούλας Παπαδοπούλου.

Παρ' όλα αυτά, έμεινε εντυπωσιασμένος από τη δική μας εγχώρια εκδοτική παραγωγή, στην επίσκεψή του στην Αθήνα σε βιβλιοπωλεία, παρατήρησε ότι το δικό μας ενδιαφέρον για την αστυνομική λογοτεχνία είναι πολύ μεγαλύτερο. Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει για εκείνον ότι το κακό είναι κοινότοπο, ποτέ δεν πρέπει ο άνθρωπος να το αντιμετωπίσει ως τέτοιο. «Σίγουρα όμως μπορεί να προκύψει από τους ανθρώπους της διπλανής πόρτας», συμπληρώνει.

Συζητήσαμε για την κατάσταση στην Ελλάδα, τις γυναικοκτονίες μέσα στον καιρό της πανδημίας. «Το ίδιο συμβαίνει και στο Ισραήλ», σχολίασε, «αυτό ήταν ένα από τα κίνητρά μου για να γράψω το μυθιστόρημα αυτό. Ο έρωτας καταστρέφει πολύ πιο συχνά τις γυναίκες σωματικά και ψυχικά. Ενας άνδρας συγκριτικά μπορεί να γίνει εξαιρετικά επικίνδυνος για μια γυναίκα, πολύ καταστροφικός. Δεν πιστεύω ότι συμβαίνει το ίδιο αντίστοιχα».

Γιατί όμως, σύμφωνα με τη δική του αντίληψη, οι άνδρες αισθάνονται την ανάγκη να εκμεταλλευθούν την αδυναμία μιας γυναίκας; Πολλές γενιές μεγάλωσαν με τον φθόνο του πέους κατά Φρόιντ, αλλά σήμερα ερχόμαστε αντιμέτωποι με τον φθόνο της μήτρας. Ο Ντρορ Μισάνι πιστεύει ότι ένας βασικός λόγος που οδηγεί έναν άνδρα στην καταστροφικότητα είναι ο φόβος και εδώ είναι η τεράστια διαφορά, «μια γυναίκα μπορεί να πληγώσει το εγώ ενός άνδρα με την επιθετικότητά της, ο άνδρας από αυτό κινδυνεύει και αυτό φοβάται, την ακύρωση, την ίδια στιγμή που μια γυναίκα θα χάσει τη ζωή της εάν αφεθεί σε σχέση με έναν βίαιο άνδρα. Του ενός κινδυνεύει το εγώ του, ενώ της γυναίκας κινδυνεύει η ύπαρξη».

Στην προσωπική ερώτηση για το εάν έχει αισθανθεί ανασφαλής σε σχέση με μια γυναίκα, προτιμά να απαντήσει έμμεσα: «Πολύ διαφορετικές γυναίκες έχουν ασκήσει τρομερή επιρροή στη ζωή μου και με διαφορετικό τρόπο. Δεν αγαπώ γενικά και αόριστα κάθε γυναίκα, υπάρχουν όμως κάποιες λίγες που μπορώ να πω σήμερα ότι έχω αγαπήσει πάρα μα πάρα πολύ...».

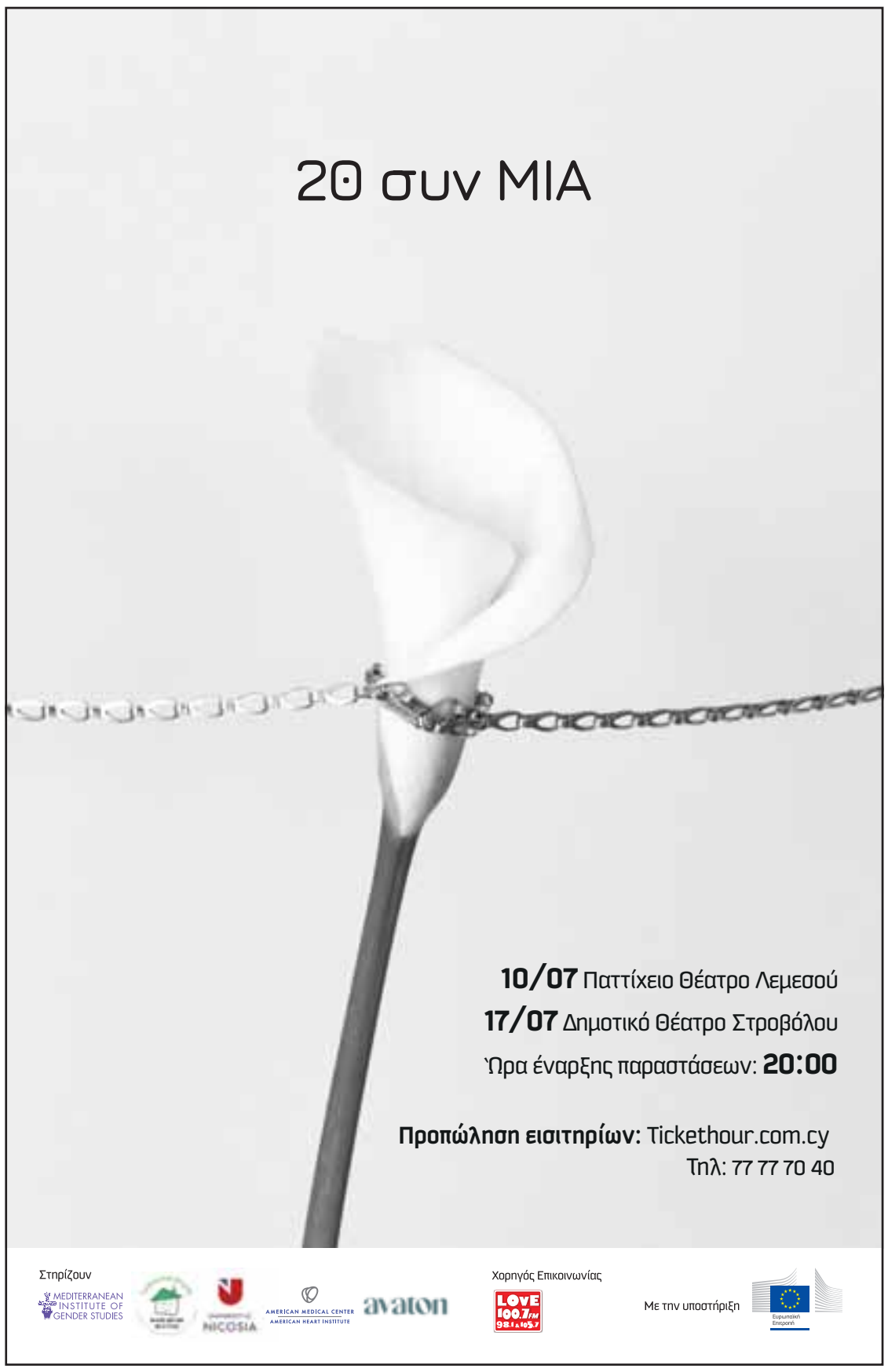

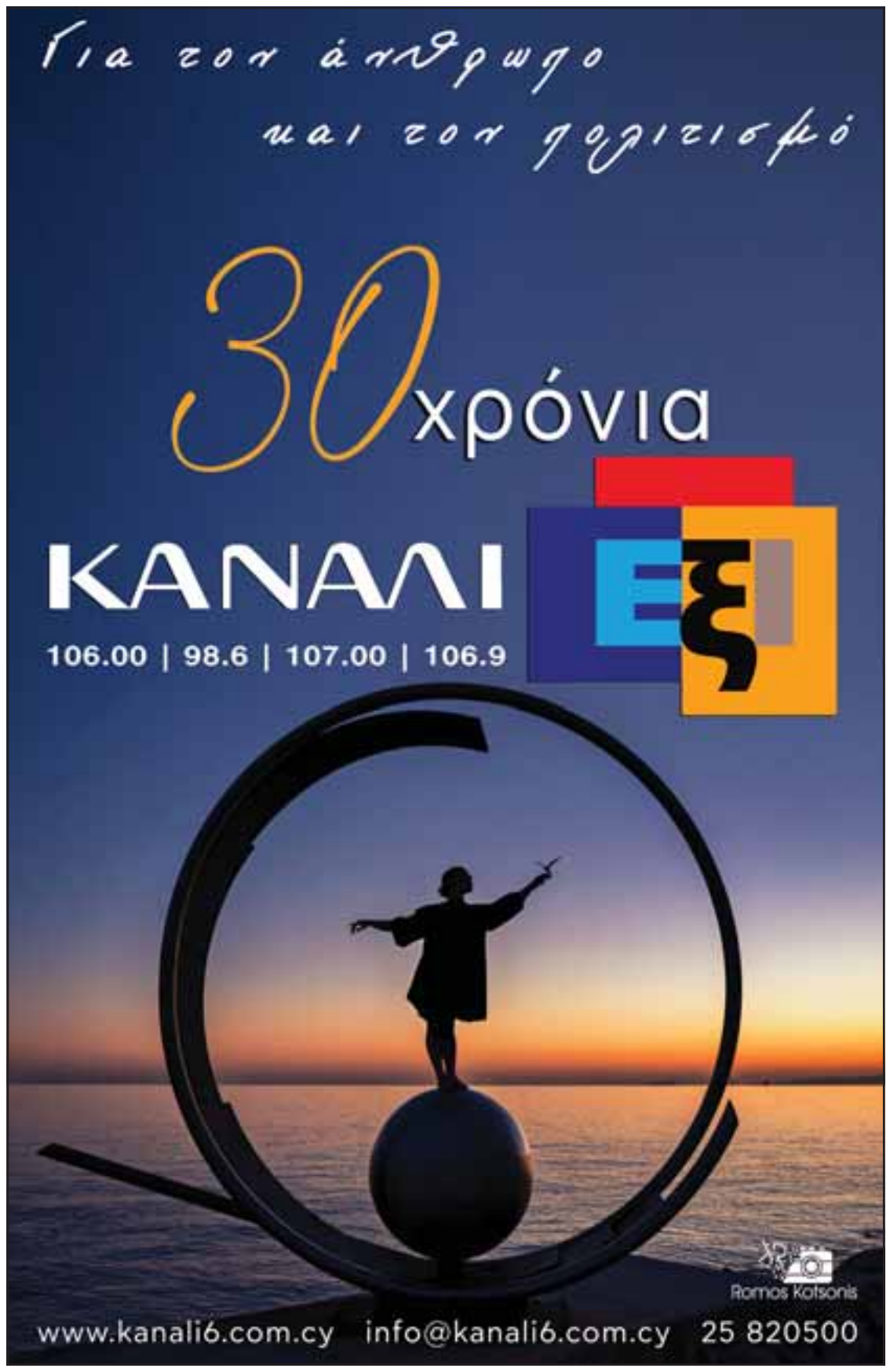

Μια δύσκολη ιστορία μητρότητας

Το σκηνοθετικό ντεμπούτο της ηθοποιού Μάγκι Τζίλενχαλ με φόντο τις Σπέτσες

Η χαμένη κόρη ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Μάγκι Τζίλενχαλ
Ερμηνείες: Ολίβια Κόλμαν, Ντακότα Τζόνσον, Τζέσι Μπάκλεϊ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Γυρισμένο στο μεγαλύτερο μέρος του στις Σπέτσες, το σκηνοθετικό ντεμπούτο της ηθοποιού Μάγκι Τζίλενχαλ είναι ένα λιτό όσο και καλοστημένο φιλμ, που ξέρει να εκμεταλλεύεται τα ατού του. Το βασικότερο από αυτά είναι βέβαια η παρουσία της βραβευμένης με Οσκαρ Ολίβια Κόλμαν, η οποία υποδύεται τη Λήδα, μια πενηντάρα Βρετανίδα ακαδημαϊκό, που φτάνει στο ελληνικό νησί για μοναχικές διακοπές. Εκεί ωστόσο θα συναντήσει τη Νίνα (Ντακότα Τζόνσον), μια νεαρή μητέρα, η οποία παραθερίζει επίσης με τη φωνακλάδικη παρέα και την ατίθαση κόρη της. Η μεταξύ τους σχέση θα πυροδοτήσει στη Λήδα μια σειρά αναμνήσεων, από τον καιρό που και εκείνη ήταν νέα μητέρα και τις θυσίες που χρειάστηκε να κάνει.

Οπως είπαμε, η Τζίλενχαλ καδράρει ξανά και ξανά κοντινά στα πρόσωπα των ηθοποιών της, πετυχαίνοντας έτσι να δημιουργήσει δραματική ένταση, ακόμη και εκεί που δεν υπάρχει. Η ομώνυμη νουβέλα της Ελενα Φεράντε, στην οποία βασίζεται το σενάριο, διαθέτει σίγουρα τέτοια στοιχεία, ωστόσο η ατμόσφαιρα θρίλερ που αναδύεται ανά στιγμές στην ταινία –τα σάπια φρούτα στο μπολ, το κουκουνάρι που πέφτει, το έντομο στο κρεβάτι κ.ο.κ.– την κάνει πιο συναρπαστική και ενδιαφέρουσα.

Κατά τα άλλα, αυτό που έχουμε επί της ουσίας εδώ είναι μια ιστορία πάνω στη μητρότητα, όχι όμως εκείνη του ροζ σύννεφου και της απόλυτης ευτυχίας, αλλά αυτή της δύσκολης πλευράς, που μάλλον είναι πιο κοντά και στη σύγχρονη πραγματικότητα. Βλέποντας τη Νίνα να βασανίζεται κάπου ανάμεσα στα καπρίτσια της μικρής και στην αστάθεια του (μαφιόζου) συζύγου, η Λήδα ταξιδεύει νοερά πίσω στην εποχή που μεγάλωνε τις δυο της κόρες, ενώ ταυτόχρονα προσπαθούσε να ακολουθήσει τα προσωπικά της

Μια Βρετανίδα φτάνει στο νησί για μοναχικές διακοπές, όμως η γνωριμία της με μια νεαρή μητέρα θα την αναγκάσει να ανασύρει δικές της μνήμες.

ακαδημαϊκά όνειρα. Στα συχνά αυτά φλας μπακ, δράση αναλαμβάνει η πάντα εξαιρετική Τζέσι Μπάκλεϊ, η οποία μας βοηθά να κατανοήσουμε σε βάθος τη σημερινή κατάσταση της ηρωίδας. Ολα τα παραπάνω δεν σημαίνουν πως η ταινία της Τζίλενχαλ είναι αψεγάδιαστη· αντιθέτως ο ρυθμός της δεν είναι πάντα ιδανικός, ενώ και το σενάριο πατάει πάνω σε αρκετές ευκολίες προκειμένου να ξεδιπλωθεί. Από την άλλη, αυτά έχουν λιγότερη σημασία μπροστά στα κεντρικά νοήματα της ιστορίας: την έννοια της θυσίας, της αγάπης, ανιδιοτελούς και μη, και γενικότερα του περίπλοκου, σχεδόν μυστηριώδους των ανθρώπινων δεσμών. «Τι είναι αυτό που το λένε αγάπη...», όπως ακούγεται κάποια στιγμή, στην εκτέλεση μάλιστα της Σοφία Λόρεν, από την επίσης γυρισμένη στην Ελλάδα ταινία «Το παιδί και το δελφίνι».

Η βραβευμένη με Οσκαρ Ολίβια Κόλμαν (φωτ.) υποδύεται τη Λήδα, ενώ τον ρόλο της Νίνα κρατάει η Ντακότα Τζόνσον.

HOME CINEMA

Από τα Σεπόλια στην κορυφή του... streaming

Επάνω, η μορφή του Γιάννη και των αδελφών του κυριαρχεί στο φιλμ «Ανοδος: Η ιστορία των Αντετοκούνμπο», που είναι διαθέσιμο στο Disney+. Κάτω, σκηνή από την ταινία «Ζίζοτεκ», που προβάλλεται από το ERTFLIX.

Ανοδος: Η ιστορία των Αντετοκούνμπο ★★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Ακίν Ομοτόσο
Ερμηνείες: Ούτσι Αγκαντα, Ντάγιο Οκενίγι, Γιέτιντε Μπαντάκι

Η πολυαναμενόμενη ταινία με θέμα την ιστορία της οικογένειας Αντετοκούνμπο προσγειώθηκε επιτέλους στην πλατφόρμα του Disney+ και (ευτυχώς) στέκεται ποιοτικά στο ύψος της περίστασης. Αν και γυρισμένο σχεδόν εξ ολοκλήρου στην Ελλάδα, το φιλμ του Νιγηριανού σκηνοθέτη Ακίν Ομοτόσο ξεκινά τη δράση του στο Λάγος, εκεί όπου ο Τσαρλς και η Βερόνικα Αντετοκούνμπο αφήνουν πίσω τον πρωτότοκο γιο τους, Φράνσις, προκειμένου να πάρουν τον δρόμο της μετανάστευσης. Επειτα από ένα σύντομο πέρασμα από την Κωνσταντινούπολη, το ζευγάρι διασχίζει τα σύνορα για την Ελλάδα. Εκεί η οικογένεια σύντομα μεγαλώνει με τέσσερα ακόμη αγόρια, καθώς οι Αντετοκούνμπο παλεύουν να τα βγάλουν πέρα, κάνοντας όποια δουλειά πέσει στα χέρια τους. Ταυτόχρονα, ωστόσο, έχουν να αντιπαλέψουν τη διαρκή απειλή του «παράτυπου» μετανάστη, αλλά και του ρατσισμού που θερίευει στους δρόμους της Αθήνας.

Η Ντισνεϊ και οι συντελεστές της ταινίας, ανάμεσα στους οποίους είναι και οι ίδιοι οι Αντετοκούνμπο, επιλέγουν να κάνουν ένα φιλμ αφιερωμένο πολύ περισσότερο στην αξία της οικογένειας και των άρρηκτων δεσμών της, παρά στο μπάσκετ ή οτιδήποτε άλλο. Επιπλέον η αφρικανική κληρονομιά, η οποία αποτελεί μέρος της ταυτότητας των Αντετοκούνμπο, μπλέκεται όμορφα με το ελληνικό τοπίο και τον ήλιο κάτω από τον οποίο μεγάλωσαν οι μελλοντικοί σταρ του NBA.

Ζίζοτεκ ★★★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Βαρδής Μαρινάκης
Ερμηνείες: Αύγουστος Λάμπρου-Νεγρεπόντης, Πηνελόπη Τσιλίκα

Από την πλατφόρμα του ERTFLIX επιλέγουμε ένα από τα αξιόλογα ελληνικά φιλμ των τελευταίων ετών. Ο Βαρδής Μαρινάκης, δέκα χρόνια μετά το επιτυχημένο «Μαύρο λιβάδι», επιστρέφει με μια ανθρώπινη ιστορία που ενώνει δύο αρκετά ασυνήθιστους συντρόφους. Ενα εννιάχρονο αγόρι εγκαταλείπεται από τη μητέρα του, η οποία μοιάζει καταθλιπτική, κάπου στην ύπαιθρο της Μακεδονίας. Ο μικρός περιπλανιέται ώσπου συναντά τον Μηνά, έναν μοναχικό άνδρα με άγρια όψη, ο οποίος έχει πάρει όρκο σιωπής. Οι δυο τους γίνονται φίλοι και παλεύουν μαζί κόντρα στη σκληρότητα που τους περιβάλλει. Ο Μαρινάκης δίνει ξανά ιδιαίτερο βάρος στη δύναμη του τοπίου, το οποίο πρωταγωνιστεί δίπλα στο δίδυμο των ηρώων του. Αυτοί οι τελευταίοι σχηματίζουν τη δική τους οικογένεια, κάτι που μπορεί να μοιάζει μάλλον «εύκολο» σεναριακά, ωστόσο παραμένει λειτουργικό σε επίπεδο αφήγησης. Αλλωστε, η γνωριμία αποδεικνύεται λυτρωτική και για τους δυο τους, αφού ο μεν πιτσιρίκος βρίσκει την πατρική φιγούρα που έλειπε από τη ζωή του και ο δε Μηνάς έρχεται ξανά σε επαφή με ένα τρυφερό κομμάτι του εαυτού του που μπορεί να τον οδηγήσει στο φως. Εντυπωσιακή και η ερμηνεία του μικρού Αυγούστου Λάμπρου-Νεγρεπόντη.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

23.05 Dumplin'
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Εκπομπή μαγειρικής με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Play List - (Ε)
13.30 Road Story - (Ε).
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες, V
16.30 Χρονογράφημα, IV
17.00 Εκείνη & εκείνοι Με την Αθηνά Χάλκου.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
19.00 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Dumplin' Δραματική κομεντί, με τους Τζένιφερ Ανιστον, Ντανιέλ ΜακΝτόναλντ, κ.ά.
00.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
01.15 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
02.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
03.15 Χρυσές συνταγές - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

22.15 Οικόπεδο 12
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα
08.45 Παιδική ζώνη α. Ο μικρός Χνουδωτός β. Μπόμπι και Μπιλ γ. Γκάρφιλντ δ. Αστυνόμος Σαΐνης ε. Mini Pet Pals στ. Ο σούπερ μπαμπάς ζ. Ο Μπο ταξιδεύει η. Τα Στρουμφάκια
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Υγρού Στίβου - Καταδύσεις
19.00 Σε προσκυνώ γλώσσα, ΙΙ Ο Καθηγητής κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης συνομιλεί με τη φιλόλογο Βίκυ Φλέσσα για θέματα που άπτονται της γλωσσικής παιδείας και της σχέσεώς μας με την ελληνική γλώσσα.
20.00 Μεσογειακοί Αγώνες - Στίβος
12.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
22.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
22.15 Οικόπεδο 12 Πολιτική, αλληγορική πολυβραβευμένη κωμωδία, με τους Κώστα Δημητρίου, Κάρμεν Ρουγγέρη, κ.ά.
23.45 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

16.45 The Λούις Night Show
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 X-Factor - (Ε) Μουσικό talent show.
14.45 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
15.40 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
16.45 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή.
19.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα Κωμική σειρά, με τους Αντώνη Αντωνίου, Ελένη Κοκκίδου, κ.ά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 X-Factor Μουσικό talent show.
00.45 Singles Κωμική σειρά, με τις Μαρία Σολωμού, Παναγιώτα Βλαντή, κ.ά.
01.45 Οι ιστορίες του αστυνόμου Μπέκα - (Ε) Αστυνομική σειρά.
03.00 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

18.40 ROUK ZOUK Special
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Άκρως οικογενειακόν - (Ε)
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου Κωμική σειρά.
14.20 Ελεύθερος και ωραίος - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.45 Εκείνες κι εγώ - (Ε) Ελληνική σειρά.
16.30 5 X 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.15 5 X 5 (Συνέχεια)
18.40 ROUK ZOUK Special Τηλεπαιχνίδι.
20.15 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.15 Η σωφερίνα Ελληνική ταινία, με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη, Αλέκο Αλεξανδράκη, κ.ά.
23.00 Ένα εξοχικό παρακαλώ Θεατρική κωμωδία.
00.45 Εγκλήματα - (Ε)
02.00 Δούρειος ίππος - (Ε) Ελληνική σειρά.

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

01.15 Ένα τραγούδι ακόμα
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
15.15 Επιπλογκουρμεδιές Εκπομπή μαγειρικής, με τον Σταυρή Γεωργίου.
16.15 Έρωτας με διαφορά - (Ε) Ελληνική σειρά.
17.15 Cash or Trash - (Ε) Εκπομπή, με τη Δέσποινα Μοιραράκη.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Cash or Trash - (Ε) (Συνέχεια)
19.10 Ρίξε μια ζαριά Τηλεπαιχνίδι με τον Κωνσταντίνο Ιάσωνος.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Ο τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
22.15 Κόκκινο ποτάμι - (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
00.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά Κωμική σειρά.
01.15 Ένα τραγούδι ακόμα - (Ε) Μουσική εκπομπή με τον Γιώργο Θεοφάνους
03.00 OPEN Weekend - (Ε)
06.00 Σημεία και τέρατα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.00 Οι Αδιάφθοροι - (Ε) Κωμική σειρά.
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ιωάννα Μαλέσκου.
07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
13.20 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.00 BBQ Stories Εκπομπή μαγειρικής.
17.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Όλα Γκουντ Συνέχεια.
19.10 Passenger Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Μάριο Πρίαμο.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 Surviror Παιχνίδι επιβίωσης με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Στην υγειά μας ρε παιδιά! - (Ε)
03.30 Dot. - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ησαΐα χόρευε Ελληνική ταινία.
09.25 Πάθος για δόξα: Ο δρόμος για το χρυσό Δραματική ταινία.
13.00 Δίψα για ζωή Ελληνική ταινία.
15.30 Γέφυρα της ευτυχίας Ελληνική ταινία.
19.15 Ο σκύλος του προέδρου Οικογενειακή περιπέτεια.
21.00 Ο ψεύτης - Κωμωδία.
22.50 Ένα τέλειο σχέδιο - Θρίλερ.

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Fatsa Book - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.20 Ξένη ταινία
00.30 Ξένη ταινία
02.35 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Δελτίο Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία

MOVIES BEST

19.10 Saint Judy
06.50 Vice
09.00 Blue Sky
10.45 Burning At Both Ends
12.35 Princess Of The Row
14.05 To Have And To Hold
15.40 You Can't Take My Daughter
17.15 Line Of Descent
19.10 Saint Judy
21.00 Defining Moments
22.45 Under Siege
00.30 Fargo
02.15 Love Type D

GREEK CINEMA

23.05 Συνοικία το όνειρο
06.00 Το δόλωμα
07.40 Τον βρήκαμε τον Παναή
09.00 Η σφραγίδα του Θεού
11.00 Ο ταυρομάχος προχωρεί
12.20 Η ώρα της οργής
13.35 Φως, νερό, τηλέφωνο... οικόπεδα με δόσεις
15.10 Αστέρω
16.30 20 γυναίκες κι εγώ
18.15 Η ζούγκλα των πόλεων
20.00 Το δόλωμα
21.40 Τον βρήκαμε τον Παναή
23.05 Συνοικία το όνειρο
00.45 Ο ιππότης της λακούβας

ΘΕΑΤΡΟ

«Σήμερα οι “Πέρσες“ είναι επίκαιροι»

Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Καραντζάς μιλάει για το σπουδαίο έργο του Αισχύλου και τη διαχρονική καταδίκη του πολέμου

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Οι «Πέρσες» του Αισχύλου καταδιώκουν τον Δημήτρη Καραντζά από τότε που πρωτοδιάβασε το έργο. Ηταν πρωτοετής στη δραματική σχολή. «Με συγκλόνισε ότι, ενώ ξεκινάει με την εκκωφαντική ησυχία της αναμονής και της επίγνωσης της πανωλεθρίας που επίκειται, όλο το έργο είναι μια ανατομία για τη διαχείριση της ήττας. Τι ελπίζει ο λαός, καθώς, από επεισόδιο σε επεισόδιο, εγκαταλείπεται από τον όποιο μονάρχη, αρχηγό ή πολιτική εξουσία».

Τώρα, στα 35 του χρόνια, ο σκηνοθέτης ετοιμάζεται να παρουσιάσει στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου (15 και 16/7) και έπειτα στην Ελευσίνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (30 και 31/7) τη διασκευή, που συνυπογράφει με την Γκέλυ Καλαμπάκα, πάνω στο σπουδαιότερο έργο του Αισχύλου –την παλαιότερη σωζόμενη τραγωδία–, που πραγματεύεται την οδύνη των Περσών όταν πληροφορούνται τη συντριβή τους στη Σαλαμίνα. Ο Αισχύλος υμνεί τον νικηφόρο αγώνα των Ελλήνων εναντίον της εισβολής των Περσών και συνάμα προειδοποιεί διαβλέποντας την επεκτατική διάθεση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Ο Δ. Καραντζάς καταπιάνεται με τον θρήνο, την ψευδαίσθηση του μεγαλείου, την ιδεολογικοπολιτική σύγχυση, τον πλανημένο πιστό που περνάει από την αμφισβήτηση στη σύγκρουση. Ας δούμε πώς προσέγγισε τους «Πέρσες» χρησιμοποιώντας τη μετάφραση του Παναγιώτη Μουλλά, στελεχωμένος από διαλεκτούς ηθοποιούς: Ρένη Πιττακή, Χρήστο Λούλη, Γιώργο Γάλλο, Μιχάλη Οικονόμου, Γιάννη Κλίνη, Αλεξία Καλτσίκη, Θεοδώρα Τζήμου, Αινεία Τσαμάτη, Ηλία Μουλλά, Μάνο Πετράκη, Τάσο Καραχάλιο, Βασίλη Παναγιωτόπουλο, Γιώργο Πούλιο:

Με όλα όσα συμβαίνουν στο βασίλειο του Δαρείου, ο Αισχύλος υμνεί και προειδοποιεί. Υμνησε τον νικηφόρο αγώνα της μικρής Ελλάδας εναντίον της εισβολής της τεράστιας Περσικής αυτοκρατορίας και με τον θρήνο των Περσών για τους αμέτρητους νεκρούς τους καταδίκασε κάθε πόλεμο, διαβλέποντας την επεκτατική διάθεση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου θα είναι δημόσιο βήμα, η Εκκλησία του Δήμου, η πόλη. Οι θεατές θα παρακολουθούν την είσοδο δεκάδων ανθρώπων στον χώρο, των πολιτών, από διάφορα σημεία: τα πεύκα, το σκηνικό οικοδόμημα, το κοίλον. Καθ’ όλη τη διάρκεια της παράστασης θα έρχονται ηθοποιοί, ο Χορός στον οποίο θα δούμε και γυναίκες, καθώς και 40 εθελοντές όλων των ηλικιών - μέλη του Εξωραϊστικού Συλλόγου Επιδαύρου.

«Οπως σε μια πόλη υπάρχουν ανήλικοι έως ηλικιωμένοι, έτσι κι εδώ θα καταφθάνουν έχοντας το ίδιο αίτημα. Ολοι τους αναζητούν το νήμα της ύπαρξής τους μετά την καταστροφή. Δεν θέλω να δούμε πώς πάσχουν κάποιοι, αλλά πώς πάσχουμε όλοι. Ενας διάλογος για την ήττα».

Πόσο επηρεάστηκε η σκηνοθεσία του από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αλλά και τη διεθνή αντιμετώπιση του πολέμου; «Οταν πρότεινα τους “Πέρσες”, δεν υπήρχε πόλεμος. Ομως με απασχολούσε κι ας το απευχόμουν, ότι μπορεί να φτάσουμε να συζητάμε με όρους πολέμου άλλων δεκαετιών. Οτι βρισκόμαστε τώρα μπροστά σε μια τέτοια εισβολή που καταπατά την ανθρώπινη ζωή, με κάνει να παγώνω. Παγώνω με τον άνθρωπο που δεν έχει βρει άλλον τρόπο να συνυπάρχει. Βιώνουμε μια κρίσιμη πολιτική στιγμή παγκοσμίως».

> *Οτι βρισκόμαστε τώρα μπροστά σε μια τέτοια εισβολή που καταπατά την ανθρώπινη ζωή, με κάνει να παγώνω. Παγώνω με τον άνθρωπο που δεν έχει βρει άλλον τρόπο να συνυπάρχει.*

Λόγια και θέσεις του Αισχύλου περί επεκτατισμού και άμετρης έπαρσης η οποία οδηγεί στον αφανισμό των λαών έχουν αντίκτυπο και εδώ. «Οσα περιγράφει στους “Πέρσες” συμβαίνουν σήμερα δίπλα μας».

Η αλήθεια είναι ότι η ανθρωπότητα την τελευταία 20ετία γνώρισε τρεις μεγάλες παγκόσμιες ήττες: την οικονομική, την υγειονομική και τώρα τον πόλεμο. Ποιο είναι το κοινό ψυχολογικό αποτύπωμά τους; «Σε όλες τις περιπτώσεις έχεις να αντιμετωπίσεις ένα ανίκητο και απόλυτο κακό, έναν εχθρό», λέει στην «Κ» ο Δ. Καραντζάς. «Οταν η οικονομία βάλλεται, καταλήγει να είναι μια ταξική σύγκρουση που για το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας εξελίσσεται σε αγώνα επιβίωσης. Αυτό είναι πόλεμος. Η πανδημία που σε κάνει να υπακούσεις –πρέπει να υπακούσεις για να μπορέσει να αντιμετωπιστεί–, δημιουργεί φόβο: δηλαδή ψυχολογικό πόλεμο. Γύρω μου, αλλά και σε μένα τον ίδιο, διακρίνω συμπτώματα κλινικής κατάθλιψης».

ΓΚΕΛΥ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ

Οι «Πέρσες» του Αισχύλου θα παρουσιαστούν στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου (15 και 16/7) και έπειτα στην Ελευσίνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (30 και 31/7).

«Διαχείριση σπαραγμού»

Στην παράστασή του ο Δ. Καραντζάς αντικατέστησε το τρίτο στάσιμο με στίχους των Κωνσταντίνου Καβάφη, Γιώργου Σεφέρη, Γιάννη Ρίτσου, Πέρσι Σέλεϊ, Τόμας Ελιοτ, Ζωής Καρέλλη, Σταύρου Βαβούρη κ.ά. Ξεχωρίζει τον στίχο της Καρίν Καρακασλί που αφορά το σήμερα: «Οι εξαντλημένοι του καιρού μας χρειάζονται μια στιγμή να ανασάνουν, μια στιγμή να κοιμηθούν».

«Ολα αυτά που συνέβησαν την 20ετία που αναφέρατε, είναι μια εξέλιξη πραγμάτων που έρχονται πάνω μας και εμείς πρέπει να διαχειριστούμε τον σπαραγμό. Γιατί και στις τρεις περιπτώσεις υπάρχει ο θάνατος, ο αφανισμός των ανθρώπων που πρέπει να συνηθίσεις, να συμφιλιωθείς για να μπορέσεις να ζήσεις μετά το κακό. Ολα αυτά είναι πολύ δικά μας. Εχει τεράστια διαφορά να ανεβάζεις τους “Πέρσες” παρελθοντολογώντας, κι άλλο να βρίσκεσαι και ο ίδιος σε μια μάχη, διεκδικώντας το αναφαίρετο δικαίωμά σου να ζεις».

Ο χορός των Περσών δεν είναι γερόντων «γιατί θέλω να υπάρξει η ταύτιση με το σήμερα. Η σχέση πολιτικής εξουσίας –δηλαδή της Ατοσσας, του Δαρείου, του Ξέρξη και του Χορού–, είναι η σχέση που μπορεί να έχει ένας λαός με τους πολιτικούς του ηγέτες. Γι’ αυτό και οι εθελοντές στην παράσταση είναι άντρες, γυναίκες, μικροί αλλά και μεγάλοι σε ηλικία. Ο,τι συνιστά μια κοινωνία που προσπαθεί να βρει πού θα υπακούσει. Μια κοινωνία που ξεκινάει με πίστη, τη χάνει όταν μαθαίνει την τραγωδία στη Σαλαμίνα και σιγά σιγά αρχίζει να φαντασιώνεται τη διαδικασία της εξέγερσης».

Ο σκηνοθέτης περιγράφει τη συνάντηση των πολιτών με τον παράτολμο Ξέρξη, αρχηγό της εκστρατείας των Περσών κατά των Ελλήνων: «Γίνεται για πρώτη φορά τόσο ευθεία ρήξη με την πολιτική αρχή. Δημιουργείται τέτοιος κλυδωνισμός, σαν να καταστρέφεται εντελώς στην τελευταία σκηνή η πιθανότητα δόμησης μιας κοινωνίας, καθώς έχει αφανιστεί ο λαός της. Βλέπουμε ένα πλήθος να αποχωρεί σχεδόν αποδομώντας και αλληλολιντσάροντας ο ένας τον άλλον».

Να κάνουμε διάλογο και ας διαφωνούμε, η πόλωση δεν βοηθάει κανέναν

Οταν ρωτάμε τον Δ. Καραντζά για τη διασκευή των «Περσών», την αναθεωρημένη προσέγγισή του, υποστηρίζει ότι πρόκειται «για μια ερμηνεία του έργου». Αφαιρεί και προσθέτει – δεν το αρνείται, αλλά, όπως τονίζει, «συμβαίνει ανά τον κόσμο και ανά τα χρόνια και οι υπερασπιστές της Ελλάδας έχουμε το μοναδικό προνόμιο να λέμε “πώς γίνεται να το κάνεις στην τραγωδία;”. Παντού γίνεται: στον Σαίξπηρ, στον Τσέχοφ, οπουδήποτε. Γιατί απ’ αυτούς τους σπουδαίους κληρονομήσαμε τόσο βαθιά κείμενα και στοχασμούς, που τροποποιούνται ανάλογα με την εποχή τους, ανάλογα με το πού βρισκόμαστε».

Μπορεί να κατηγορηθεί ότι αλλάζει και τον Αισχύλο. «Αυτοί που θα με κατηγορήσουν τον ξέρουν;» απαντά. Η διασκευή είναι ένας τρόπος να συστήσουμε αυτά τα κείμενα στο νεότερο κοινό, όπως συμβαίνει και με πολλά κλασικά τραγούδια; «Εχει σημασία να περνάνε από γενιά σε γενιά. Δεν ξέρω αν θα πετύχει, όμως πρόθεσή μου είναι να ξανάρθουμε σε επαφή με την ουσία όσων έλεγε ο Αισχύλος, παρά να τον παραποιήσω. Ως αναγνώστης, αντιμετωπίζω ένα κείμενο, με τα εργαλεία του σήμερα».

Λέει ακόμη ότι το να παρουσιάζεται ο χορός με συγκεκριμένο τρόπο και κοστούμια που παραπέμπουν στην αρχαία Ελλάδα «μπορεί να έχει την αξία του για να θυμόμαστε κάτι, αλλά τι ακριβώς θυμόμαστε; Ξέρουμε ακριβώς τον τρόπο που παρουσιάζονταν; Αν θέλουμε να είμαστε συνεπείς, πρέπει να χρησιμοποιούμε και μάσκες που επίσης χρησιμοποιούσαν. Γιατί το άλλο είδος που θεωρούμε κλασικό ανέβασμα, εγώ το λέω μπάσταρδο. Οχι ότι το δικό μου δεν είναι, αλλά εγώ δεν υποστηρίζω ότι το παρουσιάζω με τον κλασικό τρόπο. Η σκηνοθεσία για μένα είναι μια ερμηνεία, μια μεταγραφή. Αλλο πράγμα έγραψε ο συγγραφέας, άλλο ερμηνεύεις, κάτι άλλο επικοινωνείς με τους ηθοποιούς, και όλο αυτό μεταγράφεται σε ένα άλλο τώρα, που επιχειρεί να επικοινωνήσει με τους θεατές».

Ο Δημήτρης Καραντζάς.

«Χωρίς φτιασίδια»

«Ωμή», έτσι περιγράφει τη διασκευή του ο σκηνοθέτης. «Μια παράσταση χωρίς φτιασίδια και αυτό αφορά από την ερμηνεία μέχρι τον ήχο της. Η μουσική του Γιώργου Πούλιου είναι ηλεκτρονική και ψυχεδελική και έχει μέσα της μια λειτουργία κραυγών, οι οποίες γίνονται μουσική μέσα από ενίσχυση και παραμόρφωση».

«Μπορεί να ακούσετε τα σχολιανά σας», σχολιάζω στο τέλος της συζήτησης. «Δεν είναι η πρώτη φορά, πολλοί τα “άκουσαν” στην Επίδαυρο. Θυμηθείτε τι έγινε με την Αννα Μακράκη όταν άναψε τσιγάρο το 1986 υπό τις σκηνοθετικές οδηγίες του Ρόμπερτ Στούρουα. Αλλοι τα άκουσαν γιατί πάτησαν στη θυμέλη κ.ο.κ. Αυτό το θέατρο είναι σπουδαίος τόπος, ένα ελεύθερο θέατρο. Και αν δεν είναι ελεύθερο και πρέπει να κάνει τικ σε κουτάκια κολλημένων εγκεφάλων, νομίζω ότι έχουμε χάσει το παιχνίδι».

Τι θέλει να μας δείξει στους «Πέρσες»; «Οτι είναι ακόμη μια μάχη στην οποία ο λαός προδίδεται. Με ενδιαφέρει να βγει το κομμάτι της αναρώτησης: πώς ζούμε, πώς υπακούμε, πόσο ελεύθεροι είμαστε στο να θεωρούμε ότι συνεχίζουμε μια αίσθηση δημοκρατίας. Να κάνουμε διάλογο και ας διαφωνούμε. Αλίμονο αν η υποστήριξη μιας ιδεολογίας, ενός κόμματος, σημαίνει τυφλό φανατισμό. Η πόλωση δεν βοηθάει κανέναν. Το βλέπουμε στα σόσιαλ μίντια, όπου ο καθένας είναι ακραίος υπερασπιστής της γνώμης του και δεν δέχεται άλλη. Η εποχή είναι ανησυχητική. Ο διάλογος είναι η λύση».

Κυριακή
10/7

γαστρονόμος
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Burger στο σπίτι

ΩΡΑ ΓΙΑ BBQ

Βάζουμε ψησταριά και ψήνουμε
τα καλύτερα μπέργκερ
της ζωής μας!